

A HUDI10008 Ipoly völgye különleges madárvédelmi terület fenntartási terve

Budapest
2023

Jelen fenntartási terv az Agrárminisztériummal kötött TMF/130/2021. ügyiratszámú támogatói okirat alapján, a Természeti értékek védelme fejezeti kezelésű előirányzat terhére készült

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
székhely: 1121 Budapest, Költő u. 21.
postacím: 1536 Budapest, Pf. 283
E-mail: mme@mme.hu
Web: <http://www.mme.hu>

Felelős tervezők

Baranyai Zsolt
Géczi Orsolya
Harmos Krisztián
Selmeczi Kovács Ádám

Vezető szakértők

Králl Attila
Kurucz Zsuzsanna
Nagy Dénes
Tóth Péter
Dr. Szmorad Ferenc
Varga Csaba

Közreműködő szakértők

Grósz Róbert
Papp Ferenc
Ronyecz Zsófia
Schmotzer András

Térképek:

Kalmár Zsuzsanna
Dr. Tanács Eszter

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető.

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv	6
1. A terület azonosító adatai	7
1.1. Név	7
1.2. Azonosító kód	7
1.3. Kiterjedés	7
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló madárfajok	7
1.4.1. Jelölő állandó madárfajok	7
1.4.2. Jelölő fészkelő madárfajok	7
1.4.3. Jelölő telelő madárfajok	7
1.4.4. Jelölő átvonuló madárfajok	7
1.4.5. Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű madárfajok:	8
1.5. Érintett települések	8
1.6. Egyéb védettségi kategóriák	9
1.7. Tervezési és egyéb előírások	10
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv	10
1.7.2. Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve	10
1.7.3. Településrendezési eszközök	10
1.7.4. Erdőtervek	12
1.7.5. Tájégségi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek	13
1.7.6. Halgazdálkodási tervek	14
1.7.7. Vízyűjtő-gazdálkodási terv	14
<p>Vízyűjtő gazdálkodási szempontból a 1155/2016. (III. 31.) Korm. határozat alapján a tervezési terület a Duna részvízyűjtőn belül a 1-8. Ipoly vízyűjtő tervezési alegységen helyezkedik el. A Natura 2000 terület a Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság működési területéhez tartozik.</p>	
1.7.8. Egyéb tervek	15
2. Veszélyeztető tényezők	15
3. Kezelési feladatok meghatározása	28
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	28
3.2. Kezelési javaslatok	30
3.2.1. Élőhelyek kezelése	30
KE-1 Folyóvizek (Ipoly folyó)	41
KE-2 Állóvizek (sóderbányatavak, nyílt vizű holtmedrek)	45
KE-3 Nádasok, gyékényesek, magaskórósok, bokorfüzesek	48
KE-4 - Mocsárrétek és üde ártéri rétek	51
KE-5 Homoki gyep	55

KE-6 Puhafás és keményfás ligeterdők, láperdők	58
KE-7 Idegenhonos fafajú erdők	65
KE-8 Szántóterületek	70
KE-9 Horgászházak, kiskertek, egyéb kultúrterületek	74
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	75
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	75
3.2.4. Kutatás, monitorozás	76
3.2.5. Mellékletek	77
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében	91
3.3.1. Agrártámogatások	92
3.3.2. Pályázatok	97
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	97
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	97
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	98
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	99
1. A tervezési terület alapállapot jellemzése	102
1.1. Környezeti adottságok	102
1.1.1. Éghajlati adottságok	102
1.1.2. Vízrajzi adottságok	102
1.1.3. Talajtani adottságok	103
1.2. Természeti adottságok	104
1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű madárfajok	107
1.2.2. A területen megtalálható, jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű madárfajok: 148	
1.2.3. A területen megtalálható, jelölő értéknek nem javasolt közösségi jelentőségű madárfajok:	149
1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok	149
1.3. Területhasználat	150
1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás	150
1.3.2. Tulajdoni viszonyok	151
1.3.3. Területhasználat és kezelés	151
2. Felhasznált irodalom	178
3. Térképek és mellékletek	180
4. Fotódokumentáció	187

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve: Ipoly völgye különleges madárvédelmi terület

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója: HUDI10008

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése: 6354,35 ha

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló madárfajok

A jelölő élőhelyek és fajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2022. évi változatát vettük alapul.

1.4.1. Jelölő állandó madárfajok

- Jégmadár (*Alcedo atthis*)
- Balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*)

1.4.2. Jelölő fészkelő madárfajok

- Nyári lúd (*Anser anser*)
- Vörös gém (*Ardea purpurea*)
- Cigányréce (*Aythya nyroca*)
- Bölömbika (*Botaurus stellaris*)
- Lappantyú (*Caprimulgus europaeus*)
- Fehér gólya (*Ciconia ciconia*)
- Barna rétihéja (*Circus aeruginosus*)
- Haris (*Crex crex*)
- Nagy kócsag (*Egretta alba*)
- Örvös légykapó (*Ficedula albicollis*)
- Törpegém (*Ixobrychus minutus*)
- Tövisszűrő gébics (*Lanius collurio*)
- Kis örgébics (*Lanius minor*)
- Bakcsó (*Nycticorax nycticorax*)
- Füleskuvik (*Otus scops*)
- Darázsölyv (*Pernis apivorus*)
- Feketenyakú vöcsök (*Podiceps nigricollis*)
- Kis vízicsibe (*Porzana parva*)
- Pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*)
- Guvat (*Rallus aquaticus*)
- Függőcinege (*Remiz pendulinus*)
- Partifecske (*Riparia riparia*)
- Karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*)
- Kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*)
- Piroslábú cankó (*Tringa totanus*)

1.4.3. Jelölő teletelő madárfajok

- Vetési lúd (*Anser fabalis*)
- Hegyi billegető (*Motacilla cinerea*)
- Kékes rétihéja (*Circus cyaneus*)

1.4.4. Jelölő átvonuló madárfajok

- Billegetőcankó (*Actitis hypoleucos*)
- Kendermagos réce (*Anas strepera*)
- Kanalas réce (*Anas clypeata*)
- Nagy lilik (*Anser albifrons*)
- Csörgő réce (*Anas crecca*)
- Nyári lúd (*Anser anser*)
- Tőkés réce (*Anas platyrhynchos*)
- Barátréce (*Aythya ferina*)
- Böjti réce (*Anas querquedula*)
- Kontyos réce (*Aythya fuligula*)

- Vörösnyakú lúd (*Branta ruficollis*)
- Kormos szerkő (*Chlidonias niger*)
- Fekete gólya (*Ciconia nigra*)
- Kékes rétihéja (*Circus cyaneus*)
- Hamvas rétihéja (*Circus pygargus*)
- Nagy kócsag (*Egretta alba*)
- Vándorsólyom (*Falco peregrinus*)
- Sárszalonna (*Gallinago gallinago*)
- Réthisas (*Haliaeetus albicilla*)
- Nagy goda (*Limosa limosa*)
- Nagy póling (*Numenius arquata*)
- Kis póling (*Numenius phaeopus*)
- Halászsas (*Pandion haliaetus*)
- Pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*)
- Kanalgém (*Platalea leucorodia*)
- Aranylile (*Pluvialis apricaria*)
- Réti cankó (*Tringa glareola*)

1.4.5. Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű madárfajok:

- Böjti réce (*Anas querquedula*)¹

1.5. Érintett települések

A tervezési területnek a Duna-Ipoly Nemzeti Park törzsterületével nem átfedő területegységei (Balassagyarmat /részben/, Hugyag, Ipolytarnóc, Litke, Ludányhalászi, Nógrádszakál, Órhalom, Patvarc, Szécsény) a környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 71/2015. (III. 30.) Korm. rendelet 1. sz. melléklete alapján a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság működési területét érintik.

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészeletről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület (ha)	Érintett terület (%)	Település területének érintettsége (%)
Balassagyarmat	Nógrád	158,6	2,5	4,55
Dejtár	Nógrád	867,9	13,7	27,11
Drégelypalánk	Nógrád	555,0	8,8	16,75
Hont	Nógrád	241,0	3,8	6,68
Hugyag	Nógrád	234,7	3,7	14,40
Ipolyszög	Nógrád	123,1	2,0	13,56
Ipolytarnóc	Nógrád	346,8	5,5	17,03
Ipolyvece	Nógrád	537,1	8,5	26,00
Litke	Nógrád	195,1	3,1	7,18
Ludányhalászi	Nógrád	875,7	13,9	27,68
Nógrádszakál	Nógrád	374,7	5,9	13,36
Órhalom	Nógrád	404,2	6,4	15,48
Patak	Nógrád	349,1	5,5	14,47

¹ Fészkelő madárfajként

Település	Megye	Érintett terület (ha)	Érintett terület (%)	Település területének érintettsége (%)
Patvarc	Nógrád	137,9	2,2	11,77
Szécsény	Nógrád	911,2	14,4	13,34

1. táblázat: Érintett települések

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály száma
európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű terület	HUDI20026	Ipoly völgye kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület	2123,39	33,4	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet
európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű terület	HUBN20062	Középső-Ipoly-völgy különleges természetmegőrzési terület	1679,00	26,4	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet
országos jelentőségű védett természeti terület	271/NP/96	Duna-Ipoly Nemzeti Park	2274,41	36,03	34/1997. (XI. 20.) KTM rendelet
Nemzetközi Jelentőségű Vadvíz (Ramsari terület)	-	Ipoly-völgy ramsari terület	2274,41	36,03	1993. évi XLII. törvény 119/2011. (XII. 15.) VM rendelet
geopark	-	Novohrad-Nógrád Geopark	2703,5	42,5	
<i>ex lege</i> védett természeti terület (láp)*	-	Békabúgató (Hont közigazgatási területén)	15,14	0,23	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
<i>ex lege</i> védett természeti terület (láp)*	-	Alsó rétek (Hont és Drégelypalánk közigazgatási területén)	28,2	0,44	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
<i>ex lege</i> védett természeti terület (láp)*	-	Zabai dűlő (Drégelypalánk közigazgatási területén)	44,66	0,70	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
<i>ex lege</i> védett természeti terület (láp)*	-	Pap-árki dűlő (Drégelypalánk és Ipolyvece közigazgatási területén)	44,15	0,69	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály száma
<i>ex lege</i> védett természeti terület (láp)*	-	Ipolyszögi égerláp (Ipolyszög és Balassagyarmat közigazgatási területén)	88,99	1,40	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
<i>ex lege</i> védett természeti terület (láp)	-	Csádaly (Koromrét) – Litke, Ipolytarnóc közig. területén	10	0,15	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
Országos Ökológiai Hálózat övezet	MT	magterület	4994,95	79,14	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
Országos Ökológiai Hálózat övezet	ÖF	ökológiai folyosó	40,09	0,64	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
Országos Ökológiai Hálózat övezet	PT	pufferterület	1153,49	18,27	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről

2. táblázat: Egyéb védettségi kategóriák

* Duna-Ipoly Nemzeti Park jogszabályban lehatárolt területével átfedő *ex lege* védett lápok.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

Bár a tervezési területet több nemzetközi, illetve országos jelentőségű védett természetvédelmi terület is érinti, a területre vonatkozó jóváhagyott természetvédelmi kezelési terv jelenleg nincs.

1.7.2. Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve

HUDI20026 Ipoly völgye kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (elfogadás éve: 2015)

<https://www.dunaipoly.hu/hu/helyek/vedett-teruletek/natura-2000-halozat/fenntartasi-tervek>

HUBN20062 Középső-Ipoly-völgy különleges természetmegőrzési terület

<https://www.bnpi.hu/hu/natura-2000-fenntartasi-tervek> (elfogadás éve: 2014)

1.7.3. Településrendezési eszközök

Balassagyarmat Város önkormányzata képviselő-testületének a város településszerkezeti tervéről szóló 18/2016. (X.03.) önkormányzati rendelete

- Balassagyarmat Város Önkormányzat Képviselő-testületének a Helyi Építési Szabályzatról szóló 19/2016. (X.03.) önkormányzati rendelete
- Dejtár Község önkormányzata képviselő-testületének a község településszerkezeti tervéről szóló 55/2004. (XI.29.) sz. határozata
- Dejtár Község Önkormányzat Képviselő-testületének Dejtár Község Helyi Építési Szabályzatáról szóló 12/2004. (XI. 29.) önkormányzati rendelete
- Drégelypalánk Község Önkormányzat Képviselő-testületének Drégelypalánk Község településszerkezeti tervének megállapításáról szóló 65/2018. (XII.12.) számú határozata
- Drégelypalánk Község Önkormányzata Képviselő-testületének Drégelypalánk Község Helyi Építési Szabályzatáról szóló 11/2018. (XII.13.) rendelete
- Hugyag Község Önkormányzata képviselő-testületének a község településszerkezeti tervéről szóló 71/2004 (XI.15.) sz. határozata
- Hugyag Község Önkormányzat Képviselő-testületének a helyi építési szabályzatról szóló 8/2004 (IX.15.) önkormányzati rendelete
- Ipolyszög Község Önkormányzata Képviselő-testületének a Helyi Építési Szabályzatról szóló 7/2007. (VI.8.) önkormányzati rendelete
- Ipolytarnóc Község Önkormányzat Képviselő-testületének Ipolytarnóc Község Helyi Építési Szabályzatáról szóló 5/2006. (VI. 13.) önkormányzati rendelete
- Ipolyvece Község Önkormányzat Képviselő-testületének a Helyi Építési Szabályzatról szóló 9/2005. (XII. 08.) önkormányzati rendelete
- Litke Község Önkormányzat Képviselő-testületének a Helyi Építési Szabályzatról szóló 5/2004. (XI. 12.) önkormányzati rendelete
- Ludányhalászi Község Önkormányzata képviselő-testületének a község településszerkezeti tervéről szóló 128/2010. (XI.26.) sz. határozata
- Ludányhalászi Község Önkormányzat Képviselő-testületének a helyi építési szabályzatról szóló 15/2010. (11.26.) önkormányzati rendelete
- Nógrádszakál Község Önkormányzata képviselő-testületének a község településszerkezeti tervéről szóló 34/2004. (XI.5.) sz. határozata
- Nógrádszakál Község Önkormányzat Képviselő-testületének Nógrádszakál Község Helyi Építési Szabályzatáról szóló 11/2004. (XI.5.) önkormányzati rendelete
- Órhalom hatályos településrendezési eszközei: Órhalom Község Önkormányzata képviselő-testületének a község településszerkezeti tervéről szóló 12/2003. (III.5.) sz. határozata
- Órhalom Község Önkormányzat Képviselő-testületének Órhalom Község Helyi Építési Szabályzatáról szóló 6/2003. (V.29.) önkormányzati rendelete
- Patak Község Önkormányzat Képviselő-testületének Patak Község Helyi Építési Szabályzatáról szóló 11/2004. (IX.7.) önkormányzati rendelete
- Patvarc Község Önkormányzata képviselő-testületének a község településszerkezeti tervéről szóló 56/2003. (XII. 22.) sz. határozata
- Patvarc Község Önkormányzat Képviselő-testületének Patvarc Község Helyi Építési Szabályzatáról szóló 9/2003. (V.27.) önkormányzati rendelete

Szécsény Város hatályos településrendezési eszközei a következők: Szécsény Város Önkormányzata képviselő-testületének a településszerkezeti tervről szóló 13/2003. (VIII. 01.) sz. rendelete

Szécsény Város Önkormányzat Képviselő-testületének Szécsény Város Helyi Építési Szabályzatáról szóló 11/2003. (VIII. 01.) önkormányzati rendelete

1.7.4. Erdőtervek

Erdőtervezési körzet neve	Érintett települések (teljes körű felsorolás)	Aktuális erdőterület (ha) ²	Erdőtervezés éve
Kemencei	Drégelypalánk	95,71	2021
	Hont	10,96	
	Ipolyvece	77,47	
	<i>Összesen:</i>	184,14	
Romhányi	Balassagyarmat	45,85	2025
	Dejtár	293,96	
	Ipolyszög	58,24	
	Patak	123,85	
	<i>Összesen:</i>	521,90	
Szécsényi	Hugyag	6,86	2023
	Ludányhalászi	18,44	
	Nógrádszakál	6,17	
	Órhalom	40,14	
	Patvarc	20,30	
	<i>Összesen:</i>	91,91	
Mindösszesen:	-	797,95	-

A tervezési terület három erdőtervezési körzetet érint. A Kemencei Erdőtervezési Körzetben a korábbi, 2011-ben végzett erdőtervezési munkák után jóváhagyott erdőtervek tartalmi felülvizsgálata 2021-ben kezdődött és várhatóan a következő évben zárul. Az erdőtervezési folyamat végén megállapításra kerülő erdőtervek a következő körzeti erdőtervezési eljárás során (várhatóan 2032. évben) kiadásra kerülő erdőtervek jogerőssé válásáig lesznek érvényben. A keletebbre fekvő Romhányi Erdőtervezési Körzetben 2015-ben folytak erdőtervezési munkák, az erdőgazdálkodók számára megállapított (az erdőgazdálkodással összefüggő jogokat és kötelezettségeket tartalmazó) körzeti erdőtervek 10 évig, míg a következő körzeti erdőtervezési eljárás során (várhatóan 2026. évben) kiadásra kerülő erdőtervek határozatok jogerőssé válásáig lesznek érvényben. Végül a Szécsényi Erdőtervezési Körzetet 2013-ban erdőtervezték, az erdőtervek ebben a körzetben szintén 10 évig, a következő körzeti erdőtervezési eljárás során (várhatóan 2024. évben) kiadásra kerülő erdőtervek jogerőssé válásáig lesznek érvényben.

Az erdőtervezési munkák során az átfedő európai közösségi jelentőségű területek – „Ipoly-völgy” KjtT (HUDI20026), „Középső-Ipoly-völgy” KjtT (HUBN20062), „Ipoly völgye” KMT (HUDI10008) – miatt részletes Natura 2000 elővizsgálati dokumentációk is készültek. Ezek a dokumentumok az erdőgazdálkodásra vonatkozóan előzetesen megállapított előírás-javaslatok Natura 2000 területekre, illetve a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek és fajok (köztük madárfajok.) természetvédelmi helyzetére gyakorolt hatásainak értékelését tartalmazzák. Az

² Az adat a tervezési területtel átfedő területértéket mutatja (hektárban)

elővizsgálati dokumentációkat a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, illetve a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság közreműködésével készítette az erdőtervezési feladatokkal megbízott szervezet: a Kemencei és Szécsényi Körzet esetében (2012, 2014) a Heves Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága (Eger–Vác), a Romhányi Körzet esetében (2015) a Heves Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztálya (Eger–Vác). A Kemencei Körzet erdőtervezését 2021-ben a Nemzeti Földügyi Központ Közép-Magyarországi Erdőtervezési Osztálya (Gödöllő–Vác) végzi.

Az állami tulajdonú területek zömén (Balassagyarmattól nyugatra) a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (Esztergom) a bejegyzett erdőgazdálkodó (38,45%), egy töredékterületnek pedig az Ipoly Erdő Zrt. (Balassagyarmat) Kelet-Cserháti Erdészete (Szécsény) az erdőgazdálkodója (0,52%). A magán tulajdonú erdők nagyobb hányadán (22,04%) 20 magánszemély gazdálkodik, s közel hasonló területi arányban (19,60%) 3 gazdasági társaság is szerepel az erdészeti hatósági nyilvántartásban (a társaságok közül legnagyobb érintettsége a közel 140 ha erdőterületet kezelő Dejtári Mezőgazdasági Kft.-nek van). A rendezetlen gazdálkodási jogviszony mellett nyilvántartott (magántulajdonú, több község határt is érintő) erdők aránya kifejezetten magas, majdnem a terület ötödét teszi ki (19,39%).

A Kemencei, Romhányi és Szécsényi Erdőtervezési Körzetre érvényes erdőtervezési alapidokumentációk és Natura 2000 elővizsgálati dokumentációk a Nemzeti Földügyi Központ (Budapest) honlapján érhetők el: http://www.nfk.gov.hu/Erdotervezes_news_342

1.7.5. Tájégségi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

Vadászterület neve	Kódszáma	Jóváhagyó határozat száma	Érvényesség
Koplán-Göröc Vadgazda Egylet	12-553050-201	NO-05/FM0/00151-4/2019.	2017. március 1. – 2037. február 28.
Drégelyvár Vadásztársaság	12-553650-201	NO-05/FM0/00151-4/2019.	2017. március 1. – 2037. február 28.
Vén Palócföld VT	12-552450-202	NO-05/FMO/00152-3/2019.	2017. március 1. – 2037. február 28.
Ipoly Vadász és Természetvédő Egyesület	12-552350-202	NO-05/FMO/00259-2/2019.	2017. március 1. – 2037. február 28.
Ipoly Erdő Zrt.	12-552250-202	NO-05/FMO/00240-2/2019.	2017. március 1. – 2037. február 28.

Hársas VT	12-552150-202	NO-05/FMO/00094-5/2019.	2017. március 1. – 2037. február 28.
-----------	---------------	-------------------------	---

A tervezési terület a 13/2016. (III. 2.) FM rendelet alapján az Északi hegy- és dombvidéki Vadgazdálkodási Tájon belül, a 201. számú („Börzsöny-Gödöllői”), illetve a 202. számú (Nógrád-Cserháti) vadgazdálkodási tájegység területén helyezkedik el. A tágabb térség vadállományának jellemzőit, a vadállomány-szabályozásának irányelveit, a fenntartandó vadlétszámra vonatkozó irányelveket, illetve a természet- és tájvédelmi szempontokat bemutató, a tájegységi vadgazdálkodási terv alapjául szolgáló dokumentum elérhető:

<http://www.ova.info.hu/ujvgtajak.html>

A tájegységi vadgazdálkodási terveket az Északi hegy- és dombvidéki Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről szóló 14/2018. (VII. 3.) AM rendelet tartalmazza.

1.7.6. Halgazdálkodási tervek

A tervezési területen található halgazdálkodási hatóság által nyilvántartott halgazdálkodási vízterületek:

- Ipoly és annak hullámterei (víztérkód: 12-0014-1-1)
- Ipoly folyó és annak hullámtéri (Istvánmajori alsó-felső, Pászti, Tukipánkerti holtágak) és mentett oldali holtágai, Lókos patak alsó folyása, Derék patak alsó folyása a Dejtár közúti hídtól az Ipoly torkolatig (víztérkód: 12-0015-1-1)
- Ludányhalászi sóderbányató (I-II.) (víztérkód: 12-0022-1-1)
- Fekete-víz patak (víztérkód: 12-0010-1-1)
- Szécsény 0328/47 talajvíztó és a hozzákapcsolódó Ipoly holtágak (víztérkód: 12-0044-1-5)
- Szécsényi kavicsbányató (víztérkód: 12-0045-1-1)
- Szentlélek-patak (víztérkód: 12-0046-1-4)

A nyilvántartott halgazdálkodási vízterületekre vonatkozó halgazdálkodási tervek az illetékes halgazdálkodási hatóságnál fellelhetők.

1.7.7. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

Vízyűjtő gazdálkodási szempontból a 1155/2016. (III. 31.) Korm. határozat alapján a tervezési terület a Duna részvízyűjtőn belül a 1-8. Ipoly vízyűjtő tervezési alegységen helyezkedik el. A Natura 2000 terület a Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság működési területéhez tartozik.

A vízyűjtő-gazdálkodási terveket első változatban a Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, továbbá az érintett környezetvédelmi és vízügyi igazgatóságok 2010 áprilisában, a Víz Keretirányelv (VKI) hazai megvalósítása során készítették. A terv 2015-ig tartó feladatokat fogalmazott meg, de a VKI célkitűzéseinek megvalósítása érdekében a határidők és feladatok 2021-ig, illetve 2027-ig (a vízyűjtő-gazdálkodási tervezés második és harmadik ciklusáig) kitolhatók voltak. A terv felülvizsgálata 2015-ben történt, a harmadik vízyűjtő-gazdálkodási terv pedig 2021-ben készült és jelenleg egyeztetés alatt, illetve elfogadás előtt áll.

Fentiekből következően a fenntartási terv készítésekor érvényes terv-változat még a VGT2-höz tartozik, és 2016. áprilisában készült el a végleges változata.

A vízgyűjtő-gazdálkodási tervek, köztük a tárgyi területre készült elérhetők az alábbi linken:
<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149>

1.7.8. Egyéb tervek

Fajmegőrzési terv az alábbi jelölő madárfajokra készült:

Barát- és cigányréce (*Aythya ferina*) (*Aythya nyroca*)

Fehér gólya (*Ciconia ciconia*)

<https://termeszetvedelem.hu/fajmegorzesi-tervek-keszítése-es-megvalósítása/>

2. Veszélyeztető tényezők

A veszélyeztető tényezők felsorolásánál figyelembe vettük a Natura adatlapon felsorolt tényezőket, amelyeket az aktuális állapotra alakítva ismertetünk. A veszélyeztető tényezők által érintett terület nagyságát a madárvédelmi terület összterületéhez viszonyítottuk.

Belső veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A05	Kis táji elemek felszámolása (pl. sövények, kőfalak, nyílt árkok, források, magányos fák) mezőgazdasági parcellák összevonása céljából	H	40%	A mocsárréteken, legelőkön található fészkelésre alkalmas, koros, odvasodó fák, cserjések megfogyatkozása (szándékos kivágása, állatok kártétele következtében való kipusztulása, kiöregedése) szűkíti az ezeken, illetve odvaikban fészkelő, illetve a fákat, facsoportokat leshelyként, éjszakázóhelyként használó fajok lehetőségeit, korlátozza elterjedésüket. Érintett fészkelő fajok: kis örgébics (<i>Lanius minor</i>), tövisszúró gébics (<i>Lanius collurio</i>), karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>), lappantyú (<i>Caprimulgus europaeus</i>), füleskuvik (<i>Otus scops</i>) közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>), balkáni fakopáncs (<i>Dendrocopos syriacus</i>). Érintett vonuló/telelő fajok: rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), halászsas (<i>Pandion haliaetus</i>), kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>).
A09	Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés	H	30%	A BNPI működési területére eső legeltetett gyepre, mocsárrétekre a túllegeltetés jellemző, a gyep átlagos eltartóképességét

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<p>helyenként jelentősen meghaladó húsmarha-állományokkal.</p> <p>A rendszeres és tartós túllegeltetés a gyepes élőhelyek degradálódását – a gyep fajkészletének, a vegetáció szerkezetének megváltozását és gyomosodást okoz, továbbá segítheti az inváziós fajok terjedését. A rövidre rágott, taposott gyep a magasabb gyepvegetációt, takarást igénylő madárfajok fészkelési lehetőségeit korlátozza, továbbá szűkíti a gyepeken táplálkozó madárfajok táplálékbázisát. A magas legelő állatlétszám közvetlen veszélyt is jelent a földön fészkelő madárfajokra.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: piroslábú cankó (<i>Tringa totanus</i>), sárszalónka (<i>Gallinago gallinago</i>), haris (<i>Crex crex</i>), kis vízicsibe (<i>Porzana parva</i>), pettyes vízicsibe (<i>Porzana porzana</i>), guvat (<i>Rallus aquaticus</i>), tövisszúró gébics (<i>Lanius collurio</i>), kis örgébics (<i>Lanius minor</i>), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>)</p> <p>Érintett vonuló/telelő fajok: nagy póling (<i>Numenius arquata</i>) kis póling (<i>Numenius phaeopus</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>), hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>)</p>
A13	Gyepterületek és egyéb féltermészetes területek felülvetése	M	10%	<p>A felülvetés gépmozgással, mechanikus behatással jár, ami fészkelési időszakban közvetlen veszélyt jelent a talajon fészkelő fajokra nézve.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: piroslábú cankó (<i>Tringa totanus</i>), sárszalónka (<i>Gallinago gallinago</i>), haris (<i>Crex crex</i>), tövisszúró gébics (<i>Lanius collurio</i>), kis örgébics (<i>Lanius minor</i>),</p> <p>Érintett vonuló/telelő fajok: nagy póling (<i>Numenius arquata</i>) kis póling (<i>Numenius phaeopus</i>), kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>), hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>)</p>
A20	Műtrágya kijuttatása	M	20%	<p>A magántulajdonban lévő Natura 2000 gyepterületeken jellemző a gyepek műtrágyázása. A gyepek mesterséges</p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
	mezőgazdasági területre			<p>tápanyag-utánpótlása átalakítja a gyepek fajkészletét és szerkezetét, továbbá gyomosodást okoz és segíti az inváziós növényfajok terjedését. A vizekbe mosódó tápanyagterhelés gyorsítja az eutrofizációt, így a hatás a gyepterületeken kívül, a mélyebben fekvő, vízállásos területeken, illetve a vízfolyásokban is jelentkezik.</p> <p>Mindkét folyamat az élőhely átalakulásával, a táplálékbázis megváltozásával, szűkülésével jár. A műtrágya érzékeny időszakban történő kijuttatása közvetlen kárt okozhat földön fészkelő madárfajok fészkeiben.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: piroslábú cankó (<i>Tringa totanus</i>), sárszalonna (<i>Gallinago gallinago</i>), haris (<i>Crex crex</i>), tövisszűrő gébics (<i>Lanius collurio</i>), kis örgébics (<i>Lanius minor</i>), Érintett vonuló/teelő fajok: nagy póling (<i>Numenius arquata</i>) kis póling (<i>Numenius phaeopus</i>), (<i>Circus cyaneus</i>), hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>)</p>
A31	Leccapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából	H	40%	<p>A mezőgazdasági művelés (szántóföldi és gyeptermelés) érdekében kialakított és működtetett vízelvezető rendszer a terület egy jelentős részéről folyamatosan elvezeti az odaérkező csapadékból és áradásokból származó vizeket, ami a tocsogós gyepeket, vízzel teli mélyedéseket, illetve az összefüggő sekély vízzel borított területeket igénylő fészkelő és vonuló madárfajok számára kedvezőtlené teszi, illetve megszünteti az élőhelyet, ez a terület madárvilágának elszegényedéséhez vezet. A korlátozott ideig tartó vízborítás és a vizes élőhelyek területének csökkenése negatív hatással van a terület vízigerintelen-állományaira, kételtű- és hulló faunájára, ami a fészkelő és vonuló madárfajok táplálékbázisát szűkíti.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: haris (<i>Crex crex</i>), piroslábú cankó (<i>Tringa totanus</i>), pettyes vízcicsibe (<i>Porzana porzana</i>), guvat (<i>Rallus aquaticus</i>), sárszalonna (<i>Gallinago</i></p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<p><i>gallinago</i>), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), kis vízicsibe (<i>Porzana parva</i>), kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>)</p> <p>Érintett vonuló/telelő fajok: kanalas réce (<i>Anas clypeata</i>), bőjti réce (<i>Anas querquedula</i>), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>), kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>), barátaréce (<i>Aythya ferina</i>), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>), nagy goda (<i>Limosa limosa</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>), pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>), aranylile (<i>Pluvialis apricaria</i>), réti cankó (<i>Tringa glareola</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), nagy póling (<i>Numenius arquata</i>), kis póling (<i>Numenius phaeopus</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>)</p>
B06	Fakitermelés (kivéve tarvágás)	M	10%	<p>A gallyfészkekkel/odúkkal rendelkező fák eltávolításával járó, erdőgazdálkodással összefüggő beavatkozások, az erdő, mint élőhely szerkezetének átalakítását, illetve a fenti tevékenységekkel összefüggő zavarást okoznak.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>), darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>), füleskuvik (<i>Otus scops</i>), lappantyú (<i>Caprimulgus europaeus</i>), közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>)</p>
B07	Lábonálló és fekvő holtfa eltávolítása, beleértve a törmeléket is.	M	10%	<p>A holt faanyag eltávolítása az erdőgazdálkodási tevékenység során, amely csökkenti/megszünteti a holt faanyagban élő rovarokkal, egyéb gerinctelenekkel táplálkozó madárfajok táplálékbázisát, valamint az odúkészítésre alkalmas és/vagy odvas fák számát/arányát az erdei élőhelyen.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>) füleskuvik (<i>Otus scops</i>), közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>), fekete harkály</p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				(<i>Dryocopus martius</i>), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>)
B08	Idős fák eltávolítása (kivéve a lábónálló vagy fekvő holtfát)	M	30%	<p>A tervezési terület nyílt élőhelyein korábbi fakivágások következtében a nagyobb méretű/idősebb, odúkészítésre, odvasodásra, illetve gallyfészek készítésére alkalmas szoliter fák, fasorok igen csekély számban, ill. kiterjedéssel vannak jelen, ami szűkíti az ezeken, illetve odvaikban fészkelő, illetve a fákat, facsoportokat leshelyként, éjszakázóhelyként használó fajok lehetőségeit, korlátozza elterjedésüket.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: kis örgébics (<i>Lanius minor</i>), tövisszűrő gébics (<i>Lanius collurio</i>), karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>), lappantyú (<i>Caprimulgus europaeus</i>), füleskuvik (<i>Otus scops</i>) közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>).</p> <p>Érintett vonuló/teelő fajok: rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), halászsas (<i>Pandion haliaetus</i>), kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>).</p>
B09	Tarvágás	M	5%	<p>Teljes erdőállomány letermelése az adott területről – a gyakorlatban a felújító vágás is ide tartozik – amely az erdőben fészkelő fajok élőhelyét hosszú időre megszünteti.</p> <p>A folyók menti ártéri ligeterdőkben jellemző a légvezetékek biztonsági övezetében vegetációs időszakban végzett növényzetirtás, ami az ott fészkelő madárfajok számára közvetlen veszélyforrás.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>), darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>), füleskuvik (<i>Otus scops</i>), lappantyú (<i>Caprimulgus europaeus</i>), közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>), erdei pacsirta (<i>Lullula arborea</i>)</p>
D06	Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)	H	15%	A területet átszelő nagyfeszültségű vezetékek a területegységek között átrepülő, nagyobb és közepes testű madárfajok számára állandó ütközésveszélyt jelentenek – különösen rossz látási viszonyok mellett.

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<p>A szigeteletlen, veszélyes középvezetési vezeték tartóoszlopai a területen fészkelő, illetve táplálkozó gázlómadarak, ragadozómadár-fajok, és kisebb testű vártamadarak számára jelentenek közvetlen veszélyt.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), bőjti réce (<i>Anas querquedula</i>), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>), sárszalonna (<i>Gallinago gallinago</i>), nyári lúd (<i>Anser anser</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>),</p> <p>Érintett, a területen táplálkozó, illetve átvonuló/telelő fajok: vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>), kanalas réce (<i>Anas clypeata</i>), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>), bőjti réce (<i>Anas querquedula</i>), kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>), nagy póling (<i>Numenius arquata</i>), kis póling (<i>Numenius phaeopus</i>), nagy goda (<i>Limosa limosa</i>), vándorsólyom (<i>Falco peregrinus</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), halászsas (<i>Pandion haliaetus</i>).</p>
E01	Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)	M	70%	<p>Utak mentén történő gázolások. A terület peremén autóutak (2. sz., 22. sz.) az elmúlt években gyűjtött adatok alapján a kétéltűek és a hüllők körében igen jelentős mortalitási tényező – okkal feltételezhető ez a hatás madárvilágra nézve is.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: balkáni fakopáncs (<i>Dendrocopos syriacus</i>), tövisszűrő gébics (<i>Lanius collurio</i>), füleskuvik (<i>Otus scops</i>), lappantyú (<i>Caprimulgus europaeus</i>), karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>), partifecske (<i>Riparia riparia</i>), függőcinege (<i>Remiz pendulinus</i>) örvös légykapó (<i>Ficeula albicollis</i>).</p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
F01	Más földhasználatú terület lakott területté, településsé vagy rekreációs területté alakítása	M	5%	<p>A bányatavak (pl. Ludányhalászi-tó), illetve a holtág-eredetű tavak (Öreg-tó, Tökös-tó) partszegélyében a lakó- és horgászati infrastruktúra kiépítése, engedély nélküli partalakítások, horgászállások a szegélynövényzet károsításával, így a nádasgyékényes fészkelőhelyek megszűnésével járnak.</p> <p>A bányatavak (pl. szécsényi „Robinson-szigetek”) szabadidős hasznosításához kapcsolódó infrastruktúra kiépítése és fenntartása a szegélynövényzet rendszeres vágásával, visszaszorításával, fragmentálásával jár együtt.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), függőcinege (<i>Remiz pendulinus</i>), kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>).</p>
F07	Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek	M	10-15%	<p>A területen található nagyobb víztestek (bányatavak, Ipoly-folyó) horgászati hasznosítása normál mértékű terhelés esetén tolerálható zavarást jelent, ugyanakkor a horgászállások területén jellegzetes a hulladék felhalmozódása és a növényzetirtás, továbbá az etetés miatt a vizek szervesanyagterhelése. A kisebb, természetesebb víztestek (lefűződött meder-maradványok, holtágak) esetén a terhelés és a zavarás mértéke, így jóval nagyobb lehet az ott fészkelő madárfajokra nézve.</p> <p>A természetvédelmi szempontok figyelembe vételével végzett vízitúrázás tolerálható mértékű zavarást és terhelést jelent az Ipoly-folyóra és árterére nézve, ugyanakkor a part menti többnapos táborozás okozta zavarás és környezetterhelés jelentősebb negatív hatással bír.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: barna rétihája (<i>Circus aeruginosus</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), függőcinege (<i>Remiz pendulinus</i>), bőjti réce (<i>Anas querquedula</i>), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), nyári lúd (<i>Anser anser</i>), feketenyakú vöcsök (<i>Podiceps nigricollis</i>), vörösnyakú vöcsök (<i>Podiceps grisegena</i>).</p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				Érintett vonuló/telelő fajok: billegetőcankó (<i>Actitis hypoleucos</i>).
F16	Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó egyéb lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák	M	5%	A településeken áthaladó vízfolyásokat (pl. Hévíz-patak, Szentlélek-patak, illetve maga az Ipoly), lakossági hulladék, illetve szennyvíz terheli. A szennyezések a tavakba, illetve a mocsaras területekre jutnak, ahol különböző mértékben degradálják a vízi élőhelyeket és azok növény- és állatvilágát – ezzel bizonyos madárfajok táplálékbázisát – és gyorsítják az eutrofizációt, a nyílt vizek benövényesedését, feliszapolódását. Érintett fészkelő fajok: jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>) Érintett vonuló/telelő fajok: billegetőcankó (<i>Actitis hypoleucos</i>), réti cankó (<i>Tringa glareola</i>).
G07	Vadászat	L	30%	A területen apróvad és nagyvad vadászat egyaránt zajlik. A vadászati tevékenységgel járó zavarás az átvonuló vízimadár-állományokra gyakorol negatív hatást, illetve a véletlen lelövés a védett réce- és vadlúdfajok állományaiban jelenthetnek veszteséget. A tervezési terület DINPI működési területére eső részén nincs vízivad vadászat, a veszélyeztető tényező a Natura 2000 területnek a BNPI működési területére eső részén jelentkezik. Érintett fészkelő fajok: böjti réce (<i>Anas querquedula</i>), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>) Érintett vonuló/telelő fajok: kanalas réce (<i>Anas clypeata</i>), böjti réce (<i>Anas querquedula</i>), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>), kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>), barátaréce (<i>Aythya ferina</i>), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>).
G08	Hal- és vadállomány kezelése	H	80%	A területen igen jelentős számban előforduló vaddisznó (<i>Sus scrofa</i>), vörös róka (<i>Vulpes vulpes</i>), borz (<i>Meles meles</i>) és az aranyakál (<i>Canis auratus</i>) fészek- és fiókapredációjával a földön fészkelő fajok, illetve a mocsarakban fészkelő gémfélék állományaiban okoz jelentős kárt, továbbá az e fajok táplálékát képező kételtüeket és hullóket is elpusztítja.

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<p>A predáción túl ezek a fajok zavarást jelentenek a területen táplálkozó, pihenő (éjszakázó) réce- és vadlúd-csapatok számára, a felriasztott madárcsapatok könnyebben ütköznek vezetékkel (D06)</p> <p>Érintett fészkelő fajok: nyári lúd (<i>Anser anser</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), bölömbika (<i>Botaurus stellais</i>), piroslábú cankó (<i>Tringa totanus</i>), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), kis vízcicsibe (<i>Porzana parva</i>), pettyes vízcicsibe (<i>Porzana porzana</i>), guvat (<i>Rallus aquaticus</i>), haris (<i>Crex crex</i>)</p> <p>Érintett vonuló/telelő fajok: vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>), vörösnnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>).</p>
G22	Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra	M	1-5%	<p>A területen található, horgászati hasznosítású tavakban a horgászattal összefüggő rendszeres és jelentős szervesanyag-terhelés (etetés) algavirágzást indít be. Az algásodás elleni kémiai védekezés (pl. ludányhalászi Öreg-tó rendszeres klórmeszezése) az algákon kívül a zooplankton, valamint a makrogerincteleneket, illetve a töménységtől függően a gerinceseket is elpusztítja, amelyek számos ott fészkelő és táplálkozó madárfaj táplálékbázisát képezik</p> <p>Érintett fészkelő fajok: törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), fülemülesítke (<i>Acrocephalus melanopogon</i>), jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>).</p> <p>Érintett vonuló fajok: kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>),</p>
H08	Egyéb emberi beavatkozások és zavarások	L	5%	<p>Illegális hulladék-elhelyezés utak mentén, lejáróknál, horgászhelyeknél. Az illegális háztartási és ipari hulladék az élőhely degradálódását, zavarást valamint a hulladék fajtájától függően pontszerű szennyezést is jelenthet. A degradálódó élőhelyek a gyomok, illetve az inváziós növényfajok fertőző góciává válhat. A területen egyebek között a selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>) és a japánkeserűfű-fajok (<i>Fallopia ssp.</i>) terjedése kapcsolódik a hulladékdepókhoz.</p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				Érintett fészkelő fajok: parlagi pityer (<i>Anthus campestris</i>), karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>).
I01	Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok	M	10%	<p>A selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>) agresszív terjedésével az üde és szárazabb gyepek flórájára nézve jelent veszélyt, ugyanakkor nagyobb területeken elterjedve a gyepes élőhelyeket szűkíti, szerkezetüket átalakítja, a gyepek gerinctelen-faunájára is hatással van, így a gyepekben fészkelő és táplálkozó madárfajokra gyakorol negatív hatást. A selyemkórónál még kisebb jelentőségű, de a területen terjedő további inváziós növényfajok a mirigyes bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>) és a bíbor nebáncsvirág (<i>Impatiens glandulifera</i>). A műtrágyázás (A20), felülvetés (A13) fokozza az inváziós fajok terjedését. A naphal (<i>Lepomis gibbosus</i>) a terület folyó- és állóvizeiben is előfordul, egyes víztestekben (pl. Ludányhalászi: Öregtő és sóderbányató) tömeges. Jelenlétével elszegényíti a természetes faunát, így csökkentve a vízi élőhelyeken táplálkozó madárfajok táplálékbázisát. A nutria (<i>Myocastor coipus</i>), nyestkutya (<i>Nyctereutes procyonoides</i>) és a mosómedve (<i>Procyon lotor</i>) az utóbbi években több helyszínen előkerült a területen. Előbbi faj, tömeges elszaporodása esetén, a vizes élőhelyek növényzetének megváltoztatásával, egyes gerinctelen fajok intenzív zsákmányolásával ronthatja a vízhez kötődő madárfajok életlehetőségeit. Mindkét faj potenciálisan jelentős fészekpredátor.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: füleskuvik (<i>Otus scops</i>), parlagi pityer (<i>Anthus campestris</i>), tövisszúró gébics (<i>Lanius collurio</i>), kis örgébics (<i>Lanius minor</i>), karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>).</p>
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok, (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)	M	50%	A nem európai uniós jelentőségű idegenhonos inváziós fajok közül a területen a legjellemzőbbek az aranyvessző- (<i>Solidago spp.</i>) valamint a japánkeserűfű- (<i>Fallopia spp.</i>) fajok, illetve a zöld juhar (<i>Acer negundo</i>) és a gyalogakác (<i>Amorpha fruticosa</i>). Jelen van a lándzsás őszirózsa

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<p>(<i>Aster lanceolatus</i>) és a süntök (<i>Echinocystis lobata</i>). A felsorolt fajok agresszív terjedésükkel elsősorban a vízfolyások, mocsarak partján lévő magaskórós területeket, mocsárréteket, illetve az ártéri puha- és keményfás erdőket fertőzik. Az inváziós fertőzés az őshonos vegetáció kiszorításával, a vegetációszerkezet átalakulásával, az élőhelyi adottságok, és a táplálékbázis elszegényedésével jár.</p> <p>A horgászvizekbe (így pl. az Öreg-tóba) telepített, illetve ott fenntartott egyes idegenhonos halfajok – pl. az amur (<i>Ctenopharyngodon idella</i>), ökológiai hatása élőhelyvesztést okoz a nádas szegélyekhez és a hínárnövényzethez kötődő fajok számára.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: feketenyakú vöcsök (<i>Podiceps nigricollis</i>), kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), függőcinege (<i>Remiz pendulinus</i>), örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>), füleskuvik (<i>Otus scops</i>), lappantyú (<i>Caprimulgus europaeus</i>), közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>), erdei pacsirta (<i>Lullula arborea</i>),</p>
N02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében	M	100%	<p>A klímaváltozás következtében egyre gyakoribb és hosszabb aszályos periódusok, az elmaradó téli és tavaszi csapadék és az ennek következtében fellépő vízhiány – a nem megfelelő vízkormányzás mellett – a legnagyobb veszélyt jelentik a víztől függő ártéri élőhelyek madárvilágára nézve. A mocsaras területek és üde rétek valamennyi fészkelő és vonuló madárfaja közvetlenül érintett, de közvetve a Natura 2000 terület valamennyi jelölő madárfaját befolyásolja.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: haris (<i>Crex crex</i>), piros lábú cankó (<i>Tringa totanus</i>), pettyes vízicsibe (<i>Porzana porzana</i>), sárszalonna (<i>Gallinago gallinago</i>), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), kis vízicsibe (<i>Porzana parva</i>), guvat (<i>Rallus aquaticus</i>), kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>)</p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				Érintett vonuló/telelő fajok: kanalas réce (<i>Anas clypeata</i>), bőjti réce (<i>Anas querquedula</i>), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>), kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>), barátréce (<i>Aythya ferina</i>), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>), nagy goda (<i>Limosa limosa</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>), pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>), aranylile (<i>Pluvialis apricaria</i>), réti cankó (<i>Tringa glareola</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), nagy póling (<i>Numenius arquata</i>), kis póling (<i>Numenius phaeopus</i>)

3. táblázat: belső veszélyeztető tényezők

Kívülről ható veszélyeztető tényezők:

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
D06	Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)	M	90%	A szigetetlen, veszélyes tartóoszlopok a területen fészkelő illetve táplálkozó gázlómadarak, ragadozómadár-fajok, és kisebb testű vártamadarak számára jelentenek közvetlen veszélyt. Érintett fészkelő fajok: fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>). Érintett, a területen táplálkozó, illetve átvonuló/telelő fajok: fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), vándorsólyom (<i>Falco peregrinus</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>), békászó sas (<i>Aquila pomarina</i>).
F28	Árvízi vízhozam és árvízvédelem módosítása lakossági vagy rekreációs fejlesztés céljából	M	10%	Az Ipoly folyón épített duzzasztók, illetve a folyóhoz kapcsolódó víztározók hozzájárulnak a folyó rendkívüli mértékben ingadozó vízjárásához, ami elsődlegesen a partfalban fészkelő madárfajok számára jelent veszélyt, de a folyóparton táplálkozó madárfajok számára is negatív hatással bírhat. A rosszul időzített vízügyi beavatkozások

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				(bedőlt fák eltávolítása, part menti növényzet irtása, zsilipek kedvezőtlen időben történő nyitása stb.) a fészkelő madárfajok számára negatív hatással van. Érintett fészkelő fajok: jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>), függőcinege (<i>Remiz pendulinus</i>) Érintett vonuló/telelő fajok: billegetőcankó (<i>Actitis hypoleucos</i>), hegyi billegető (<i>Motacilla cinerea</i>)
Xo	Államhatáron kívülről érkező veszélyeztető tényezők és hatások	M	2%	Az Ipoly-folyó hulladékkal, kémiai anyagokkal való szennyezése történhet a folyó felső szakaszain történő háztartási és ipari szennyezések révén. A hulladék és egyéb szennyezések a folyó egész élővilágára, így a madárvilágára is negatívan hat. Inváziós növény- és állatfajok terjedési gócpontjai több esetben az államhatáron kívül találhatóak. Érintett fészkelő fajok: jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>) Érintett vonuló/telelő fajok: billegetőcankó (<i>Actitis hypoleucos</i>), hegyi billegető (<i>Motacilla cinerea</i>)

4. táblázat: kívülről ható veszélyeztető tényezők

Potenciálisan a jövőben ható veszélyeztető tényező:

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
E01	Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)	M	5%	Az M2 autópálya tervezett északi szegmense a madárvédelmi területet hosszabb-rövidebb szakaszon átszeli majd, ami a terület fragmentálódását, élőhelyek közvetlen megsemmisülését okozza. A forgalom folyamatos zavarást, illetve ütközésveszélyt jelent majd a terület madárvilágára nézve. Az épülő, illetve tervezett Ipoly-hidak (Drégelypalánk, Hugyag, Ipolyvece-Ipolybalog Őrhalom, Balassagyarmat), valamint a hidakra felvezető utak és a

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<p>hozzájuk tervezett kerékpáros utak több ponton átszelik a madárvédelmi területet. A rávezető utak bővítése élőhelyvesztéssel jár és a terület fragmentálódását fokozza, illetve forgalom függvényében zavarást, illetve ütközésveszélyt jelent majd.</p> <p>Érintett fajok: valamennyi, a tervezési területen előforduló állandó, fészkelő, átvonuló és telelő jelölő fajra hatással van.</p>

5. táblázat: potenciálisan a jövőben ható veszélyeztető tényezők

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzés: A Natura 2000 hálózatba tartozó különleges madárvédelmi területek természetvédelmi célkitűzése az azokon található, a területek kijelölésének alapjául szolgáló madárfajok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, illetve helyreállítása, élőhelyeik természetességének megóvása, valamint az ehhez szükséges földhasználat feltételeinek biztosítása.

Az Ipoly völgye (HUDI10008) különleges madárvédelmi terület rendeltetése az Ipoly-folyó ártéri területeire jellemző változatos vizes élőhelyek: mocsarak, időszakos vízborítású üde kaszálók és legeltetett gyepek, valamint ártéri erdők és bányatavak kiterjedésének és ökológiai állapotának megőrzése, szükség esetén helyreállítása, valamint a felsorolt élőhelyekhez kötődő madárvilág – kiemelten a vizes és gyepes élőhelyekre, valamint az ártéri erdőkre jellemző közösségi jelentőségű madárfajok – állományainak kedvező természetvédelmi helyzetben történő megőrzése, illetve kedvező természetvédelmi helyzetük helyreállítása.

A természetvédelmi cél a területre jellemző, a madárközösségek fennmaradását veszélyeztető tényezők mérséklése, kiküszöbölése, a kedvezőtlen környezeti hatások (kiszáradás, vízhiány, kedvezőtlen szukcessziós folyamatok, inváziós fajok okozta élőhely-átalakulások) mérséklése, a vaddisznó és szőrmés ragadozók általi predációs nyomás csökkentése, valamint a kedvezőtlen humán eredetű hatások (vízelvezetés, légvezetékek hatásai, intenzív gyephasznosítás) kezelése.

Célkitűzés:

Kiemelt fontosságú cél az alábbi fészkelő és vonuló madárfajok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása, illetve helyreállítása:

Fészkelő fajok: Jégmadár (*Alcedo atthis*), vörös gém (*Ardea purpurea*), cigányréce (*Aythya nyroca*), bölömbika (*Botaurus stellaris*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), haris (*Crex crex*), törpegém (*Ixobrychus minutus*), tövisszűrő gébics (*Lanius collurio*), bakcsó (*Nycticorax nycticorax*), kis vízcisibe (*Porzana parva*), pettyes vízcisibe (*Porzana porzana*), karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*), kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*).

Vonuló fajok: kanalas réce (*Anas clypeata*), csörgő réce (*Anas crecca*), tőkés réce (*Anas platyrhynchos*), böjti réce (*Anas querquedula*), kendermagos réce (*Anas strepera*), nagy lilik (*Anser albifrons*), kis lilik (*Anser erythropus*), vetési lúd (*Anser fabalis*), kontyos réce (*Aythya fuligula*), vörösnyakú lúd (*Branta ruficollis*), nagy goda (*Limosa limosa*), aranylile (*Pluvialis apricaria*), réti cankó (*Tringa glaurola*).

Specifikus célok:

- A szélsőséges vízjárású Ipoly-folyó szabályozatlan, természetes lefutású, kanyarulatokban, zátonyokban, gázlóknak és alámosott partokban gazdag medrének, mint a jégmadár (*Alcedo atthis*) jellegzetes élőhelyének megóvása.
- A vízjárta, üde gyepek jellegzetes fészkelő fajainak, így különösen a haris (*Crex crex*), és a piroslábú cankó (*Tringa totanus*) igényeihez illeszkedő, kaszálásra/legeltetésre épülő extenzív, természetkímélő gyepgazdálkodás lehetőségeinek megteremtése, illetve fenntartása, a területet optimális mértékben igénybe vevő gyephasznosítás beállítása, cserjésedés megakadályozása a gazdálkodókkal való együttműködésben.
- A vonuló vadréce- és vadlúdtömegek (*Anserinae*), valamint partimadarak (*Charadriidae*) fontos táplálkozó- és pihenőhelyeit jelentő nagyobb kiterjedésű, időszakos vízborítással rendelkező gyepterületek biztosítása érdekében a vízmegtartást és vízpótlást célzó vízkormányzás megvalósítása.
- A mély fekvésű területeken, medermaradványokban kialakult, a gémfélék, a böjti réce (*Anas querquedula*) és a cigányréce (*Aythya nyroca*) költőhelyeit jelentő eutróf tavak, nádas-gyékényes mocsarak tartós vízellátásának és zavartalanságának biztosítása.
- A gyepes területen elszórtan található, nagyméretű gallyfészkek és odúk készítésére alkalmas, méretes őshonos fák, facsoportok megóvása és pótlása, természetességük őshonos fajokkal történő javítása.
- A terület őshonos és idegenhonos fafajú erdei általános természetvédelmi szempontoknak megfelelő kezelése, az őshonos fafajok előtérbe helyezésével, az állományszerkezeti változatosság megtartásával, a véghasználatok területének és mintázatának megfelelő szabályozásával, a természetességi mutatók megőrzésével.
- Inváziós, illetve intenzíven terjedő növényfajok, különösen a selyemkóró, kanadai aranyvessző, amerikai kőris, gyalogakác, fehér akác, bálványfa, fekete fenyő, erdei fenyő, zöld juhar, kései meggy, bíbor nebáncsvirág, vadcsicsóka, hibrid óriáskeserűfű, lándzsás őszirózsa terjedésének megfékezése, állományuk visszaszorítása, ahol csak ez lehetséges, az élőhelykezelés által.
- A területen fészkelő vagy átvonuló madárfajok egyedeinek közvetlen pusztulását jelentő veszélyeztető tényezők (légvezetéknek való ütközés, áramütés, közúton történő gázolások) mérséklése műszaki megoldásokkal, ésszerű korlátozásokkal
- Az égeres láperdők és nádasok hasznosításának minimalizálása vagy lehetőség szerinti teljes elhagyása.
- A terület őshonos és idegenhonos fafajú erdei madárvédelmi szempontoknak is megfelelő fenntartása, egyes szerkezeti elemek (idős-méretes, nagy koronájú fák, odvas törzsek) jelenlétének és a költési időszak zavartalanságának biztosításával.
- Egyes vadászható vadfajok (elsősorban a vaddisznó és róka) állományának erőteljes szabályozása; a dolmányos varjú állományának szabályozása szelektív módszerekkel.
- A terület szabadidős és turisztikai használatából fakadó zavarások és szennyezések mérséklése kíméleti területek kijelölésével, ésszerű korlátozások bevezetésével, a látogatók informálásával.
- Potenciális veszélyforrásnak számító infrastruktúra-fejlesztések várható természetvédelmi hatásainak átfogó elemzése.

3.2. Kezelési javaslatok

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzéseinek megvalósítása érdekében a fenntartási terv *javaslatokat fogalmaz* meg a terület használatára, kezelésére, az ott folytatott gazdálkodás szempontjaira vonatkozóan. A fenntartási terv a javaslatok mellett összefoglalja azokat a *kötelező előírásokat* is, amelyek a terület Natura 2000 státuszából, esetleges védettségéből vagy egyéb, a gazdálkodásra, területhasználatra vonatkozó jogszabályokból, hatósági engedélyekből, szerződésekből fakadnak.

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4. § 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervkészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.

Az alábbi előírások az Ipoly völgye Natura 2000 (HUDI10008) terület országos jelentőségű védett természeti területet nem érintő részeire ajánlásként vonatkoznak, azonban az országos jelentőségű védett természeti területeken (beleértve az *ex lege* védettségű területeket) a hatósági eljárások során egyéb jogszabályok alapján érvényesíteni kell azokat.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

A Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó előírások és javaslatok közül elsőként a terület egészére vonatkozó általános kezelési javaslatokat ismertetjük (3.2.1.1). **A gazdálkodáshoz nem köthető**, általános kezelési javaslatok közé tartoznak a beruházásokat, fejlesztéseket, területrendezést, vállalkozásokat, illetve az ipari tevékenységeket és turizmust érintő, az adott területre aktuálisan vonatkozó elvek, javaslatok, valamint a kritikus pontok beazonosítása. Ezután következnek a **gazdálkodáshoz köthető**, mező-, erdő-, vad- és vízgazdálkodásra vonatkozó kezelési javaslatok, végül a területre vonatkozó **kötelező előírásokat** soroljuk fel.

Ezután következik az egyes **kezelési egységek részletes ismertetése**, amit kezelési egységként a **hozzájuk tartozó előírás-javaslatok** felsorolása követ (3.2.1.2.). **Kezelési egységnek** azt a funkcionálisan egybe tartozó csoportot nevezzük, ami a természetvédelmi szempontból azonos kezelést igénylő élőhelyeket foglalja magába, az előírt kezeléseket betartása által biztosítva a területen található jelölő értékek (fajok és/vagy élőhelyek) megőrzését. Az azonos kezelési egységbe tartozó élőhelyek különböző élőhelytípusba is tartozhatnak, és elhelyezkedésük pontszerű, egymástól távoli is lehet; a hangsúly azon van, hogy kezelés szempontjából azonos igényűek. A kezelési egységek lehatárolása alapvetően az élőhelyek alapján történt, figyelembe véve a reális gazdálkodási lehetőségeket is.

A kezelési egységek szerint megfogalmazott javaslatok között vannak **általános irányelveket megfogalmazó javaslatok**, illetve specifikus **előírás-javaslatok**. Kezelési egységként külön is ismertetjük a **csak az adott kezelési egységre vonatkozó kötelező előírásokat**, víz- és vadgazdálkodási javaslatokat, valamint az élőhely-rekonstrukciós javaslatokat, gazdálkodáshoz nem kapcsolódó javaslatokat, végül pedig a javaslatok indoklását. Az egyes kezelési egységekhez

kötődő élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok minden esetben a gazdálkodói érdekeket figyelembe véve, előzetes egyeztetés után valósítandók meg.

3.2.1.1. A terület egészére vonatkozó, általános kezelési javaslatok és előírások

A) Gazdálkodáshoz nem köthető, általános javaslatok:

Településrendezési eszközök:

- A tervezési terület belterületbe vonása, azon lakó-, üdülő- vagy iparterület kijelölése nem javasolt. A tervezési terület országos ökológiai hálózat övezete szerinti *magterület* és *ökológiai folyosó* besorolású területrészein beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.
- Mezőgazdasági övezetek esetében a jelölőfajok által érintett területrészek 0%-os beépítési arány meghatározása célszerű. Kivételt képeznek a természetvédelmi célú bemutatáshoz és a legelőgazdálkodáshoz feltétlenül szükséges épületek, építmények.
- Ehhez kapcsolódóan össze kell hangolni a természetvédelmi, építési és agrár-szabályozási elvárásokat, és kezelni kell a kötelező trágyatárolók és szérűskertek létesítésének, helyfoglalásának problémáját, egyedi, eseti engedélyek kiadásával.

Egyéb infrastruktúra-fejlesztések és ipari jellegű beruházások:

- Új nyomvonalú burkolt, vagy stabilizált út, vagy a régi földutak hasonló jellegű átalakítása nem javasolt a területen belül.
- A szántókon, gyepeken keresztül haladó illegális földutakat a kataszteri térképekkel össze kell vetni. A más művelési ágú földrészleteken haladó földutakat meg kell szüntetni, ugyanakkor gondoskodni kell a megfelelő alternatív megközelítési lehetőségekről (pl. műútról való bejárás).
- A területen bányák, anyagnyerőhelyek nyitása, valamint a meglévő illegális helyek használata nemkívánatos, az ökológiai hálózat magterület és folyosó övezetében új külszíni bányatelek nyitása, meglévő bővítése tilos. (*Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény alapján*).
- A területen, illetve annak pereméhez közel futó vasútvonalak mentén a vegyszeres gyomirtást kerülni kell.

Elektromos légvezetékek és tartóoszlopok madárbarát átalakítása

A közepes és nagytestű gyors röptű vagy gyenge manőverező képességű madárfajok (pl. récék, vadlúd-fajok, gémfélék, ragadozók, stb.) számára a területet Drégelyalánk-Hont térségében átszelő nagyfeszültségű légvezetékek, valamint az Ipolyvece, Dejtár és Nógrádszakál területén található közép- és nagyfeszültségű légvezetékek ütközésveszélyt jelentenek – különösen rossz látási viszonyok esetén.

A területen, illetve peremén futó közép- és nagyfeszültségű vezetékek tartó-, feszítő- és kapcsolóoszlopai kevés kivétellel hagyományos kialakításúak. A nem megfelelő oszlopfej-szerkezet áramütésveszélyt jelent elsősorban a közepes és nagyobb testű madárfajok: ragadozók, vártamaradák, gólyák, gémfélék számára. A terület madárvédelmi célkitűzéseinek megvalósítása érdekében javasoljuk az alábbi fejlesztések megvalósítását:

- Új tervezésű elektromos légvezetékek tervezése során ahol csak lehet, előnyben kell részesíteni a földkábelek alkalmazását
- Az újonnan létesítendő szabadvezetékek tartóoszlopait madárbarát fejszerkezettel kell ellátni. A meglévő tartóoszlopok fejszerkezetének madárbarát átalakítását folyamatosan el

kell végezni, természetvédelmi szempontból indokolt esetekben lépéseket kell tenni a szabadvezetékek földkábelre cserélése érdekében.

- A területen áthúzódó nagyfeszültségű, illetve közép feszültségű légvezetéseket az ütközésveszély mérséklése érdekében madáreltérítő berendezésekkel kell ellátni, és ezek meglétét, megfelelő működését rendszeresen ellenőrizni kell.

Turisztikai jellegű beruházások és fejlesztések

A területre irányuló turisztikai érdeklődés, ezzel összefüggésben a terület turizmus általi terhelése az utóbbi években jelentősen megnövekedett, és a tendencia várhatóan folytatódni fog. Ennek következtében a szabályozatlan turizmus: elsősorban vízi-, lovas, és gyalogos turizmus a terület madárvilágát érintő jelentős veszélyeztető tényezővé léphet elő, ezért kiemelten fontos a turizmussal, esetleges turisztikai fejlesztésekkel kapcsolatos javaslatok rögzítése.

- Gyalogos, lovas és lovaskocsis utak, kerékpár utak, turista ösvények, tanösvények kialakítása előtt konzultálni szükséges a működési terület szerint érintett nemzeti park-igazgatósággal.
- Kerékpáros utak fejlesztését a meglévő közforgalmi utak mentén javasolt megvalósítani, ügyelve ugyanakkor az útmenti élőhelysávok, füves mezsgyék megőrzésére.
- A területet érintő bármilyen több napos rendezvény, szervezett táborozás, vizitúra stb. megtervezése előtt konzultálni kell a terület természetvédelmi kezelőjével, abban az esetben is, ha a rendezvény várhatóan nem éri el a 275/2004 Kr. 9§ d) alapján a 100 főt.
- Az Ipoly folyót érintő víziturisztikai fejlesztések kialakítása előtt konzultálni kell a működési terület szerint érintett nemzeti park-igazgatósággal és az érintett vízügyi kezelővel. A medermorfológiát (zátonyok, alámosott partok, gázlók), illetve a part menti növényzetet jelentős mértékben megváltoztató turisztikai fejlesztéseket (kiépített kikötőhelyek, fix táborhelyek, egyéb turisztikai kiszolgáló infrastruktúra) az Ipoly szabályozatlan szakaszain teljes mértékben kerülni kell.

B) Gazdálkodáshoz köthető, általános javaslatok:

Mezőgazdálkodás:

Túllegeltetés

A gyepterületek hasznosítása során visszatérő veszélyeztető tényezőnek mondható a helyenként állandósuló túllegeltetés. A túllegeltetés tilalma a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendeletben, valamint a mezőgazdasági támogatások alapkövetelményei között is megjelenik, azonban – több okra visszavevethetően – nem ritkán előfordul. A túllegeltetés természetvédelmi megítélésében különbséget kell tenni aszerint, hogy a jelenség eseti, és valamilyen elháríthatatlan külső ok miatt jelentkezik, vagy a legeltetési gazdálkodás termőhelyi adottságokat figyelmen kívül hagyó kialakítása miatt történik meg.

Előbbi esetben – pl. extrém aszályos évben lecsökkenő fűtermés miatt, vagy a területen található időszakos vízborítás miatt kisebb legeltethető területre összeszoruló állatállomány miatt – kellő rugalmassággal, a terület partnerségben történő hosszú távú hasznosítása érdekében kell megtalálni a megfelelő megoldást.

A nem megfelelő legeltetési struktúra miatti károkozások elkerülésének érdekében megelőző intézkedések szükségesek, mely során az állami tulajdonban lévő területeken a hasznosítás lehetőségét, a gyeptípushoz igazodó legelő állatállomány meglétét és legeltetését, illetve a legeltetési sűrűség felső határának megállapítását szükséges rögzíteni. A túllegeltetés elkerülését az önkéntes agrártámogatási rendszerek keretében is elő kell segíteni (pl. alacsony legeltetési

sűrűséggel történő hasznosítás többlet támogatása az agrár-környezetgazdálkodási támogatási rendszerben).

Gyepterületek tápanyagutánpótlása

A Natura 2000 gyepterületek kötelező földhasználati előírásai között szerepel a gyepek tápanyagutánpótlásának tilalma. A leelő állatállomány által elhullajtott trágyán túlmenően történő tápanyagutánpótlás több szempontból aggályos. Egyrészt a többlet tápanyagutánpótlás az élőhelyi viszonyok homogenizálódását eredményezheti, másrészt – függően a tápanyagutánpótlás formájától – gyomosodást, és az inváziós növényfajok terjedését eredményezheti. A tápanyagutánpótlás kivitelezése további – az élőhely szerkezetét és zavartalanságát is befolyásoló – tevékenységet is előidéz (fogasolás, boronálás). Fentiek okán a többlet tápanyagutánpótlás bevitele csak az élőhely biológiai leromlásának egyértelmű igazolása esetén lehetne indokolt természetvédelmi szempontból. Érthető, és indokolt lehet az érintett földhasználók többlet takarmányelőállítására vonatkozó igénye, azt azonban lehetőség szerint a szántóterületeken történő szűlő takarmánynövények termesztésével, vagy azok gyepesítésével lenne célszerű elérni. Ezen tevékenységek – különösen a szántók gyepesítése – támogatása kiemelt jelentőségű.

Táji elemek felszámolása

A mezőgazdasági élőhelyeken fellelhető táji elemek (szegélyek, mezsgyék, fa- és bokorcsoportok, vizes élőhely-foltok, gémeskutak, itatók) élőhelyi és fajmegőrzési szempontból is jelentőséggel bírnak. Ezen táji elemek kiterjedése országos szinten – részben az agrártámogatások kedvezőtlen mellékhatásaként – jelentősen csökkent. Megőrzésük és esetleges pótlásuk fontos természetvédelmi cél, ezért valamennyi érintett területen tiltani szükséges a táji elemek felszámolását. Ezen célt segíti az agrártámogatási rendszer szigorodó előírásai a táji elemek megőrzésére vonatkozóan. A megőrzés mellett indokolt lehet a táji elemek pótlása, és újak létrehozása is. Ebben nagy segítséget jelenthet a Közös Agrárpolitika rendszerében elérhető ún. nem termelő beruházások támogatási lehetősége.

Erdőgazdálkodás:

- Az őshonos fafajú erdők (jobbára puhafás ligeterdők, csekély hányadban keményfás ligeterdők és egyéb keményfás erdők) gazdálkodással érintett állományaiban a vágásos erdőgazdálkodás negatív hatásainak csökkentésére, illetve (ahol erre lehetőség mutatkozik) az attól való (minél nagyobb mértékű) eltávolodásra kell törekedni. Ennek eleme lehet a gazdálkodással érintett állományok kisebb véghasználati területek és hagyásfa-csoportok mozaikjával történő (az erdőrészen belül több erdőtervi ciklusra elnyújtott, szűlővágás jellegű) kezelése, esetleg (egy-egy esetben) folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódokban folytatott gazdálkodás melletti fenntartása. Emellett a láperdőknél és a ligeterdő-állományok egy jelentős részénél az érintetlenül, gazdálkodás nélkül (legfeljebb az elegyedő idegenhonos fafajok eltávolításával) történő fenntartást kell szorgalmazni.
- Az idegenhonos fafajú erdők állományait hosszú távon (védett természeti területeken jogszabályi kötelezettség okán, egyéb területeken javasoltan) ütemezetten, a tarvágásos véghasználatok negatív hatásainak minél nagyobb mértékű csökkentésével (a vágások időbeni széthúzásával, a vágásterületek mozaikos elhelyezésével, hagyásfa-csoportok kijelölésével), illetve lehetőség szerint fokozatosan (a meglévő őshonos alsó szint megsegítésével, esetleg alátelepítéssel) át kell alakítani őshonos fafajú erdőkké. Az átalakítások során az élővizekhez közeli területeken a vegyszeres technológiák alkalmazása (a vonatkozó jogszabályok figyelembe vételével) kerülendő.
- Az őshonos és idegenhonos fafajú erdők fenntartása során folyamatosan biztosítani kell az előforduló közösségi jelentőségű madárfajok élőhelyi (fészkelési, táplálkozási) igényeinek megfelelő szerkezeti elemek (idősebb faállományok és facsoportok, nagy koronájú fák,

odvas fák, álló és fekvő holtfák, cserjeszint stb.) jelenlétét. A fészkelőhelyek közvetlen környezetében indokolt esetekben (az élőhely megtartása és viszonylagos zavartalanság biztosítása érdekében) a gazdálkodási/kezelési munkák területi korlátozása, illetve (költési időszakban) időbeli korlátozása szükséges.

Közösségi jelentőségű madárfajok	Az időbeli korlátozás intervalluma	Az időbeli korlát térbeli hatálya (m)*	Térbeli (változtatási) tilalom (m)**
fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>)	március 1. – augusztus 15.	400	100–300
rétisas (<i>Halieetus albicilla</i>)	január 1. – július 15.	400	100–200
parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>)	február 1. – augusztus 15.	300–600	100–200
békászó sas (<i>Aquila pomarina</i>)	március 15. – augusztus 31.	400	100–300
kígyászölyv (<i>Circaetus gallicus</i>)	március 15. – augusztus 31.	300	100–200
darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>)	április 15. – augusztus 31.	200	100
barna kánya (<i>Milvus migrans</i>)	március 15. – július 31.	300	100
vándorsólyom (<i>Falco peregrinus</i>)	február 15. – július 15.	300	100
kerecsensólyom (<i>Falco cherrug</i>)	február 15. – július 15.	300	100
kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>)	április 15. – augusztus 31.	100	50
uráli bagoly (<i>Strix uralensis</i>)	február 1. – július 15.	200	100
uhu (<i>Bubo bubo</i>)	február 1. – július 31.	200	100
kis légykapó (<i>Ficedula parva</i>)	április 15. – július 15.	200	200
szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>)	április 1. – július 30.	50	50

* A megadott (domborzati és állomány-viszonyok figyelembe vételével pontosított) sugarú körön belül a korlátozott időtartamban erdőgazdálkodási tevékenység nem végezhető.

** A megadott (domborzati és állomány-viszonyok figyelembe vételével pontosított) sugarú körön belül őshonos fafajú állományokban véghasználati tevékenység (felújítógátás, szálalógátás, tarvágás) nem (a korlátozott időtartamon túl sem) végezhető. Nem őshonos fafajú állományok véghasználatára és egyéb használatok (pl. nevelővágások) esetén a tervezett munkák elbírálása, korlátozása egyedi elbírást igényel.

Megjegyzés: Védett természeti területeken a fészkelőhelyek környezetében végzett fakitermelési munkák során (a fajok szerint megadott intervallumoktól függetlenül) a fő költési, illetve vegetációs időszakra (március 15. – augusztus 15.) vonatkozó időbeli korlátozást is be kell tartani.

- A fakitermelésekhez kapcsolódó faanyag-készletező helyek, rakodók helyszíneit az érintett nemzeti park igazgatósággal előzetesen egyeztetni szükséges.

Vadgazdálkodás:

A tervezési területen folytatott vadgazdálkodási tevékenység során a természetvédelmi érdekek figyelembe vétele szükséges. Ez egyrészt a vadállomány nagyságának szabályozására, másrészt a vadgazdálkodási tevékenységgel járó zavarás minimalizálására, harmadrészt pedig az esetleges élőhelyfejlesztési tevékenységek Natura 2000 célokkal való összeegyeztetésére vonatkozó előírások érvényesítésével érhető el.

A hegyláncok között húzódó Ipoly-völgyi vizes élőhely lánc – mely részben Ramsari terület is – kiemelekedő szerepet kap a vízivad vonulása során, mint pihenőhely. Ennek megőrzése érdekében szükséges a tervezési területen a vízivad vadászatának teljes korlátozása.

A vadállomány nagyságának szabályozása tekintetében kiemelendő a vaddisznó (*Sus scrofa*), vörös róka (*Vulpes vulpes*), borz (*Meles meles*) és az aranyakál (*Canis auratus*) állomány

megfelelő szabályozása. Az állomány nagyságát olyan szinten kell tartani, hogy a gyepeket érintő túráskár és a földön fészkelő madarak fészkelési sikerességének károsítása elviselhető szinten maradjon. Az állományszabályzó vadászat módjait a természetvédelmi kezelővel egyeztetve javasolt meghatározni, annak érdekében, hogy az minél hatékonyabban és a terület minél kisebb mértékű zavarásával valósulhasson meg.

A vaddisznóállomány szabályozása mellett indokolt a megfelelő módon és eszközökkel végzett a ragadozógazdálkodás is, a vonatkozó jogszabályok, szakmai és etikai szabályok betartása mellett. Élvefogó csapda üzemeltetése kizárólag az Európai Unió irányelvek szerint tételesen szabályozott csapdatípusokkal végezhető. A csapdák szakszerű üzemeltetése során annak mindennapos kötelező ellenőrzésével, tervezett csapdaútvonalak rögzítésével kell biztosítani a nem vadászható állatfajok sérülésmentes, minél hamarabb történő szabadon bocsátását. A vadgazdálkodási tevékenységgel járó zavarás minimalizálása céljából a vadgazdálkodási berendezések számát a lehető legalacsonyabb, de a vadállomány és vadgazdálkodás számára még optimális szinten javasolt tartani.

Vadászati létesítményt a vadászatra jogosult csak tájba illő módon, természetes anyagból készíthet. A vadfajok egyedeinek koncentrációját eredményező etető, szóró és sózó elhelyezése gyepek és nádasok területén nem javasolt.

A vadászati, vadgazdálkodási tevékenység során vadgazdálkodási berendezések megközelítése a gyepfelszín kíméletével kell, hogy megvalósuljon.

A védett természet területtel átfedő területe részekén a gyepfelszín gépjárművek által történő károsítása nem megengedhető (TvT 31.§). Védett természeti területtel nem átfedő területe részen fontos a gyepfelszín gépjárművek által történő maradandó károsításának megelőzése.

Az élőhelyfejlesztési tevékenység során nem kívánatos a nem őshonos fajokkal történő vadbúvók kialakítása. Vadföldművelés a gyep (rét, legelő) és nádas területeken nem kívánatos.

Egyéni és társas vadászatok során óvni kell a védett természeti értékeket, a vadászatokat és a vadgazdálkodási tevékenységeket úgy kell végrehajtani, hogy a természeti értékek ne károsodjanak.

A vadászat/vadgazdálkodás során keletkezett hulladékot össze kell szedni, kilőtt töltényhüvelyeket tilos a területen hagyni.

A vadászható vadlúdfajok mezőgazdasági kártételének megelőzése érdekében a természetvédelmi célok érvényesítése mellett, a kártétel elkerüléséhez szükséges és arányos mértékben (tekintettel a madárvédelmi irányelv derogációkra vonatkozó előírásaira, elejtés csak akkor engedélyezhető, ha nincs más kielégítő megoldás, tehát például a riasztás nem vezetett eredményre), az ágazati jogszabályokban meghatározottak szerint engedélyezhető az idényen kívüli riasztás és elejtés. Ez esetben a különös figyelmet kell fordítani azon fajok egyedeinek kíméletére, melyek a kora tavaszi időszakban már megkezdték fészkelésüket (nyári lúd).

Halgazdálkodás:

Madárvédelmi céllal kijelölt területek halgazdálkodással érintett területei esetén a halgazdálkodásért felelős számára javasolt előírni védett, fokozottan védett madárfaj fészkelésének észlelésekor a természetvédelmi kezelő értesítésének kötelezettségét a szükséges további lépések (pl. kíméleti területek és időszakok meghatározása) érdekében.

Halgazdálkodási területek esetén a halkíméleti területek és vermelési területek kijelölését, védelmét lehetőség szerint a halgazdálkodási tervben is rögzíteni kell.

Halasvizek esetén célszerű törekedni a ponty dominanciájának csökkentésére, illetve olyan víztestek kialakítására, ahol gyökerező hínárfélék is fel tudnak növekedni a vízben. Az idegenhonos halfajokra vonatkozó korlátozások (pl. időbeli korlátozás, méretkorlátozás) feloldása javasolt.

Inváziós halfajok telepítése a tervezési területen nem megengedhető. Védett természeti terület esetében a *természet védelméről szóló* 1996. évi LIII. törvény rendelkezései tiltják. Idegenhonos, nem inváziós halfajok telepítése a terület vízfolyásaiba, illetve vízfolyásokkal kapcsolatban lévő állóvizeibe szintén nem megengedhető. A más víztestektől elszigetelt (árvizekkel sem érintett) mesterséges állóvizek (pl. bányatavak) esetén egyes idegenhonos nem inváziós halfajok telepítése a természetvédelmi kockázatok mérlegelésével esetenként elfogadható. A halgazdálkodási tevékenység során meg kell előzni az egyéb idegenhonos szervezetek behurcolását is.

Nagy kárókatona (*Phalacrocorax carbo*) esetleges gyérítése esetén, a kézre került gyűrűs példányok esetében szükséges előírni a gyérítést végző számára a szükséges információk (gyűrű, megkerülés helye, időpontja, körülményei) eljuttatását a nemzeti park igazgatóságához.

Vízgazdálkodás:

A klimatikus viszonyokból eredő szélsőségek mérséklése a szabad vízkészletek ártéren történő helyben tartásával érhető el. A cél az árvizek levonulásának lassítása. Jelenleg a korábbi gazdálkodási normáknak megfelelő használat miatt az ártérről gyorsan lefolyik a víz. A lefolyást segítő csatornák elzárásával, illetve az adott helyszínhez speciálisan megtervezett vízkormányzással elérhető ez a cél. Az Ipoly medrében történő duzzasztás nem támogatható.

A mellékvízfolyások vízgyűjtőterületén jelentős az eróziós veszély. A hordalék kisebb része éri el a madárvédelmi területet, de a vízszállító képességek megőrzése jelentős erőforrásokat vonhat el az ártér vízügyi kezelésétől, ahol szintén rendszeres hordalékeltávolítás szükséges a csatornák nagy részében.

A felszín és felszín alatti vizek tápanyagtartalma egyaránt folyamatosan nagyobb az ökológiai szempontból tolerálhatónál. Emiatt a mellékvízfolyások kisvizeinek természetvédelmi célú hasznosítása általánosságban nem javasolt. Az ártéri volt mellékágak, morotvák, vízállások mélyítése szükséges. A mélyítés mértékét és pontos módszerét egyedileg szükséges megállapítani. A víztestek és fenntartási sávjuk kezelése során:

- a mederben, mederrézsűben lerakódott uszadékok és hordalékok eltávolítását,
- a mederben, mederrézsűbe felövő cserjék irtását,
- a vízlefolyást akadályozó medertorlaszok eltávolítását,
- és a mederrézsűben és parti sávon felövő gaz kaszálását

a patakok érintett szakaszán az árvízi veszélyeztetettség csökkentése érdekében végzi a vízügyi kezelő. A vízgazdálkodási feladatokat - a vizek jó ökológiai állapotának elérése érdekében - össze kell hangolni a természetvédelmi célállapot elérése érdekében végzett fenntartási munkákkal. A vízgazdálkodási tevékenységeket úgy kell elvégezni, hogy a közösségi jelentőségű fajok (vöröshasú unka, vidra) és egyéb védett fajok hosszú-távú fennmaradási lehetőségei biztosítottak legyenek. Amennyiben vízkárelhárítási célból a túlburjánzott vízi növényzet, valamint a mederüledék eltávolítása elkerülhetetlen, javasoljuk, hogy legyen egy kivitelezési oldal, mely később fenntartási oldalként funkcionálhat, ill. egy ökológiai oldal, melynek fő szerepe az

ökológiai folyosó funkció, ill. élőhely biztosítása a vízfolyáshoz és a vízfolyást kísérő növényzethez kapcsolódó életközösségek számára.

Inváziós növényfajok visszaszorítása

A tervezési terület változó mértékben fertőzött lágú- és fásszárú inváziós növényfajokkal. Az erdőtervezett erdőállományokban megjelenő inváziós fafajok az erdőgazdálkodási tevékenység keretében kezelendők, a gazdálkodással érintett gyepekben megjelenő fajok visszaszorítása a Natura 2000 területeken a gazdálkodó kötelezettsége.

A tervezési területen előforduló lágú- és fásszárú inváziós, illetve intenzíven terjedő növényfajok: keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*), mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*), bíbor nebáncsvirág (*Impatiens glanduligera*), magas és kanadai aranyvessző (*Solidago gigantea*, *S. canadensis*), hibrid óriáskeserűfű (*Fallopia x bohemica*), lándzsás őszirózsa (*Aster lanceolatus*), csicsóka (*Helianthus tuberosus*), süntök (*Echinocystis lobata*), fekete farkasfog (*Bidens frondosa*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), zöld juhar (*Acer negundo*), amerikai köris (*Fraxinus pennsylvanica*), gyalogakác (*Amorpha fruticosa*).

Az inváziós növényfajokat mechanikai és szükség esetén szelektív vegyszeres módszerekkel kell visszaszorítani.

C) Kötelezően betartandó előírások:

- Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az *európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről* szóló 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet előírásait kell betartani.
- Védett területek esetében a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény és a 34/1997. (XI. 20.) KTM rendelet rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról.
- A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat
- Az erdők fenntartására és a bennük folytatott gazdálkodásra, kezelésre vonatkozó általános (kötelezően betartandó) szabályokat az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény, valamint a végrehajtására kiadott 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet rögzíti. Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet előírásai szintén kötelező érvényűek, s a 34/1997. (XI. 20.) KTM rendelettel kihirdetett Duna-Ipoly Nemzeti Park védett természeti területein (Hont, Drégelypalánk, Ipolyvece, Patak, Dejtár, Ipolyszög, Balassagyarmat község határárokban) a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. tv. természetvédelmi szempontú szabályrendszerét (a fontosabb kitételeket lásd a törvény 33. §-ában) is be kell tartani. A tervezési terület védett részeit érintő részletes természetvédelmi kezelési tervek egyelőre csak kéziratos formában állnak rendelkezésre (a kezelési irányelvek jogszabályi formában nem jelentek meg), így innen eredeztethető kötelezettségek jelenleg nincsenek. További gazdálkodási szabályokat rögzíthetnek viszont a korábbi jogszabályi környezetben készített, de még hatályban levő erdőterv-rendeletek. Utóbbi jogszabályok gazdálkodásra vonatkozó – lényegében csak egyetlen körzet területére rendelkezésre álló, de elég részletes és konkrét – előírásait az alábbiakban részletezzük.
- A 60/2013. (VII. 19.) VM rendelet 12. melléklete alapján a Szécsényi Erdőtervezési Körzet területére vonatkozó, az erdőtervek 2014–2023 közötti érvényessége során kötelezően betartandó általános (madárvédelmi szempontból is releváns) erdőgazdálkodási szabályok (a 3.2.1. fejezet alfejezeteiben kezelési egységek szerinti, további szabályok nincsenek):

- A közösségi jelentőségű, jelölő állatfajok élőhelyeinek védelmi szempontjai – tövisszűrő gébics (*Lanius collurio*): Az élőhelyként szolgáló szegélycserjéseket kímélni kell, valamint cserjeirtást végezni költségidőben tilos.
- Nevelővágások során az odúlakó madarak és emlősök számára kiemelt fontosságú odvas fákat, a lábon álló holtfát, facsonkokat, a terebélyes koronájú böhöncöket, valamint a ragadozómadár-fészket hordozó fákat kímélni kell.
- A fokozottan védett madárfajok szaporodási és utódnevelési időszakai, valamint az egyes madárfajok élőhelyeül szolgáló erdőben folytatott erdőgazdálkodás egyedi szempontjai:

Fekete gólya (*Ciconia nigra*): Szaporodási és utódnevelési időszak: március 15. – július 31.

Az erdőgazdálkodási tevékenységek szaporodási és utódnevelési időszakra vonatkozó korlátozását – a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen, gépi eszközt nem igénylő erdőművelési munkák kivételével – a lakott fészektől számított 100–400 méteren belül is fenn kell tartani. A fészek szélétől számított 100 méteren belül fakitermelés csak a természetvédelmi célokkal összhangban, a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szervvel egyeztetett helyen és időben végezhető.

Darázsölyv (*Pernis apivorus*): Szaporodási és utódnevelési időszak: április 15. – augusztus 31.

Az erdőgazdálkodási tevékenységek szaporodási és utódnevelési időszakra vonatkozó korlátozását – a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen, gépi eszközt nem igénylő erdőművelési munkák kivételével – a lakott fészektől számított 100–200 méteren belül is fenn kell tartani. A fakitermelési munkák során fészekrakásra alkalmas, nagy koronájú fákat kell visszahagyni. A fészek szélétől számított 100 méteren belül fakitermelés csak a természetvédelmi célokkal összhangban, a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szervvel egyeztetett helyen és időben végezhető.

Közép fakopáncs (*Dendrocopus medius*), fekete harkály (*Dryocopus martius*), hamvas küllő (*Picus canus*): Szaporodási és utódnevelési időszak: március 15. – július 31. A fakitermelési munkák során lehetőség szerint idős állományrészeket és facsoportokat kell visszahagyni, valamint kímélni kell az odvas-korhadó törzseket.

Uráli bagoly (*Strix uralensis*): Szaporodási és utódnevelési időszak: február 1. – július 15. A lakott fészektől számított 100 méteren belül fakitermelés csak a természetvédelmi célokkal összhangban, a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szervvel egyeztetett helyen és időben végezhető. A fakitermelési munkák során idős állományrészeket, facsoportokat, valamint odvas, vagy széthasadt fatörzseket kell visszahagyni.

- Az idegenhonos főfafajú erdők nevelővágásainak végrehajtása során az előforduló, az erdészeti tájban őshonos fafajú, állékony faegyedeket kímélni kell.
- A pótlások végrehajtása során törekedni kell az erdők elegyességének fokozására.
- Állandó és időszakos vízfolyásokon keresztül történő anyagmozgatást kerülni kell, illetve arra csak olyan módszerrel vagy időben kerülhet sor, ami a lehető legkisebb mértékben okozza a meder erodálódását, a vízfolyások életközösségének jelentős sérülését.
- Az időszakos állóvizek (erdei kis tavak) területén történő anyagmozgatást kerülni kell.
- A vegetációs időszak a körzetben április 1-től augusztus 31-ig tart.

- A Romhányi Erdőtervezési Körzet erdőterv-rendelete – a 45/2015. (VII. 28.) VM rendelet – kötelezően betartandó általános erdőgazdálkodási szabályokat már nem sorol fel. Az egyetlen kivétel a vegetációs időszak kapcsán mutatkozik, melyet a rendelet (12. melléklet, 6.1. pont) a március 15. és augusztus 15. közötti időszakra határoz meg. Végezetül a Kemencei Erdőtervezési Körzet 2021. évi erdőtervezéséhez jogszabályi változások miatt már nem is jelent meg erdőterv-rendelet, így innen származtatható erdőgazdálkodási szabályok sincsenek.
- Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az *Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról*, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az *1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről*, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az *(EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról*). Az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat. A *növényvédelmi tevékenységről* szóló 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet 2. §-ában foglaltak alapján a földhasználó köteles védekezni a selyemkóró ellen.

- Vadgazdálkodás esetében

- A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény
- A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtásának szabályairól szóló 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet
- 269/2007. (X.18.) Korm. Rend. 4.§ (5): Vadgazdálkodási létesítmények, berendezések kialakításához a vadászati hatóság engedélye szükséges.
- 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet 59. § (1): Vizes területeken és azok védősávjában az ólomsörét használata vadászat során tilos. Amennyiben védősáv nem kerül hatósági kijelölésre, a vizes terület határterületén vízivad vadászat oly módon folytatható, hogy a tilalommal érintett területre a kilőtt ólomsörét ne hulljon vissza.
- A 1996. évi LV. törvény 29./A. § (3) bekezdés a) pontja alapján vadgazdálkodási, vadászati létesítmény védett természeti területen a természetvédelmi hatóság engedélyével létesíthető.
- Emellett a 14/2018. (VII. 3.) AM rendelet (tájegységi tervrendelet) 5. és 6. mellékletében foglalt természet- és tájvédelmi előírásokat kell figyelembe venni, amennyiben a vadgazdálkodási tájegységben található védett természeti terület vonatkozásában nincs kihirdetett kezelési terv, vagy annak vadgazdálkodásra vonatkozó előírásai nem rendelkeznek eltérően.

- Vízgazdálkodás

Az érintett vízfolyásszakaszokon a kezelőnek – az 1995. évi LVII. törvényben, a 120/1999. (VIII. 6.) Korm. rendeletben, a 223/2014. (IX. 4.) Korm. rendeletben és a 30/2008. (XII. 31.) KvVM rendeletben foglaltak megfelelően – a szükséges munkákat el kell végeznie, melyhez a madárvédelmi területen található állami tulajdonban lévő vízfolyások mellett a 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet 6 méteres parti sávot ír elő.

A felszín alatti vizek védelméhez az alábbi hatályos jogszabályokat is figyelembe kell venni:

- 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási létesítmények védelméről, különös tekintettel a település ivóvízbázisára és a strandi kutakra
 - 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről
 - 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet a felszín alatti vizek védelméről
 - 6/2009. (IV. 14.) KvVM–EüM–FVM együttes rendelet a földtani közeg és a felszín alatti víz szennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékekről és a szennyezések méréséről
 - 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról.
- A tervezési területen a fentiekén túl a természetvédelmi hatóság a fokozottan védett fajok egyedeinek védelme érdekében – a Tvt. 44. §. (5) bekezdésében és a 12/2005. (VI.17.) KvVM rendelet 2. §-a alapján – az egyes fokozottan védett növény- és állatfajok élőhelyén és élőhelye körül korlátozást rendelhet el, ha a tervezett/várható használati mód, gazdálkodási tevékenység a fokozottan védett faj egyedének vagy állományának zavarásával, veszélyeztetésével, károsításával, elpusztulásával járna. A korlátozás elrendelését a természetvédelmi hatóság egyedi határozatban rendeli el (területi korlátozás lehatárolásával, védőzóna meghatározásával, időbeli hatály megadásával).

3.2.1.2. Kezelési egységek (KE) szerint megfogalmazott kezelési javaslatok:

A természetvédelmi szempontból javasolt kezelések egységesebb átláthatósága érdekében **kezelési egységeket (KE) állapítottunk meg**, amelyeket a tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű madárfajok területhasználata szempontjából többé-kevésbé azonos módon értékelhető élőhelyfoltok (fészkelő-, táplálkozó-, illetve pihenőhelyek) alkotnak.

A kezelési egységek lehatárolása a Magyarország ökoszisztéma alaptérképén (NÖSZTÉP-térkép: <http://alapterkep.termeszem.hu/>) szereplő élőhelytípus-kategóriák felhasználásával, részben az aktuális gazdasági hasznosítás és a vonatkozó szabályozási, támogatási környezet figyelembe vételével történt. A kezelési egységek lehatárolása ennek megfelelően nem követi az ingatlan-nyilvántartási határokat (a valós és a tényleges területhasználat attól jelentősen eltérhet). A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, s egyaránt tartalmaznak kedvezőbb természetességi állapotú, az előforduló közösségi jelentőségű madárfajok védelme és megőrzése szempontjából magasabb értéket képviselő élőhelyeket (pl. gyepek, őshonos fajú erdők) és erősen másodlagos, kevésbé releváns élőhelyeket (pl. szántók, idegenhonos fajú erdők) is.

A kezelési egységek lehatárolását befolyásolta a jelölő madárfajok aktuális előfordulása, de figyelembe vettük a természetvédelmi prioritásokat, kezelési célállapotokat, azaz az adott fajok potenciális előfordulási helyeit is. A kezelési típusok lehatárolásához, illetve validálásához felhasználtuk a jelölőfajok fészkelési és megfigyelési adatait is. Valamennyi kezelési típushoz a területen előforduló, a terület adatlapjában felsorolt jelölő madárfajokból álló **karakterfaj-együttes** rendelhető, amelyek meghatározzák a természetvédelmi célkitűzéseket, a kezelések jellegét.

A tervezéssel érintett madárvédelmi terület átfedésben van a HUDI20026 Ipoly völgye és a HUBN20062 Középső Ipoly-völgy különleges természetmegőrzési területekkel. A kezelési egységek lehatárolásánál, és a kezelési javaslatok megfogalmazásánál éppen ezért a madárvédelmi szempontok mellett az élőhelyvédelmi szempontokat is figyelembe vettük. Azokban az esetekben, amikor az élőhelyvédelmi szempontokhoz illeszkedő kezelés (pl. vízborítás, vízmegtartás, kaszálás és legeltetés ütemezése) konfliktusba kerülne a madárvédelmi szempontú kezeléssel, az

általános leírásban külön kitértünk a konfliktus mibenlétére, és feloldási lehetőségeire. A gyakorlati – a gazdálkodás által megvalósítható – élőhelykezelés lehetőségeit szem előtt tartva minél nagyobb, robosztusabb kezelési egységeket igyekeztünk meghatározni, általánosabb keretet adó javaslat-csomagokkal. A nagyobb kezelési egységeken és kereteken belül nyílik lehetőség az adott év környezeti viszonyaihoz is alkalmazkodni képes, diverzifikáló élőhelykezelés megvalósítására, továbbá egy-egy fajhoz, fajsoporthoz kapcsolódó specifikus, kiegészítő kezelési szempontok érvényesítésére.

Az azonos kezelést igénylő élőhelyek és élőhelykomplexumok és a reális gazdálkodási lehetőségek alapján az alábbi kezelési egységeket határoztuk le:

- KE-1 Folyóvizek (Ipoly folyó)
- KE-2 Állóvizek (sóderbányatavak, ártéri mélyedések)
- KE-3 Nádasok, gyékényesek, magaskórósok, bokorfüzesek
- KE-4 Mocsárrétek és üde ártéri rétek
- KE-5 Homoki gyepek
- KE-6 Puhafás és keményfás ligeterdők, láperdők
- KE-7 Idegenhonos fafajú erdők
- KE-8 Szántóterületek
- KE-9 Horgászházak, kiskertek, egyéb kultúrterületek

KE-1 Folyóvizek (Ipoly folyó)

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egység az Ipoly folyó hazai oldalának Ipolytarnóctól Balassagyarmatig, illetve Balassagyarmattól Parassapusztaig tartó természetes lefutású és szabályozott szakaszait, valamint a folyó mentén húzódó, változó szélességű (20-40 m) jellemzően puhafás ártéri erdősávot foglalja magába. Az ennél nagyobb kiterjedésű fával borított területek jellemzően a KE-6-ba, folyóval közvetlenül határos ártéri rétek pedig döntően a KE-4-be tartoznak. Az Ipolyba torkolló patakokat, vízfolyásokat szintén összevontan kezeljük a körülöttük lévő élőhelyekkel, kezelési egységekkel, ugyanakkor a vízkormányzásra vonatkozó javaslatok tekintetében külön említjük, illetve a térképmellékletben is megjelenítjük ezeket.

Érintett védett természeti terület: A madárvédelmi terület Balassagyarmattól Parassapusztaig húzódó nyugati fele országos jelentőségű védett természeti terület, a Duna-Ipoly Nemzeti Park törzsterületének része.

Kezelési egység megfeleltetése/érintettség vizsgálata:

Érintett jelölő madárfajok:

- fészkelő/állandó: jégmadár (*Alcedo atthis*), függőcinege (*Remiz pendulinus*)
- táplálkozó/vonuló/telelő: billegetőcankó (*Actitis hypoleucos*), hegyi billegető (*Motacilla cinerea*)

Érintett, egyéb jelentős madárfajok: -

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint: 6200 – vízfolyások

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az Ipoly folyó esetében általános kezelési cél a szabályozatlan, illetve nem gátalt mederszakaszok kedvező ökológiai állapotának hosszú távú fenntartása. A szabályozott szakaszokon természetvédelmi célkitűzés a meder további erőteljes bemélyülésének megakadályozása, illetve lehetőségekhez mérten a folyamat visszafordítása. Ennek megfelelően az Ipoly medrének kotrása nem kívánatos.

Az Ipoly folyó egy része csak rendszeres vízügyi beavatkozással üzemeltethető elfogadhatóan alacsony árvízi kockázattal. Ez alól kivételt képeznek a szabályozatlan, illetve nem gátalt mederszakaszok, mint pl. a Drégelypálánk és Hont közötti szakasz, ahol nem volt szükség vízügyi beavatkozásokra. Itt az ártér természetvédelmi vagyongazdálkodásban van. Cél az áradások tartósságának növelése. A meder mélyülése és az ártér feltöltődése a szabályozott területeken folyamatosan zajlik. Fenékgátakkal és fenékbordákkal szakaszolva vagy közvetlenül odahordott anyaggal lehet segíteni a feltöltődést, de a hosszirányú átjárhatóságot akadályozó létesítmény kialakítása ellentétes a természetvédelmi célokkal.

A vízügyi munkálatok ütemezése, helyigénye gyakran eredményez konfliktushelyzetet a madárvédelmi terület vonatkozásában is. Költési időszakban a kiemelten fontos fészkelési helyeken tervezett munkálatokat mindenképpen el kell kerülni. A területre vonatkozó vízjogi engedélyeket az aktuális természetvédelmi célok és szabályozások tükrében felül kell vizsgálni. A szükséges vízügyi beavatkozásokat minden alkalommal esetleg kell egyeztetni a természetvédelmi kezelővel.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A kezelési egység esetében nem releváns

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

Az Ipoly menti keskeny ligeterdők (jobbára füzesek, kisebb hányadban szürke nyárral és mézgas égerrel elegyes füzesek) állományaiban a vizes élőhely érzékenysége és az előforduló madárfajok védelmi szempontjai miatt a beavatkozások minimalizálására van szükség. Összességében az állományokban elsősorban fenntartó és védelmi jellegű tevékenységek elvégzésére kellene szorítkozni, kivételt csak az árvízvédelmi, élet- és vagyongazdálkodási beavatkozások, illetve az idegenhonos-inváziós fafajok visszaszorítása jelenthet. Általános kezelési javaslatok:

- A beavatkozással érintett folyómenti ligeterdők területének minimalizálása, az állományok gazdálkodási célú munkák alóli teljes körű mentesítése.
- Az állományok fenntartásának, megújulásának és a természetességi állapot fokozatos javulásának (szerkezeti változatosság bővülése, álló és fekvő holtfa mennyiségének gyarapodása, mikrohabitatok számának növekedése) természetes erdődinamikai folyamatokra való alapozása.
- Az árvízvédelmi töltések kezelését, illetve a szomszédos rétek művelését akadályozó (behajló vagy már bedőlt) fatörzsek kitermelésének biztosítása. A galériaerdők fenntartásának és az árvízvédelmi, árvízveszély-elhárítási feladatok ellátásának összehangolása.
- A minimális beavatkozás elve alapján fakitermelés végzése lényegében csak idegenhonos fafajok megtelepedése és jelenléte esetén, továbbá veszélyes, a személy- és gépkocsi forgalomra vagy közművekre, légvezetésekre közvetlen kockázatot jelentő, jobbára száraz törzsek kivágásával, kifejezetten balesetmegelőzési és műszaki-

fenntartási céllal, az Ipoly medrébe bedőlő törzsek esetében esetenként árvízveszély-elhárítási céllal.

- Az érintetlenül fenntartott galériaerdőkben jelentősebb, nagyobb területet érintő abiotikus vagy biotikus károsítások esetén, az erdőborítottság helyreállítása érdekében esetleg rendkívüli intézkedések is szükségessé válhatnak. Az ezekhez kapcsolódó beavatkozások megtervezése és kivitelezése csak a nemzeti park igazgatóság közreműködésével, illetve felügyelete mellett javasolt.
- A szomszédos erdőkben végzett fakitermelések során a folyómenti ligeterdők süppedős talaján, géppel történő átjárást kerülni kell, az esetleges talajkárokat pedig utólag helyre kell állítani.
- A szomszédos erdőkben végzett fakitermelések során a folyómenti ligeterdők területének rakodóként való használata nem javasolt.
- Az állományok területén és közvetlen közelében (100 m-es távolságon belül) vadgazdálkodási és vadászati berendezések (szóró, etetőhely, sózó, magasles) elhelyezése csak idegenhonos erdőállományban javasolt.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírások és javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

A 3.2.1.1 / C pontban leírtakon felül a kezelési egységre specifikus kötelezően betartandó előírások nincsenek

b. Javasolt előírások:

Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V67	A területen mindennemű beavatkozás kerülendő, kezeletlen állapotban való fenntartás indokolt.
V09	Felszíni vizekből történő öntözés csak az illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
V19	Idegenhonos halfajok visszaszorítása javasolt, idegenhonos halfaj nem telepíthető. <i>(Megjegyzés: A védett természeti területtel nem átfedő tervezési területre vonatkozóan javasolt előírás, a védett természeti területen kötelező.)</i>
V63	Élőhely-rekonstrukció.
Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
E10	Meghatározott erdőrészletekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása. <i>[Megjegyzés: a közösségi jelentőségű harkályfajok és az örvös légykapó életfeltételeinek biztosítása érdekében.]</i>
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.

E39	A mikroélőhelyek fenntartása. [Megjegyzés: az odvas és kéreglevált fák, biotópfák, böhöncök meghagyása.]
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágú szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kémiai technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E88	Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető.
E96	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészékének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység időbeli korlátozása.
E97	Kártevők elleni védekezésnél biológiai módszerek (feromoncsapdák, elterelő anyagok) alkalmazása.

6. táblázat: KEI kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az általános kezelési javaslatok között említett vízügyi beavatkozások élőhelyrekonstrukciónak minősülnek.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

Az Ipoly folyó egyre kedveltebb célpontja a víziturizmusnak, egy vagy többnapos kajak- és kenuútráknak, vándortáboroknak, ami növekvő mértékű terhelést: zavarást, illetve elsősorban a táborhelyek környezetében szennyezést is jelent. Az élőhely terhelhetőségével arányos mértékű szelíd/ökoturizmus lehetőségét biztosítani kell, ugyanakkor ezeket a tevékenységeket a folyó szabályozott, kevésbé természetes szakaszaira javasolt koncentrálni. Az Ipoly szabályozatlan szakaszain a víziturizmus engedélyezése nem javasolt, és teljes mértékben kerülni kell a meder morfológiáját, illetve a part menti növényzetet megváltoztató turisztikai fejlesztéseket (kiépített kikötőhelyek, fix táborhelyek, egyéb turisztikai kiszolgáló infrastruktúra). A folyó legjobb

ökológiai állapotú szakaszain javasolt horgászati kíméleti területek, illetve időszakok kijelölése – figyelembe véve a madarak fészkelési időszakát.

A kezelési javaslatok indoklása:

Az Ipoly folyó a tervezési területen magas természetességgel és jó ökológiai állapottal jellemezhető – különösen a természetes lefutású mederszakaszokon. A természetes meder és annak dinamikája segíti a folyóhoz és mellékvizeihez kötődő fajok, köztük a madárfajok fennmaradását. Általános kezelési cél ezért a víztest kedvező ökológiai állapotának hosszú távú fenntartása/javítása mind a szabályozatlan, mind a szabályozott mederszakaszok esetében.

KE-2 Állóvizek (sóderbányatavak, nyílt vizű holtmedrek)

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egység a területen található bányatavakat (Ludányhalászi-tó, Szécsényi kavicsbányató, 'Robinson-szigetek', Gyarmati horgásztó), illetve a kisebb-nagyobb nyílt vízfelülettel rendelkező holtág-eredetű tavakat, lefűződött medermaradványokat (hugyagi Csujta-tó, ludányhalászi Öreg-tó, őrhalmi Tökös-tó) és azok szegélynövényzetét foglalja magába. Az érdemi nyílt vízfelülettel jellemzően rendelkező, mocsári növényzettel borított és/vagy időszakos tavak, mélyedések, medermaradványok a KE3-ba (Nádasok, gyékényesek, magaskórósok, bokorfüzesek) tartoznak.

A kezelési egységen belül elkülönítendő a szabadidős, illetve horgászati hasznosítású, részben beépített partszegélyű sóderbánya-tavak. Ezek a víztestek jellemzően vonuló vízimadár-fajok (bukórécék, csérek, szerkők) számára fontos pihenő- és táplálkozóhelyek. A szélesebb, kevésbé zavart/fragmentált nádszegéllyel rendelkező, de szintén horgászvízként kezelt holtág-eredetű tavak a nádi énekesek, törpegém, egyes vízimadár-fajok számára nyújtanak fészkelőhelyet. A zavarás ezeknél jóval kisebb mértékű, a természetvédelmi szempontok érvényesítésére is több szakmai alap és lehetőség van.

Érintett védett természeti terület: A madárvédelmi terület Balassagyarmattól Parassapusztág húzódó nyugati fele országos jelentőségű védett természeti terület, a Duna-Ipoly Nemzeti Park törzsterületének része.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett jelölő madárfajok:

- fészkelő/állandó: jégmadár (*Alcedo atthis*), cigányréce (*Aythya nyroca*), törpegém (*Ixobrychus minutus*), kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*), partifecske (*Riparia riparia*), feketenyakú vöcsök (*Podiceps nigricollis*)
- táplálkozó/vonuló/telelő: halászsas (*Pandion haliaetus*), kormos szerkő (*Chlidonias niger*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*), kanalasgém (*Platalea leucorodia*), tőkés réce (*Anas platyrhynchos*), kendermagos réce (*Anas strepera*), barátréce (*Aythya ferina*), kontyos réce (*Aythya fuligula*).

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok:

- kis bukó (*Mergus albellus*), kereceréce (*Bucephala clangula*), gyurgyalag (*Merops apiaster*), búbos vöcsök (*Podiceps cristatus*), énekes hattyú (*Cygnus cygnus*), bőjti réce

(*Anas querquedula*), fattyúszerkő (*Chlidonias hybridus*), szerecsensirály (*Larus melanocephalus*), küszvágó csér (*Sterna hirundo*), barna kánya (*Milvus migrans*), kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*)

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint: 6100 - Állóvizek

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az állandó vízborítású sóderbányatavak esetében általános cél a természetvédelmi szempontok összehangolása a tavak egyéb (szabadidős, horgászati) hasznosításának szempontjaival. A legfontosabb természetvédelmi, illetve madárvédelmi célkitűzés a tavak parti sávjában található, változó szélességű növényzetszegély integritásának megőrzése, fészkelési időszakban a zavartalanságának biztosítása. Ennek érdekében a hasznosításra vonatkozó engedélyek/szerződések felülvizsgálata javasolt, a Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi szempontok beépítésével, ahol indokolt kíméleti területek, illetve kíméleti időszakok kijelölésével. A nádszegély feldarabolódásának elkerülése érdekében fel kell lépni az engedéllyel nem rendelkező partalakítások, horgászállások létesítése ellen. A vízinövényzet és a nádszegély, valamint a környező vízfolyások természetes élővilágának védelme érdekében idegenhonos halfajok telepítése, illetve ezek állományának fenntartása nem engedélyezhető.

A holtág-eredetű tavak esetében a legfontosabb célkitűzés a természetes vízállapotok, vízborítás fenntartása, amelynek alapja az Ipoly természetes vízdinamikájának, az ártéri területek elöntésének biztosítása. A megfelelő vízminőség biztosítása és eutrofizáció fékezése érdekében szükséges a környező mezőgazdasági területeken a növényvédőszer- használat és a kijuttatott tápanyagok mennyiségének csökkentése – összhangban az Európai Unió biodiverzitás 2030 stratégiájának célkitűzéseivel is. A befolyó vizekkel rendelkező tavak vízminőségének biztosítása érdekében kiemelt figyelmet kell szentelni a települések és mezőgazdasági területek felől érkező vízfolyások vizének rendszeres ellenőrzésére, valamint a szennyezőforrások felderítésére és kiiktatására. A horgászati hasznosítást, illetve a víztest bármilyen jellegű megváltoztatását (pl. kotrás) összhangba kell hozni a holtmeder ökológiai állapotának fenntartásával és a területen fészkelő madárfajok élőhelyi igényeivel. A partszegély növényzetének illetve a tavak hínárnövényzetének ritkítása kizárólag a természetvédelmi kezelő hozzájárulásával, az általa kijelölt időszakban és módszerekkel lehetséges. Idegenhonos és/vagy inváziós halfajok (pl. amur) telepítése, illetve állományának fenntartásának engedélyezése nem javasolt.

A „Ludányhalászi Öreg-tó természetvédelmi rehabilitációja” című KEOP projekt keretében, az alábbi beavatkozások valósultak meg: mederkotrás, vízszintszabályozó műtárgy építése, öblök kialakítása a mederben, kubikgödrök kialakítása a szárazon álló mederrészben, kétéltű telelőhelyek kialakítása, inváziós növények gépi és kézi kaszálással, szelektív vegyszerhasználattal történő visszaszorítása, bemutató táblák elhelyezése.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

A hegyláncok között húzódó Ipoly-völgyi vizes élőhely lánc – mely részben Ramsari terület is - kiemelkedő szerepet kap a vízivad vonulása során, mint pihenőhely. Ennek megőrzése érdekében javasolt a tervezési területen a vízivad vadászatának teljes korlátozása.

Vízgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

Az állandó vizű tavak vízkészlete elsősorban talajvíz eredetű, de többségük élővízzel is összekötött (Robinson-szigetek, Szécsényi horgásztó). A tavak kezelésében az egyéb (vízminőség-védelmi, halvédelmi stb.) céloknak indokoltan nagyobb szerepe van, mint a madárvédelmi megfontolásoknak, ráadásul ezen célok elérése sok esetben a madárvédelmi célok megvalósulását is támogatja. A holtág eredetű állóvizeket leginkább a természetes szukcesszió fenyegeti, így elsősorban kiszáradásukat kell megakadályozni és folyamatos, megfelelő vízszintet kell biztosítani.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírások és javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

A 3.2.1.1. fejezet C pontjában felsorolt kötelezettségeken túlmutató, a kezelési egységre specifikusan vonatkozó kötelező előírások nincsenek.

b. Javasolt előírások:

Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V09	Felszíni vizekből történő öntözés csak az illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
V19	Idegenhonos halfajok visszaszorítása javasolt, idegenhonos halfaj nem telepíthető.
V13	Nyílt vízfelületek hínárvágással történő mozaikos kialakítása szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett módon, a mozaikok méretére és azok kialakításának időzítésére vonatkozóan.
V14	A vízi növényzet és a part menti növényzet nem irtható (vágás, nádégetés, cserjék kivágása).
V26	A területen élő és táplálkozó madarak riasztásának időbeli és területi korlátozásait a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett módon, a madárriasztási tervnek megfelelően lehet végezni.
V27	Nyílt vízfelületeken csérek, szerkők, sirályok megtelepedését segítő mesterséges fészkelő szigetek kialakítása és karbantartása szükséges.
V55	Nádgazdálkodás nem végezhető

7. táblázat: KE2 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A feliszapolódott holtmedrek esetében érdemes megvizsgálni kedvezőbb szukcessziós állapotok (nagyobb kiterjedésű nyílt víz) kotrással történő visszaállításának lehetőségét. Javasolt a gyurgyalagok és partifecskék számára alkalmas partfalak kialakítása és helyreállítása.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A bányatavak jó ökológiai állapotú, gazdag növényborítással rendelkező partszakaszain, illetve holtmedrek esetében javasolt horgászati kíméleti területek, illetve időszakok kijelölése – figyelembe véve a madarak fészkelési időszakát.

Egyes tavakon (kiemelten a Robinson-szigetek tavain) jelentős vízisport és egyéb szabadidős tevékenység zajlik. Javasolt mind a motoros vízisportok, mind a nagy hang- és fényhatással járó

tömegrendezvények szabályozása ezeken a tavakon, a madárvédelmi szempontokat figyelembe vevő tér- és időbeli korlátozások bevezetésével.

A kezelési javaslatok indoklása:

A tervezési területen előforduló, jelentős növényzettel bíró holtmedrek, meder eredetű tavak kiemelten fontos madárélőhelyek, a javaslatok ezek megőrzését: a vízellátás biztosítását, a fészkelési időszak zavartalanságát hivatottak biztosítani. A nagyobb kiterjedésű bányatavak részben fészkelőhelyek, részben vonuló vízimadár-tömegek pihenő és táplálkozóterületei. A javaslatok a horgászati és szabadidős hasznosítás és a madárvédelmi szempontok összehangolását célozzák.

KE-3 Nádasok, gyékényesek, magaskórósok, bokorfüzesek

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységben tartoznak a tartós vízborítású vagy csak időszakosan vízzel telt, de csak minimális nyílt vízfelülettel rendelkező, vagy teljesen növényzettel borított sás, nád és gyékény dominálta mocsarak, láposodó területek, benőtt medermaradványok, buckatavak, és egyéb természetes vagy mesterséges eredetű mélyedések (kubikok).

Ezeket a területeket horgászati hasznosításra nincs lehetőség, gyepgazdálkodás pedig rentábilisan nem, vagy csak térben/időben igen korlátozottan lehetséges: a sekélyebb részeken, illetve a vízborítás csökkenésével, az időszakos vízállások kiszáradása után lehetséges. Ide tartozik egyebek között a Drégelypalántától keletre található Csadó-mocsár, a településtől északra lévő Nagy-szigeti vizesélőhely-rekonstrukció is, valamint a dejtári Nagy-tó és nádas, az Ipolyszögi-égerláp fátlan területei, Hugyag térségében a Halkuta és egyéb kisebb-nagyobb természetes mélyületek, holtmeder-maradványok. A sekélyebb részek átmenetet képezhetnek a gyeppek (KE-4) felé.

Érintett védett természeti terület: a madárvédelmi terület Balassagyarmattól Parassapusztáig húzódó nyugati fele országos jelentőségű védett természeti terület, a Duna-Ipoly Nemzeti Park törzsterületének része. Ex lege védett természeti terület (láp): Ipolytarnóc: Korom-rét

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett jelölő madárfajok:

- fészkelő/állandó: nyári lúd (*Anser anser*), vörös gém (*Ardea purpurea*), bölömbika (*Botaurus stellaris*), nagy kócsag (*Egretta alba*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), bakcsó (*Nycticorax nycticorax*), cigányréce (*Aythya nyroca*), bőjti réce (*Anas querquedula*)³, kis vízicsibe (*Porzana parva*), pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*), guvat (*Rallus aquaticus*)
- táplálkozó/vonuló/telelő: kanalas réce (*Anas clypeata*), bőjti réce (*Anas querquedula*), kendermagos réce (*Anas strepera*), tőkés réce (*Anas platyhynchos*).

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok:

³ Fészkelő fajnak javasolt faj, a legfrissebb Natura 2000 adatlapon (SDF) csak, mint átvonuló faj szerepel

- kékbegy (*Luscinia svecica*), fülemülesítke (*Acrocephalus melanopogon*), kis kócsag (*Egretta garzetta*), vörösnyakú vöcsök (*Podiceps grisegena*), barkóscinege (*Panurus biarmicus*), kerti poszáta (*Sylvia borin*), énekes hattyú (*Cygnus cygnus*), nádi tücsökmadár (*Locustella luscinioides*), réti tücsökmadár (*Locustella naevia*)

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint:

- 5110 – Vízben álló mocsári/lápi növényzet
- 4601 – Ártéren kívüli többlet vízhatás alatt álló cserjések

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A mocsarak esetében az elsődleges kezelési célkitűzés az ökológiai vízigény biztosítása vízmegtartás, illetve vízutánpótlás által. A növényzettel sűrűn benőtt időszakos és tartósabb vízborítású területek kedvező élőhelyet teremtenek a zártabb nádasokhoz, gyékényesekhez kötődő fajok: a gémfélék, cigányréce, vízcisibék valamint a nádi énekesek számára – ami egyéb kezelés (legeltetés, kaszálás) hiányában természetvédelmi szempontból elfogadható kezelési célkitűzés lehet az érintetlenül hagyás.

Mivel ezek a területek ugyanakkor a jelentős problémákat okozó vaddisznó területen való tartós megtelepedését nagyban segítik, felmerülhet a mocsarak egy részének megfelelő állattal – leginkább bivaly, szarvasmarha – való kilegeltetése, illetve a homogén növényzet mechanikai módszerekkel való részleges megbontása, visszaszorítása. Ezzel heterogén, változó vízállapotú vizes élőhelyeket lehetne létrehozni, amelyben a nyíltabb, alacsonyabb növényzetű, mocsárrét-jellegű „partimadaras” élőhelyek, mozaikolnak kisebb összefüggő vízfelületekkel és összefüggő nádas-gyékényes területekkel, számos átmeneti élőhelyet (ökoton) alakítva ki.

A nádas-gyékényes élőhelyek természetvédelmi szempontú kezelése nem jelent valóságos nádgazdálkodást – utóbbi tevékenység a területen sehol sem támogatott.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

Legfontosabb célkitűzés a nagyvadállomány – elsősorban a vaddisznó – visszaszorítása, természetvédelmi szempontból elfogadható szintre való csökkentése. Kerülendő a terület jelenlegi vadállomány nagyságának fenntartását vagy növelését célzó szórók, vadföldek, szók létesítése, fenntartása.

Vízgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

A kezelési egységbe tartozó élőhelyek visszatérő átmeneti, egyes helyeken tartós vízhiányban szenvednek. Ennek oka, hogy a természetes vízdinamika a klímaváltozás és a folyószabályozás következtében megváltozott, rövidebb ideig áll fenn vízborítás a területeken, vagy a kritikus időszakokban kevés a víz. Az ártér lassú feltöltődése is csökkenti a lehetséges vízborítást. A nagyvizek visszatartása műtárgyakkal megvalósítható, ezen kívül a víz eljutását biztosító csatornák mederrendezésére, rövid kiegészítésére lehet szükség. Az ártéren kotrásra is szükség lehet az elégséges vízmennyiség megtartásához, az ökológiai minimum vízszint biztosításához a holtágak medrében és a természetes mélyedésekben. A munkálatokat lehetőleg vegetációs, de mindenképpen fészkelési időszakon kívül célszerű elvégezni.

Korábbi (KEHOP-4.1.0-15-2016-00023 Ipoly-völgy komplex élőhelyfejlesztése című) pályázat keretén belül Drégelypalánknál és Ipolyszögnél már sor került ilyen beruházásra, de madárvédelmi területen további célterületek is ismertek (dejtári Páskom-legelő mélyebb részei, Hugyag melletti mélyebb területek).

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírások és javaslatok:*a. Kötelezően betartandó előírások:*

A 3.2.1.1. fejezet C pontjában felsorolt kötelezettségeken túlmutató, a kezelési egységre specifikusan vonatkozó kötelező előírások nincsenek.

b. Javasolt előírások:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY19	Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.
GY23	A felhalmozódott fűavar eltávolítása.
GY38	Legeltetési sűrűség minimum 0,2 állategység/ha.
GY44	A legeltetési sűrűség egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY86	A széna összegyűjtése és eltávolítása a területről a kaszálást követő 2 héten belül.
GY72	Kaszálás június 15. után lehetséges.
GY80	A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni.
GY94	10-15% kaszátlan terület meghagyása parcellánként.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve a kaszálás felfüggesztése, és haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park-igazgatóság értesítése, akinek a javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterület kialakítása.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok
V01	A területen a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V08	Nyílt vízfelületek kialakítása legeltetéses állattartás segítségével.
V14	A vízi növényzet és a part menti növényzet nem irtható (vágás, nádégetés, cserjék kivágása).
V55	Nádgazdálkodás nem végezhető.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető. [Megjegyzés: a lápok területén tilos, ld. 14/2018. (VII. 3.) AM rendelet (tájéegységi tervrendelet) 5. melléklet. Egyéb részterületeken kerülendő].

8. táblázat: KE3 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Egyes kubikgödrök, holtmedrek megkotrása, ökológiailag kedvezőbb (korábbi) szukcessziós állapotok kialakítása. A cserjésedő területeken a záródás elkerülése érdekében a cserjék, fűzbokrok ritkítása, kijelölt területeken való eltávolítása kíméletes mechanikai módszerekkel – a madarak fészkelési időszakán kívül.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

-

A kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési javaslatok célja a tartósabb vízborítású minimális nyílt vízfelülettel rendelkező sás, nád és gyékény dominálta mocsarak, láposodó területek ökológiai állapotának megőrzése az ezekhez kötődő madárfajok fészkelőhelyének és táplálékbázisának fenntartása érdekében. A vízellátás biztosítása alapvető fontosságú. A növényzet kezelésére vonatkozó javaslatok egy része a növényborítás fenntartását, más része a mocsarak adott arányban való megnyitásával heterogénebb élőhely létrehozását célozza.

KE4 - Mocsárrétek és üde ártéri rétek**Kezelési egység meghatározása:**

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a Natura 2000 terület legnagyobb részére jellemző, hosszabb-rövidebb időszakokban vízzel elárasztott, illetve belvizes ártéri gyepterületek: mocsárrétek, üde és részben szárazabb, nyílt füves területek, amelyeket kaszálással, illetve legeltetéssel hasznosítanak. A gyepekben elszórtan található fákat, facsoportokat, cserjéseket nem soroltuk külön kezelési egységbe: ezek rendkívül fontos, feltétlenül megőrzendő madárélőhelyek, amelyek a gyepekkel szerves egységet képeznek. A kezelési egység mélyebben fekvő részei átfedhetnek, illetve átmenetet képeznek a nádas-gyékényes mocsarakkal (KE-3), a magasabban fekvő, ritkán víz alá kerülő részek pedig a száraz gyepekkel (KE-5). A kezelési egység a tervezési terület csaknem kétharmadát teszi ki.

Érintett védett természeti terület: A madárvédelmi terület Balassagyarmattól Parassapusztág húzódó nyugati fele országos jelentőségű védett természeti terület, a Duna-Ipoly Nemzeti Park törzsterületének része. Ex lege védett természeti terület (láp): Ipolytarnóc: Korom-rét

Kezelési egység megfeleltetése/érintettség vizsgálata:

Érintett jelölő madárfajok:

- fészkelő/állandó: piroslábú cankó (*Tringa totanus*), haris (*Crex crex*), pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*), füleskuvik (*Otus scops*)
- táplálkozó/vonuló/teelő: kanalas réce (*Anas clypeata*), böjti réce (*Anas querquedula*), csörgő réce (*Anas crecca*), tőkés réce (*Anas platyrhynchos*), kendermagos réce (*Anas strepera*), barátréce (*Aythya ferina*), kontyos réce (*Aythya fuligula*), vetési lúd (*Anser fabalis*), nagy lilik (*Anser albifrons*), sárszalonka (*Gallinago gallinago*), nagy goda (*Limosa limosa*), fehér gólya (*Ciconia ciconia*), fekete gólya (*Ciconia nigra*), nagy kócsag (*Egretta alba*), pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*), aranylile (*Pluvialis apricaria*), réti cankó (*Tringa glareola*), nagy póling (*Numenius arquata*), kis póling (*Numenius phaeopus*), vörösnyakú lúd (*Branta ruficollis*), kékes rétihája (*Circus cyaneus*), hamvas rétihája (*Circus pygargus*), vándorsólyom (*Falco peregrinus*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*)

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok:

- kis lilik (*Anser erythropus*), békászó sas (*Aquila pomarina*), kígyászölyv (*Circaetus gallicus*), gólyatöcs (*Himantopus himantopus*), sárszalonka (*Gallinago gallinago*)⁴, kék

⁴ Fészkelő fajként, D populációs kóddal – az SDF adatlapon kizárólag, mint átvonuló faj szerepel.

galamb (*Columba oenas*), kék vércse (*Falco vespertinus*), szalakóta (*Coracias garrulus*), bíbic (*Vanellus vanellus*), réti tücsökmadár (*Locustella naevia*), fenyőrigó (*Turdus pilaris*)

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint:

- 5120 - Időszakos vízhatás alatt álló gyepek valamint láp- és mocsárrétek
- 3500 – Máshová nem besorolható lágyszárú növényzet
- 3400 - Zárt gyepek kötött talajon vagy domb- és hegyvidéken

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az elsődleges kezelési irány a vízmeztartással kombinált extenzív gyepgazdálkodás. A cél a területre csapadék formájában, illetve az Ipoly áradásaiból jutó víz minél hosszabb ideig és minél nagyobb területen való megőrzése, elsősorban a tavaszi vízborítás idő- és térbeli elnyújtása. Ezzel kell összehangolni a legeltetésre és kaszálásra építő gyepgazdálkodást egy minél hosszabban elnyújtott kaszálási időszakkal, emellett pedig a legelő állatok számára megfelelő kiterjedésű legelőterület biztosításával. Az Ipolytarnóc alatti terület egység (Csádaly, Törincsi-rét) esetében a természetkímélő gyepgazdálkodást az árvízvédelmi feladattal javasolt összehangolni. Ehhez olyan támogatási illetve kompenzációs rendszer bevezetése szükséges, amely biztosítja, hogy a gazdálkodók az ideiglenes vízborítás időszakára se essenek el a támogatástól, így nem válnak ellenérdekelte a víz területen való megtartásában.

A KAP közvetlen kifizetések igénybevételének feltétele a mezőgazdasági területek kultúrállapotban tartása, mely – vízborítás esetén – nem teljesül, így az érintett gazdálkodókat termelési érdekeik mellett a támogatási rendszer is a vízvezetésre sarkallja. A belvizes területeken ösztönözni kell a földhasználókat a vízmeztartást célzó agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybe vételére.

A vízkormányzást és a terület kezelését össze kell hangolni az átfedő természetmegőrzési terület (Középső Ipoly-völgy – HUBN10062) természetvédelmi célkitűzéseivel annak érdekében, hogy a tartós vízborítás ne okozzon kárt az egyéb védett értékek – pl. a vérfű hangyabogárka (*Maculinea teleius*), és a szaporodásához szükséges hangyafajok – állományában.

A területre általánosan jellemző a rendszeres és tartós túllegeltetés, a gyepek átlagos eltartóképességénél magasabb állatlétszámmal. A legeltetéses gyepgazdálkodás folytatása ugyanakkor rendkívül fontos a terület természeti értékeinek megőrzése szempontjából.

Legeltetéses hasznosítás esetén, a legelőterületen csak szarvasmarha legeltethető. Az optimális állatlétszám a legelő állattartó képessége alapján nem haladhatja meg a 0,8 állategység/hektár mértéket. A legeltetés időtartama a védett, veszélyeztetett fajok életciklusától és az időjárástól függően, de általában április 24. és október 31. között lehetséges.

Amennyiben az állatlétszám gazdasági megfontolások miatt nem apasztható, úgy a Natura 2000 területen kívüli, hegylábi területek legeltetésbe vonása, illetve jelenleg szántóművelésben lévő területek visszagyepesítése, legelőkké vagy szénatermő területekké való alakítása jelentheti a megoldást. A Natura 2000 gyepterületek hozamát mesterséges tápanyag-utánpótlással (trágya, műtrágya), illetve felülvetéssel nem szabad növelni – ez a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet alapján jogszabályba ütközik.

Kaszálós hasznosítás esetén a terület kaszálását minél hosszabb időn keresztül javasolt elnyújtani a korábbi kaszálások esetén jelentős kaszátlan területek meghagyásával. Külön figyelmet kell fordítani a későn költésbe kezdő fajok – így pl. a haris – fészkeinek megóvására: haris fészkelés esetén a kaszálást a kijelölt területen (kb. 200x200 m) augusztus 1. után javasolt

elkezdeni – erre kiváló lehetőséget biztosítanak a hosszú ideig vízzel borított, tocsogós területek, ahol a vízállapotok miatt a kaszálást egyébként sem lehetséges korábban elkezdni. A kaszálási időpont megállapításakor a földön fészkelő madárfajok mellett figyelemmel kell lenni a védett növény- és ízeltlábú-fajok ökológiai igényei (virágzás, magérlelés, tápnövény-igény stb.).

A Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendeletben előírt madárbarát kaszálás (vadriasztólánc, kaszálási irány) kiegészítéseképpen törekedni kell a minimum 10 cm tarlómagasságra, a gyepek élővilága szempontjából minél kíméletesebb kaszátípus (frontkasza) megválasztására, illetve legfeljebb 10 km/h kaszálási sebesség betartására.

Táblánként a kaszálható terület legalább 10%-át kaszálásonként változó helyen kaszátlanul kell hagyni, sávosan és foltosan (a természetvédelmi őrszolgálat illetékesével egyeztetett módon), azokon bármilyen műveletet csak a következő kaszálási idényben lehet végezni. Az így kialakított búvósávoknak minimálisan 5 m szélességűnek kell lenniük.

Törekedni kell a gyepeken elszórtan, kisebb csoportokban, illetve sorokban megtalálható őshonos fafajok (vénic szil, kocsányos tölgy, fehér fűz) egyedeinek megőrzésére, illetve ezek pótlására. A gyepek fákkal való borítottságát a jelenlegi állapothoz képest növelni szükséges – a nemzetipark-igazgatóság munkatársaival egyeztetett módon.

A vaddisznók által megtúrt területeken a gyepszőnyeg helyreállítása érdekében engedélyezhető a fogasolás, tárcsázás, a nagyobb talajsérülések esetén javasolt a gyeprekonstrukció helyben kaszált széna terítésével.

A gyepeken megjelenő inváziós fajokat (selyemkóró, aranyvessző) vissza kell szorítani, terjedésüket meg kell állítani. A selyemkóró (*Asclepias syriaca*) irtása vegyszeres kezeléssel a leghatékonyabb: glifozát hatóanyagú szerrel. A szert a levélfelületre kell felvinni, ahonnan felszívódva a gyökerekig lehatol. A vegyszerezés időpontjára leghatásosabb a közvetlenül virágzás előtti időszak. A vegyszerezés során ügyelni kell arra, hogy legyen lehetősége a vegyszernek ténylegesen felszívódni, azaz kerülni kell a tűző napsütöses órákat, így reggel, vagy délután a legoptimálisabb.

Az aranyvessző-fajok (*Solidago spp.*) kaszálással és legeltetéssel jól visszaszoríthatók. Ha minimum kétszer történik kaszálás egy évben, az is hatásos lehet, de ha ezen felül van lehetőség sarjülegeltetésre, akkor a kezelés hatékonyabb.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

A vaddisznóállomány tervszerű, jelentős apasztása alapvető fontosságú a gyepes élőhelyek megőrzése, illetve a földön fészkelő madárfajok fészkeinek megóvása érdekében.

A vaddisznóállomány szabályozása mellett indokolt a megfelelő módon és eszközökkel végzett a ragadozógazdálkodás is, a vonatkozó jogszabályok, szakmai és etikai szabályok betartása mellett. Élvefogó csapda üzemeltetése kizárólag az Európai Unió irányelvek szerint tételesen szabályozott csapdatípusokkal végezhető. A csapdák szakszerű üzemeltetése során annak mindennapos kötelező ellenőrzésével, tervezett csapdaútvonalak rögzítésével kell biztosítani a nem vadászható állatfajok sérülésmentes, minél hamarabb történő szabadon bocsátását. A vadgazdálkodási tevékenységgel járó zavarás minimalizálása céljából a vadgazdálkodási berendezések számát a lehető legalacsonyabb, de a vadállomány és vadgazdálkodás számára még optimális szinten javasolt tartani.

Vadgazdálkodási létesítmények elhelyezése hatósági engedélyhez kötött.

Vízgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

A mocsárrétek természetes vízdinamikájának alapvetően még jók az adottságai a térségben. Az Ipoly két árvízcsúcsa lehetőséget kínál az elárasztásokra is, amelyek viszont az ehhez szükséges létesítmények megfelelő gyakorisággal végzett vízügyi kezelését, karbantartását feltételezik. Az eltávolított uszadék, adott esetben hulladékok, továbbá a lerakódott hordalékanyagok elhelyezése jogszabályi előírásból eredően erőforrás-tervezést igényel.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírások és javaslatok:*a. Kötelezően betartandó előírások:*

- A Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani.

b. Javasolt előírások:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY09	Fogasolás nem megengedett. [Megjegyzés: Kivételt képez a vaddisznó által megtúrt gyepterületek helyreállítása.]
GY10	Tárcsázás nem megengedett. [Megjegyzés: Kivételt képez a vaddisznó által megtúrt gyepterületek helyreállítása.]
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.
GY33	A gyepterületen előforduló őshonos hagyásfák, hagyásfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok meghagyása.
GY43	Legeltetési sűrűség 0,6-1,0 állategység/ha. [Megjegyzés max. 0,8 állategység/ha]
GY44	A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
GY45	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.
GY48	Szakaszoló legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY72	Kaszálás június 15. után lehetséges.
GY94	10-15% kaszátlan terület meghagyása parcellánként.
GY98	A kaszátlan területet kaszálásonként más helyen történő kialakítása.
GY101	Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezdeni.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve a kaszálás felfüggesztése, és haladéktalanul a működési terület

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
	szerinti nemzeti park-igazgatóság értesítése, akinek a javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kialakítása.
GY110	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhetők el.
GY120	Agrár-erdészeti rendszerek közül a fás legelő és a mezővédő fásítás kialakítása támogatható.
GY122	A legeléskizárt területet a működési terület szerinti nemzeti park-igazgatósággal egyeztetetten kell kialakítani.
GY123	A fás legelő fáinak felújítását a megjelenő újulat megőrzésével, a vadak és legelő állatok elleni megvédésével szükséges biztosítani.
GY133	Legeltetés során élő vízből nem lehet itatni, az itatáshoz a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen itatóvályú kialakítása.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

9. táblázat: KE4 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Vízmegőrzéshez kapcsolódó fejlesztések, beruházások támogatása indokolt. A gazdálkodók számára a nem termelő beruházások keretében igénybe vehető élőhelyfejlesztési támogatások támogatandóak. A legelőterületek túlzott használatának elkerülése érdekében javasolt annak megvizsgálása, hogy a környező (Natura 2000 területeken kívül eső), hegylábi gyepek, esetleg szántóterületek milyen módon vonhatók be az állatállomány megfelelő legelőterülettel és takarmánnyal való ellátásába.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

-

A kezelési javaslatok indoklása:

A vízjárta ártéri rétek, mocsárrétek a madárvédelmi terület legkiterjedtebb és talán legfontosabb madárélőhelyei. A leírt kezelési javaslatok a vízállapotok javítását, a gyepek extenzív hasznosítási kereteinek (megfelelő állatlétszám, madárbarát kaszálás) megállapítását, illetve a gyepekben található fák, facsoportok megőrzésével kapcsolatos célokat szolgálják.

KE-5 Homoki gyepek

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a magasabban térszíneken fekvő, az áradások, belvizek által nem érintett, részben erdővel mozaikoló sztyepprétfoltok, illetve a visszagyepesített vagy visszagyepesedett szántók. A területeket legeltetéssel illetve kaszálással hasznosítják. A tervezési területen viszonylag kis összkiterjedéssel, sokszor foltokban/fragmentumokban található meg; nagyobb összefüggő terület a dejtári Páskom-legelő, az ugyancsak Dejtár határában a Lókos-patak jobb partja és a 22-es főút által határolt háromszögben lévő, kaszálóként használt visszagyepesített szántó, valamint Hugyag térségében az egykori (és tervezett) Ipoly-hídra vezető út mentén. Egyes részei átmenetet képezhetnek az üde gyepekkel (KE-4). A KE-4-hez hasonlóan a gyepeken

elszórta található, nem erdőként kezelt fás-cserjés vegetációt nem soroltuk külön kezelési egységbe.

Érintett védett természeti terület: A madárvédelmi terület Balassagyarmattól Parassapusztág húzódó nyugati fele országos jelentőségű védett természeti terület, a Duna-Ipoly Nemzeti Park törzsterületének része.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett jelölő madárfajok:

- fészkelő/állandó: tövisszúró gébics (*Lanius collurio*), kis őrgébics (*Lanius minor*), karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*)
- táplálkozó/vonuló/telelő: -

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok:

- parlagi pityer (*Anthus campestris*), fenyőrigó (*Turdus pilaris*),

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint:

- 3110 – Nyílt homokpusztagyeppek
- 3120 – Zárt gyeppek homokon

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A száraz gyeppek esetében a kívánatos kezelés a döntően legeltetésre, kisebb részben kaszálásra, illetve szükség esetén tisztítókaszálásra épülő gyephasznosítás. A legeltetett állatfajok megválasztásánál törekedni kell a vegyes fajú legeltetésre, amellyel a magasabb és mélyebb fekvésű területek egyaránt hasznosíthatók, továbbá kellő arányban fordulnak elő cserjéket és szúrós gyomokat is legelő, visszazorító állatfajok is (szamár, kecske).

A természetes, fajgazdag száraz gyeppek, sztyeppfoltok fokozottan érzékenyek a túlzott használatra (túllegeltetésre). Esetükben kíméletes, az adott év csapadékviszonyainak megfelelően beállított, enyhe legeltetési nyomással, illetve alacsony állatsűrűséggel (0,2-0,4 ÁE/ha) végzett legeltetésre, legelészakított területek kialakítására (csapadék függvényében 10-50% parcellánként), olykor pedig a legeltetés egy vagy több évig való kihagyására van szükség. Optimális kezelésük kíméletes, láb alóli legeltetés; a pásztor jelenléte fontos, vagy a helyszín jellegéhez igazodó szakaszolás szükséges, hogy a legelési nyomás egyaránt érintse a hátsabb és mélyebb területeket is.

A területen található száraz gyeppek inváziós növényekkel való fertőzöttsége helyenként igen jelentős (selyemkóró, aranyvessző-fajok, parlagfű), különösen a rontott területeken, illegális személtlerakók közelében. A gyepkezelés részét képezi a tájidegen inváziós növényfajok célzott módszerekkel történő visszazorítása. Tisztító kaszálás csak az inváziós növényfajokkal fertőzött, más módon nem kezelhető foltokban indokolt.

Ahhoz, hogy a gyepterületek állapota ne romoljon, el kell kerülni a gyepfelszín mechanikai sérülését, továbbá az olyan beavatkozásokat is (például trágyázás, túllegeltetés stb.), ami a gyepet alkotó növényfajok fajkészletét jelentősen átalakítja, teret ad a gyomosodásnak vagy egyes őshonos vagy idegenhonos inváziós fajok aránytalan elterjedésének. Ugyanezen okból fel kell számolni a területen található illegális hulladéklerakókat, mert azon túl, hogy szennyező források lehetnek, inváziós fertőzési góccokat képeznek.

Fokozottan védett földön fészkelő fajok előfordulása esetén a működési területével érintett nemzeti park igazgatóság szakembereivel való egyeztetés nyomán a kaszálás-, ill. legeltetés idő- és térbeli korlátozása indokolt.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A vaddisznóállomány tervszerű, jelentős apasztása alapvető fontosságú a gyepes élőhelyek megőrzése, illetve a földön fészkelő madárfajok fészkeinek megóvása érdekében.
- A vaddisznóállomány szabályozása mellett indokolt a megfelelő módon és eszközökkel végzett a ragadozógazdálkodás is, a vonatkozó jogszabályok, szakmai és etikai szabályok betartása mellett. Élvefogó csapda üzemeltetése kizárólag az Európai Unió irányelvek szerint tételesen szabályozott csapdatípusokkal végezhető. A csapdák szakszerű üzemeltetése során annak mindennapos kötelező ellenőrzésével, tervezett csapdaútvonalak rögzítésével kell biztosítani a nem vadászható állatfajok sérülésmentes, minél hamarabb történő szabadon bocsátását. A vadgazdálkodási tevékenységgel járó zavarás minimalizálása céljából a vadgazdálkodási berendezések számát a lehető legalacsonyabb, de a vadállomány és vadgazdálkodás számára még optimális szinten javasolt tartani.
- Vadgazdálkodási létesítmények elhelyezésének előzetes egyeztetése indokolt a nemzeti park igazgatósággal.

Vízgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

A kezelési egységben nem releváns.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírások és javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

- A Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani.

Javasolt előírások:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY01	Felületés nem megengedett.
GY09	Fogasolás nem megengedett. [Megjegyzés: Kivételt képez a vaddisznó által megtúrt gyepterületek helyreállítása.]
GY10	Tárcsázás nem megengedett. [Megjegyzés: Kivételt képez a vaddisznó által megtúrt gyepterületek helyreállítása.]
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.
GY33	A gyepterületen előforduló őshonos hagyásfák, hagyásfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok meghagyása.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY44	A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
GY48	Szakaszoló legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY72	Kaszálás június 15. után lehetséges.
GY98	A kaszálatlan területet kaszálásonként más helyen történő kialakítása.
GY94	10-15% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY101	Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezdeni.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve a kaszálás felfüggesztése, és haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park-igazgatóság értesítése, akinek a javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kialakítása.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhetők el.
GY120	Agrár-erdészeti rendszerek közül a fás legelő és a mezővédő fásítás kialakítása támogatható.
GY122	A legelészkizárt területet a működési terület szerinti nemzeti park-igazgatósággal egyeztetetten kell kialakítani.
GY123	A fás legelő fájának felújítását a megjelenő újulat megőrzésével, a vadak és legelő állatok elleni megvédésével szükséges biztosítani.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

10. táblázat: KE5 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Fás- és lágyszárú inváziós növényfajok visszaszorítása élőhelyrekonstrukciónak minősül. A jelenleg kaszálással hasznosított, jellegtelen, gyomosodó gyepterületek ökológiai állapota a szükséges tisztítókaszálás után a gyep legeltetésével vagy vegyes hasznosításával javítható, egykori fajkészlete regenerálható.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

Támogatandó az illegális hulladéklerakók felszámolása (pl. Hügyag).

A kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységbe tartozó gyepnek egy része fajgazdag száraz (homoki) gyep, más része visszagyepesedő szántón kialakult jellegtelen gyep. A gyepnek egy részére jellemző az inváziós fertőzés, illetve illegális hulladékok elhelyezése, ezek visszaszorítása, ill. felszámolása fontos természetvédelmi célkitűzés. A száraz gyep a túllegeltetésre fokozottan érzékenyek, így ezeken megfelelő, alacsonyabb legeltetési nyomás/sűrűség beállítása, valamint a legeltetés szakaszolása lényeges. A javaslatok a fent leírt célkitűzések megvalósítását szolgálják.

KE-6 Puhafás és keményfás ligeterdők, láperdők

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egység az Ipoly-völgy középső szakasza részben hullámtéri helyzetű, részben árvízmentesített területrészekben vagy (Dejtár környékén) homokhátakon előforduló, idegenhonos fafajú erdőkkel vagy mezőgazdasági hasznosítású, nyílt élőhelyekkel szomszédos helyzetű, őshonos fafajú erdeit foglalja magába. Az ide sorolt állományok nagyobb részben puhafás (fűz-nyár) ligeterdők és égeres láperdők, csekély hányadban keményfás (tölgy-kőris-szil) ligeterdők és egyéb keményfás erdők. Az állományok számottevő része (égeresek, fűzesek) a korábbi területhasználat felhagyása után spontán felverődött, első generációs erdő. Az őshonos fafajú erdőtervezett erdők mellett ide tartoznak továbbá az ezen állományok szegélyében levő erdőtervezetlen erdősávok, függetlenül attól, hogy azokat milyen fafajok alkotják. A kezelési egységhez tartozó erdők területi aránya relatíve alacsony, együttesen csak 8,19%-ot tesznek ki.

Érintett védett természeti terület: A madárvédelmi terület Balassagyarmattól Parassapusztaig húzódó nyugati fele országos jelentőségű védett természeti terület, a Duna-Ipoly Nemzeti Park törzsterületének része.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett jelölő madárfajok:

- fészkelő/állandó: rétisas (*Haliaeetus albicilla*), örvös légykapó (*Ficedula albicollis*), darázsölyv (*Pernis apivorus*), füleskuvik (*Otus scops*), lappantyú (*Caprimulgus europaeus*)
- táplálkozó/vonuló/telelő: -

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok:

- parlagi sas (*Aquila heliaca*), uhu (*Bubo bubo*), közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), fekete harkály (*Dryocopus martius*), hamvas küllő (*Picus canus*), uráli bagoly (*Strix uralensis*), erdei pacsirta (*Lullula arborea*).

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint:

- 4107 – Hazai nyárasok
- 4108 – Hegy- és dombvidéki pionír erdők
- 4110 – Elegyetlen és kőriselegyes kocsányos tölgyesek
- 4111 – Egyéb, többletvízhatástól független őshonos dominanciájú erdők
- 4112 – Egyéb elegyes lomberdők
- 4301 – Elegyetlen és kőriselegyes kocsányos tölgyesek TVHA
- 4302 – Égeresek
- 4304 – Ártéren kívüli fűzesek
- 4305 – Ártéren kívüli, többletvízhatás alatti nyárasok
- 4306 – Nyíresek
- 4308 – Egyéb, többletvízhatással érintett őshonos dominanciájú erdők
- 4309 – Egyéb, többletvízhatással érintett elegyes lomberdők
- 5200 – Láp- és mocsárerdők

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Vágásos üzemmódba sorolt állományok:

Az őshonos fafajú erdők (ligeterdők, láperdők, egyéb keményfás erdők) néhány kivételtől eltekintve vágásos üzemmódban kezelt erdők, ugyanakkor egyes (a közösségi jelentőségű madárfajok védelme szempontjából fontosnak ítélt) természetvédelmi irányelvek ilyen keretek mellett is érvényesíthetők. Sarkalatos kérdés a fajösszetétel és állományszerkezet nevelővágások során való alakítása, illetve véghasználati célú beavatkozások kapcsán is meg lehet fogalmazni olyan irányelveket, amelyek egyrészt mérséklik a végvágás okozta környezeti változásokat, másrészt (távlatilag, legalább részterületen) segíthetik a vágásos üzemmódtól való eltávolodást, esetenként a folyamatos erdőborítás felé való fokozatos átvezetést. Általános erdőkezelési javaslatok:

- Középkorú állományokban az elegyességet és a szerkezeti változatosságot megtartó, illetve bővítő (az állományok alsó szintjében megjelenő őshonos fafajokat és az őshonos cserjék alkotta foltokat is óvó) nevelővágások végzése.
- A nevelővágások (tisztítások, törzskiválasztó és növedékfokozó gyérítések) során az őshonos lombos elegyfajfajok (fafajösszetételtől függően: törékeny fűz, fehér fűz, mézgás éger, szürke nyár, vénic-szil, magas kőris, kocsányos tölgy, bibircses nyír, rezgő nyár, zselnicemeggy, vadgyümölcsök stb.) egyedeinek kímélete, az előforduló idegenhonos fafajok (akác, zöld juhar, amerikai kőris, kései meggy, bálványfa stb.) visszaszorítása. Az agresszíven terjedő fafajok törzseinek kezelésére elsősorban vegyszeres injektálást célszerű alkalmazni.
- A nevelővágások során az átmérő-eloszlásban mutatkozó változatosság megtartása, bővítése. Az előző állományokból visszamaradt, az átlagkornál idősebb faegyedek (nagyobb koronájú, böhöncös fák) kímélete, megőrzése.
- A nevelővágások során a tövön száradt törzsek, facsonkok, valamint az odvas-üreges törzsek jelölő fajok (pl. harkályfajok) életfeltételeinek biztosítása érdekében való visszahagyása. Az állományok színteztettségének biztosítása érdekében a cserjeszint kímélete, legfeljebb a közelítési, kiszállítási munkákat közvetlenül akadályozó cserjék eltávolítása.
- A nevelővágások során az egyenletes hálózatot kialakító/fenntartó, homogenizáló jellegű állományalakítás elkerülése, helyette térben változó erélyű belenyúlások alkalmazása. (A térben változó erélyű munkák egyik lehetséges kivitelezési módja, hogy kisebb állományrészeket érintetlenül hagyunk, a besűrűsödött foltokat ténylegesen gyérítés jelleggel fellazítjuk, az alsó lombszinttel rendelkező állományrészeket pedig erősebben gyérítjük.)
- A nevelővágások és véghasználatok során a holtfához kötődő madárfajok élőhelyének, fészkelőhelyének biztosítása érdekében a szálanként elpusztult, őshonos fafajú álló és fekvő holtfák – melyek átmérője eléri, vagy meghaladja a faegyedek átlagátmérőjét – visszahagyása.
- Gyorsan növvő puhafás erdőkben mozaikos állományszerkezetet kialakító kis területű tarvágások javasoltak sarjzattal felújítással. Rövidebb időtartamú véghasználatok és nagyobb erdőrészek esetén egy erdőtervi ciklusban csak részterületes végvágások kivitelezése. Hullámtéren a folyásirányhoz illeszkedő alakzatokat eredményező, mozaikos állománymintázat kialakítása.
- Bontóvágások alkalmazása során (gyorsan növvő fafajok alkotta, puhafás erdőkben) az egy erdőtervi cikluson belüli beavatkozási erély 30–50%-os mértékben való maximálása.
- A bontóvágások során az utódállomány elegyességének biztosításához az egyébként is szórványos elegyfajfajok egyedeinek kímélete (szálanként vagy csoportosan) és lehető leghosszabb ideig való fenntartása.
- A bontóvágások/szállalóvágások, illetve végvágások során az állományok alsó szintjében levő fiatalabb fák és facsoportok döntési és közelítési károktól való megóvása, felszabadítása. Az őshonos fajfajok alkotta cserjefoltok kímélete, minél nagyobb területen való visszahagyása.
- Jelölő élőhelyek esetén javasolt a FANE üzemmód és az egyéb termelés alkalmazása.
- A felújítási folyamat során az erdőrészek 5–10%-ának érintetlenül hagyása (egy vagy több foltban, lehetőség szerint legalább 0,2 ha-os blokkokban). Az érintetlenül hagyandó részek („hagyásfa-csoportok”) előzetes, a felújítás kezdeti fázisában való kijelölése. A kijelöléseket

itt úgy célszerű megtenni, hogy azok az állományokon belül elhelyezkedő, régebb óta nem háborgatott, odvas fákat, álló holtfákat, illetve nagy koronájú, böhönc jellegű fákat tartalmazó élőhelyi foltokat, valamint a vízállásos, lápos, kiritkuló erdőfoltokat is magukba foglalják.

- Nem újuló, vagy korábban idegenhonos fafajok által érintett állományrészekben őshonos fafajokkal (termőhelyi viszonyoktól függően törékeny fűz, fehér fűz, mézgas éger, szürke nyár, vénic-szil, magas kőris, kocsányos tölgy szaporítóanyaggal) való aláteljesítés, vagy állománykiegészítés.
- Az újonnan létrehozott, fiatal állományfoltok elegyességének, változatosságának megtartása, a jelen levő idegenhonos fafajok (akác, zöld juhar, amerikai kőris, kései meggy, bálványfa stb.) visszaszorítása, lehetőség szerint mechanikai úton, vegyszeres technológiák alkalmazása nélkül.
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok közösségi jelentőségű madárfajok fészkelőhelye, illetve táplálkozóhelye figyelembe vételével való kijelölése.
- Községi jelentőségű madárfajok fészkelése esetén az állományok területén és azok szűkebb környezetében (szükség szerint) a gazdálkodási tevékenységek időbeli korlátozása: uráli bagoly esetében a február 1. és július 15. közötti, uhu esetében a február 1. és július 31. közötti, darázsölyv esetében a március 15. és augusztus 31. közötti időszakban.
- Az időbeli korlátozások területi hatályának meghatározása és érvényesítése: az uráli bagoly, uhu és darázsölyv fészke körül 200 m-es sugarú körön belül.
- A ragadozómadarak aktívan használt és lakatlan (de jó állapotú) fészkeinek, váltófészkeinek kímélete, indokolt esetekben a fészkek szűkebb környezetének (uráli bagoly, uhu és darázsölyv esetében 100 m-es sugarú kör) véghasználatok és egyéb drasztikus erdészeti beavatkozások nélkül történő megtartása (változtatási tilalom; a nem véghasználati jellegű munkák egyedi szempontok alapján bírálандók el).
- Állékony, erős koronájú, idős, de jó egészségi állapotú törzseken – korlátozott számban – nagy testű, gallyfészkekben költő madárfajok számára alkalmas műfészkek építése.

Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba sorolt állományok:

A tervezési terület jelenleg faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba sorolt, őshonos fafajokból álló erdei mind égeres láperdők (ipolyszögi égerláp: Balassagyarmat 18/C, 18/D, Ipolyszög 17/B, 17/J erdőrészek). Ezen állományok üzemmódnak megfelelő fenntartása (teljes érintetlenség, legfeljebb idegenhonos fafajok eltávolítása) egyrészt a termőhelyi korlátok miatt is indokolt, másrészt természetvédelmi szempontból (többek között az előforduló madárfajok védelme szempontjából) is kívánatos. (Égeres láperdőkben és ligeterdőkben kívánatos továbbá a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba sorolt erdők területének bővítése.) Ezekben az erdőkben gyakorlatilag csak minimális, fenntartó és védelmi jellegű beavatkozások végzendők. Általános erdőkezelési javaslatok:

- Az állományok fenntartásának, illetve megújulásának természetes erdődinamikai folyamatokra való alapozása (a felújulási és differenciálódási folyamatok „működése” legfeljebb mérsékelt vadhatás mellett lehetséges).
- Fakitermelési beavatkozás tervezése és végzése kizárólag idegenhonos fafajok jelenléte vagy megtelepedése esetén, továbbá az árvízvédelmi gátak fenntartását akadályozó esetekben és rendszeresen használt erdei utak, villanypázták mentén, közvetlen veszélyt jelentő száraz törzsek kivágásával, balesetmegelőzési céllal.
- Jelentősebb, nagyobb területet érintő abiotikus vagy biotikus károsítások esetén, az erdőborítottság helyreállítása érdekében esetileg rendkívüli intézkedések is szükségessé válhatnak. Az ezekhez kapcsolódó beavatkozások megtervezése és kivitelezése csak a nemzetipark-igazgatóság közreműködésével, illetve felügyelete mellett lehetséges.

- Fakitermelési munka esetén a közösségi jelentőségű madárfajok fészkelőhelyén a vágásos üzemmódnál ismertetett időbeli és térbeli korlátozások érvényesítése.
- Az állományok területén vadgazdálkodási és vadászati berendezések (szóró, etetőhely, sózó, magasles) elhelyezése nem javasolt.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Az állományok területén és közvetlen közelében (100 m-es távolságon belül) vadgazdálkodási és vadászati berendezések (szóró, etetőhely, sózó, magasles) elhelyezése csak idegenhonos erdőállományban javasolt.

Vízgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

Az Ipoly két árvízcsúcsa lehetőséget kínál az elárasztásokra is, amelyek viszont az ehhez szükséges létesítmények megfelelő gyakorisággal végzett vízügyi kezelését, karbantartását feltételezik. Az eltávolított uszadék, adott esetben hulladékok, továbbá a lerakódott hordalékanyagok elhelyezése jogszabályi előírásból eredően erőforrás-tervezést igényel.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírások és javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

Az általános előírásokat fentebb (a 3.2.1. fejezet elején) részleteztük. A 60/2013. (VII. 19.) VM rendelet a Szécsényi Erdőtervezési Körzet területén a kezelési egységgel lehatárolt erdőterületekre vonatkozó további, specifikus előírásokat nem tartalmaz.

Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E03	A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészleteiben – a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökerdő vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
E10	Meghatározott erdőrészletekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E16	A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. [Megjegyzés: a közösségi jelentőségű harkályfajok és az örvös légykapó életfeltételeinek biztosítása érdekében.]
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása. [Megjegyzés: a közösségi jelentőségű harkályfajok és az örvös légykapó életfeltételeinek biztosítása érdekében.]
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. [Megjegyzés: a

	<i>nagy koronájú, böhöncös fák meghagyása a nagy testű, gallyfészekben költő madárfajok érdekében; az állományokban levő odvas fák kímélete a harkályfélék, az örvös légykapó és a füleskuvik alkalmas fészkelőhelyeinek biztosítása érdekében.]</i>
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.
E26	Az előhasználatok során az elegyfajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.
E36	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása.
E37	Tájhonos fafajú állományok véghasználatára során az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító hagyásfa csoport (mikroélőhely) visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása. [Megjegyzés: az odvas és kéreglevált fák, biotópfák, böhöncök meghagyása.]
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása.
E44	Fakitermelés augusztus 15. és február 1. között. [Megjegyzés: fakitermelési lehetőség az uráli bagoly és az uhu fészkelőhelye közelében.]
E52	Őshonos fafajú faállomány tájhonos fajokkal történő felújítása.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágú szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E84	Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészletek korosztály-eloszlásának javítása. Térben változó erélyű nevelővágások végzése, az alsó szint és az átlagkornál fiatalabb egyedek kímélete.
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.

E88	Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető. [Megjegyzés: fakitermelési lehetőség a darázsölyv, a füleskuvik és a jégmadár fészkelőhelye közelében.]
E96	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkenek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység időbeli korlátozása.
E97	Kártevők elleni védekezésnél biológiai módszerek (feromoncsapdák, elterelő anyagok) alkalmazása.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

11. táblázat: KE6 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merült fel. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló lehetséges intézkedések (pl. idegenhonos és inváziós fafajok visszaszorítása, az erdők szerkezetének javítása, az álló és fekvő holtfa megtartása, illetve mennyiségének növelése) a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok között, a c) pont alatt szerepelnek. Megemlítendő viszont, hogy a KE-7 egység alatt szerepeltetett állományokat hosszú távon puhafás (fűz-nyár) ligeterdőkké, égeres láperdőkké, vagy (ritkábban) keményfás (tölgy-kőris-szil) ligeterdőkké kell (védett természeti területen), illetve javasolt (egyéb területeken) majd visszaalakítani. Az állományok relatíve kedvező természetességi állapotban való fenntartásához, megújulásuk biztosításához a legfeljebb mérsékelt vadhatás fenntartása indokolt.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó állományokban olyan tevékenység, amely azok területének csökkenésével járna (beépítés, új vonalas létesítmények elhelyezése, újabb utak, épített közelítő nyomok kialakítása), nem javasolt. Turistaút-hálózat a területet nem érinti, s új nyomvonalak kijelölése nem is indokolt. Dűlőutakon és árvízvédelmi töltések egyes szakaszaihoz igazodva ugyanakkor reális kezdeményezés lehet a térségbeli kerékpárút-hálózat fejlesztése, ami az időszakos (pl. fokozottan védett fajok költése miatti) korlátozások lehetősége és terhe mellett a nemzeti park igazgatósággal egyeztetett nyomvonalakon és módon kivitelezhető. A meglévő földutak karbantartása, felújítása – idegen anyag (különösen építési hulladék) elhelyezése nélkül. – szükség szerint elvégezhető, az úthálózat karbantartása ugyanakkor nem járhat együtt az utak szélesítésével. Az Ipoly mentén újabb pihenőhelyek, tanösvények stb. csak a nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszíneken, korlátozott számban, tájba illő megoldásokkal alakíthatók ki.

Kezelési javaslatok indoklása:

A puhafás ligeterdők, láperdők, illetve keményfás ligeterdők a tervezési terület jelentős területfoglalású, számottevő élőfakészlettel rendelkező, a természetvédelmi célkitűzések mellett gazdasági (és egyes helyeken árvízvédelmi) jelentőséggel is bíró erdei, amelyekre a jelenleg érvényben levő erdőtervek is tartalmaznak gazdálkodási jellegű fakitermelési előírásokat, illetve lehetőségeket. A kezelési javaslatok mindezek figyelembe vételével, üzemmódok szerinti tagolással, az őshonos fafajú erdőkben aktuálisan jelen levő, vagy potenciálisan bármikor megtelepedő közösségi jelentőségű madárfajok élőhelyi, fészkelési, táplálkozási igényei alapján

kerültek megfogalmazásra. A javaslatok egyrészt a természetvédelmi szempontok (fészkelésre alkalmas fa jelenléte, háborítatlanság stb.) őshonos fafajú erdőkben való folyamatos biztosítására, részben az állományok drasztikus változások nélküli fenntartására (a vágásos gazdálkodásból következő hátrányok erőteljes mérséklésére) fókuszálnak. A javaslatok összhangban vannak a 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet előírásaiból fakadó kötelezettségekkel, vagyis az árvízvédelmi szempontokat (partvédelmi funkció, vízlevezetés kritériumai, az átmeneti levezető sávokkal szembeni követelmények) és a természetvédelmi szempontokat (természetességi és madárvédelmi kritériumok) együttesen igyekeztünk figyelembe venni. Az érintett erdőknél turisztikai-közjóléti funkciók alig jelentkeznek, így ezekre általában külön figyelemmel nem szükséges lenni.

KE-7 Idegenhonos fafajú erdők

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egység az Ipoly-völgy középső szakasza részben hullámtéri helyzetű, részben árvízmentesített területrészekben vagy (Dejtár környékén) homokháton előforduló, őshonos fafajú erdőkkel vagy mezőgazdasági hasznosítású, nyílt élőhelyekkel szomszédos helyzetű, idegenhonos fafajú, jórészt ültetvényszerű, szabályos hálózatba telepített erdeit foglalja magába. Az ide sorolt állományok különböző korcsoportba tartozó (fiatal-középkorú-idős), jellemzően második-harmadik generációs erdők: döntő részben nemesnyárasok és akácok, csekély hányadban vöröstölgyesek és egyéb idegenhonos fafajú (pl. zöld juharos) erdőfoltok. Az idegenhonos fafajú erdőtervezett erdők mellett ide tartoznak továbbá az ezen állományok szegélyében levő erdőtervezetlen erdősávok, függetlenül attól, hogy azokat milyen fafajok alkotják (bár jobbára ezek is idegenhonos fafajúak). A kezelési egységhez tartozó erdők területi aránya relatíve alacsony, együttesen csak 6,49%-ot tesznek ki.

Érintett védett természeti terület: A madárvédelmi terület Balassagyarmattól Parassapusztág húzódó nyugati fele országos jelentőségű védett természeti terület, a Duna-Ipoly Nemzeti Park törzsterületének része.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett jelölő madárfajok:

- fészkelő/állandó: örvös légykapó (*Ficedula albicollis*), darázsölyv (*Pernis apivorus*), füleskuvik (*Otus scops*), lappantyú (*Caprimulgus europaeus*)
- táplálkozó/vonuló/telelő: -

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok:

- uhu (*Bubo bubo*), közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), fekete harkály (*Dryocopus martius*), hamvas küllő (*Picus canus*), uráli bagoly (*Strix uralensis*), erdei pacsirta (*Lullula arborea*).

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint:

- 4401 – Tülevelűek dominálta ültetvények
- 4402 – Akác dominálta ültetvények
- 4403 – Nemesnyár és -fűz dominálta ültetvények
- 4404 – Egyéb idegenhonos lombos fajok dominálta erdők

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:***Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:***

- Az általános vadgazdálkodási javaslatokon túlmutató, a kezelési egysére specifikus javaslatot tenni nem indokolt

Vízgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Az általános vízgazdálkodási javaslatokon túlmutató, a kezelési egysére specifikus javaslatot tenni nem indokolt

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírások és javaslatok:**Vágásos üzemmódba sorolt állományok:**

Az idegenhonos fafajú erdők jelenleg kizárólag vágásos üzemmódban kezelt erdők. Az őshonos elemeket alig tartalmazó, sok esetben ültetvénytartó állományok (vö. nemesnyárasok, akácok) természetvédelmi szempontból általában csekély értéket képviselnek, fészkelő- és/vagy táplálkozó területként ugyanakkor esetenként komolyabb madárvédelmi szereppel bírnak. Kezelésüket védett természeti területen meghatározza az átalakítási (fafajcsere) kötelezettség, a nem védett területeken ugyanakkor legfeljebb javasolható az őshonos fafajokra váltás (a drasztikusabb változások elkerülése érdekében az idegenhonos fafajú erdők egy részét a következő erdőtervezési ciklusban mindkét esetben célszerű lenne legalább átmeneti üzemmódba sorolni).

Általános erdőkezelési javaslatok:

- Középkorú állományokban a nevelővágások (törzskiválasztó és növedékfokozó gyéritések) során az őshonos lombos fafajok (törékeny fűz, fehér fűz, mézgás éger, szürke nyár, vénicszil, magas kőris, kocsányos tölgy, zselnicemeggy, bibircses nyír, vadgyümölcsök stb.) egyedeinek kímélete, az őshonos fafajok szerepének növelése.
- Középkorú állományokban a szerkezeti változatosságot megtartó, illetve bővítő, az állományok alsó szintjében megjelenő fafajokat is óvó nevelővágások végzése. Az előző állományokból visszamaradt, az átlagkornál idősebb faegyedek (nagyobb koronájú, böhöncös fák) kímélete, megőrzése.
- A nevelővágások során a tövön száradt törzsek, facsonkok, valamint az odvas-üreges törzsek jelölő fajok (pl. harkályfajok) életfeltételeinek biztosítása érdekében való visszahagyása. A színteztettség biztosítása érdekében a cserjeszint (különösen az őshonos cserjék alkotta foltok) kímélete, legfeljebb a közelítési, kiszállítási munkákat közvetlenül akadályozó cserjék eltávolítása.
- A nevelővágások és véghasználatok során a holtfához kötődő madárfajok élőhelyének, fészkelőhelyének biztosítása érdekében a szálinként elpusztult, őshonos fafajú álló és fekvő holtfák – melyek átmérője eléri, vagy meghaladja a faegyedek átlagátmérőjét – visszahagyása.
- A véghasználatok során az erdőrészek 5–10%-ának érintetlenül hagyása (egy vagy több foltban, lehetőség szerint legalább 0,2 ha-os blokkokban). Az érintetlenül hagyandó részek („hagyásfa-csoportok”) véghasználatot megelőző kijelölése. A kijelöléseket itt úgy célszerű megtenni, hogy azok vagy beékelődő őshonos fafajú foltokat, vagy nemesnyáras állományrészeket értsenek (utóbbiak tartós visszahagyása is reális megoldás lehet). Akácok és zöldjuharos állományrészekon hagyásfa-csoport kijelölése nem javasolt.
- A tarvágásos véghasználatok minél kisebb, egy erdőtervi ciklusban lehetőség szerint 1,5–2,0 ha-t nem meghaladó egybefüggő vágásterületekkel történő elvégzése, mozaikos – hullámtéren a folyásirányhoz illeszkedő alakzatokat eredményező – térbeli állománymintázat kialakítása.

- A véghasználatok során az őshonos lombos fák, facsoportok, állományrészek kímélete (a felső és alsó szintben, illetve újulati szintben egyaránt). Az állományok alsó szintjében levő fiatalabb facsoportok döntési és közelítési munkák során való megóvása, sérülésmentes felszabadítása.
- A vágásterületen történő égetés mellőzése, illetve az égetések minimalizálása. A vágástéri hulladék aprítással történő feldolgozása.
- Fafajcserés átalakítás esetén a termőhelyi/elöntési viszonyok függvényében törékeny fűz, fehér fűz, mézgás éger, szürke nyár, vénic-szil, magas kőris, kocsányos tölgy szaporítóanyaggal történő, lehetőség szerint csak részleges (pásztás) talajelőkészítés után végzett erdősítés.
- Fafajcserés átalakítás esetén a jelenlevő idegenhonos fafajok (elsősorban az akác és zöld juhar) sarjainak visszaszorítása, lehetőség szerint mechanikai úton, vegyszeres technológiák kerülésével, illetve minimalizálásával. Átalakítás esetén fakitermelést megelőzően az akác törzsek kezelésére vegyszeres injektálás is alkalmazható.
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok közösségi jelentőségű madárfajok fészkelőhelye, illetve táplálkozóhelye figyelembe vételével való kijelölése.
- Közösségi jelentőségű madárfajok fészkelése esetén az állományok területén és azok szűkebb környezetében (szükség szerint) a gazdálkodási tevékenységek időbeli korlátozása: uráli bagoly esetében a február 1. és július 15. közötti, uhu esetében a február 1. és július 31. közötti, darázsölyv esetében a március 15. és augusztus 31. közötti időszakban.
- Az időbeli korlátozások területi hatályának meghatározása és érvényesítése: az uráli bagoly, uhu és darázsölyv fészke körül 200 m-es sugarú körön belül.
- A ragadozómadarak aktívan használt és lakatlan (de jó állapotú) fészkeinek, váltófészkeinek kímélete, indokolt esetekben a fészkek szűkebb környezetének (uráli bagoly, uhu és darázsölyv esetében 100 m-es sugarú kör) drasztikus erdészeti beavatkozások nélkül történő megtartása (a véghasználati és nem véghasználati jellegű munkák egyedi szempontok alapján bírálандók el).

Átmeneti és örökrdő üzemmódba sorolt állományok:

Átmeneti és örökrdő üzemmódba sorolt idegenhonos fafajú állomány jelenleg nincs a területen, a vágásos üzemmódtól való eltávolodás jegyében a következő erdőtervezési ciklusokban azonban célszerű lenne legalább az erdőrészetek egy kisebb hányadánál ebbe az irányba is elmozdulni. Elsősorban az átmeneti üzemmód bevezetése lehet reális, melynek keretében a vágásos gazdálkodás területi léptékét lehetne lejjebb szorítani (max. 1,5 ha-os véghasználati területek és hagyásfa-csoportok mozaikja). Erdőkezelési javaslatként a vágásos üzemmódnál leírt, de kisebb térléptékben, mozaikosan végrehajtott beavatkozások említhetők.

Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba sorolt állományok:

Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba sorolt, idegenhonos fafajokból álló erdőrészlet jelenleg nincs a tervezési területen, s az idegenhonos fafajú állományok jellege, illetve átalakítási kötelezettsége miatt ennek a kategóriának a megjelenése nem is indokolt.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírások és javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

Az általános előírásokat fentebb (a 3.2.1. fejezet elején) részleteztük. A 60/2013. (VII. 19.) VM rendelet a Szécsényi Erdőtervezési Körzet területén a kezelési egységgel lehatárolt erdőterületekre vonatkozó további, specifikus előírásokat nem tartalmaz. Védett természeti területre eső idegenhonos fafajú állományokban az 1996. évi LIII. tv. 33. § (3) bekezdés b) pontja alapján a véghasználatot követően fafajcserés átalakítás kötelezettsége áll fenn.

Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E03	A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeleiben – a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökzöld vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E16	A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. <i>[Megjegyzés: a közösségi jelentőségű harkályfajok életfeltételeinek biztosítása érdekében.]</i>
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása. <i>[Megjegyzés: a közösségi jelentőségű harkályfajok életfeltételeinek biztosítása érdekében.]</i>
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős, vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. <i>[Megjegyzés: a nagy koronájú, böhöncös fák meghagyása a nagy testű, gallyfészkekben költő madárfajok érdekében; az állományokban levő odvas fák kímélete a harkályfélék és a füleskuvik alkalmas fészkelőhelyeinek biztosítása érdekében.]</i>
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása. <i>[Megjegyzés: az odvas és kéreglevált fák, biotópfák, böhöncök meghagyása.]</i>
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása.
E44	Fakitermelés augusztus 15. és február 1. között. <i>[Megjegyzés: fakitermelési lehetőség az uráli bagoly és az uhu fészkelőhelye közelében.]</i>
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.
E54	Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása.
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználata és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása.
E64	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a tájhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:

	<ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, faszárú: augusztus-szeptember. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárazzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.
E88	Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető. [Megjegyzés: fakitermelési lehetőség a darázsölyv és a füleskuvik fészkelőhelye közelében.]
E96	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység időbeli korlátozása.
E97	Kártevők elleni védekezésnél biológiai módszerek (feromoncsapdák, elterelő anyagok) alkalmazása.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

12. táblázat: KE7 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az idegenhonos fafajok által uralt, de kisebb arányban több helyütt (részben alsó, részben felső szintben) őshonos lombos fafajokat is tartalmazó állományokat hosszú távon a termőhelyi (elsősorban: talajtani és vízellátottsági) viszonyokhoz rendelhető potenciális erdei élőhelytípusoknak megfelelő állományokká kell alakítani (védett természeti területen ez kötelező, egyéb területeken javasolt). A célállapotként megjelölhető élőhelytípusok nagyobb részben puhafás (fűznyár) ligeterdők és égeres láperdők, kisebb hányadban keményfás (tölgy-köris-szil) ligeterdők és egyéb keményfás erdők (homoki tölgyesek). A fafajcserés átalakítások során a lehetőségek szerint építeni kell a meglévő őshonos lombos vázra és a természetes (a mérsékelt vadhatás miatt a tervezési terület jelentős részén többé-kevésbé jól működő, de az ártéri elöntések miatt néhol bizonytalanságokkal terhelt) erdődinamikai folyamatokra. Az idegenhonos fafajú állományrészek letermelésekor az őshonos lombos foltok és faegyedek hagyásfaként, hagyásfa-csoportként való visszahagyása kívánatos. Az akácos, zöldjuharos állományokban, erdőfoltokban az agresszíven fellépő fafajok visszaszorítása, illetve az átalakítás sikeressége érdekében – körültekintéssel, a megfelelő engedélyek beszerzését követően, vizes élőhelyektől védőtávolságot tartva – vegyszeres kezelés (injektálás) is végezhető. A fafajcserés (kis területű tarvágást követő, vagy fokozatos) átalakítások a mindenkori körzeti erdőtervezés keretei között tervezhetők.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó állományokban (elsősorban az erdőterület fragmentálódásának elkerülése érdekében) újabb beépítések, újabb vonalas létesítmények elhelyezése, újabb utak és épített közelítő nyomok kialakítása nem javasolt. Turistaút-hálózat a területet nem érinti, s új nyomvonalak kijelölése nem is indokolt. Dűlőutakon és árvízvédelmi töltések egyes szakaszaihoz igazodva ugyanakkor reális kezdeményezés lehet a térségbeli kerékpárút-hálózat fejlesztése, ami az időszakos (pl. fokozottan védett fajok költése miatti) korlátozások lehetősége és terhe mellett a nemzeti park igazgatósággal egyeztetett nyomvonalakon és módon kivitelezhető. A meglévő földutak karbantartása, felújítása – idegen anyag (különösen építési hulladék) elhelyezése nélkül. – szükség szerint elvégezhető, az úthálózat karbantartása ugyanakkor nem járhat együtt az utak szélesítésével. Az Ipoly mentén újabb pihenőhelyek, tanösvények stb. csak a nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszíneken, korlátozott számban, tájba illő megoldásokkal alakíthatók ki. Az idegenhonos fafajú állományok területén található vizes élőhelyek kíméletét biztosítani kell az erdőgazdálkodási tevékenységek során.

Kezelési javaslatok indoklása:

A nemesnyárasok, akácok és egyéb idegenhonos fafajú erdők a tervezési terület jelentős területfoglalású, jelentős élőfakészlettel rendelkező, a természetvédelmi célkitűzések mellett gazdasági (és egyes helyeken árvízvédelmi) jelentőséggel is bíró erdei, amelyekre a jelenleg érvényben levő erdőtervek is tartalmaznak gazdálkodási jellegű fakitermelési előírásokat, illetve lehetőségeket. A kezelési javaslatok mindezek figyelembe vételével, üzemmódok szerinti tagolással, az idegenhonos fafajú erdőkben aktuálisan jelen levő, vagy potenciálisan bármikor megtelepedő közösségi jelentőségű madárfajok élőhelyi, fészkelési, táplálkozási igényei alapján kerültek megfogalmazásra. A javaslatok egyrészt a természetvédelmi szempontok (fészkelésre alkalmas fa jelenléte, háborítatlanság stb.) idegenhonos fafajú erdőkben való folyamatos biztosítására, részben (a védett természeti területekre jogszabály által előírt átalakítási kötelezettséggel összefüggésben) az állományok kedvezőbb természetességi állapot, s ezáltal kedvezőbb madárvédelmi helyzet felé való elmozdítására (öshonos fafajú erdőkbe alakítására) fókuszálnak. A javaslatok összhangban vannak a 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet előírásaiból fakadó kötelezettségekkel, vagyis az árvízvédelmi szempontokat (partvédelmi funkció, vízlevezetés kritériumai, az átmeneti levezető sávokkal szembeni követelmények) és a természetvédelmi szempontokat (természetességi és madárvédelmi kritériumok) együttesen igyekeztünk figyelembe venni. Az érintett erdőknél turisztikai-közjóléti funkciók alig jelentkeznek, így ezekre általában külön figyelemmel nem szükséges lenni.

KE-8 Szántóterületek**Kezelési egység meghatározása:**

A kezelési egységbe tartoznak a területen található, jelenleg szántóművelésben lévő területek, függetlenül a művelés intenzitásától. A tervezési területen a legnagyobb kiterjedésben Szécsény és Pösténypuszta között található szántók, de a szántóművelés összességében kevésbé jellemző a tervezési területen; aránya 10% alatti. A felhagyott, gyepesedő illetve visszagyepesített szántókat a KE-5, illetve a KE-4 kezelési egységekbe soroltuk.

Érintett védett természeti terület: A madárvédelmi terület Balassagyarmattól Parassapusztáig húzódó nyugati fele országos jelentőségű védett természeti terület, a Duna-Ipoly Nemzeti Park

törzsterületének része. Néhány kivételtől eltekintve a területen található szántók nem állnak országos védelem alatt.

Kezelési egység megfeleltetése/érintettség vizsgálata:

Érintett jelölő madárfajok:

- fészkelő/állandó: -
- táplálkozó/vonuló/telelő: vetési lúd (*Anser fabalis*), nagy lilik (*Anser albifrons*), kis lilik (*Anser erythropus*), nagy kócsag (*Ardea alba*) vörösnakú lúd (*Branta ruficollis*), fehér gólya (*Ciconia ciconia*), fekete gólya (*Ciconia nigra*), kékes rétihéja (*Circus cyaneus*), vándorsólyom (*Falco peregrinus*), parlagi sas (*Aquila heliaca*).

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok:

- kék galamb (*Columba oenas*), kerecsensólyom (*Falco cherrug*), daru (*Grus grus*), szirti sas (*Aquila crysaetos*)

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint: 2100 - szántóföldek

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A vizes élőhelyek és a terület jelölő madárfajainak védelme érdekében a Natura 2000 területen belül az extenzív szántóművelést kell előnyben részesíteni és célállapotként megjelölni. Az extenzív művelés átlagosan kisebb területű egyben művelt (illetve egyféle művelési igényű kultúrákkal beültetett) táblákat, csökkentett gépmozgást és csökkentett növényvédőszer- és tápanyag-kijuttatást jelent. Ehhez igazodva zömében olyan egyéves illetve évelő kultúrák termesztése javasolt, amelyek a csökkentett kemizálás, továbbá a madárvédelmi okokból történő esetleges időbeni korlátozások mellett is gazdaságosan termesztethetők. Időszakos vízállások vízelvezetése tilos. A művelésbe nem vont időszakos vízállások az adott év szeptember 1-ig a vízállások kiszáradása után sem művelhetők. A kukoricatarlók fennhagyása a betakarítást követő 30 napig javasolt.

Az extenzív szántóföldi műveléssel kialakítható heterogén mezőgazdasági környezet a költő és táplálkozó madárfajok állományai számára általánosan kedvező környezeti feltételeket biztosít közösségi jelentőségű fajok, gyakoribb védett madárfajok, illetve apróvad-fajok számára.

A jelentős vegyszer- és tápanyagigényű, valamint csak öntözés mellett termesztendő kapás kultúrákat (napraforgó, kertészeti kultúrák, cukorrépa, cukorcirok) valamint a repcét a Natura 2000 terület határain belül minél kisebb arányban javasolt termesztetni, figyelemmel egyrészt a vonuló vízimadár-tömegek táplálék-igényére, másrészt a madárvédelmi területen kívül eső szántóterületeken zajló szántóföldi növénytermesztésre, mérlegelve, hogy a terület mekkora szerepet játszik a vadlúd- és darucsapatok táplálékának biztosításában.

Terjedő gyakorlat a szántók betakarítás utáni általános gyomirtása, amely nem egyeztetendő össze sem a madárvédelmi terület természetvédelmi célkitűzéseivel, sem a vizes élőhelyek védelmével. Ezért legalább az országos természetvédelmi oltalom alatt álló szántó művelésű területeken szükséges a vegyszerhasználati engedélyek felülvizsgálata.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A vaddisznóállomány tervszerű, jelentős apasztása alapvető fontosságú a szántókon kialakuló belvizes élőhelyek megőrzése, illetve a földön/nádasokban fészkelő madárfajok fészkeinek megóvása érdekében.

- A vaddisznóállomány szabályozása mellett indokolt a megfelelő módon és eszközökkel végzett a ragadozógazdálkodás is, a vonatkozó jogszabályok, szakmai és etikai szabályok betartása mellett. Élvefogó csapda üzemeltetése kizárólag az Európai Unió irányelvek szerint tételesen szabályozott csapdatípusokkal végezhető. A csapdák szakszerű üzemeltetése során annak mindennapos kötelező ellenőrzésével, tervezett csapdaútvonalak rögzítésével kell biztosítani a nem vadászható állatfajok sérülésmentes, minél hamarabb történő szabadon bocsátását. A vadgazdálkodási tevékenységgel járó zavarás minimalizálása céljából a vadgazdálkodási berendezések számát a lehető legalacsonyabb, de a vadállomány és vadgazdálkodás számára még optimális szinten javasolt tartani.
- A vadászható vadlúdfajok mezőgazdasági kártételének megelőzése érdekében a természetvédelmi célok érvényesítése mellett, a kártétel elkerüléséhez szükséges és arányos mértékben (tekintettel a madárvédelmi irányelv derogációkra vonatkozó előírásaira, elejtés csak akkor engedélyezhető, ha nincs más kielégítő megoldás, tehát például a riasztás nem vezetett eredményre), az ágazati jogszabályokban meghatározottak szerint engedélyezhető az idényen kívüli riasztás és elejtés. Ez esetben a különös figyelmet kell fordítani azon fajok egyedeinek kíméletére, melyek a kora tavaszi időszakban már megkezdték fészkelésüket (nyári lúd).

Vízgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Szántókon kialakult belvizes foltok lecsapolása nem javasolt.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírások és javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény értelmében a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges védett természeti területeken

- a (szántó művelési ágban lévő területek) legeltetéséhez, kaszálásához;
- a terület jellegének, használatának megváltoztatásához;
- a termőföldnek nem minősülő földterület rendeltetésének, termőföld művelési ágának a megváltoztatásához;
- gyepterület, tarló és szalma égetéséhez
- növényvédők, bioregulátorok és egyéb irtószer, valamint a talaj termékenységét befolyásoló vegyi anyagok felhasználásához;

Javasolt előírások:

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
SZ01	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés nem megengedett – <i>kivéve a lucerna rendsodrását</i>
SZ04	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás és vadriasztó lánc használata kötelező.
SZ05	Évelő szálal pillangós takarmánynövények betakarítása esetén minden kaszáláskor táblánként legalább 5%, de legfeljebb 10% kaszátlan területet kell hagyni.
SZ07	Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve kaszálást azonnal abba kell hagyni, és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságát. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül az igazgatóság köteles a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről tájékoztatni. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható.

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
SZ17	Természetközeli állapotú erdőtervi jellel ellátott láperdő és keményfás ligeterdő, illetve vizes élőhely szélétől számított 50 m-es sávban szántóföldi növénytermesztés során kemikáliák és bioregulátorok nem alkalmazhatók.
SZ19	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett.
SZ20	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.
SZ22	Rágszállító szerek és talajfertőtlenítő szerek nem alkalmazhatók.
SZ23	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók, kivéve a repce, a mustár, illetve az olajretek rovarirtását.
SZ24	Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.
SZ30	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 10 hektár.
SZ38	5 év átlagában a következő vetésszerkezet betartása javasolt fővetésű növények tekintetében: legalább 30% kalászos gabona, legalább 20% szálas pillangós takarmánynövény (szálas pillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke), legalább 10% zöldugar, legfeljebb 25% egyéb kultúra
SZ43	Fás szárú és lágú szárú energetikai ültetvény nem telepíthető.
SZ44	Fóliasátras és üvegházhasználat nem végezhető.
SZ45	Öntözés nem megengedett. [Megjegyzés: Kivéve a Dejtári Csemetekert területén (Dejtár 060/3, 060/5, 061/2 hrsz.).]
SZ46	Melioráció nem megengedett.
SZ48	Drénezés nem megengedett.
SZ49	Az időszakos- és állandó vízállások körül 3 méteres szegélyben talajművelés nem végezhető.
SZ69	A betakarítást végző gépek sebessége nem haladhatja meg a 10 km/h-t.
SZ72	A vetett (zöld) vagy fennhagyott (fekete) ugarsáv nem vegyszerezhető, azt kizárólag mechanikai gyomirtással lehet kezelni, július 1. után; a kaszálék a területről le nem hordható.
SZ73	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 40 hektár

13. táblázat: KE8 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Zárvány-jellegű és/vagy rossz termőhelyi adottságú szántók gyepként való hasznosítása, visszagyepesítése.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

-

A kezelési javaslatok indoklása:

A területen a szántóművelés aránya összességében alacsony, ugyanakkor a vizes élőhelyekkel határos szántókról a növényvédőszeres és kijuttatott tápanyagok vizekbe való bemosódása mindeképpen jelentkezik. A szántók madárvédelmi szerepe elsősorban a táplálékforrás biztosítása egyfelől az Ipoly-ártéren táplálkozó ragadozók (pl. parlagi sas), másfelől a vonuló vadludak, récék és darucsapatok számára. A szántókon kialakuló időszakos belvizes élőhelyek madártani szempontból, mint fészkelő- és táplálkozóterületek nagy jelentőséggel bírnak. Mindezek figyelembe vételével szükséges egy a vizes élőhelyek védelmét szolgáló, extenzív (pl. rovarirtást,

rágcsálóirtást nagyrészt mellőző), ugyanakkor a vízivad táplálkozásához is hozzájáruló szántóművelést beállítani a területen. A javaslatok ennek érdekében születtek.

KE-9 Horgászházak, kiskertek, egyéb kultúrterületek

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a Natura 2000 területen található mesterséges környezetek, kertek, gyümölcsösök, részben beépített területek. A teljesen burkolt területek, nyomvonalas létesítmények, nem részei a kezelési egységnek.

Érintett védett természeti terület: A madárvédelmi terület Balassagyarmattól Parassapusztág húzódó nyugati fele országos jelentőségű védett természeti terület, a Duna-Ipoly Nemzeti Park törzsterületének része.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett jelölő madárfajok:

- fészkelő/állandó: balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*), kis őrgébics (*Lanius minor*), tövisszúró gébics (*Lanius collurio*).
- táplálkozó/vonuló/telelő: -

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok: gyurgyalag (*Merops apiaster*)

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint:

- 1410 – Zöldfelületek mesterséges környezetben fákkal
- 1420 – Zöldfelületek mesterséges környezetben fák nélkül
- 2220 – Gyümölcsösök, bogyósok és egyéb ültetvények
- 2230 – Energiaültetvények
- 2310 – Komplex művelési szerkezet épületekkel
- 2320 – Komplex művelési szerkezet épületek nélkül

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az állattartó telepekre, vízmű-területekre és egyéb több-kevesebb épülettel, illetve burkolt felszínekkel rendelkező területekre, ültetvényekre jellemző facsoportok, ligetek olyan mikroélőhelyek, amelyek az agrárterületek ökológiai hálózatának fontos részét képezik. Legfontosabb javaslat a további beépítés, zöldterület-csökkenés megakadályozása, a fák, fasorok, facsoportok megőrzése, illetve az inváziós fajok esetleges terjedésének megállítása. Az inváziós faegyedeket célzott módszerekkel el kell távolítani, az eltávolított, illetve más okból megszűnő fás élőhelyeket őshonos fafajokkal szükséges pótolni, felújítani.

Vízgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Az általános vízgazdálkodási javaslatokon túlmutató, a kezelési egységre specifikus javaslatot tenni nem indokolt

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Az általános vadgazdálkodási javaslatokon túlmutató, a kezelési egységre specifikus javaslatot tenni nem indokolt

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírások és javaslatok:Kötelezően betartandó előírások:

-

Javasolt előírások:

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
SZ74	Őshonos fajokból álló fasorok, facsoportok, szoliter fák, cserjefoltok telepítése
Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárazzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.

14. táblázat: KE9 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az inváziós faegyedeket célzott módszerekkel el kell távolítani, az eltávolított, illetve más okból megszűnő fás élőhelyeket őshonos fafajokkal szükséges pótolni, felújítani.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

-

A kezelési javaslatok indoklása:

A mezőgazdasági élőhelyeken fellelhető, részben mesterséges/beépített környezethez kapcsolódótáji elemek (mezsgyék, fa- és bokorcsoportok, facsoportok, ligetek, gémeskutak, itatók) élőhelyi és fajmegőrzési szempontból is jelentőséggel bírnak. Ezen táji elemek kiterjedése országos szinten – részben az agrártámogatások kedvezőtlen mellékhatásaként – jelentősen csökkent, megőrzésük és esetleges pótlásuk fontos természetvédelmi cél.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Erdős élőhelytípusok esetében rekonstrukciós munkák elsősorban az idegenhonos fafajok (elsősorban akácok, nemesnyárasok) állományainak fokozatos, időben ütemezett átalakításával, felszámolásával történhetnek. Emellett élőhelyfejlesztésként kezelhető még az őshonos fa- és cserjefajokból álló erdőfoltok, erdősávok, fasorok, facsoportok, cserjések területének nyílt gyepes élőhelyeken (pl. KE4, KE5), mozaikos elrendezésben való bővítése, növelése.

A részletesebb élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a fenntartási terv munkarész 3.2.1. pontja alatt, az egyes kezelési egységek (KE) részletes leírásánál adtunk.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A területen előforduló védett fajokkal kapcsolatosan a fajvédelmi intézkedések elsősorban élőhely kezelési jellegűek, így beépültek a kezelési egységekre megfogalmazott javaslatok közé. A kezelési egységekre vonatkozó előírás-javaslatok betartása révén az itt előforduló védett fajok fennmaradása biztosítható.

Az odúlakó madárfajok (kiemelten szalakóta, füleskuvik) állományainak megerősítése céljából mesterséges fészekedők kihelyezése javasolt. A gyurgyalag és partifecske költőhelyéül szolgáló mesterséges homokfalak megfelelő állapotban tartása külön beavatkozásokat igényel.

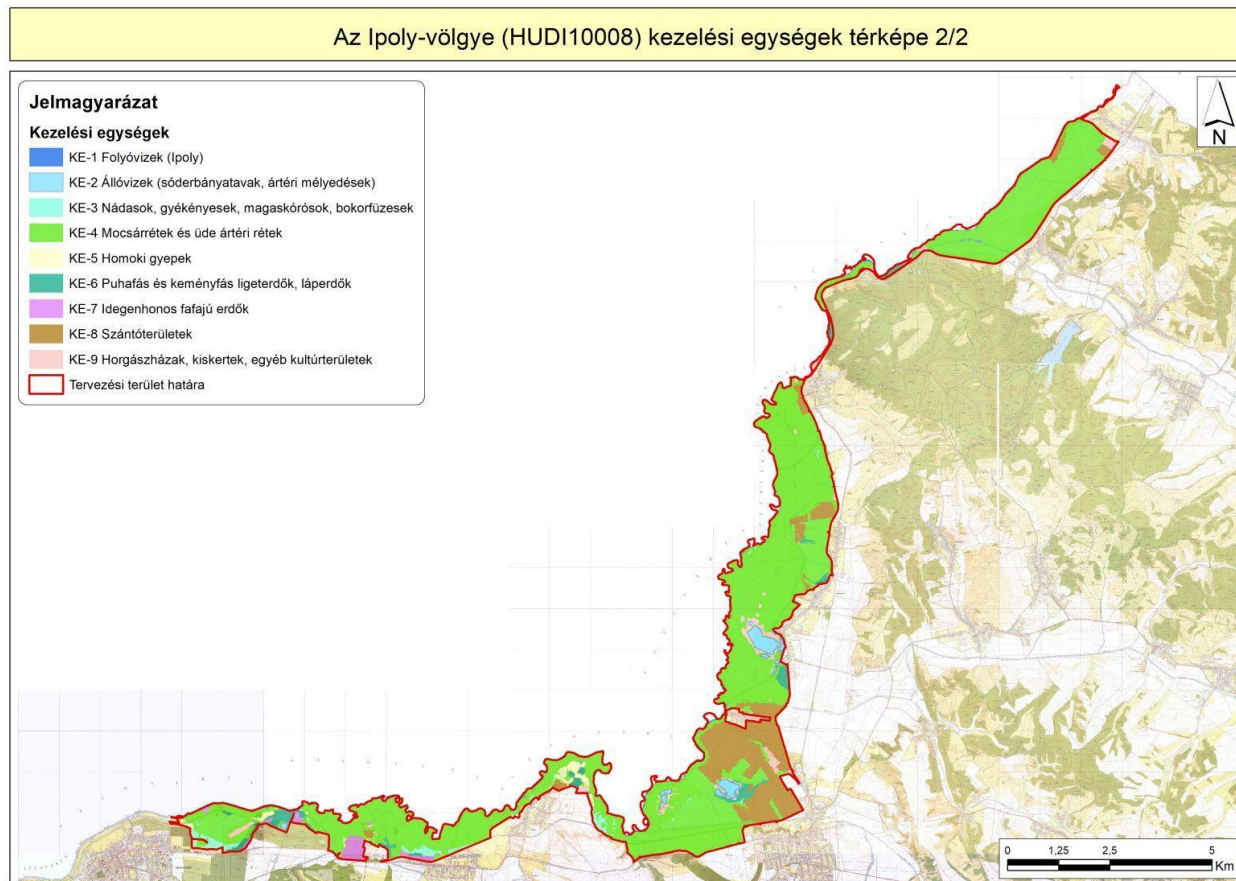
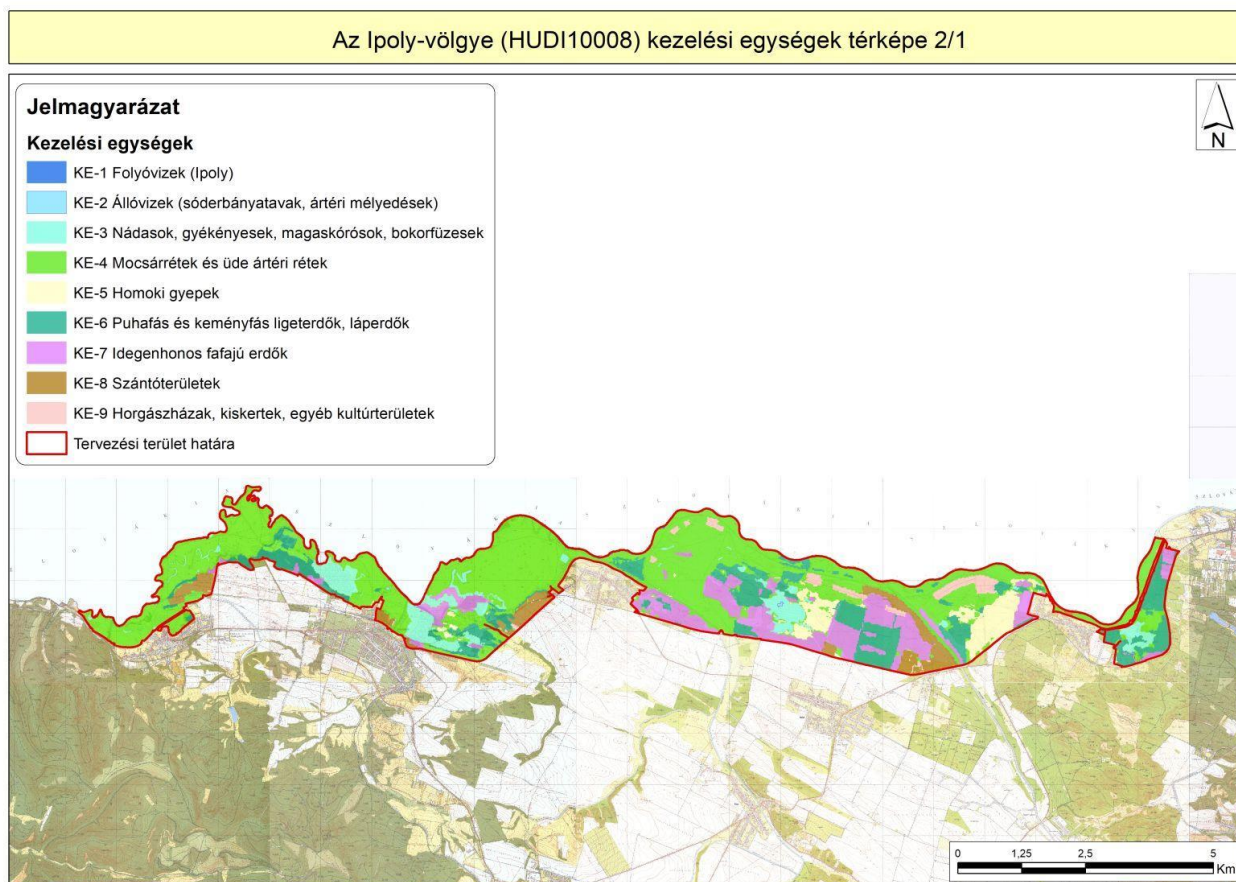
3.2.4. Kutatás, monitorozás

A természetvédelmi szempontú felmérések célja a területen előforduló, közösségi jelentőségű élőhelytípusok, ill. fajok rendszeres felmérése, továbbá a védett és veszélyeztetett fajok egyes populációinak nyomon követése, valamint a veszélyeztetett és/vagy természetközeli társulások megfigyelése. A vizsgálatok a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) sztenderd protokolljai alapján készülnek, amennyiben az adott faj felmérésére elkészült a felmérési protokoll.

A területen továbbá rendszeresen felmérésre kerülnek a Ritka és telepesen fészkelő madárfajok felmérési program (RTM) keretein belül, a következő telepesen fészkelő madárfajok állományai: bakcsó (*Nycticorax nycticorax*), nagy kócsag (*Egretta alba*), vörös gém (*Ardea purpurea*).

3.2.5. Mellékletek

Kezelési egységek térképe (2021):

Kezelési egységek által elfoglalt területek kimutatása táblázat:

Kezelési egység kód	Kezelési egység név	Terület (ha)
KE1	Folyóvizek (Ipoly)	99,12
KE2	Állóvizek (sóderbányatavak, ártéri mélyedések)	56,84
KE3	Nádasok, gyékényesek, magaskórósok, bokorfüzesek	244,10
KE4	Mocsárrétek és üde ártéri rétek	4.110,05
KE5	Homoki gyepek	181,32
KE6	Puhafás és keményfás ligeterdők, láperdők	520,52
KE7	Idegenhonos fafajú erdők	412,80
KE8	Szántóterületek	577,12
KE9	Horgászházak, kiskertek, egyéb kultúrterületek	152,48

15. táblázat. A kezelési egységek által elfoglalt területek kimutatása

Kezelési egységek által érintett hrsz.-ek és erdőrészek táblázat:

Kezelési egység kódja: KE1
Kezelési egység megnevezése: Folyóvizek (Ipoly)
Terület nagysága: 99,12 ha
Érintett hrsz.-ok: Balassagyarmat: 0154/10, 0154/32, 0154/33, 0154/34, 0154/35, 0154/39, 0154/40, 0154/8, 0163/10, 0163/12, 0163/13, 0163/7, 023/14, 023/15, 023/7, 024/1, 026/15, 026/3, 026/6, 026/7, 027/13, 027/16, 027/17, 027/20, 027/22, 027/23, Dejtár: 043/1 a, 043/10, 043/11, 043/12, 043/13, 043/14, 043/15, 043/16, 043/4, 043/5, 043/8, 043/9, 044/1, 044/10, 044/11, 044/12, 044/2, 044/5, 044/6, 044/9, 045/12, 045/13, 045/14, 045/15, 045/19, 045/2, 045/26, 045/28, 045/30, 045/35, 045/36, 045/43, 045/45, 045/47, 045/52, 045/53, 045/59, 045/6, 045/7, 045/74, 045/75, 045/76, 045/8, 045/80, 046/1, 046/10, 046/2, 046/5, 046/6, 046/9, 048/2, 048/5, 048/6, 048/7, 048/8, 048/9, 049/1, 049/10, 049/11, 049/12, 049/13, 049/3, 049/7, 049/8, 051/1, 051/2, 051/7, 051/8, 051/9, 052/1, 052/2, 052/3, 052/6, 052/7, 063/1, 063/2, 063/6, 063/7, 063/8, 063/9, 064 a, 065/1, 065/2, 065/5, 065/7, 065/8, 066/1, 066/2, 066/3, 066/6, 066/7, 067/1, 067/10, 067/11, 067/2, 067/6, 067/7, 067/8, 067/9, 068/1, 068/2, 068/3, Drégelypalánk: 0162 a, 0162 b, 0163, 0167, 0169 a, 0170, 0172/1 d, 0173, 0175, 0176/12, 0176/8 a, 0188/1 a, 0189, 0190, 0191, 0192 b, 0192 c, 0192 d, 0194, 0195 b, Hont: 010, 011/1, 011/2, 011/3, 011/5 a, 014, 016, 017/1, 017/10, 017/11, 017/12, 017/14 a, 017/2, 017/4, 017/5, 017/7, 017/9, 019, 09/6, Hugyag: 010/19, 010/20, 010/21, 010/22, 010/23, 010/28, 010/29, 010/31, 010/32, 010/35, 010/36, 010/39, 010/4, 010/5, 010/7, 0141/18, 0141/19, 0141/20, 0141/21, 0141/22, 0148/10, 0148/15, 0148/17, 0148/2, 0148/4, 0148/5, 0148/9, 05/10, 05/11, 05/13, 05/14, 05/17, 05/20, 05/21, 05/22, 05/23, 05/24, 05/25, 05/27, 05/28, 05/29, 06, Ipolyzög: 010, 011, 013, 014, 016, 017, 022, 038, 039, 040, 057, 058, 063, 066, 067, 068, 069, 07, 070, 071, 075, 076, 078, 08, 083, 085, 086, 09, 090,

Kezelési egység kódja: KE1
Kezelési egység megnevezése: Folyóvizek (Ipoly)
<p>Ipolytarnóc: 0161/11, 0161/12, 0161/13, 0161/14, 0161/16, 0161/17, 0161/2 a, 0161/2 b, 0161/7, 0162/25, 0162/33, 0162/34, 0162/35, 0162/38, 0170/3, 0171/5 a, 0171/5 b, 0171/5 c, 0171/6, 0178/7, 0179/6, 0181/29, 0181/31, 0181/33, 0182/5, 0183/124, 0183/126, 0183/131, 0183/133, 0183/135, 0183/137, 0183/140, 0183/142, 0183/144, 0183/148, 0183/154, 0183/170 a, 0183/170 b, 0183/177, 0183/178, 0183/188, 0183/189, 0183/190, 0183/191, 0183/196, 0183/80, 0183/87, 0183/88, 0183/89, 0184,</p> <p>Ipolyvece: 059/10 b, 059/11, 059/14, 059/17, 059/20, 059/21, 059/24, 059/25, 059/26, 059/27, 059/28, 059/29, 059/30, 059/33, 059/34, 059/35, 059/36, 059/37, 059/38, 059/39, 059/41, 059/42, 059/43, 059/44, 059/45, 059/46, 059/47, 059/48 c, 059/7, 061/1, 061/17, 061/19, 061/21, 061/22, 061/28, 061/29, 061/3, 061/31, 061/32, 061/35, 061/6, 061/7, 061/8, 062/10, 062/11, 062/16, 062/17, 062/18, 062/23, 062/24, 062/25, 062/26, 062/27, 062/3, 062/30, 062/31, 062/33, 062/34, 062/35, 062/36, 062/37, 062/39, 062/40 c, 062/41, 062/42, 062/43, 062/7, 062/9, 063/12, 063/13, 063/15, 063/18, 063/22, 063/3, 063/4, 063/5, 063/8,</p> <p>Litke: 0106/5, 0113/5, 0114/21, 0114/22, 0114/23, 0115/43 b, 0115/43 c, 099/23, 099/39, 099/40,</p> <p>Ludányhalászi: 02/14, 02/15, 02/16, 02/17, 02/18, 03/21, 03/22, 03/24, 03/27, 03/29, 03/31, 03/32, 03/33, 03/34, 03/35, 03/36, 03/37, 03/38, 03/41, 03/45, 0399, 0400, 0405, 0406, 0413/10, 0413/11, 0413/12, 0413/13, 0413/14, 0413/15, 0413/16, 0413/17, 0413/18, 0413/19, 0413/22, 0413/23, 0413/25, 0414/3, 0414/4, 0414/6, 0414/7, 0414/8, 0414/9, 0432/10, 0432/11, 0432/7, 0432/8, 0432/9, 0440/2, 0441/12, 0441/13, 0441/14, 0441/19, 0441/2, 0441/20, 0441/22, 0441/23, 0441/26, 0441/29, 0441/30, 0441/31, 0441/32, 0441/33, 0441/38, 0441/39, 0441/40, 0441/44, 0441/45, 0441/48, 0441/49, 0441/5, 0441/50, 0441/53, 0441/54, 0441/6, 0441/61, 0441/64, 0441/67, 0441/68, 0441/70, 0441/71, 0441/72, 064/11, 064/12, 064/13, 064/14, 064/15, 064/16, 064/5, 064/6, 064/9, 069,</p> <p>Nógrádszakál: 010/1, 010/10, 010/11, 010/12, 010/2, 010/4, 010/6, 010/7, 010/8, 010/9, 0101/2, 0101/4, 0101/6, 0102/7, 0104/1, 0104/11, 0105, 0107/3, 0108, 0109/1, 0109/2, 0109/3, 0109/4, 011, 0110/10, 0110/11, 0110/12, 0110/16, 0110/17, 0110/18, 0110/19, 0110/22, 0110/24, 0110/25, 0110/27, 0110/28, 0110/29, 0110/3, 0110/30, 0110/31, 0110/32, 0110/33, 0110/34, 0110/35, 0110/36, 0110/38, 0110/4, 0110/5, 0110/9, 012/10, 012/11, 012/12, 012/13, 012/14 a, 012/15 a, 012/17 a, 012/18, 012/19 a, 012/7, 012/8, 02, 024/11, 024/12, 024/25, 024/26, 024/29, 024/30, 03, 05 a, 05 b, 09/37, 097/10, 097/6, 097/7, 097/8, 097/9, 434, 438, 439, 440, 449, 451, 452,</p> <p>Órhalom: 0166/15, 0166/16, 0166/17, 0166/2, 0166/21, 0166/22, 0166/23, 0166/24, 0166/26, 0166/27, 0166/29, 0166/32, 0166/36, 0166/37, 0166/38, 0166/39, 0167, 0169, 0172/1, 0172/2, 0172/3, 0173, 0182/12, 0182/25, 0182/26, 0182/27, 0182/28, 0182/29, 0182/35, 0182/36, 0182/37, 0182/38, 0182/44, 0182/45, 0182/46, 0182/47, 0182/48, 0182/51, 0182/56, 0182/58, 0182/59, 0182/60, 0182/63, 0182/72, 0182/73, 0182/74, 0182/75, 0182/76, 0182/77, 0185/1, 0185/2, 0199,</p> <p>Patak, 051 b, 051 f, 051 j, 052/1, 052/3, 052/4, 055/1, 055/4, 055/5, 057/1, 057/3, 057/4, 059, 060, 064, 065/1, 065/5, 065/6, 069/2, 069/3, 069/5,</p> <p>Patvarc: 047/4, 048/11 b, 048/12 b, 048/15, 048/20, 048/21, 048/22, 048/23, 048/24, 048/25, 048/26, 048/27, 048/28, 048/29, 048/30, 048/31, 048/32, 048/33, 048/34, 048/35, 048/36, 048/37, 048/38, 048/39, 048/40, 048/45, 048/50, 048/51, 048/52, 048/53, 048/54, 048/55, 053, 054, 055/1, 055/19, 055/21, 073/1, 074, 075/1, 076/1, Szécsény: 0303/10, 0303/5, 0303/6, 0303/8, 0303/9, 0305/10, 0305/16, 0305/17, 0306/1, 0306/3, 0306/4, 0308 a, 0309 a, 0314, 0315, 0316/1, 0316/3, 0316/4, 0318/1, 0318/4, 0318/5, 0318/6, 0323/1, 0323/3, 0323/4, 0324/1, 0324/4, 0324/5, 0324/6, 0351/4, 0352/3, 0352/4, 0352/6, 0352/7, 0353/1, 0353/5, 0353/6, 0353/7, 0353/8, 0353/9, 0359/1, 0359/4, 0363/1,</p>
Érintett erdőrészek:
Balassagyarmat: 55/E
Drégelypalánk: 30/C

Kezelési egység kódja: KE1
Kezelési egység megnevezése: Folyóvizek (Ipoly)
Nógrádszakál: 18/

Kezelési egység kódja: KE2
Kezelési egység megnevezése: Állóvizek (sóderbányatavak, ártéri mélyedések)
Terület nagysága: 56,84 ha
Érintett hrsz.-ok: Dejtár: 028 b, Hugyag: 010/35, 05/11, 05/29, 06, Litke: 0106/5, 0115/43 a, Ludányhalászi: 0403/1, 0403/2, 0417/3, 0417/4, 0421/10, 0421/11, 0421/2 b, 0421/21, 0421/23, 0421/25, 0421/26, 0421/6, 0421/7, 0421/8, 0421/9, 0422, 0423, Patvarc: 066/8 a, 073/1, 076/1, Szécsény: 0328/46 c, 0328/46 d, 0328/46 g, 0328/46 h, 0328/46 j, 0328/46 n, 0328/47 b, 0328/47 c, 0328/47 g, 0348 a, 0348 b,
Érintett erdőrészek: -

Kezelési egység kódja: KE3
Kezelési egység megnevezése: Nádasok, gyékényesek, magaskórósok, bokorfüzesek
Terület nagysága: 244,10 ha
Érintett hrsz.-ok: Balassagyarmat: 023/19, 023/2 a, 023/3 a, 026/21, 026/22, 026/9, 028/3, 029/10, 029/14, 029/16, 029/17, 029/18, 029/34, 029/36, 029/37, 029/38, 029/39, 029/40, 029/41, 029/42, 029/43, 029/44, 029/45, 029/46, 029/47, 029/6, Dejtár: 024 a, 024 b, 025, 028 a, 028 b, 028 g, 028 k, 028 l, 069/5 b, 069/5 c, 072, 074/11, 074/13, Drégelypalánk: 0153/1 b, 0153/1 c, 0153/1 f, 0153/3, 0153/4, 0153/8 a, 0154, 0155/1 a, 0155/1 b, 0155/1 c, 0155/1 d, 0159, 0160, 0161, 0162 a, 0162 b, 0163, 0167, 0168 a, 0168 b, 0168 c, 0169 a, 0169 h, 0170, 0171, 0172/1 b, 0172/1 c, 0172/1 d, 0172/1 l, 0172/1 m, 0173, 0175, 0176/8 a, 0176/8 c, 0188/1 a, 0188/1 b, 0189, 0190, 0194, 0195 d, 0195 f, Hont: 011/5 a, 016, 017/14 a, 017/14 d, 017/14 f, 09/6, Hugyag: 010/19, 010/28, 010/35, 010/7, 010/8, 0141/22, 0141/4, 0146, 0147, 021, 028, 03, 05/10, 05/11, 05/12, 05/14, 05/16, 05/22, 05/23, 05/24, 05/25, 05/3, 05/4, 05/5, 05/6, 05/7, Ipolyszög: 0100 a, 0101, 0102, 0103 a, 0103 b, 092 a, 092 b, 093 a, 093 b, 094, 095 a, 095 b, Ipolyvece: 05/2, 057/1, 058/12, 058/15 a, 058/15 b, 059/10 a, 059/10 d, 059/3, 059/4, 059/48 a, 060, 062/15, Ludányhalászi: 03/31, 03/32, 03/33, 03/34, 03/45, 0441/13, 0441/23, Nógrádszakál: 022/1, 023, 024/5, 024/6, 029, Órhalom: 0149/20, 0149/23, 0149/24, 0174 a, 0174 b, 0182/2, 0182/32, 0182/71, 0182/74, 0182/85, 0182/88, 0184, 0188/3, 0189, 0190, 0191, 0192/1, 0192/2, 0192/3, 0193/2, 0193/3, 0194/11, 0194/12, 0194/14 a, 0194/15, 0194/16, 0194/5, 0194/6, 0194/9, 0196, Patak, 049/1 a, 049/1 b, 049/1 d, 062 a, 062 c, 062 d, 073/1 a, 073/1 b, 073/8 a, 073/8 f, 074 a, 074 b, Patvarc: 047/3, 048/19 a,

Kezelési egység kódja: KE3
Kezelési egység megnevezése: Nádasok, gyékényesek, magaskórósok, bokorfüzesek
Szécsény: 0328/47 j, 0328/47 k, 0332/26, 0333, 0345/2, 0346, 0347/3, 0347/4,
Érintett erdőrészek:
Balassagyarmat: 17/A, 17/B
Dejtár: 13/C, 34/B, 8/A, 8/E, 9/A
Drégelypalánk: 26/A, 26/B, 26/D, 26/E, 26/F, 27/D, 27/J, 30/A, 30/B, 30/C, 30/D, 30/F
Ipolyvece: 1/H, 1/TI 1, 1/TI 2
Órhalom: 6/
Patak: 3/F, 3/G, 3/H, 3/I, 3/J, 3/M, 3/N

Kezelési egység kódja: KE4
Kezelési egység megnevezése: Mocsárrétek és üde ártéri rétek
Terület nagysága: 4 110,05 ha
Érintett hrsz.-ok:
Balassagyarmat: 012/2, 0154/10, 0154/3, 0154/32, 0154/33, 0154/34, 0154/35, 0154/36, 0154/37, 0154/38, 0154/39, 0154/4, 0154/40, 0154/8, 0154/9, 0163/10, 0163/12, 0163/13, 0163/17, 0163/18, 0163/19, 0163/21, 0163/22, 0163/23, 0163/7, 0163/9, 0169/7, 0169/8, 0170, 0196, 0197, 0199, 023/10, 023/11, 023/13, 023/14, 023/15, 023/16, 023/17, 023/18, 023/19, 023/2 a, 023/2 b, 023/3 a, 023/3 b, 023/7, 023/8, 023/9, 026/10, 026/11, 026/12, 026/13, 026/14, 026/15, 026/17, 026/18, 026/19, 026/20, 026/21, 026/22, 026/3, 026/6, 026/7, 026/8, 026/9, 027/16, 027/17, 027/20, 028/1, 028/2, 028/3, 029/10, 029/14, 029/16, 029/17, 029/18, 029/19, 029/34, 029/36, 029/37, 029/38, 029/39, 029/40, 029/41, 029/42, 029/43, 029/44, 029/45, 029/46, 029/47, 029/6,
Dejtár: 024 a, 024 b, 025, 026, 027, 028 a, 028 b, 028 c, 028 d, 028 f, 028 g, 028 h, 028 j, 028 k, 028 l, 029, 03/2, 030/1 b, 030/2 a, 030/2 b, 030/3, 030/4, 031, 032, 033, 034 a, 034 b, 036 a, 036 b, 037/1, 037/2, 038, 039, 04/10, 04/2, 04/6, 040/2, 040/3, 040/4, 040/5 a, 040/5 b, 041, 042, 043/1 a, 043/1 b, 043/1 c, 043/2, 043/8, 043/9, 044/10, 044/7, 044/8, 044/9, 045/1, 045/13, 045/14, 045/19, 045/20, 045/21, 045/22, 045/26, 045/27, 045/28, 045/30, 045/32, 045/35, 045/36, 045/37, 045/41, 045/42, 045/43, 045/45, 045/47, 045/51, 045/52, 045/57, 045/58, 045/59, 045/65, 045/66, 045/67, 045/74, 045/75, 045/76, 045/84, 045/85, 046/1, 046/10, 046/11, 046/2, 046/5, 046/6, 046/7, 046/8, 046/9, 047, 048/1, 048/2, 048/5, 048/6, 048/7, 048/8, 048/9, 049/1, 049/11, 049/12, 049/13, 049/14, 049/2, 049/3, 049/7, 049/9, 050, 051/1, 051/2, 051/5, 051/6, 051/7, 051/8, 051/9, 052/1, 052/2, 052/3, 052/4, 052/5, 052/6, 052/7, 053, 055/2 b, 056, 060/2, 060/3 a, 060/3 b, 060/3 c, 060/4 b, 060/5, 061/1 a, 061/1 b, 061/1 c, 061/2, 062, 063/1, 063/2, 063/5, 063/6, 063/7, 063/8, 063/9, 064 a, 064 b, 064 c, 065/1, 065/2, 065/5, 065/6, 065/7, 065/8, 065/9, 066/1, 066/2, 066/3, 066/6, 066/7, 066/8, 066/9, 067/1, 067/10, 067/11, 067/2, 067/6, 067/7, 067/9, 068/1, 068/10, 068/2, 068/3, 068/9, 069/10, 069/11, 069/13 a, 069/13 b, 069/3, 069/5 a, 069/5 b, 069/5 c, 069/6 a, 069/6 b, 069/8, 069/9, 070 a, 070 b, 070 c, 070 d, 071, 072, 073, 074/10, 074/11, 074/12, 074/13, 074/14, 074/15, 074/16, 074/17, 074/18, 074/19, 074/2, 074/3, 074/4, 074/5, 074/6, 074/7, 074/8, 074/9, 075, 076, 077, 078, 079/4, 080/2, 080/4, 080/6,
Drégelypalánk: 0152, 0153/1 a, 0153/1 b, 0153/1 f, 0153/1 g, 0153/3, 0153/4, 0153/6, 0153/7, 0153/8 a, 0153/8 b, 0154, 0155/1 a, 0155/1 b, 0155/1 d, 0155/3 a, 0155/3 b, 0155/4 a, 0155/4 b, 0155/5, 0159, 0160, 0162 a, 0162 b, 0163, 0167, 0168 a, 0168 b, 0168 c, 0169 a, 0169 b, 0169 c, 0169 d, 0169 f, 0169 g, 0169 h, 0170, 0172/1 a, 0172/1 b, 0172/1 c, 0172/1 d, 0172/1 f, 0172/1 g, 0172/1 h, 0172/1 j, 0172/1 k, 0172/1 l, 0172/1 m, 0173, 0174 a, 0174 b, 0175, 0176/10, 0176/11, 0176/12, 0176/3, 0176/5 a, 0176/5 b, 0176/6 a, 0176/6 b, 0176/7, 0176/8 a, 0176/8 b, 0176/8 c, 0176/9, 0188/1 a, 0188/1 b,

Kezelési egység kódja: KE4
Kezelési egység megnevezése: Mocsárrétek és üde ártéri rétek
<p>0188/1 c, 0188/1 d, 0189, 0190, 0191, 0192 a, 0192 b, 0192 c, 0192 d, 0192 f, 0192 g, 0194, 0195 a, 0195 b, 0195 c, 0195 d, 0195 f, 0195 h,</p> <p>Hont: 010, 011/1, 011/2, 011/3, 011/5 a, 011/5 b, 011/5 c, 011/6, 011/7, 012/1 a, 012/1 b, 012/10, 012/11, 012/12, 012/13, 012/2, 012/3, 012/4, 012/5, 012/6, 012/7, 012/8, 012/9, 013, 014, 015, 016, 017/1, 017/10, 017/11, 017/12, 017/13, 017/14 a, 017/14 b, 017/14 c, 017/14 d, 017/14 f, 017/14 g, 017/14 h, 017/14 k, 017/17 a, 017/17 c, 017/17 d, 017/17 f, 017/18, 017/2, 017/22, 017/23, 017/24, 017/28, 017/3, 017/30, 017/4, 017/5, 017/6, 017/7, 017/8, 017/9, 018, 019, 020 a, 020 b, 09/6,</p> <p>Hugyag: 010/10, 010/11, 010/12, 010/13, 010/14, 010/15, 010/16, 010/17, 010/19, 010/20, 010/21, 010/22, 010/23, 010/24, 010/25, 010/26, 010/27, 010/28, 010/29, 010/30, 010/31, 010/32, 010/34, 010/35, 010/36, 010/39, 010/4, 010/5, 010/7, 010/8, 013/1, 013/2, 013/4, 0141/10, 0141/11, 0141/12, 0141/13 a, 0141/13 b, 0141/14 a, 0141/14 b, 0141/15, 0141/18, 0141/19, 0141/2, 0141/20, 0141/21, 0141/22, 0141/23, 0141/24, 0141/25, 0141/4, 0141/6, 0141/7, 0141/8, 0141/9, 0146, 0147, 0148/10, 0148/13, 0148/14, 0148/15, 0148/16, 0148/17, 0148/18, 0148/19, 0148/2, 0148/4, 0148/5, 0148/9, 017, 02 a, 02 b, 02 c, 021, 028, 03, 04/12 a, 04/12 b, 04/12 c, 04/12 d, 05/10, 05/11, 05/12, 05/13, 05/14, 05/16, 05/17, 05/18, 05/19, 05/20, 05/21, 05/22, 05/23, 05/24, 05/25, 05/26, 05/27, 05/28, 05/29, 05/3, 05/4, 05/5, 05/6, 05/7, 05/9 a, 05/9 b, 05/9 c, 06, 08/3,</p> <p>Ipolyözög: 010, 0100 a, 0100 b, 0101, 0102, 0103 a, 0103 b, 0105, 0106, 011, 0112, 012, 013, 014, 015, 016, 017, 018, 019, 021, 022, 023, 024, 026, 027, 028, 029, 03, 030, 031, 032, 038, 039, 04, 040, 041, 042, 043, 044, 045, 046, 047, 048, 049, 05, 050, 051 a, 051 b, 052, 053, 054, 055, 056, 057, 058, 059, 06, 060, 061, 062, 063, 064, 065, 066, 067, 068, 069, 07, 070, 071, 072, 073, 074, 075, 076, 077, 078, 08, 083, 085, 086, 087, 088, 089, 09, 090, 091, 092 a, 092 b, 093 a, 093 b, 094, 095 a, 095 b, 095 c, 096, 097,</p> <p>Ipolytarnóc: 0127/8, 0139/2, 0139/4 a, 0139/4 b, 0139/4 c, 0139/6, 0139/7, 0139/8, 0139/9, 0140, 0141/1, 0141/10, 0141/12, 0141/13, 0141/14, 0141/15, 0141/16, 0141/17, 0141/18, 0141/19, 0141/2, 0141/21, 0141/22 a, 0141/22 b, 0141/22 c, 0141/3, 0141/4, 0141/5, 0141/6, 0141/7, 0141/8, 0141/9, 0143, 0144, 0158, 0159, 0160, 0161/10, 0161/11, 0161/12, 0161/13, 0161/14, 0161/15, 0161/16, 0161/17, 0161/2 a, 0161/2 b, 0161/7, 0161/8, 0161/9 a, 0161/9 b, 0161/9 c, 0162/23, 0162/25, 0162/30 a, 0162/30 b, 0162/31, 0162/32, 0162/33, 0162/34, 0162/35, 0162/36, 0162/37, 0162/38, 0162/5, 0162/6, 0162/7, 0162/8, 0170/3, 0171/5 a, 0171/5 b, 0171/5 c, 0171/6, 0178/7, 0179/6, 0181/29, 0181/31, 0181/33, 0182/5, 0183/118, 0183/124, 0183/126, 0183/128, 0183/131, 0183/135, 0183/137, 0183/140, 0183/142, 0183/144, 0183/148, 0183/150, 0183/152, 0183/170 a, 0183/170 b, 0183/177, 0183/178, 0183/188, 0183/189, 0183/190, 0183/191, 0183/196, 0183/80, 0183/86, 0183/87, 0183/88, 0183/89, 0183/90, 0183/91, 0183/92, 0184,</p> <p>Ipolyvece: 010, 011, 012 a, 012 b, 013, 014/10, 014/11, 014/12 a, 014/12 b, 014/13, 014/17, 014/18, 014/19, 014/5, 014/8, 014/9, 015, 016/3, 016/5, 016/6, 017/1, 017/17, 017/20, 03/24, 03/25, 03/26, 05/2, 051/1, 051/12 a, 051/12 b, 051/12 c, 051/2, 051/3, 054/1, 054/2, 054/3, 054/5, 056/14, 056/15, 056/20, 056/23, 056/24, 056/25, 056/26, 056/27, 056/6 a, 056/6 b, 056/6 c, 056/6 d, 056/6 f, 057/1, 058/10 a, 058/10 b, 058/12, 058/13, 058/15 a, 058/15 b, 058/19, 058/20, 058/22, 058/23, 058/24, 058/26, 058/27, 058/28, 058/29, 058/30, 058/32, 058/8, 059/10 a, 059/10 b, 059/10 c, 059/10 d, 059/10 f, 059/11, 059/14, 059/17, 059/20, 059/21, 059/24, 059/25, 059/26, 059/27, 059/28, 059/29, 059/3, 059/30, 059/31, 059/32, 059/33, 059/34, 059/35, 059/36, 059/37, 059/38, 059/39, 059/4, 059/40, 059/41, 059/43, 059/44, 059/45, 059/46, 059/47, 059/48 a, 059/48 b, 059/48 c, 059/49, 059/50, 059/51, 059/7, 06, 060, 061/1, 061/12, 061/13, 061/17, 061/18, 061/19, 061/21, 061/22, 061/23, 061/28, 061/29, 061/3, 061/31, 061/32, 061/35, 061/6, 061/7, 061/8, 062/10, 062/11, 062/12, 062/13, 062/14, 062/15, 062/16, 062/17, 062/18, 062/2, 062/23, 062/24, 062/25, 062/28, 062/29, 062/3, 062/30, 062/31, 062/32, 062/33, 062/34, 062/35, 062/36, 062/37, 062/38, 062/39, 062/40 a, 062/40 b, 062/40 c, 062/41, 062/42, 062/43, 062/5, 062/7, 062/8, 062/9, 063/12, 063/13, 063/15, 063/17, 063/18, 063/22, 063/3, 063/4, 063/5, 063/7, 063/8, 07, 08, 09/1, 09/2,</p>

Kezelési egység kódja: KE4
Kezelési egység megnevezése: Mocsárrétek és üde ártéri rétek
<p>Litke: 0101/2, 0102, 0106/5, 0109/1, 0109/2, 0110, 0113/5, 0114/21, 0115/11, 0115/12, 0115/13, 0115/14, 0115/15, 0115/16, 0115/17, 0115/19, 0115/2, 0115/20, 0115/22, 0115/24, 0115/26, 0115/35, 0115/40, 0115/41, 0115/42, 0115/43 a, 0115/43 b, 0115/43 c, 0115/5, 0115/7, 0115/8, 0117/4, 0117/5, 0118/12, 0118/13, 0118/14, 0118/15, 0118/16, 0118/17, 0118/18, 0118/20, 0118/21, 0118/7, 0120/1 a, 0120/1 b, 0120/1 c, 0120/3, 0120/5, 0120/6, 0135/10, 0135/12, 0135/16, 0135/18, 0135/19, 0135/20, 0135/23, 0135/27, 0135/28, 099/10, 099/11, 099/12, 099/14, 099/15, 099/17, 099/18, 099/19, 099/20, 099/21, 099/23, 099/24, 099/25, 099/3, 099/40, 099/9,</p> <p>Ludányhalászi: 010/2, 010/3, 010/5, 010/6, 010/7, 02/10, 02/11, 02/13, 02/14, 02/15, 02/16, 02/17, 02/18, 02/19, 02/2, 02/20, 02/21, 02/22, 02/23, 02/24, 02/25, 02/26, 02/27, 02/28, 02/30, 02/31, 02/32, 02/33, 02/34, 02/36, 02/37, 02/4, 02/5, 02/8, 021/1, 021/2, 021/3, 024/1, 024/3, 024/4, 025, 026/1, 026/2, 026/4, 026/5, 026/6, 026/8, 028, 03/10, 03/11, 03/12, 03/14, 03/15, 03/16, 03/17, 03/19, 03/21, 03/22, 03/23, 03/24, 03/27, 03/29, 03/31, 03/32, 03/33, 03/34, 03/35, 03/36, 03/37, 03/38, 03/39 a, 03/39 b, 03/39 c, 03/40, 03/41, 03/42, 03/43, 03/45, 03/46, 03/47, 03/48, 03/49, 03/6, 03/9, 031, 033/10, 033/3, 033/4 a, 033/4 b, 033/5, 033/6, 033/7, 033/8, 033/9, 034/2, 035/10, 035/11, 035/12, 035/13, 035/14, 035/15, 035/16, 035/17, 035/18, 035/19, 035/2, 035/20, 035/3, 035/5, 035/6, 035/7, 035/8, 035/9, 036/1, 036/3, 036/4, 036/5, 036/6, 0399, 0400, 0403/1, 0403/2, 0403/3 a, 0403/3 b, 0405, 0406, 0409, 041, 0413/10, 0413/11, 0413/12, 0413/13, 0413/14, 0413/15, 0413/16, 0413/17, 0413/18, 0413/19, 0413/22, 0413/23, 0413/24, 0413/25, 0414/3, 0414/4, 0414/5, 0414/6, 0414/7, 0414/8, 0414/9, 0416, 0417/10 a, 0417/10 b, 0417/3, 0417/4, 0417/5, 0417/6, 0417/8, 0417/9, 042/2, 0420, 0421/10, 0421/17, 0421/18, 0421/19, 0421/2 a, 0421/2 b, 0421/20, 0421/21, 0421/6, 0421/7, 0421/8, 0421/9, 0422, 0423, 0427/1, 0427/2, 043/1, 043/2, 0430/1, 0430/2, 0430/3, 0430/4, 0432/1, 0432/10, 0432/11, 0432/12, 0432/13, 0432/14, 0432/15, 0432/16, 0432/17, 0432/18, 0432/19, 0432/3, 0432/4, 0432/6, 0432/7, 0432/8, 0432/9, 044/2, 0440/2, 0441/13, 0441/19, 0441/2, 0441/20, 0441/23, 0441/24, 0441/26, 0441/3, 0441/30, 0441/31, 0441/32, 0441/33, 0441/38, 0441/39, 0441/4, 0441/44, 0441/45, 0441/49, 0441/5, 0441/50, 0441/54, 0441/58, 0441/6, 0441/62, 0441/63, 0441/64, 0441/68, 0441/70, 0441/71, 0441/72, 045/10, 045/12, 045/13 a, 045/13 b, 045/14, 045/15, 045/16, 045/7, 045/8, 050, 052, 053/12, 053/2, 053/5, 053/6, 059/1, 059/10, 059/11, 059/12, 059/13, 059/14, 059/16, 059/18, 059/19, 059/2, 059/20, 059/21, 059/22, 059/24, 059/27, 059/3, 059/5, 059/6 a, 059/6 b, 059/6 c, 059/6 d, 059/7, 059/8, 059/9, 062, 063/2, 063/22, 063/23, 063/25, 064/10, 064/11, 064/12, 064/13, 064/14, 064/15, 064/16, 064/3, 064/5, 064/6, 064/9, 069, 070/3, 070/4, 071, 072, 075, 077/7, 077/8, 077/9, 078/3, 078/6, 078/8,</p> <p>Nógrádszakál: 010/1, 010/10, 010/11, 010/12, 010/2, 010/4, 010/6, 010/7, 010/8, 010/9, 0100/2, 0101/2, 0101/4, 0101/6, 0102/1, 0102/5, 0102/7, 0103, 0104/1, 0104/11, 0104/4, 0107/1, 0107/2, 0107/3, 0107/4, 0109/2, 0109/3, 0109/4, 011, 0110/11, 0110/12, 0110/13, 0110/14, 0110/16, 0110/17, 0110/24, 0110/26, 0110/28, 0110/29, 0110/3, 0110/30, 0110/31, 0110/32, 0110/33, 0110/34, 0110/35, 0110/36, 0110/38, 0110/39, 0110/4, 0110/5, 0110/9, 012/10, 012/11, 012/12, 012/13, 012/14 a, 012/14 b, 012/14 c, 012/15 a, 012/15 b, 012/15 c, 012/16, 012/17 a, 012/17 b, 012/17 c, 012/17 d, 012/18, 012/19 a, 012/19 b, 012/19 c, 012/20 a, 012/20 b, 012/20 c, 012/21 a, 012/21 b, 012/21 c, 012/22, 012/23, 012/24, 012/25, 012/26, 012/27 a, 012/27 b, 012/28 a, 012/28 b, 012/28 c, 012/29 a, 012/29 b, 012/29 c, 012/29 d, 012/29 f, 012/7, 012/8, 012/9, 013, 014, 015, 016, 02, 021/2, 022/1, 022/2, 022/3, 023, 024/11, 024/12, 024/15, 024/16, 024/17, 024/18, 024/19, 024/20, 024/21, 024/22, 024/23, 024/24, 024/25, 024/26, 024/27, 024/28, 024/29, 024/3, 024/30, 024/5, 024/6, 024/7, 024/8, 029, 03, 04, 05 a, 05 b, 06, 07/1, 07/2, 07/4, 07/5, 07/6, 08, 09/1, 09/10, 09/11, 09/12, 09/13, 09/14, 09/15, 09/16, 09/17, 09/18, 09/19, 09/2, 09/20, 09/21, 09/22, 09/23, 09/24, 09/25, 09/26, 09/27, 09/28, 09/29, 09/3, 09/30, 09/31, 09/32, 09/33, 09/34, 09/35, 09/36, 09/37, 09/4, 09/5, 09/6, 09/7, 09/8, 09/9, 097/7, 097/8, 434, 436, 439, 451, 452,</p> <p>Órhalom: 0149/12, 0149/20, 0149/22, 0149/23, 0149/24, 0162/3, 0162/4, 0163/2, 0164, 0166/1 a, 0166/1 b, 0166/15, 0166/16, 0166/17, 0166/2, 0166/21, 0166/22, 0166/23, 0166/24, 0166/26,</p>

Kezelési egység kódja: KE4
Kezelési egység megnevezése: Mocsárrétek és üde ártéri rétek
<p>0166/27, 0166/28, 0166/29, 0166/32, 0166/33 a, 0166/33 b, 0166/35, 0166/36, 0166/37, 0166/38, 0166/39, 0167, 0168 a, 0168 b, 0168 c, 0168 d, 0168 f, 0168 g, 0168 h, 0168 j, 0169, 0170 a, 0170 b, 0170 c, 0171, 0172/1, 0172/2, 0172/3, 0173, 0174 a, 0174 b, 0178, 0179/1, 0179/2 a, 0179/2 b, 0179/2 c, 0180, 0181/2 a, 0181/2 b, 0181/2 c, 0181/2 d, 0182/12, 0182/13, 0182/14, 0182/15, 0182/16, 0182/17, 0182/18, 0182/19, 0182/2, 0182/20, 0182/21, 0182/22, 0182/23, 0182/25, 0182/26, 0182/27, 0182/28, 0182/29, 0182/30 a, 0182/30 b, 0182/30 c, 0182/30 d, 0182/30 f, 0182/32, 0182/33, 0182/34, 0182/35, 0182/36, 0182/37, 0182/38, 0182/39, 0182/40, 0182/41, 0182/42, 0182/43, 0182/44, 0182/45, 0182/46, 0182/47, 0182/48, 0182/49, 0182/50, 0182/51, 0182/52, 0182/53, 0182/54, 0182/55, 0182/56, 0182/58, 0182/59, 0182/60, 0182/61, 0182/63, 0182/64, 0182/65, 0182/66, 0182/67, 0182/68, 0182/69, 0182/70, 0182/71, 0182/72, 0182/73, 0182/74, 0182/75, 0182/76, 0182/77, 0182/78, 0182/79, 0182/80, 0182/81, 0182/82, 0182/83, 0182/84, 0182/85, 0182/86, 0182/87, 0182/88, 0184, 0185/1, 0185/2, 0188/1, 0188/2, 0188/3, 0192/1, 0192/2, 0192/3, 0193/1, 0193/2, 0193/3, 0193/4, 0194/11, 0194/12, 0194/14 a, 0194/14 b, 0194/15, 0194/16, 0194/2 a, 0194/2 b, 0194/5, 0194/6, 0194/7, 0194/9, 0195, 0197,</p> <p>Patak, 048, 049/1 a, 049/1 b, 049/1 c, 049/1 d, 049/1 f, 049/1 g, 049/1 h, 049/2, 050, 051 a, 051 b, 051 c, 051 d, 051 f, 051 g, 051 h, 051 j, 052/1, 052/3, 052/4, 055/1, 055/4, 055/5, 057/1, 057/3, 057/4, 059, 060, 061, 062 a, 062 b, 062 c, 062 d, 063, 064, 065/1, 065/5, 065/6, 068, 069/2, 069/3, 069/5, 069/6, 070/1, 070/2, 071, 072, 073/1 a, 073/1 b, 073/2, 073/3, 073/4, 073/5, 073/6, 073/7, 073/8 a, 073/8 b, 073/8 c, 073/8 d, 073/8 f, 074 a, 074 b, 075, 076, 077 a, 077 b, 078,</p> <p>Patvarc: 047/3, 047/4, 047/5, 047/6, 048/10, 048/11 a, 048/11 b, 048/12 a, 048/12 b, 048/13, 048/14, 048/15, 048/19 a, 048/19 b, 048/19 c, 048/20, 048/21, 048/22, 048/23, 048/24, 048/25, 048/26, 048/27, 048/28, 048/29, 048/30, 048/31, 048/32, 048/33, 048/34, 048/35, 048/36, 048/37, 048/38, 048/39, 048/40, 048/41, 048/42, 048/43, 048/45, 048/46, 048/47, 048/48, 048/49, 048/50, 048/51, 048/52, 048/53, 048/54, 048/55, 048/6, 053, 054, 055/1, 055/19, 055/7, 058, 066/4, 066/7, 066/8 a, 073/1, 073/2, 073/3, 076/1, 077/1, 080/2,</p> <p>Szécsény: 0282/1, 0282/2, 0283, 0284/1, 0284/2, 0284/3, 0285, 0286 a, 0286 b, 0286 c, 0287/1, 0287/10, 0287/11, 0287/12, 0287/13, 0287/14, 0287/15, 0287/16, 0287/2, 0287/3, 0287/4, 0287/5, 0287/6, 0287/7, 0287/8, 0287/9, 0288/10 a, 0288/10 b, 0288/10 c, 0288/10 d, 0288/10 f, 0288/10 g, 0288/10 h, 0288/2, 0288/4 a, 0288/4 b, 0288/4 c, 0288/5 a, 0288/5 b, 0288/5 c, 0288/5 d, 0288/5 f, 0288/6, 0288/7, 0288/8, 0288/9 a, 0288/9 b, 0288/9 c, 0288/9 d, 0288/9 f, 0288/9 g, 0289, 0290/1, 0290/2 a, 0290/2 b, 0290/2 c, 0290/2 d, 0297/14, 0301, 0302, 0303/10, 0303/4, 0303/5, 0303/6, 0303/8, 0303/9, 0304, 0305/1, 0305/10, 0305/11, 0305/12, 0305/13, 0305/14, 0305/15, 0305/16, 0305/17, 0305/2, 0305/3, 0305/4, 0305/5, 0305/6, 0305/7, 0305/8, 0305/9, 0306/1, 0306/3, 0306/4, 0308 a, 0308 b, 0309 a, 0309 b, 0310/1, 0310/10, 0310/11, 0310/12, 0310/13, 0310/14, 0310/15, 0310/16, 0310/17, 0310/2, 0310/3, 0310/4, 0310/5, 0310/6, 0310/7, 0310/8, 0310/9, 0311/1 a, 0311/1 b, 0311/1 c, 0311/3, 0311/4 a, 0311/4 b, 0311/4 c, 0312, 0313/1, 0313/2, 0313/3, 0313/4, 0314, 0315, 0316/3, 0316/4, 0318/1, 0318/5, 0318/6, 0323/1, 0323/3, 0323/4, 0324/1, 0324/4, 0324/5, 0324/6, 0324/7, 0324/8, 0327, 0328/10, 0328/11, 0328/12, 0328/13, 0328/14, 0328/20, 0328/21, 0328/22, 0328/23, 0328/25, 0328/27, 0328/28, 0328/34, 0328/35, 0328/36, 0328/37, 0328/4, 0328/44, 0328/46 b, 0328/46 c, 0328/46 d, 0328/46 f, 0328/46 g, 0328/46 h, 0328/46 j, 0328/46 k, 0328/46 l, 0328/46 m, 0328/46 n, 0328/46 p, 0328/46 q, 0328/47 a, 0328/47 b, 0328/47 c, 0328/47 d, 0328/47 f, 0328/47 g, 0328/47 h, 0328/47 j, 0328/47 k, 0328/48, 0328/49, 0328/5, 0328/6, 0328/8, 0328/9, 0329, 0330/1, 0330/19 a, 0330/19 b, 0330/19 c, 0331, 0332/11, 0332/12, 0332/14, 0332/16, 0332/17, 0332/18, 0332/19, 0332/20, 0332/25, 0332/26, 0332/27, 0332/34, 0332/37, 0332/38, 0332/4, 0332/5, 0332/6, 0333, 0334, 0339, 0340, 0341, 0343/11, 0343/12, 0343/2, 0344, 0345/2, 0346, 0347/1, 0347/10, 0347/11, 0347/12, 0347/13, 0347/14, 0347/15, 0347/16, 0347/17, 0347/18, 0347/19, 0347/20, 0347/3, 0347/4, 0347/6, 0347/7, 0347/8, 0347/9, 0348 a, 0348 b, 0349/10, 0349/11, 0349/12, 0349/13, 0349/14, 0349/15, 0349/16, 0349/17, 0349/18, 0349/19, 0349/2, 0349/20, 0349/21, 0349/22, 0349/23,</p>

Kezelési egység kódja: KE4
Kezelési egység megnevezése: Mocsárrétek és üde ártéri rétek
0349/24, 0349/25, 0349/26, 0349/27, 0349/28, 0349/29, 0349/3, 0349/30, 0349/31, 0349/32, 0349/33, 0349/34, 0349/4, 0349/5, 0349/6, 0349/7, 0349/8, 0349/9, 0350, 0351/3, 0351/4, 0352/3, 0352/6, 0352/7, 0353/1, 0353/8, 0353/9, 0359/1, 0359/4, 0362, 0363/1, 0363/14, 0363/16, 0363/17, 0363/18, 0363/4, 0363/5, 0363/6, 0363/7, 0363/8, 0364, 0365/1, 0365/2, 0366, 0367/5, 0369/1, 0369/3, 0369/4, 0369/5, 0369/6, 0370/1, 0370/4, 0370/9, 0371/1, 0371/2, 0371/3, 0372, 0373, 0374, 0378, 0379, 1990,
Érintett erdőrészek:
Balassagyarmat: 15/A, 15/B, 15/TI, 16/L, 17/A, 17/B, 17/C, 17/E, 17/G, 17/H, 17/J, 17/TI 1, 17/TI 2, 17/TI 3, 18/A, 18/C, 18/D, 55/E
Dejtár: 10/A, 10/D, 10/E, 11/G, 12/D, 12/E, 12/F, 12/H, 12/K, 12/L, 12/TI, 13/A, 13/B, 13/C, 13/E, 13/F, 13/G, 13/H, 13/I, 13/J, 13/K, 13/NY, 14/C, 14/E, 14/F, 15/A, 3/F, 34/A, 34/B, 34/C, 34/D, 35/A, 35/B, 35/C, 35/D, 35/E, 35/F, 7/CS, 8/A, 8/C, 8/E, 8/F, 8/G, 8/I, 8/J, 9/A, 9/B, 9/C, 9/D
Drégelypalánk: 26/A, 26/B, 26/D, 26/E, 26/F, 26/G, 26/H, 27/A, 27/B, 27/C, 27/D, 27/G, 27/H, 27/J, 27/M, 30/A, 30/B, 30/C, 30/D, 30/F, 30/G
Hont: 27/B, 45/A, 45/B, 46/A, 46/B, 47/A, 47/B, 47/C, 47/D, 47/E
Hugyag: 1/
Ipolyvece: 1/A, 1/F, 1/G, 1/H, 1/I, 1/TI 1, 1/TI 2, 1/TI 3, 2/F, 2/G, 2/H, 2/I, 2/K, 2/O, 2/P, 2/R, 2/S, 3/A, 3/B, 3/C, 6/D, 8/A
Ludányhalászi: 10/, 12/A, 12/B, 7/A
Órhalom: 4/, 5/, 6/
Patak: 1/A, 2/A, 3/A, 3/B, 3/C, 3/E, 3/F, 3/G, 3/I, 3/J, 3/M, 3/N, 3/TI 1, 3/TI 2, 4/A, 4/B, 4/CE, 4/D, 4/F, 4/G, 4/H, 4/TI 1, 4/TI 2
Patvarc: 10/, 11/, 13/, 20/

Kezelési egység kódja: KE5
Kezelési egység megnevezése: Homoki gyepek
Terület nagysága: 181,32 ha
Érintett hrsz.-ok:
Balassagyarmat: 012/2, 0163/18, 0163/19, 0169/7, 0169/8, 0170, 023/2 a, 023/2 b, 023/3 a, 023/7, 023/8, 028/1, 028/2, 028/3, 029/17, 029/34,
Dejtár: 024 a, 024 b, 025, 027, 028 a, 028 b, 028 d, 028 f, 028 g, 028 h, 028 j, 028 k, 028 l, 03/2, 030/1 a, 030/1 b, 030/2 a, 030/3, 030/4, 032, 033, 034 a, 04/6, 040/2, 040/3, 040/4, 040/5 a, 060/3 a, 060/3 c, 064 a, 068/2, 069/10, 069/11, 069/13 a, 069/13 b, 069/5 a, 069/5 c, 069/6 a, 069/6 b, 069/8, 069/9, 070 b, 072, 074/11, 074/12, 074/14, 074/16, 074/17, 074/18, 074/2, 074/4, 075, 076, 077, 078, 079/3, 079/4, 080/4, 080/6, 080/8,
Drégelypalánk: 0153/1 f, 0154, 0155/1 a, 0159, 0169 a, 0169 b, 0169 d, 0170, 0172/1 a, 0172/1 b, 0172/1 h, 0172/1 m, 0176/8 a, 0188/1 a, 0189,
Hugyag: 010/13, 010/14, 010/15, 010/16, 010/17, 010/18, 010/19, 010/27, 010/28, 010/29, 010/30, 010/31, 010/34, 010/35, 011, 012, 013/1, 013/2, 013/3, 013/4, 014 c, 0146, 0147, 017, 02 a, 02 b, 02 c, 03, 04/12 a, 04/12 b, 04/12 c, 04/12 d, 05/16, 05/18, 05/19, 05/20, 05/21, 05/25, 05/28, 05/29, 05/3, 05/4, 05/9 a, 05/9 b, 05/9 c, 06, 07, 08/3,
Ipolyszög: 0106, 03, 04, 05, 06, 07, Ipolyvece: 011, 012 a, 014/13, 014/5, 014/9, 017/1, 017/17, 03/25, 051/11, 051/6, 051/7, 056/25, 056/26, 058/15 a, 058/15 b, 058/28, 058/33, 08,

Kezelési egység kódja: KE5
Kezelési egység megnevezése: Homoki gyepek
Órhalom: 0163/2, 0166/1 a, 0166/1 b, 0166/17, 0166/2, 0166/21, 0166/22, 0166/23, 0166/24, 0166/27, 0166/28, 0166/29, 0166/32, 0166/39, 0168 a, 0168 b, 0168 f, 0168 h, 0168 j, 0170 a, 0170 b, 0170 c, 0173, 0174 b, 0178, 0179/2 a, 0182/64, 0182/65, Patak, 049/1 d, 073/8 a, 073/8 c, 073/8 d, 074 b, 078, Patvarc: 047/4, 047/5, 048/19 a, 048/34, 048/35, 048/36, 048/37, 048/38, 048/40, 048/41, 048/42, 048/45, 048/46, 048/47, 048/48, 066/8 a, 077/1, Szécsény: 0288/10 f, 0288/10 g, 0288/10 h,
Érintett erdőrészek: Balassagyarmat: 15/A, 15/B, 15/TI, 17/G, 17/TI 3 Dejtár: 10/A, 13/C, 13/E, 13/G, 13/I, 13/K, 13/NY, 14/A, 14/E, 14/J, 15/A, 34/A, 7/CS, 8/A, 8/F, 8/J, 9/A, 9/C Drégelypalánk: 30/F, 30/G Hugyag: 1/ Ipolyvece: 1/A, 2/Gű Órhalom: 4/ Patak: 3/TI 2, 4/TI 1 Patvarc: 11/

Kezelési egység kódja: KE6
Kezelési egység megnevezése: Puhafás és keményfás ligeterdők, láperdők
Terület nagysága: 520,52 ha
Érintett hrsz.-ok: Balassagyarmat: 0169/10, 0169/6 a, 0169/6 b, 0169/6 c, 0169/6 d, 0169/6 f, 0170, 0171, 0172, 0173, 0174, 0175/10, 0175/14, 0175/4, 0175/5, 0175/7, 0196, 0197, 0199, Dejtár: 028 a, 028 b, 028 c, 028 h, 028 j, 028 l, 029, 032, 033, 034 a, 035, 037/1, 04/6, 04/8, 040/2, 040/5 a, 041, 042, 043/1 a, 043/1 b, 043/1 c, 043/10, 043/11, 043/13, 043/14, 043/15, 043/16, 043/2, 043/4, 043/5, 043/8, 043/9, 044/1, 044/10, 044/11, 044/2, 044/5, 044/6, 044/7, 044/8, 044/9, 045/1, 045/13, 045/14, 045/2, 045/7, 045/8, 046/1, 047, 050, 053, 056, 057, 058/1, 058/2, 058/3, 059, 060/2, 060/4 a, 060/4 b, 060/4 c, 060/4 d, 064 a, 064 b, 064 c, 069/10, 069/13 a, 069/13 b, 069/3, 069/5 a, 069/5 b, 069/5 c, 069/6 a, 069/9, 070 a, 070 b, 071, 072, 074/11, 074/12, 074/13, 074/14, 074/15, 074/16, 074/17, 074/18, 074/2, 074/3, 074/5, 074/6, 074/7, 075, 076, 077, 079/3, 080/4, Drégelypalánk: 0153/1 a, 0153/1 b, 0153/1 c, 0153/1 d, 0153/1 f, 0153/1 g, 0153/3, 0154, 0155/1 a, 0155/1 b, 0155/1 c, 0155/1 d, 0155/3 a, 0159, 0169 a, 0169 b, 0169 d, 0169 f, 0169 g, 0170, 0172/1 a, 0172/1 b, 0172/1 d, 0172/1 j, 0172/1 k, 0172/1 l, 0172/1 m, 0176/8 a, 0176/8 b, 0188/1 a, 0188/1 c, 0188/1 d, 0192 a, 0192 b, 0192 f, 0192 g, 0194, 0195 a, 0195 b, 0195 c, 0195 d, 0195 f, 0195 g, 0195 h, 0196/5, 0197/16, 0197/17, Hont: 011/5 a, 011/5 b, 011/7, 012/1 a, 012/1 b, 012/6, 013, 014, 015, 017/14 a, 017/14 b, 017/14 f, 017/14 g, 017/14 h, 017/14 j, 017/14 k, 017/17 a, 017/17 b, 017/17 c, 017/17 d, 017/24, 019, Hugyag: 010/35, 011, 012, 013/3, 013/4, 014 c, 02 b, 04/12 a, 04/12 b, 05/28, 05/9 a, 05/9 b, 05/9 c, 06, 07, 08/3, Ipolyszög: 0100 a, 0100 b, 0101, 0102, 0103 a, 0103 b, 0105, 0106, 0107, 0112, 0136, 03, 04, 05, 063, 091, 092 a, 092 b, 092 c, 093 b, 093 c, 095 b, 095 c, 095 d, 096, 097, Ipolyvece: 010, 011, 014/10, 014/11, 014/12 a, 014/12 b, 014/13, 014/14, 014/15, 014/17, 014/2, 014/5, 014/7, 014/9, 015, 017/1, 017/20, 05/2, 056/11, 056/12, 056/13, 056/14, 056/15, 056/16,

Kezelési egység kódja: KE6
Kezelési egység megnevezése: Puhafás és keményfás ligeterdők, láperdők
<p>056/17, 056/18, 056/2, 056/20, 056/21, 056/23, 056/24, 056/25, 056/26, 056/27, 056/28, 056/3, 056/5, 056/6 a, 056/6 b, 056/6 c, 058/10 b, 058/12, 058/13, 058/15 a, 058/15 b, 058/22, 058/23, 058/24, 058/29, 058/30, 058/31, 058/32, 058/33, 058/34, 058/8, 059/48 a, 059/49, 06, 07, 08, 09/1, 09/2, Ludányhalászi: 024/1, 024/4, 025, 026/6, 026/8, 028, 034/2, 035/10, 035/11, 035/12, 035/13, 035/16, 035/17, 035/5, 035/6, 035/7, 036/3, 0400, 0403/2, 0403/3 a, 0403/3 b, 045/10, 045/12, 045/13 a, 045/15, 045/16, 045/7, 050,</p> <p>Nógrádszakál: 0104/1, 0105, 0106, 0107/3, 0108, 0110/22, 0110/37, 0110/9, 029, 097/10, 097/9, 098/1, 098/4, 098/5, 098/6, 098/7, 098/8, 098/9,</p> <p>Órhalom: 0166/1 a, 0166/2, 0166/26, 0166/27, 0166/28, 0166/29, 0174 a, 0174 b, 0178, 0179/2 a, 0179/2 b, 0179/2 c, 0180, 0181/2 a, 0181/2 b, 0181/2 d, 0194/11, 0194/12, 0194/14 a, 0196,</p> <p>Patak, 051 a, 051 b, 051 c, 051 d, 051 g, 057/4, 061, 062 d, 069/5, 069/6, 070/2, 071, 072, 073/1 a, 073/1 b, 073/2, 073/3, 073/4, 073/5, 073/6, 073/7, 073/8 a, 073/8 b, 073/8 f, 073/8 g, 074 a, 074 b, 075, 077 a, 078,</p> <p>Patvarc: 047/3, 047/4, 047/5, 047/6, 048/19 a, 048/19 b, 048/19 c, 048/42, 048/45, 053, 054, 055/1, 055/19, 055/20, 055/21, 055/7, 056, 057, 058, 059, 060, 066/4, 066/7, 066/8 a, 068, 069, 073/1, 073/2, 073/3, 074, 075/1, 076/1, 077/1,</p> <p>Szécsény: 0339, 0340, 0341, 0342, 0343/1, 0343/10, 0343/11, 0343/2, 0343/4, 0343/5, 0343/6, 0343/7, 0344, 0345/1, 0345/2, 0346, 0347/1, 0347/10, 0347/11, 0347/12, 0347/15, 0347/16, 0347/3, 0347/4, 0347/6, 0347/7, 0347/8, 0347/9, 0348 b, 0349/10, 0349/11, 0349/12, 0349/13, 0349/14, 0349/15, 0349/16, 0349/17, 0349/18, 0349/19, 0349/2, 0349/3, 0349/34, 0349/35, 0349/4, 0349/5, 0349/6, 0349/7, 0349/8, 0349/9, 0374,</p>
<p>Érintett erdőrészek:</p> <p>Balassagyarmat: 1/B, 1/C, 1/D, 1/E, 1/F, 1/H, 1/I, 1/J, 1/K, 15/A, 15/TI, 16/L, 17/A, 17/B, 17/C, 17/E, 17/F, 17/G, 17/H, 17/J, 17/TI 1, 17/TI 2, 17/TI 3, 18/A, 18/B, 18/C, 18/D</p> <p>Dejtár: 10/A, 10/C, 10/E, 10/F, 11/A, 11/D, 11/E, 11/F, 11/H, 11/I, 11/NY 1, 11/NY 2, 12/A, 12/C, 12/D, 12/E, 12/F, 12/G, 12/J, 12/TI, 13/A, 13/B, 13/C, 13/E, 13/F, 13/G, 13/H, 13/I, 13/J, 13/K, 13/NY, 14/A, 14/C, 14/E, 14/F, 14/H, 14/J, 15/A, 3/F, 3/J, 3/M, 34/B, 34/C, 34/D, 35/A, 35/B, 35/C, 35/D, 35/E, 35/F, 8/A, 8/B, 8/C, 8/I, 8/J, 9/B</p> <p>Drégelypalánk: 26/A, 26/B, 26/D, 26/E, 26/F, 26/H, 27/A, 27/B, 27/C, 27/D, 27/E, 27/G, 27/H, 27/I, 27/J, 27/K, 27/M, 27/N, 30/F, 30/G</p> <p>Hont: 27/B, 45/A, 45/B, 46/A, 46/B, 47/B, 47/C, 47/D, 47/E</p> <p>Hugyag: 1/</p> <p>Ipolyvece: 1/A, 1/B, 1/D, 1/E, 1/F, 1/G, 1/H, 1/I, 1/J, 1/TI 1, 1/TI 2, 1/TI 3, 2/H, 2/I, 2/J, 2/K, 2/L, 2/M, 2/N, 2/O, 2/Q, 2/R, 6/A, 6/B, 8/A, 8/NY</p> <p>Ludányhalászi: 10/, 12/A, 12/B, 7/A</p> <p>Nógrádszakál: 17/, 18/, 20/</p> <p>Órhalom: 6/</p> <p>Patak: 3/A, 3/B, 3/C, 3/D, 3/E, 3/F, 3/G, 3/H, 3/I, 3/J, 3/L, 3/M, 3/N, 3/TI 1, 3/TI 2, 4/A, 4/B, 4/C, 4/CE, 4/D, 4/E, 4/F, 4/G, 4/TI 1, 4/TI 2</p> <p>Patvarc: 10/, 11/, 13/, 20/</p>

Kezelési egység kódja:	KE7
Kezelési egység megnevezése:	Idegenhonos fafajú erdők
Terület nagysága:	412,80 ha
Érintett hrsz.-ok:	<p>Balassagyarmat: 0169/10, 0169/4, 0169/5, 0169/6 a, 0169/6 b, 0169/6 c, 0169/6 d, 0169/6 f, 0169/8, 0169/9, 0170, 0171, 0172, 0173, 0174, 0175/14, 0175/16, 0175/3, 0175/4, 0196, 023/2 a, 026/11, 026/12, 026/15, 026/18, 026/3, 026/6, 027/20, 028/2, 028/3, 029/17, 029/19, 029/34, 029/6,</p> <p>Dejtár: 024 a, 024 b, 025, 026, 027, 028 a, 028 b, 028 c, 028 f, 028 g, 028 h, 028 j, 028 k, 028 l, 029, 030/1 b, 030/2 a, 030/2 b, 030/3, 030/4, 031, 032, 033, 034 a, 034 b, 034 c, 035, 036 a, 036 b, 04/10, 04/2, 04/6, 040/4, 055/1, 055/2 a, 055/2 b, 055/2 c, 056, 057, 058/3, 059, 060/2, 060/3 a, 060/4 a, 060/4 b, 060/4 c, 060/4 d, 060/4 f, 060/5, 061/1 a, 061/1 b, 061/1 c, 061/1 d, 062, 069/11, 069/13 a, 069/13 b, 069/3, 069/5 a, 069/5 b, 069/5 c, 069/6 a, 069/6 b, 069/8, 069/9, 074/10, 074/11, 074/13, 074/17, 074/18, 074/8, 074/9, 078, 079/3, 079/4, 080/2,</p> <p>Drégelypalánk: 0153/1 c, 0153/1 f, 0153/8 a, 0153/8 b, 0154, 0155/1 a, 0155/1 b, 0155/1 c, 0155/3 a, 0155/3 b, 0155/4 a, 0155/4 b, 0155/5, 0159, 0160, 0161, 0162 a, 0162 b, 0163, 0167, 0168 a, 0168 b, 0168 c, 0169 a, 0169 b, 0169 c, 0169 h, 0170, 0171, 0172/1 b, 0172/1 c, 0172/1 d, 0172/1 h, 0172/2, 0172/3, 0175, 0188/1 a, 0188/1 c, 0192 a, 0194, 0195 d, 0195 g, 0196/5, 0197/16, 0197/17,</p> <p>Hont: 017/14 a, 017/14 c, 017/14 f, 017/14 g, 017/14 j, 017/22,</p> <p>Ipolyözög: 0100 a, 0100 b, 0101, 0106, 04, 095 b, 095 c, 096, 097, 098, 099,</p> <p>Ipolyvece: 011, 013, 014/10, 014/11, 014/12 a, 014/12 b, 014/13, 014/14, 014/15, 014/17, 014/18, 014/19, 014/2, 014/5, 014/7, 014/8, 014/9, 015, 016/3, 016/5, 016/6, 017/17, 017/20, 017/21, 03/24, 03/25, 03/26, 05/2, 057/1, 058/15 b, 059/48 a, 06, 060, 07, 08,</p> <p>Nógrádszakál: 0104/1, 0105, 0107/3, 0110/9,</p> <p>Órhalom: 0149/12, 0149/14, 0149/15, 0162/3, 0162/4, 0162/5, 0163/1, 0163/2, 0164, 0166/33 b, 0168 a, 0168 f, 0168 g, 0168 h, 0168 j, 0170 b, 0170 c, 0181/2 a, 0181/2 c, 0194/11, 0194/12, 0194/14 a, 0194/2 a, 0194/2 b, 0194/9, 0196, 0197,</p> <p>Patak, 048, 049/1 c, 049/1 d, 062 a, 062 b, 073/1 b, 073/8 a, 073/8 d, 073/8 f, 073/8 g, 074 a, 074 b, 075, 077 a, 077 b, 078,</p> <p>Patvarc: 047/3, 047/4, 047/5, 047/6, 048/45, 057, 058, 059, 060, 066/7, 066/8 a, 068, 069, 073/1, 073/2, 073/3, 074,</p> <p>Szécsény: 0282/1, 0379,</p>
Érintett erdőrészek:	<p>Balassagyarmat: 1/A, 1/B, 1/C, 1/D, 1/E, 1/F, 1/G, 1/H, 1/I, 1/J, 1/K, 15/B, 15/TI, 16/L, 17/B, 17/C, 17/E, 17/F, 17/G, 17/TI 1, 17/TI 3, 18/A, 18/B, 55/E</p> <p>Dejtár: 10/A, 10/C, 10/D, 10/E, 10/F, 11/A, 11/D, 11/E, 11/F, 11/G, 11/H, 11/I, 11/NY 1, 11/NY 2, 12/A, 12/B, 12/C, 12/D, 12/E, 12/F, 12/G, 12/H, 12/I, 12/J, 12/K, 12/L, 12/M, 12/TI, 13/A, 13/B, 13/C, 14/A, 14/E, 14/F, 14/H, 14/J, 3/F, 3/J, 3/M, 34/A, 34/B, 34/D, 4/B, 4/C, 4/G, 7/CS, 8/A, 8/B, 8/C, 8/E, 8/F, 8/G, 8/H, 8/I, 8/J, 9/A, 9/B, 9/C, 9/D, 9/E, 9/NY</p> <p>Drégelypalánk: 26/A, 26/B, 26/G, 27/B, 27/C, 27/D, 27/E, 27/G, 27/I, 27/J, 27/K, 27/N, 30/A, 30/B, 30/C, 30/D</p> <p>Hont: 27/B, 47/A, 47/B, 47/D, 47/E</p> <p>Ipolyvece: 1/H, 2/F, 2/G, 2/H, 2/I, 2/J, 2/K, 2/L, 2/M, 2/N, 2/O, 2/P, 2/Q, 2/R, 2/S, 2/TI, 3/A, 3/B, 3/C, 3/D, 30/A, 6/A, 6/B, 6/D</p> <p>Nógrádszakál: 18/</p> <p>Órhalom: 4/, 5/, 6/</p> <p>Patak: 1/A, 2/A, 3/A, 3/B, 3/C, 3/D, 3/E, 3/F, 3/J, 3/L, 3/M, 3/TI 1, 3/TI 2, 4/A, 4/B, 4/C, 4/CE, 4/D, 4/E, 4/F, 4/G, 4/H, 4/TI 1, 4/TI 2, 8/E, 8/F</p>

Kezelési egység kódja: KE7
Kezelési egység megnevezése: Idegenhonos fafajú erdők
Patvarc: 10/, 11/, 13/

Kezelési egység kódja: KE8
Kezelési egység megnevezése: Szántóterületek
Terület nagysága: 577,12 ha
<p>Érintett hrsz.-ok:</p> <p>Dejtár: 024 a, 025, 026, 029, 03/2, 030/1 a, 030/1 b, 030/3, 030/4, 031, 032, 036 b, 037/2, 038, 04/10, 04/2, 040/4, 040/5 a, 053, 054, 055/1, 055/2 a, 055/2 b, 055/2 c, 056, 060/2, 060/3 a, 060/3 b, 060/3 c, 060/4 b, 060/4 d, 060/5, 061/1 a, 061/1 b, 061/1 c, 061/1 d, 061/2, 062,</p> <p>Drégelypalánk: 0155/4 a, 0155/4 b, 0155/5, 0159, 0172/1 d, 0176/12, 0176/5 a, 0176/5 b, 0176/5 c, 0176/6 a, 0176/6 b, 0176/7, 0197/16, 0197/17,</p> <p>Hont: 011/5 a, 011/5 b, 011/5 c, 011/6, 011/7, 012/1 a, 014, 015, 017/14 a, 017/14 b, 017/14 c, 017/14 k, 017/17 a, 017/17 b, 017/17 c, 017/17 d, 017/17 f, 017/18, 017/20, 017/22, 017/23, 017/24, 017/25, 017/28, 017/29, 017/30, 017/31, 018, 019, 020 a, 020 b,</p> <p>Hugyag: 02 a, 02 b, 02 c, 03, 05/16, 05/20, 05/21, 05/3, 06,</p> <p>Ipolyszög: 013, 016, 017, 021, 022, 023, 024, 025, 026, 027, 028, 029, 030, 031, 032, 039, 040, 07,</p> <p>Ipolytarnóc: 0141/1, 0141/10, 0141/12, 0141/13, 0141/14, 0141/15, 0141/19, 0141/2, 0141/21, 0141/22 c, 0141/6, 0141/7, 0141/8, 0141/9, 0143, 0144, 0160, 0161/10, 0161/2 a, 0161/2 b, 0161/7, 0161/9 a, 0161/9 b, 0161/9 c, 0183/170 a, Ipolyvece: 017/1, 03/24, 03/25, 03/26, 051/1, 051/10, 051/11, 051/12 a, 051/12 b, 051/12 c, 051/2, 051/3, 051/4, 051/5, 051/6, 051/7, 051/8, 051/9, 053, 054/1, 054/2, 054/3, 054/4, 054/5, 055, 056/10, 056/11, 056/12, 056/13, 056/14, 056/15, 056/16, 056/17, 056/18, 056/2, 056/20, 056/21, 056/23, 056/24, 056/25, 056/26, 056/27, 056/28, 056/3, 056/5, 056/7, 056/8, 056/9, 058/13, 058/22, 058/23, 058/24, 058/28, 058/29, 058/30, 058/31, 058/32, 058/33, 058/34, 058/35, 062/3,</p> <p>Ludányhalászi: 021/1, 021/3, 024/4, 028, 03/11, 03/45, 031, 033/10, 033/3, 033/4 a, 033/5, 033/6, 033/7, 033/8, 033/9, 035/5, 0399, 045/12, 045/13 a, 045/15, 045/16, 052, 053/2, 059/1, 059/10, 059/11, 059/12, 059/13, 059/14, 059/15, 059/16, 059/18, 059/19, 059/2, 059/20, 059/21, 059/22, 059/24, 059/25, 059/26, 059/27, 059/3, 059/5, 059/6 a, 059/6 c, 059/6 d, 059/7, 059/8, 059/9, 062, 063/2, 063/25, 064/16,</p> <p>Nógrádszakál: 011, 012/23, 012/26, 012/27 a, 012/27 b, 012/28 a, 012/28 b, 012/28 c, 012/29 c, 013, 014, 03, 05 a, 06, 07/1, 07/2, 07/3, 07/4, 07/5, 07/6, 07/7, 08, 09/1, 09/10, 09/11, 09/12, 09/13, 09/14, 09/15, 09/16, 09/17, 09/18, 09/19, 09/2, 09/20, 09/21, 09/3, 09/37, 09/4, 09/5, 09/6,</p> <p>Órhalom: 0168 a, 0168 b, 0173, 0179/2 a,</p> <p>Szécsény: 0282/2, 0297/14, 0301, 0302, 0314, 0324/7, 0324/8, 0327, 0328/10, 0328/11, 0328/12, 0328/13, 0328/14, 0328/15, 0328/16, 0328/17, 0328/18, 0328/19, 0328/20, 0328/21, 0328/22, 0328/23, 0328/24, 0328/25, 0328/27, 0328/28, 0328/35, 0328/36, 0328/37, 0328/4, 0328/48, 0328/49, 0328/5, 0328/6, 0328/8, 0328/9, 0332/10, 0332/11, 0332/12, 0332/13, 0332/14, 0332/16, 0332/17, 0332/18, 0332/19, 0332/20, 0332/22, 0332/23, 0332/24, 0332/25, 0332/26, 0332/27, 0332/34, 0332/35, 0332/36, 0332/37, 0332/38, 0332/4, 0332/5, 0332/6, 0332/7, 0332/8, 0333, 0334, 0339, 0340, 0341, 0342, 0343/1, 0343/10, 0343/11, 0343/12, 0343/2, 0343/4, 0343/5, 0343/6, 0343/7, 0343/8, 0343/9, 0344, 0345/1, 0345/2, 0346, 0348 a, 0348 b, 0349/10, 0349/11, 0349/12, 0349/13, 0349/14, 0349/15, 0349/2, 0349/24, 0349/25, 0349/26, 0349/27, 0349/28, 0349/29, 0349/30, 0349/31, 0349/32, 0349/33, 0349/35, 0349/5, 0349/6, 0349/7, 0349/8, 0349/9, 0350, 0351/4, 0362, 0363/1, 0363/14, 0363/16, 0363/4, 0363/5, 0363/6, 0363/7, 0363/8, 0363/9, 0364, 0365/1, 0365/2, 0366, 0367/2, 0367/5, 0368, 0369/1, 0369/3, 0369/4, 0369/5, 0369/6, 0370/1, 0370/3, 0370/4, 0370/5,</p>

Kezelési egység kódja: KE8
Kezelési egység megnevezése: Szántóterületek
0370/6, 0370/7, 0370/8, 0370/9, 0371/1, 0371/2, 0372, 0373, 0374, 0377, 0378, 0379, 1990, 3701, 3706 b, 3707, 3709, 3710, 3711, 3712, 3714, 3718, 3721, 3730, 3731, 3732, 3733, 3734, 3735, 3737, 3740, 3741, 3743, 3744, 3745, 3748,
Érintett erdőrészek: Dejtár: 10/E, 11/G, 11/NY 1, 12/B, 12/C, 12/E, 12/F, 12/G, 12/H, 12/I, 12/K, 12/L, 12/M, 7/CS, 8/F, 8/H Drégelypalánk: 26/G, 27/I Hont: 45/B, 46/A, 46/B, 47/A Hugyag: 1/ Ipolyvece: 1/B, 1/D, 1/E, 1/F, 1/G, 1/I, 1/J, 2/P Ludányhalászi: 7/A

Kezelési egység kódja: KE9
Kezelési egység megnevezése: Horgászházak, kiskertek, egyéb kultúrterületek
Terület nagysága: 152,48 ha
Érintett hrsz.-ok: Balassagyarmat: 0169/10, 0169/5, 0169/6 c, 0169/6 d, 0169/7, 0169/8, 0169/9, Dejtár: 027, 028 g, 034 a, 034 c, 035, 036 a, 036 b, 037/1, 038, 039, 040/3, 040/4, 040/5 a, 040/5 b, 053, 055/1, 055/2 b, 055/2 c, 056, 059, 060/3 a, 060/4 b, 060/4 d, 060/5, 069/11, 069/13 a, 069/13 b, 069/3, 070 a, 070 b, 070 c, 070 d, 071, 072, 073, 074/3, 074/6, 074/7, 074/8, 077, 078, 079/3, Drégelypalánk: 0153/1 a, 0153/1 b, 0153/1 g, 0155/3 b, 0159, 0176/12, 0176/6 a, 0176/8 a, 0188/1 a, Hont: 012/1 a, 012/1 b, 013, 017/14 a, 017/24, 017/29, 017/30, 017/31, 09/6, Hugyag: 010/34, 010/35, 013/1, 013/2, 013/3, 013/4, 0146, 0147, 017, 05/10, 05/11, 05/14, 05/17, 05/3, 05/4, 05/5, 05/6, Ipolyszög: 0103 a, 014, 016, 017, 04, Ipolytarnóc: 0141/1, 0141/10, 0141/2, 0141/21, 0141/3, 0141/6, 0141/7, 0143, 0144, 0183/177, 0183/178, Ipolyvece: 017/17, 03/24, 03/25, 03/26, 056/10, 056/13, 056/14, 056/15, 056/17, 056/18, 056/23, 056/3, 056/7, 06, 062/12, 062/13, 062/14, 062/15, 062/2, 062/39, 062/40 a, 062/40 b, 062/5, 063/17, Litke: 0101/2, 0101/3, 0106/5, 0114/22, 0120/5, 0120/6, 0135/22, 0135/23, 0135/27, 099/23, 099/24, 099/25, 099/40, Ludányhalászi: 02/10, 02/11, 02/2, 02/36, 02/37, 02/4, 02/5, 024/1, 024/4, 025, 026/6, 026/8, 03/39 a, 03/40, 03/45, 03/9, 0400, 0403/1, 0403/2, 0403/3 a, 0403/3 b, 0414/5, 0417/10 a, 0417/10 b, 0417/3, 0417/4, 0417/5, 0417/6, 0417/8, 0417/9, 0420, 0421/10, 0421/11, 0421/12, 0421/13, 0421/14, 0421/15, 0421/16, 0421/17, 0421/18, 0421/19, 0421/2 a, 0421/2 b, 0421/20, 0421/21, 0421/22, 0421/23, 0421/24, 0421/25, 0421/26, 0421/6, 0421/7, 0421/8, 0421/9, 0422, 0423, 0427/2, 0430/2, 0430/3, 0430/4, 0432/1, 0432/18, 0432/19, 0432/3, 0432/4, 059/6 a, 059/6 b, 059/6 c, 075, 077/9, 078/3, Nógrádszakál: 0100/2, 0101/4, 0101/6, 0104/1, 0104/11, 0107/1, 0107/2, 0107/3, 0107/4, 0108, 0110/22, 0110/9, 012/26, 012/29 b, 012/29 c, 012/29 d, 02, 04, 05 a, 05 b, 097/10, 097/6, 097/8, 097/9, 098/5, 099/6, 434, 436, 437, 438, 439, 440, 442, 443/2, 444, 445, 447, 448, 449, 451, 452, 454, 455, Órhalom: 0149/12, 0162/4, 0168 a, 0173, 0174 a, 0179/1, 0179/2 a, 0179/2 c, 0179/2 d, 0180, 0181/2 a, 0181/2 c, 0194/12, 0194/14 b, 0194/15, 0194/2 a, 0194/2 b, 0194/6, 0194/7, 0195,

Kezelési egység kódja: KE9
Kezelési egység megnevezése: Horgászházak, kiskertek, egyéb kultúrterületek
<p>Patak, 049/1 a, 050, 051 g, 059, 060, 061, Patvarc: 047/3, 048/19 a, 048/19 c, 048/6, 066/8 a, Szécsény: 0290/1, 0290/2 b, 0290/2 c, 0290/2 d, 0297/14, 0302, 0314, 0328/19, 0328/22, 0328/23, 0328/28, 0328/46 b, 0328/46 c, 0328/46 d, 0328/46 f, 0328/46 g, 0328/46 h, 0328/46 j, 0328/46 k, 0328/46 l, 0328/46 m, 0328/46 n, 0328/46 q, 0328/47 a, 0328/47 b, 0328/47 c, 0328/47 g, 0330/1, 0332/4, 0332/5, 0332/8, 0333, 0334, 0339, 0346, 0348 a, 0348 b, 0349/33, 0350, 0351/3, 0352/3, 0352/4, 0352/5, 0352/6, 0352/7, 0353/1, 0359/1, 0359/4, 0362, 0363/1, 0363/14, 0363/17, 0363/18, 0363/6, 0363/9, 0364, 0367/5, 0368, 0369/1, 0369/3, 0369/5, 0369/6, 0370/1, 0371/1, 0371/2, 0371/3, 0372, 0373, 0374, 0376/1, 0376/2, 0377, 0378, 0379, 1988, 1989, 1990, 3701, 3702, 3703, 3704, 3705, 3706 a, 3706 b, 3707, 3708, 3709, 3710, 3711, 3712, 3713, 3714, 3715, 3716, 3717, 3718, 3719, 3720, 3721, 3722 a, 3722 b, 3723, 3724, 3725, 3726, 3727, 3728, 3729, 3730, 3731, 3732, 3733, 3734, 3735, 3736 a, 3736 b, 3737, 3738, 3739, 3740, 3741, 3742, 3743, 3744, 3745, 3746, 3747, 3748, 3749,</p>
<p>Érintett erdőrészek:</p> <p>Balassagyarmat: 1/A, 1/B, 15/TI, 17/A Dejtár: 11/G, 11/H, 12/A, 12/C, 12/H, 12/K, 14/C, 14/E, 14/F, 14/J, 34/C, 7/CS, 9/C, 9/D Drégelypalánk: 26/D Hont: 45/A Ipolyvece: 1/D, 2/P Ludányhalászi: 10/, 12/A, 12/B Nógrádszakál: 18/ Órhalom: 5/, 6/ Patvarc: 13/</p>

16. táblázat. A kezelési egységek által elfoglalt területek kimutatása

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze az Ipoly völgye (HUDI10008) különleges madárvédelmi területhez tartozik, valamint nagyrészt átfed az Ipoly völgye (HUDI21056) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területtel, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004. (X. 8.) Korm.rendelet az irányadó.

A tervezési terület egy része a Duna-Ipoly Nemzeti Park részeként országos jelentőségű védett természeti terület. Ezen a területen a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásait, továbbá a 34/1997. (XI. 20.) KTM rendeletben foglalt előírásokat be kell tartani.

A területen megtalálható ex lege lápokra a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozik, amely egyben általános, egész Magyarország területén érvényes természetvédelmi előírásokat is tartalmaz.

A terület 35,96 %-a az országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezet része, amelyről a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény rendelkezik. (ld. 1.6. fejezet).

Az erdőkre vonatkozóan általánosságban érvényes az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény.

A szántóterületeken egységesen alkalmazandók a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény rendelkezései.

A vadlétszám szabályozásáról, a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtásának szabályairól szóló 79/2004 (V. 4.) FVM rendelet rendelkezik.

Az egyes vadfajok szerint fenntartandó legkisebb vadlétszámról, valamint az élőhelyet még nem veszélyeztető legmagasabb vadlétszámról, valamint a természet- és tájvédelmi előírásokról az Északi hegy- és dombvidéki Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről szóló 14/2018. (VII. 3.) AM rendelet 3-5-6. melléklete rendelkezik.

A csatornák, vízfolyások menetén általánosan alkalmazandó a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Kormányrendelet.

A vízfolyások a Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság vagyongazdálkodásában vannak.

A tervezési terület 7 %-a erdő, 45,6 %-a gyep (ebből legelő 43,9 % és rét 1,7 %) 40,5 %-a szántó művelési ágba tartozik, a gyümölcsös, kert és szőlő művelési ágba tartozó területek aránya nem éri el az 1 %-ot. Kivett terület 5,6 %, a halastó területe a tervezési terület 1 %-a, nádas terület 0,1 %.

Tulajdonosi szerkezet alapján a tervezési területen található erdők körülbelül fele van magántulajdonban. A gyepterületek több, mint fele (kb 55%-a) magántulajdon. A tervezési területen található szántók jelentős része magántulajdonban van, kb. 10 % az állami tulajdonban lévő szántóterületek aránya.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket szükséges figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával működtet.

A Natura 2000 területen gazdálkodók a KAP I. pillér támogatásain túlmenően részesedhetnek a KAP II. pillér forrásaiból is, melyeket a 2014-2020 közötti időszakra Magyarországon a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tartalmaz. A betartandó előírásokat a pályázati felhívások foglalják magukba.

A 2014-2020 időszak agrártámogatásairól összefoglaló található az állami természetvédelem honlapján:

http://termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/N2k_fennterv/3_%20mell%C3%A9klet_aktualizalt_041219.pdf

Továbbá a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 jelenleg elérhető pályázati felhívásai megtekinthetők az alábbi linken: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

A 2007-2013 közötti időszakban igénybe vehető támogatások egy részének felhasználása még nem zárult le, az ezekről szóló jogcímrendeletek továbbra is hatályban maradnak mindaddig, amíg történik belőlük kifizetés – ez elsősorban az erdős támogatások esetében fordulhat elő.

A 2014-2020 közötti időszak végeztével – hasonlóan a 2007-2013 közötti időszak végéhez – átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. és 2022. évre átmeneti időszakot hirdettek meg, amelyben a KAP II. pillért érintően többek között a terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat – amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak – meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti években a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetőek voltak. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus 2023-tól indul, és 2027-ig tart. A 2014-2020-as időszakhoz képest változás, hogy a következő években már nem a Vidékfejlesztési Program (VP) határozza meg a vidékfejlesztési támogatási szabályokat, hanem a KAP Stratégiai Terv, melyet 2022. november 7.-én hagyott jóvá az Európai Bizottság. Fontos ugyanakkor hangsúlyozni, hogy 2023 és 2025 között a VP és a KAP Stratégiai Terv párhuzamosan működik majd egymás mellett. Különösen figyelemmel kell lenni arra, hogy a KAP Stratégiai Terv keretében új vidékfejlesztési pályázati felhívás csak akkor hirdethető meg, ha a jelenlegi és most futó Vidékfejlesztési Programban már meglévő, ugyanerre a célra irányuló intézkedések pénzügyileg lezárulnak.

A 2023-2027-es támogatási ciklust meghatározó KAP Stratégiai Terv az alábbi linken érhető el: <https://kormany.hu/hirek/online-elarheto-magyarorszag-elfogadott-kozos-agrarpolitika-strategia-terve>

Kiemelendő, hogy a Vidékfejlesztési Program keretében számos olyan intézkedés elérhető, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben.

Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők esetében érhetőek el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 intézkedés mellett jogosultak többek között az egységes területalapú (BIS), agro-ökológiai alpprogram keretében meghirdetett támogatásokra is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, melynek összege az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változik.

Az önkéntesen vállalt előírások elsősorban az agrár-környezetgazdálkodás, ökológiai gazdálkodás és az erdészet, erdő-környezetvédelem, természetmegőrzés témakörébe integrálódnak.

Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Amennyiben a gazdálkodó az adott Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybevételére jogosult, úgy a gyepterületeket érintő AKG tematikus előírascsoportok esetén a támogatási összeg a kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül.

Egyes esetekben az erdőkre lehívható támogatások szektortól függetlenül is igénybe vehetők (pl. természeti katasztrófa (vízkár, szélkár, tűzkár, biotikus károsítás) által sújtott területeken az

erdészeti potenciál helyreállítására, erdőkárok megelőzésére, illetve erdőszerkezet átalakításához), más esetben az állami és önkormányzati szektor kizárásra került.

Támogatás vehető még igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, és ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás, a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelő beruházások).

A tervezési területen elérhető, élőhelykezeléssel összefüggő támogatások rövid ismertetése

Erdőterületekre:

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdészeti potenciál helyreállítására normatív, vissza nem térítendő támogatás igényelhető a természeti katasztrófa (pl. vízkár, szélkár, tűzkár) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, valamint a másodlagos erdőkárok megelőzésére. A támogatás részletes feltételeit a VP5-8.4.1.-15 - Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása című támogatási felhívás tartalmazza.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőszerkezet átalakításához (erdőállomány alatti erdősítéssel történő teljes erdőszerkezet átalakítás, tarvágást követő teljes erdőszerkezet-átalakítás, alátelepítés során állománykiegészítéssel történő erdőszerkezet átalakítás) normatív, területalapú, vissza nem térítendő támogatás igényelhető a VP5- 8.5.1.-16 - Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások felhívás alapján.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból támogatás igényelhető a jogszerű földhasználók és ezek társulásai számára mezőgazdasági és nem mezőgazdasági területeken történő erdő telepítések és ipari célú fás szárú ültetvények telepítése érdekében. A támogatás részletes feltételeit a VP5- 8.1.1-16 - Erdősítés támogatása című támogatási felhívás tartalmazza. Csak magántulajdonú erdőterületekre:

A Natura 2000 területen található erdőterületekre az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető a VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések felhívás alapján.

Támogatás igényelhető magán- és önkormányzati tulajdonú erdőterületekre vonatkozóan örökterdő erdőgazdálkodás folytatására, erdőállományok kézimunka igényes ápolása, valamint természetkímélő anyagmozgatásra a VP4-15.1.1-17 - Erdő-környezetvédelmi kifizetések felhívás alapján.

Gyepterületekre:

Gyepterületekre az egységes területalapú támogatás (SAPS) mellett a Vidékfejlesztési Program agrár-környezetgazdálkodási intézkedések keretében a VP4-10.1.1-15 - Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés felhívás, valamint a VP4-10.1.1-21 - Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés alapján is igényelhető támogatás a horizontális gyepgazdálkodási tematikus programcsomagban. A programra pályázni 2015. évben lehetett 5 illetve 6 éves időtartalomra, 2021-ben 3 éves időtartamra. A pályázat elbírálása során a Natura 2000 területen gazdálkodók többletpontot kaptak.

AKG15 és AKG21 esetében horizontális gyepterület tematikus előírás csoportok mellett a gazdálkodók támogatási kérelmeik összeállítása során - területi lehatárolástól függően - választhattak zonális előírás csoportot is.

A gyepterületekre a VP-4-11.1.-11.2.-15 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 15), VP-4-11.1.-11.2.-18 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 18) és VP-4-11.1.1-11.2.1.-21 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 21) felhívásokkal támogatás igényelhető mind az ökológiai művelés alá vonás ösztönzésére, mind az ökológiai gazdálkodási mód fenntartására 5 éves időtartamra.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető a VP4-12.1.1-16. - Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések felhívás alapján.

Szántóterületekre:

Szántóterületekre az egységes területalapú támogatás (SAPS) mellett a Vidékfejlesztési Program agrár-környezetgazdálkodási intézkedések keretében a VP4-10.1.1-15, VP4-10.1.1-16 - illetve VP4-10.1.1-21 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés felhívások alapján is igényelhető támogatás a horizontális szántó tematikus programcsomagban. A programokra pályázni 2015. és 2016. évben lehetett 5, illetve hosszabbítás esetén hat éves, 2021-ben pedig 3 éves időtartalomra. A pályázat elbírálása során a Natura 2000 területen gazdálkodók többletpontot kaptak.

AKG15 és AKG21 esetében a horizontális szántó tematikus előírás csoportok mellett a gazdálkodók támogatási kérelmeik összeállítása során - területi lehatárolástól függően - választhattak zonális előírás csoportot is.

A szántókra a VP-4-11.1.-11.2.-15 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 15), VP-4-11.1.-11.2.-18 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 18) és VP-4-11.1.1-11.2.1.-21 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 21) felhívásokkal támogatás igényelhető mind az ökológiai művelés alá vonás ösztönzésére, mind az ökológiai gazdálkodási mód fenntartására 5 (vagy hosszabbítás esetén 6), illetve ÖKO21 esetében 3 éves időtartamra.

A VP4-4.4.2.2-16 Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: vízvédelmi és vizes élőhely létrehozása, fejlesztése felhívás keretében támogatás igényelhető a területi vízvisszatartás elősegítése, illetve a felszíni és a felszín alatti víztesteket érő terhelések, szennyezések csökkentése, megakadályozása céljára. Szántókon partmenti vízvédelmi pufferzóna kialakítása, fejlesztése és vizes élőhelyek kialakítása egyaránt támogatható.

A VP4-4.4.2.1-16 Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: létesítmények kialakítása, fejlesztése felhívás célja a területi vízvisszatartás elősegítése, illetve a felszíni és a felszín alatti víztesteket érő terhelések, szennyezések csökkentése, megakadályozása, mind az éghajlatváltozással összefüggő problémák minimalizálása, mind a biodiverzitás megőrzésének, mind a vizeink mennyiségi és minőségi védelmének biztosítása. Ennek keretében területi vízvisszatartást szolgáló vízi létesítmények kialakítása, fejlesztése, valamint erózió elleni védelmet biztosító létesítmények kialakítása, fejlesztése támogatható.

A VP5-8.2.1-16 Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása felhívás keretében a fásítások, mezővédő erdősávok rendszerének kialakítása, fás legelők területének növelése támogatható. A felhívás keretében szántóföldi kultúrával kombinált agrár-erdészeti rendszer újonnan történő létrehozása, gyepterülettel kombinált fás legelő vagy fás kaszáló újonnan történő létrehozása, mezővédő fásítás létrehozása támogatható.

Elérhető az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás (zöldítés) is. A támogatás célja, hogy a mezőgazdasági tevékenységet végzők nagyobb mértékben járuljanak hozzá a környezeti és természeti erőforrások megőrzéséhez. A támogatás igénybevételeinek részletes feltételeit az éghajlat és környezet szempontjából előnyös

mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás igénybevételének szabályairól, valamint a szántóterület, az állandó gyepterület és az állandó kultúrával fedett földterület növénytermesztésre vagy legeltetésre alkalmas állapotban tartásának feltételeiről szóló 10/2015. (III. 13.) FM rendelet tartalmazza. A teljesítendő előírások három gyakorlatot fednek le: állandó gyepterületek fenntartása, növénytermesztés diverzifikálása, ökológiai jelentőségű terület (EFA) kijelölése a mezőgazdasági területeken. A támogatási kérelmek benyújtására évente az egységes kérelem (22/2016. (IV. 5.) keretében van lehetőség elektronikus úton.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A tervezés megalapozása során a következő, agrártámogatások szempontjából releváns veszélyeztető tényezők kerültek beazonosításra:

1. Vízellátás problémái, vízhiány (közvetlen emberi beavatkozásokon alapuló és klímaváltozás eredetű), időszakos vizes élőhelyek fenntartásának nehézségei
2. Gyepes élőhelyek kezelésének elégtelensége (kaszálás kedvezőtlen hatásai, túlzott hasznosítás)
3. Fészkelésre, odúkészítésre alkalmas egyedülálló faegyedek/fasorok hiánya, fogyatkozása
4. Inváziós lágú és fásszárú növényfajok jelenléte

Az ezen veszélyeztető tényezők együttes kezelésére alkalmas agrártámogatási rendszer kialakítása érdekében a jelenleg ismert támogatási szerkezet több ponton, egymással összefüggésben történő módosítása javasolt. A Közös Agrárpolitika ún. zöld felépítményében az alábbi beavatkozások körében szükségesek módosítások:

Emelt szintű kondicionalitás

Az emelt szintű kondicionalitás számos garanciát teremt a mezőgazdasági tevékenység környezeti kockázatának csökkentése érdekében, melyek között a közösségi jelentőségű fajok és az élőhelyek védelmét segítő előírások is találhatók. A gyepterületek védelme a tervezési területen a vonatkozó jogszabályok alapján a művelési ág váltás engedélyhez kötésével megoldottnak mondható. Mindemellett indokolt lehet az emelt szintű kondicionalitás kiegészítése a gyep arányának gazdaság szintű megőrzésének követelményével (a jelenlegi országos szint helyett).

Az elmúlt időszak támogatási és földhasználati adatainak vizsgálatával megállapítható, hogy a természetvédelmi szempontból indokolt földhasználat-váltás (szántó-gyep, szántó-vizes élőhely) az önkéntes támogatási formák elérhetősége ellenére nem mozdult előre. A következő támogatási időszak alapkövetelményei között az erőltetett művelésben tartott szántóföldeken a magas értékű és környezeti szempontból kockázatos természetű növénykultúrák (pl. kukorica, napraforgó, repce) körének, vagy a művelés módjának (forgatásos talajművelés) tilalma indokolt lehet.

Agro-ökológiai támogatható területek bevezetése és kiterjesztése

A következő támogatási periódus lehetővé teszi a gazdálkodáshoz kapcsolódó nem termelő területek támogatási jogosultságának megteremtését. Ezzel a fontos lépéssel az érintett gazdálkodók anyagi érdekeltsége megteremthető a jelenlegi területeik határán található, vagy abba beékelődő természetes, természetközeli élőhelyfoltok fenntartásában. Ez különösen a zárvány gyepfoltok és a víznyomás alatt álló területrészek esetében hozhat változást és eredményezheti ezen veszélyeztetett élőhelyfoltok hosszútávú fennmaradását.

Az agro-ökológiai támogatható területek kialakítása az erőltetett szántóföldi művelésben tartás megszüntetése tekintetében is jelentős lehet. A földhasználat-váltás során a megszokott szántóföldi növénytermesztési gyakorlat megváltozik, részben teret adva a természetes folyamatoknak. Ennek eredményeképpen az érintett területek ideiglenesen – vagy akár hosszabb távon is – gyomosodhatnak, vízborítás alatt lehetnek vagy egyéb módon olyan változásokon eshetnek keresztül, melynek következtében közvetlen területalapú támogatási formák egyes jogosultsági

követelményeinek nem képesek megfelelni. Ez az állapot támogatáscsökkenéssel járhat a gazdálkodó számára, melyet az új típusú támogatható területek bevezetése megszüntethet.

Agro-ökológiai alapprogram előírásai

A KAP Stratégiai Terv támogatási ciklusának egyik legjelentősebb intézkedése az ún. agro-ökológiai alapprogram lehet, mely a gazdálkodók önkéntes környezeti vállalásait éves területalapú kifizetések keretében támogatja. Az előírások kidolgozása során a tervezési terület természetvédelmi célkitűzéseit nagyban szolgálná a szántóföldi művelés intenzitását visszafogó, valamint az időszakos vízborítás megőrzését ösztönző önkéntes vállalások megfelelő súllyal történő megjelenítése.

Nem termelő beruházások támogatása

A földhasználat-váltás megvalósításában nagy szerepe van azoknak az önkéntes támogatási formáknak, melyek a szántóföldi művelésből kivonandó területeken új, hosszútávon fenntartható földhasználati – pl. természetes és természetközeli gyepek, vizes élőhelyek vagy őshonos fafajú erdők - formák létrehozását segítik. Javasolt a földhasználatváltást segítő támogatási formák:

- gyeptelepítés
- tartós zöldugár/méhlegelő telepítés
- egyedülálló faegyedek, facsoportok és fészkelésre alkalmas fasorok telepítése
- vizes élőhelyek vízkormányzási infrastruktúrájának kialakítása

Natura 2000 mezőgazdasági területek kompenzációs kifizetései

A jelenleg gyepterületekre elérhető kifizetések jövőbeli alkalmazása az általános, a kedvező természeti állapot megőrzését szolgáló előírások pénzügyi kompenzációja szempontjából mindenképpen indokolt. A 28/2017. (X. 25.) számú Alkotmánybírósági határozatban a további művelési ágakra meghatározandó kötelező földhasználati előírások bevezetése és annak ellentételezése legalább a szántó művelési ágú területek esetében indokolt és a tervezési terület természetvédelmi célkitűzéseit is segítheti a jövőben.

Agrár-környezetgazdálkodási támogatások

A tervezési folyamat során meghatározott kezelési előírások megvalósulásának legfontosabb támogatási eszköze az agrár-környezetgazdálkodási támogatások rendszerében keresendő. A horizontális agrár-környezetgazdálkodási kifizetések biodiverzitás védelme tekintetében releváns választható előírásaival kiegészítve széles körben elérhető a gazdálkodók számára.

3.3.2. Pályázatok

A tervezési terület tekintetében nincs folyamatban természetvédelmi célú pályázat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Felhasznált kommunikációs eszköz	Érintett célcsoport	Kommunikáció címzettjei	Időpont	Levelek, e-mailek, résztvevők száma
önkormányzati közzététel	lakosság, gazdálkodók, tulajdonosok, települési önkormányzatok		2022.05.31.	15 db levél
véleményezési kérelem	területileg érintett	32 hatóság és önkormányzat,	2022.05.31.	53 db levél

	államigazgatási szervek, települési önkormányzatok, civil szervezetek, gazdálkodók, tulajdonosok	21 civil szervezet, egyéb érdekelt		
honlap	lakosság		2022.05.23.	

17. táblázat: Felhasznált kommunikációs eszközök

Az Ipoly völgye (HUDI10008) Natura 2000 terület fenntartási tervének elkészítése és az egyeztetési folyamat során az alábbi megkeresések történtek:

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Az Ipoly völgye (HUDI10008) Natura 2000 terület fenntartási terv egyeztetése során a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság által az alább felsorolt érdekelt megkeresése történt meg.

1. véleményezési kérelem

címzett:

- Nógrád Megyei Kormányhivatal, Agrár-és Vidékfejlesztést Támogató Főosztály
- Nógrád Megyei Kormányhivatal, Agrárügyi Főosztály, Földművelésügyi Osztály
- Nógrád Megyei Kormányhivatal, Agrárügyi Főosztály, Növény- és Talajvédelmi Osztály
- Nógrád Megyei Kormányhivatal, Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály
- Nógrád Megyei Kormányhivatal, Állami Főépítészeti Iroda
- Nógrád Megyei Kormányhivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály
- Nógrád Megyei Kormányhivatal, Földhivatali Főosztály
- Pest Megyei Kormányhivatal, Földművelésügyi és Erdészeti Főosztály
- Bükk Nemzeti Park Igazgatóság
- Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság
- Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Nógrád Megyei Rendőr-főkapitányság
- Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal
- Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.
- Nemzeti Földügyi Központ
- Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
- Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága, Bányászati és Gázipari Főosztály
- Magyar Természetvédők Szövetsége
- Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
- Országos Erdészeti Egyesület
- Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.
- Ipoly Erdő Zrt.
- Koplán-Göröc Vadgazda Egylet
- Drégelyvár Vadásztársaság
- Vén Palócföld Vadásztársaság
- IPOLY Vadász és Természetvédő Egyesület
- Hársas Vadásztársaság
- Horgász Egyesületek Nógrád Megyei Szövetsége
- MVM Émász Áramhálózati Kft.
- Dejtári Mezőgazdasági Kft.

- ARBU Kft.
- DERÉK-PATAKI Mezőgazdasági Zrt.
- egyéni gazdálkodók

2. önkormányzati közzétel

címzett:

- Balassagyarmat
- Dejtár
- Drégelypalánk
- Hont
- Hugyag
- Ipolyszög
- Ipolytarnóc
- Ipolyvece
- Litke
- Ludányhalászi
- Nógrádszakál
- Órhalom
- Patak
- Patvarc
- Szécsény

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Véleményalkotó	Időpont	Vélemény	Beépült-e a tervbe - indoklás
Nógrád Megyei Kormányhivatal, Állami Főépítési Iroda	2022. 06. 02.	Felhívja a figyelmet a fenntartási terv készítése során betartandó területrendezéssel kapcsolatos jogszabályok és ajánlások betartására.	Intézkedést nem igényel.
Nógrád Megyei Kormányhivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály	2022. 06. 14.	Megállapítja, hogy a tervezési területen általános védelem alatt álló régészeti lelőhelyek találhatóak. Felhívja a figyelmet, hogy a földmunkával járó beruházással el kell kerülni a védetté nyilvánított régészeti lelőhelyeket és a tájképi jelentőségű régészeti lelőhelyeket. A régészeti lelőhelyek területén bármilyen 30 cm mélységet meghaladó földmunka csak a Kormányhivatal által meghatározott módszerrel végzett megelőző feltárás után végezhető.	Intézkedést nem igényel.
Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság, Katasztrófavédelmi Hatósági Osztály	2022. 06. 16.	Felhívja a figyelmet a vízgazdálkodással, valamint a felszín alatti vizek védelmével kapcsolatos jogszabályok előírásainak betartására. Jelzi, hogy egyes szakaszok érintik a Dejtár-patak üzemelő sérülékeny vízbázis védőterületeit. A vízbázissal érintett területek szennyeződés érzékenysége: fokozottan érzékeny.	Intézkedést nem igényel.
Nógrád Megyei Kormányhivatal, Agrárügyi Főosztály, Földművelésügyi Osztály	2022. 06. 20.	1. Az 1.7.5 pont kiegészítéséhez küldi a hiányzó vadgazdálkodási üzemterveket jóváhagyó határozatok számát. 2. Véleménye szerint a vadászható madárfajok esetében (pl. tőkés réce, nyári lúd) értelmezhetetlen a G07 - Vadászat veszélyeztető tényező szerepeltetése.	1. A kiegészítést elvégeztük. 2. Vadászható madárfajok esetében töröltük a G07 veszélyeztető tényezőt.

Véleményalkotó	Időpont	Vélemény	Beépült-e a tervbe - indoklás
		<p>3. Megállapítja, hogy a tervezési területen tilos a vízivad vadászata, így – véleménye szerint – a vadászat nem lehet veszélyeztető tényező.</p> <p>4. Az 1.3.3.3 fejezetben a vadgazdálkodási tájak és a vadászatra jogosultak elnevezésével kapcsolatban pontosítást javasol.</p>	<p>3. A vízivad vadászata a tervezési terület DINPI működési területére eső részén tilos (országos jelentőségű védett természeti terület és Nemzetközi Jelentőségű Vadvíz (Ramsari terület)). A tervezési terület BNPI működési területére eső részén a vízivad vadászata jogszabály által nem tiltott. Fentieket jeleztük a fenntartási terv 2. pontjában a G07 veszélyeztető tényezőnél.</p> <p>4. A pontosítást elvégeztük.</p>
Balassagyarmat Város Jegyzője	2022. 06. 22.	Szakmai intézkedési terv kidolgozását és annak tervbe való beépítését javasolja a vetési varjú kolóniák településekről való kiszorítása érdekében.	A felvetett probléma kezelése nem a Natura 2000 fenntartási terv feladata.
Ipoly Erdő Zrt.	2022. 06. 24.	Javasolja a vagyonkezelésükben lévő Dejtári Csemetekert KE8 Szántóterületek kezelési egységből való kivételét, vagy néhány sorban külön szabályozni az ott végezhető tevékenységet az öntözés megengedésével.	Az SZ45 előírás-javaslatot kiegészítettük az alábbiak szerint: Öntözés nem megengedett. <i>[Megjegyzés: Kivéve a Dejtári Csemetekert területén (Dejtár 060/3, 060/5, 061/2 hrsz).]</i>
Bükk Nemzeti Park Igazgatóság	2022. 06. 27.	A BNPI működési területét is érintő tervezési terület fenntartási tervéhez javasol kiegészítéseket, pontosításokat.	A javasolt kiegészítéseket pontosításokat átvezettük a tervben.
SZTFH Budapesti Bányafelügyeleti Osztály	2022. 07. 27.	Tájékoztató, hogy nyilvántartásuk szerint a tervezési terület egy megállapított bányatelket és kettő, megkutatott, nyilvántartott ásványi nyersanyagvagyonnal rendelkező területet érint.	Az információkat beépítettük a megalapozó dokumentáció 1.3.3.6 Ipar alfejezetébe.

18. táblázat: Beérkezett vélemények és azok tervbe építése

II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

1. A tervezési terület alapállapot jellemzése

1.1. Környezeti adottságok

A tervezési terület Magyarország kistájainak katasztere (DÖVÉNYI, 2010.) alapján a Középső-Ipoly-völgy kistájat érinti.

A tervezési terület környezeti adottságai a kistáj megfelelő környezeti adottságain keresztül kerülnek bemutatásra.

1.1.1. Éghajlati adottságok

Mérsékelt hűvös-mérsékelt száraz éghajlatú kistáj. A hőmérséklet évi átlaga 9,0-9,8 °C, a tenyészidőszaké 16,0-16,5 °C közötti. A csapadék sokévi átlaga 600-620 mm; ebből a nyári félévben kb. 350 mm várható. Az ariditási index értéke 1,12 és 1,16 között változik.

Az éghajlati adottságok a Kárpát-medencében a jégkorszak óta megtalálható természetes társulások létét alapvetően nem veszélyeztetik. A jövőbeni klímaváltozás hatásai nem felbecsülhetők.

1.1.2. Vízirajzi adottságok

A madárvédelmi terület az Ipoly magyarországi középső és felső szakaszának árterét fedi le. Az Ipoly vízgyűjtőterületének egyharmada található Magyarországon, a madárvédelmi területen áthaladó szakaszához tartozó a folyótól délre. A vízgyűjtőterület változatos, hegyvidéki, dombvidéki és síksági területek egyaránt megtalálhatók rajta. Részben ennek a változatosságnak, részben a klímaváltozásnak köszönhetően az Ipoly vízjárása szélsőséges.

A VGT3 területre vonatkozó anyagában közölt adatok szerint „*az évenként lefolyó vízmennyiség ingadozásának mértéke több mint 1:7. Az előforduló legkisebb és legnagyobb vízhozamok aránya egy-egy esztendőn belül az 1:200-at is meghaladhatja, több évre vonatkoztatva elérheti az 1:1000-et. Mellékvízfolyásain ezek az értékek még nagyobb szélsőségeket mutatnak, e vízfolyások rendkívül érzékenyen reagálnak az érkező csapadék mennyiségére és intenzitására. A hazai dombvidéki jellegű kisvízfolyásainak vízjárása is szélsőséges.*” Rövid idő alatt lehullott, nagy mennyiségű csapadék gyorsan megjelenik a vízfolyásokban, telíti a medret, gyakran kiönt és elárasztja a környező területet, majd néhány óra múlva visszaáll a megelőző állapot. Átlagos csapadék mellett vízhozamuk csekély (minden esetben jóval 1 m³/s alatti), nyáron nagyon gyakran – hosszabb időszakokra – kiszáradnak.

Az Ipoly a hóolvadás után tavasszal (február – március táján) árad, majd a nyári esőzések hatására jelentkezik egy kora nyári hozamcsúcs. A harmadik, kisebb csúcsot az őszi esőzések okozzák október-november hónapokban. Kisebb áradások ezeken kívül is bármikor keletkezhetnek, ha a szlovákiai vízgyűjtőterület hegyvidéki déli lejtőire jelentős csapadék hullik. Kisvize augusztus-szeptember hónapokra esik. Balassagyarmatnál a folyó ökológiai kisvize 0,47 m³/s, nagyvize 286 m³/s.

A hazai oldalon, a madárvédelmi területen az Ipolyba torkolló jelentős vízfolyások közepes vízgyűjtőterülettel a Fekete-víz, a Dobroda-patak, a Lókos-patak, Ménes-patak, a Szentlélek-patak, kis vízgyűjtőterülettel a Derék-patak, a Csitári-patak, a Hévíz-patak és a Nyerges-patak. Allóvíztestekben szintén gazdag a terület, ezek bányatavak (Ludányhalászinál, Szécsénynél), a folyó holtmeder szakaszaiból alakultak ki (pl. a dejtári Nagy-tó), illetve az előzőekből kialakított halas- és horgásztavak.

Kommunális szennyvizek jelentős hatást gyakorolnak a Lókos-patakra, a Fekete-vízre, a Szentlélek-patakra, a Ménes-patakra, a Derék-patakra és a Dobroda-patakra. Nagyobb mennyiségű szennyvízbevezetés történik a folyóba Balassagyarmatnál is. Jelentősebb ipari

eredetű szennyvíz Balassagyarmatnál keletkezik a madárvédelmi terület közelében, kisebb mennyiségben pedig távolabb (Tolmácsnál, Rétságánál, Romhányánál) kerül három víztestbe. Száraz időszakokban sok vízfolyás víztest vízkészletének jelentős hányadát a befogadott tisztított szennyvizek teszik ki. Ez azért okoz problémát, mert feliszapolódnak a medrek, a beavatkozás pedig csak jelentős költséggel valósítható meg „természetbarát” módon. A kommunális szennyvizek tápanyagtartalma is nagyon magas, amit a még korszerű tisztítótelepek sem tudnak eltávolítani a kívánt mértékben. További – országosan jellemző – probléma, hogy a karbantartási és a meghibásodási időszakban gyakorlatilag tisztítatlan szennyvíz jut a befogadóba, Balassagyarmatnál közvetlenül az Ipolyba is.

Diffúz jellegű terhelés mezőgazdasági tevékenységből (elsősorban a régióban található nagyszámú állattartó telepről és a szántóföldi művelésből) és a tisztítatlan vagy nem megfelelő módon tisztított, a környezetbe elszivárgó kommunális szennyvízből jelenik meg a területen. A felszín alatti vizet érő diffúz nitrogénterhelés a legtöbb vízfolyás vízgyűjtőterületén magas vagy közepes, egyedül a Lókos-patak mentén és a Nyerges-patak vízgyűjtőjén alacsony. A fajlagos diffúz eredetű összes foszfor emisszió alacsony vagy alacsony-közepes, kivéve Szécsényél, a szentlélek-patakánál, ahol eléri a 400-500 g/ha/évet.

A vízfolyások ökológiai és biológiai állapota mérsékelt vagy gyenge (az Ipolyé mérsékelt), a Hévíz-pataké és a Csitári-pataké jó. A Derék-patak, a Ménes-patak, a Dobroda-patak fizikai-kémiai állapota a befolyásnál, továbbá az Ipolyé már jó, a többi vízfolyásé mérsékelt és gyenge. Az Ipoly vízének mindenkori minősége jelentősen függ a szlovákiai hatásoktól, mivel a vízgyűjtő nagyobb része is oda tartozik.

A madárvédelmi területen a sekély porózus víztest mennyisége és kémiai állapota általánosságban jó, megfelelő. A talajvíztükör az ártéri területek nagy részén felszíntől számított 0-2 méter közötti mélységben helyezkedik el.

A felszíni vízkivétel növekszik a területen. Dejtár környékén és Szécsénynél ivóvíz célú kivétel történik, kutak védőterülete részben vagy egészben a madárvédelmi területen található. A sekély porózus rétegből szintén növekvő mennyiségben történik vízkivétel szociális, mezőgazdasági, ipari és egyéb célokra is. A kisvízfolyásokból elsősorban öntözési céllal vesznek ki egyelőre kis mennyiséget. A tározók száma is növekszik a vízgyűjtőterületen. Jelenleg magyar oldalon, a madárvédelmi területen Ipolyba torkolló vízfolyások közül a Komra-völgyben, a Jenői-patakon Diósjenőnél, Tolmácsnál, a Lókos-patakon Nőtincsnél és Nyírjes-patak völgyében működik, Hévíz-patakon és a Lóci-patakon pedig épül ilyen árhullámot csökkentő és egyéb célú tározó.

A vízjogi engedély nélküli kútból történő vízkivételek ebben a régióban is jelentős veszélyt jelentenek a vízkészletre és a felszín alatti vizek minőségére.

Az Ipoly árvízvédelmi rendszerének kialakítása 2000 körül fejeződött be. A munkálatok elsődleges célja a folyó vízszállító képességének növelése, valamint az árvízvédelmi terület százévenkénti előfordulási valószínűségű árvízszintre méretezése volt. A folyón a Nógrád megyei szakaszon 3 duzzasztómű is épült, ezen kívül – főként szlovák oldalon – belvízátelő szivattyútelepek és árvízapasztó tározók is létesültek.

1.1.3. Talajtani adottságok

A kistáj változó szélességű völgyét a fiatal kéregmozgások alakították. Az alapkőzet oligocén agyagmárga, miocén homokkő, kisebb foltokban lajtamészke és andezittufa. A talajképző kőzetet folyóvízi üledék, lejtőhordalék, teraszkaevics és homok alkotja, amelyeken váltakozva humuszos homok, réti öntés és réti talajok fordulnak elő. E talajok mechanikai összetétele homok, iszap és iszapos vályog. Az agyagos üledékeken főleg réti és réti öntéstalajok képződtek. Az Ipoly árteréből kiemelkedő területeken erdőtalaj és barnaföld jellemző. A legmagasabb térszíneken erősen erodált agyagbemosódásos barna erdőtalajok találhatóak. A Középső Ipoly-völgy talajai az Alsó Ipoly-völgy talajainál sokkal nedvesebbek – a folyó

mentén jórészt homokos vályog, vályog vagy agyag alapkőzeten kialakult, karbonátmentes, emiatt savanyú, szerves anyagban szegény, gyenge tápanyag-feltáródással jellemezhető öntés, öntés réti és réti talajok találhatóak, melyeken nedves rétek, valamint lápos, mocsaras területek (pl. Ipolyszög) alakultak ki.

A terület élőhelyei a talajtani adottságoknak megfelelően alakultak ki. A talajok jellegének gyors változása nem várható, ezért a jövőben sem befolyásolják az élőhelyek fennmaradását

1.2. Természeti adottságok

A tervezési terület növényföldrajzilag a Pannóniai flóratartományon (*Pannonicum*) belül az Északi-középhegység flóraidékének (*Matricum*) Börzsöny és a Cserhát flórajárásába (*Neogradense*) tartozik.

A fás társulások közül a tervezési terület természetvédelmi szempontból legértékesebb vegetációtípusát adják egyrészt az éger- és fűzlápok az égeres mocsárerdőkkel. A láperdők erősen veszélyeztetett, részben már leromlott állományokkal is találkozhatunk. Ezekben a lápi fajok kiszorultak és elsősorban nitrofitá gyomok (pl. nagy csalán (*Urtica dioica*), erdei szeder (*Rubus fruticosus*)) vagy nem lápi magasságok veszik át az uralmat. A bántási sás (*Carex buekii*) égeresek alatti kiterjedt foltjai is leromlást jeleznek.

A ligeterdőket elsősorban az Ipolyt végigkísérő – sokszor csak pár fa szélességű – fűzfásor képviseli, a szélesebb „kiöblösödések” ritkák a területen, azok is elsősorban a kaszálás megszünte után másodlagosan alakulhattak ki. Területi kiterjedésük így is jelentősnek mondható. Degradáltságuk sok esetben jelentős, a tömegesen fellépő özönnövények miatt.

Természetvédelmi szempontból legproblematisabbak az akác (*Robinia pseudoacacia*) önfenntartó állományai, amelyek elsősorban a – sok esetben zárvány – homoki gyepeket veszélyeztetik. Maga a homok alapkőzet is igen kedvező fennmaradásuk szempontjából. Érdekes módon az akác (*Robinia pseudoacacia*) természetes, magászó példányokkal az Ipolyt követő fűzligetekben is találkozhatunk.

A nemesnyarasokat elsősorban korábbi szántókon hozták létre. Sajnálatosan az 1980-as évek végén az ipolyvecei Ortás-réteken mocsarak helyén is kialakítottak nemesnyaras (*Populus x euramericana*) erdőállományokat, amelyek természetvédelmi szempontból nem kívánatosak, hiszen hozzájárulnak a terület lassú kiszáradásához. A mélyfekvésű részeken a korábbi erdőtelepítés mára részben teljesen „kikopott” és fajgazdag gyékényes (*Typha ssp.*), békabuzogányos (*Sparganium ssp.*), virágkákás (*Butomus umbellatus*) mocsarak alakultak ki. Ezek a területeken az erdőtenyészet létjogosultsága is megkérdőjelezhető. A Pakócza területén található homokdombokra ültetett erdeifenyvesek (*Pinus sylvestris*) másodlagos expanzióra kevésbé képesek, így természetvédelmi szempontból kevésbé veszélyesek.

A vizsgált területeken jelentős kiterjedésben találhatunk másodlagos cserjéseket, amelyek eredetüket és fajkészletüket tekintve két nagy csoportba sorolandók. Az üde cserjések elsősorban mélyfekvésű területek másodlagos szukcessziójával formálódnak, elsősorban fűzfajok (*Salix ssp.*), a kutyabenge (*Frangula alnus*) és a veresgyűrű som (*Cornus sanguinea*) dominanciájával jellemezhetőek. A száraz cserjések elsősorban a homokháton terjednek másodlagosan, differenciálódásukat a korábbi nagy volumenű állattartás megszünte idézte elő. Vezérnövényük az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), a kökény (*Prunus spinosa*) és a vadrózsa (*Rosa canina* s.l.). Sajátos módon néhány üde mocsárrét kiszáradását követően is a töviskés cserjések előretörése volt megfigyelhető, sok esetben közvetlenül az Ipoly-folyó mentén.

A fátlan élőhelyeken a legnagyobb kiterjedést a mocsárrétek jelentik. A korábbi rendszeres elöntések és a rendszeres kezelés (kaszálás, részben legeltetés) biztosították fennmaradásukat. A nagy kiterjedésű réteken több – gyakran egymással átmenetet vagy mozaikot – képező réttípus is megtalálható. A réti csenkeszes állományok már a száraz gyepek felé mutatnak

kapcsolatot, míg a spektrum másik (üde) szélén lévő pántlikafüves (*Baldingeria sp.*) és magassásos állományok már a mocsarakhoz közelítenek. A rendszeres elöntések számos évelő fajnak az állományára kedvezőtlen hatást gyakorolnak, amelyek itt így jóval ritkábbak, mint az Ipoly felsőbb szakaszán (pl. őszi vérfű /*Sanguisorba officinalis*/) vagy hiányoznak is (szibériai nőszirm /*Iris sibirica*/). Az Ipoly-völgy Alfölddel való rokonságát azon közös – általánosan elterjedt – mocsárréti fajok mutatják, amelyek itt tömegesek lehetnek (pl. északi galaj /*Galium boreale*/, mocsári- és fénylő kutyatej /*Euphorbia palustris*, *E. lucida*/, csikorgófű /*Gratiola officinalis*/, fénylő borkóró /*Thalictrum lucidum*/). Sajnálatosan a nem kezelt állományok „özönnövény-fertőzöttsége” igen jelentős lehet.

A magassásosokban uralkodó lehet a parti-, a mocsári-, a bókoló- és a rókasás (*Carex riparia*, *C. acutiformis*, *C. melanostachya*, *C. vulpina*), de leggyakrabban a bántási sás (*Carex buekii*) sokszor degradált monodomináns foltjaival találkozhatunk. Jelentős értéket képviselnek a területen a zombéksásosok (*Carex elata*), amelyek legtermészetesebb állományai a lápok feltöltődési zónájában, illetve egykori égerlápok helyén alakultak ki. A mocsarak teljes spektruma megtalálható a tavi nem tőzegképző nádasok, gyékényesektől a virágkákás – mételykórós mocsarakig. Az egykori holtágak részben a szukcesszió erősen előrehaladott állapotában vannak, de számos – többnyire másodlagosan kimélyített – természetes víztérrel rendelkező állomány is ismert a tervezési területről (pl. dejtári Kifli-tó).

Legjellegzetesebbek a vízboglárkás (elsősorban hínáros vízboglárkás /*Ranunculus trichophyllus*/) hínarasok, amelyben egy ponton a regionálisan ritka vízitök (*Nuphar luteum*) is ismert. Különös jelentőséggel bír továbbá az egykori ipolyvecei állattartó telep mellett kialakított mesterséges itató gödrében található homogén tófonalhínár (*Zanichellia palustris*). Bár a területen a magassági eltérések nem jelentősek, az árterületen a néhány méteres, deciméteres eltérések is jelentősen befolyásolhatják a vegetáció fejlődését. Az elöntések alá nem kerülő homoki magaslatokon igen értékes homokpusztai és homoki erdőssztyepp vegetáció maradhatott fenn. Sajnos ezeket a területrészeket érte – éppen az ármentes voltuk miatt – a legjelentősebb káros antropogén behatás, úgymint a területek erdősítése, fenyvesítése, illetve a gyepek feltörése. A legtermészetesebb állományok – feltehetőleg ősgyepek – Dejtár térségében maradhattak fenn („Páskom-legelő”), amelyet jól mutat számos értékes faj (homoki árvalányhaj /*Stipa borystenica*/, szürkés ördögyszem /*Scabiosa canescens*/, apró keresztfü /*Cruciata pedemontana*/) elterjedési mintázata is.

Másrészt az is elmondható, hogy ezen élőhelyek regenerációja spontán is bekövetkezhet, igaz a másodlagos szukcesszióval közepes természetességű, specialista fajokban viszonylag ritka állományok alakulhatnak ki egykori szántókon, parlagokon. Ezen állományokban már a következő homoki karakterfajok is megtelepedhetnek: buglyos fátyolvirág (*Gypsophila paniculata*), kékcstillag (*Jasione montana*), szürkekáká (*Holoschoenus romanus*), ezüstperje (*Corynephorus canescens*), stb.

A homoki parlagok kaszálása, esetleges legeltetése igen fontos lehet a másodlagos szukcesszió felgyorsításában, másrészt az özöngyomok kontrollálásában. A tervezési terület kiemelt értékét jelentik azon zártabb homokpusztai állományok, ahol erdőssztyepp-fajok jelennek meg tömegesen, úgymint tarka nőszirm (*Iris variegata*), sápadt zanót (*Chamaecytisus virescens*), parlagi rózsza (*Rosa gallica*) és piros gólyaorr (*Geranium sanguineum*).

Az Ipoly változatos vizes élőhelyei több értékes és néhány védett csiga- és kagylófajnak adnak otthont. A rajzos bődöncsiga (*Theodoxus danubialis*) állományai több ponton is ismertek, míg a szárazföldi életmódú éti csiga (*Helix pomatia*) általánosan elterjedt a folyóvölgy természetszerű élőhelyein. A változatos abiogén viszonyokkal rendelkező terület csigafaunája nagy diverzitású. Az egyes élőhelyek esetében kialakuló más és más, egyenként általában kevés fajjal, de nagy egyedszámmal jellemezhető fajkompozíció kialakulásáért a vizekben uralkodó oxigéntelítettség, a szulfidtermelődés, az áramlási viszonyok eltérései, az aljzat minősége és a

hasonló táplálékbázisból adódó kompetíció felelős. A kagylófajok közül jelentős a tompa folyamkagyló (*Unio crassus*).

A terület rovarfaunája igen változatos. A lepkefajok közül megtalálható itt vérfühangyaboglárka (*Maculinea teleius*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), csíkos medvelepke (*Euplagia quadripunctaria*)* és sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*). A sok vizes élőhely a terület szitakötő-faunájának is kedvez. Előfordul a lápi acsa (*Aeshna isosceles*), a kisasszony szitakötő (*Calopteryx virgo*), a díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*), a ritka légivadász (*Coenagrion scitulum*), a sárgás szitakötő (*Gomphus flavipes*), a feketelábú szitakötő (*Gomphus vulgatissimus*), a mocsári szitakötő (*Libellula fulva*), a csermelyszitakötő (*Onychogomphus forcipatus*) és az erdei szitakötő (*Ophiogomphus cecilia*). A bogárfajok közül említésre méltó az öves homokfutrinka (*Cicindela hybrida*), a nagy karmosbogár (*Potamophilus acuminatus*) és a négyűpű karmosbogár (*Macronychus quadrituberculatus*).

A folyó halfajokban is igen gazdag, ezek közül a területen jelölő faj a Petényi-márna (*Barbus meridionalis*), a halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), a homoki küllő (*Gobio kessleri*), a széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*), a selymes durbincs (*Gymnocephalus schraetzer*), a réti csík (*Misgurnus fossilis*), a szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), a törpecsík (*Sabanejewia aurata*) és a német bucó (*Zingel streber*).

Kétéltű-fajokban is bővelkedik a terület. Elmondható, hogy – a hegyvidéki és a különlegesen ritka fajokat nem számítva – gyakorlatilag minden hazai kétéltű- és hüllőfaj előfordul az Ipoly völgyében; ami szám szerint 12 kétéltű és 6 hüllőfajt jelent. Natura 2000-es szempontból kiemelhető a vöröshasú unka (*Bombina bombina*) és dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*).

A hüllőfajok is szép számmal képviseltetik magukat: mocsári teknős (*Emys orbicularis*), zöld varangy (*Bufo viridis*), zöld levelibéka (*Hyla arborea*), erdei béka (*Rana dalmatina*), kecskebéka (*Rana esculenta*), kis tavibéka (*Rana lessonae*), tavibéka (*Rana ridibunda*), gyepi béka (*Rana temporaria*), barna ásóbéka (*Pleobates fuscus*), fűrgye gyík (*Lacerta agilis*), zöld gyík (*Lacerta viridis*) és kockás sikló (*Natrix tessellata*).

Rengeteg madárfaj használja élő-, vagy táplálkozóhelyként a területet, pl. kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*), bölömbika (*Botaurus stellaris*), törpegém (*Ixobrychus minutus*), nagy kócsag (*Egretta alba*), vörösgém (*Ardea purpurea*), fekete gólya (*Ciconia nigra*), fehér gólya (*Ciconia ciconia*), vörösnyakú lúd (*Branta ruficollis*), darázsölyv (*Pernis apivorus*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*), kígyászölyv (*Circaetus gallicus*), hamvas rétihéja (*Circus pygargus*), halászsas (*Pandion haliaetus*), kék vércse (*Falco tinnunculus*), kerecsensólyom (*Falco cherrug*), haris (*Crex crex*), gólyatöcs (*Himantopus himantopus*), nagy póling (*Numenius arquata*), nagy goda (*Limosa limosa*), piroslábú cankó (*Tringa totanus*), kormos szerkő (*Chlidonias niger*), szalakóta (*Coracias garrulus*), gyurgyalag (*Merops apiaster*), gyöngybagoly (*Tyto alba*), kuvik (*Athene noctua*).

Az emlősök közül az európai hód (*Castor fiber*) és a vidra (*Lutra lutra*), valamint a számos denevérfaj (hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*), közönséges denevér (*Myotis myotis*), nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*), hosszúszárnyú denevér (*Miniopterus schreibersi*), nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*), tavi denevér (*Myotis dasycneme*), csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*), kereknyergű patkósdenevér (*Rhinolophus euryale*), nagy patkósdenevér (*Rhinolophus ferrumequinum*), kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*), durvavitorlájú törpedenevér (*Pipistrellus nathusii*), fehérszélű törpedenevér (*Pipistrellus kuhlii*), közönséges késeidenevér (*Eptesicus serotinus*), szőröskarú koraidenevér (*Nyctalus leisleri*), közönséges törpedenevér (*Pipistrellus pipistrellus*), szoprán törpedenevér (*Pipistrellus pygmaeus*), vízi denevér (*Myotis daubentonii*), rőt koraidenevér (*Nyctalus noctula*)), illetve a mogyorós pele (*Muscardinus avellanarius*) és a vadmacska (*Felis silvestris*) előfordulása fontos.

1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű madárfajok

A Natura 2000 adatlapon szereplő közösségi jelentőségű madárfajok:

Irányelv melléklete	magyar név	latin név	Státusz	Populáció (A-D)
II.	bőjti réce	<i>Anas querquedula</i>	vonuló	A
I., II., III.	aranylile	<i>Pluvialis apricaria</i>	vonuló	B
I.	fekete gólya	<i>Ciconia nigra</i>	vonuló	B
I.	jégmadár	<i>Alcedo atthis</i>	állandó	B
I.	pettyes vízicsibe	<i>Porzana porzana</i>	fészkelő	B
II.	régi cankó	<i>Tringa glareola</i>	vonuló	B
I.	bakcsó	<i>Nycticorax nycticorax</i>	fészkelő	C
I.	balkáni fakopáncs	<i>Dendrocopos syriacus</i>	állandó	C
II., III.	barátréce	<i>Aythya ferina</i>	vonuló	C
I.	barna rétihéja	<i>Circus aeruginosus</i>	fészkelő	C
-	billegetőcankó	<i>Actitis hypoleucos</i>	vonuló	C
I.	bölömbika	<i>Botaurus stellaris</i>	fészkelő	C
I.	cigányréce	<i>Aythya nyroca</i>	fészkelő	C
II., III.	csörgő réce	<i>Anas crecca</i>	vonuló	C
I.	darázsölyv	<i>Pernis apivorus</i>	fészkelő	C
I.	fehér gólya	<i>Ciconia ciconia</i>	fészkelő	C
-	feketenyakú vöcsök	<i>Podiceps nigricollis</i>	fészkelő	C
-	függőcinege	<i>Remiz pendulinus</i>	fészkelő	C
-	füleskuvik	<i>Otus scops</i>	fészkelő	C
II.	guvat	<i>Rallus aquaticus</i>	fészkelő	C
I.	halászsas	<i>Pandion haliaetus</i>	vonuló	C
I.	hamvas rétihéja	<i>Circus pygargus</i>	vonuló	C
I.	haris	<i>Crex crex</i>	fészkelő	C
-	hegyi billegető	<i>Motacilla cinerea</i>	telelő	C
II., III.	kanalas réce	<i>Anas clypeata</i>	vonuló	C
I.	kanalagém	<i>Platalea leucorodia</i>	vonuló	C
I.	karvalyposzáta	<i>Sylvia nisoria</i>	fészkelő	C
I.	kékes rétihéja	<i>Circus cyaneus</i>	vonuló	C
I.	kékes rétihéja	<i>Circus cyaneus</i>	telelő	C
II.	kendermagos réce	<i>Anas strepera</i>	vonuló	C
I.	kis őrgébics	<i>Lanius minor</i>	fészkelő	C
II.	kis póling	<i>Numenius phaeopus</i>	vonuló	C
I.	kis vízicsibe	<i>Porzana parva</i>	fészkelő	C
-	kis vöcsök	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	fészkelő	C
II., III.	kontyos réce	<i>Aythya fuligula</i>	vonuló	C
I.	kormos szerkő	<i>Chlidonias niger</i>	vonuló	C
I.	lappantyú	<i>Caprimulgus europaeus</i>	fészkelő	C
II.	nagy goda	<i>Limosa limosa</i>	vonuló	C
I.	nagy kócsag	<i>Egretta alba</i>	fészkelő	C
I.	nagy kócsag	<i>Egretta alba</i>	vonuló	C
II., III.	nagy lilik	<i>Anser albifrons</i>	vonuló	C
II.	nagy póling	<i>Numenius arquata</i>	vonuló	C
II., III.	nyári lúd	<i>Anser anser</i>	vonuló	C
II., III.	nyári lúd	<i>Anser anser</i>	fészkelő	C
I.	örvös légykapó	<i>Ficedula albicollis</i>	fészkelő	C

Irányelv melléklete	magyar név	latin név	Státusz	Populáció (A-D)
I., II.	pajzsoscankó	<i>Philomachus pugnax</i>	vonuló	C
-	partifecske	<i>Riparia riparia</i>	fészkelő	C
II.	piroslábú cankó	<i>Tringa totanus</i>	fészkelő	C
I.	rétisas	<i>Haliaeetus albicilla</i>	vonuló	C
II., III.	sárszalonka	<i>Gallinago gallinago</i>	vonuló	C
II., III.	tőkés réce	<i>Anas platyrhynchos</i>	vonuló	C
I.	törpegém	<i>Ixobrychus minutus</i>	fészkelő	C
I.	tövisszúró gébics	<i>Lanius collurio</i>	fészkelő	C
I.	vándorsólyom	<i>Falco peregrinus</i>	vonuló	C
II., III.	vetési lúd	<i>Anser fabalis</i>	telelő	C
I.	vörös gém	<i>Ardea purpurea</i>	fészkelő	C
I.	vörösnyakú lúd	<i>Branta ruficollis</i>	vonuló	C
-	barkóscinege	<i>Panurus biarmicus</i>	fészkelő	D
I.	barna kánya	<i>Milvus migrans</i>	vonuló	D
I.	békászó sas	<i>Aquila pomarina</i>	vonuló	D
I.	daru	<i>Grus grus</i>	vonuló	D
I.	erdei pacsirta	<i>Lullula arborea</i>	fészkelő	D
I.	fattyúszerkő	<i>Chlidonias hybridus</i>	vonuló	D
I.	fekete harkály	<i>Dryocopus martius</i>	fészkelő	D
I.	fülemülesítke	<i>Acrocephalus melanopogon</i>	vonuló	D
I.	gólyatöcs	<i>Himantopus himantopus</i>	vonuló	D
I.	hamvas küllő	<i>Picus canus</i>	fészkelő	D
II.	kék galamb	<i>Columba oenas</i>	vonuló	D
II.	kék galamb	<i>Columba oenas</i>	telelő	D
I.	kék vércse	<i>Falco vespertinus</i>	vonuló	D
I.	kékbegy	<i>Luscinia svecica</i>	fészkelő	D
II.	kerceréce	<i>Bucephala clangula</i>	vonuló	D
I.	kerecsensólyom	<i>Falco cherrug</i>	vonuló	D
I.	kígyászölyv	<i>Circaetus gallicus</i>	vonuló	D
I.	kis bukó	<i>Mergus albellus</i>	vonuló	D
I.	kis bukó	<i>Mergus albellus</i>	telelő	D
I.	kis kárókatona	<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	vonuló	D
I.	kis kócsag	<i>Egretta garzetta</i>	fészkelő	D
I.	kis kócsag	<i>Egretta garzetta</i>	vonuló	D
I.	kis lilik	<i>Anser erythropus</i>	vonuló	D
I.	közép fakopáncs	<i>Dendrocopos medius</i>	állandó	D
I.	küszvágó csér	<i>Sterna hirundo</i>	vonuló	D
I.	parlagi pityer	<i>Anthus campestris</i>	fészkelő	D
I.	parlagi sas	<i>Aquila heliaca</i>	állandó	D
I.	szalakóta	<i>Coracias garrulus</i>	vonuló	D
I.	szerecsensirály	<i>Larus melanocephalus</i>	vonuló	D
I.	szirti sas	<i>Aquila chrysaetos</i>	telelő	D
I.	uhu	<i>Bubo bubo</i>	állandó	D
I.	uráli bagoly	<i>Strix uralensis</i>	állandó	D
-	vörösnyakú vöcsök	<i>Podiceps grisegena</i>	fészkelő	D

19. táblázat: A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű madárfajok

Állandó fajok

Faj neve:	jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Általános a víztestek mentén, de költése kevésbé jellemző az Ipoly szélsőséges vízjárású részein.
Állománymagyság (jelöléskor):	30-50 pár (állandó)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	30-50 pár (állandó)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európában csökkenő, hazai állományának trendje bizonytalan, stabil. Áradásokkor ideiglenesen kiszorul az Ipolyról.
Faj veszélyeztetettsége:	Hirtelen vízszintváltozások (villámárvizek) nem kedveznek a fészkelésének, a vízügyi beavatkozások (partkövezés, meder „rendezetté tétele”) szintén negatív hatással van. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	vízszintingadozás költéskor (villámárvizek), zavarás (horgászat, vizitúrázók), szennyezések, vízügyi beavatkozások, szakadó partfalak kezelése. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: F16 - Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó egyéb lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák G22 - Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra F28 - Árvízi vízhozam és árvízvédelem módosítása lakossági vagy rekreációs fejlesztés céljából Xo - Államhatáron kívülről érkező veszélyeztető tényezők és hatások E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	balkáni fakopáncs (<i>Dendrocopos syriacus</i>)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	A legtöbb fás, urbánus és rurális élőhelyen előfordul, kertekben, gyümölcsösökben, parkokban, ültetvényeken és lakott területen egyaránt. Összefüggő előfordulási területek a nagyobb településeken fordulnak elő. Az Ipoly-völgyben is leginkább településekhez kötődő facsoportoknál, kertekben fordul elő kis számban – az állomány egy része minden bizonnyal a területen kívül, a településeken fészkel.
Állománymagyság (jelöléskor):	10-15 pár (állandó)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	10-15 pár (állandó)

Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya stabil, a hazai állományváltozása bizonytalan, a területen leginkább stabil trendet mutat.
Faj veszélyeztetettsége:	A tervezési területen a településekhez, beépített területekhez közeli idősebb fás állományok (pl. gyümölcsösök) megőrzésével az állomány fenntartható. Élőhelyeinek kiterjedése a területen nem jelentős, jó részük a területen kívül, a településeken található. Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Idősebb csonthéjas (dió) gyümölcsösökhöz való kötődése révén ezek eltűnése veszélyeztetheti fészkelőállományát. A területen a legfőbb veszélyeztető tényező faj számára a forgalmas utak mentén történő gázolás: E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak) A05 - Kis táji elemek felszámolása

Fészkelő fajok

Faj neve:	nyári lúd (<i>Anser anser</i>)
Irányelv melléklete:	II., III.
Faj előfordulásai a területen:	Az alföldi mocsarak, természetes tavak, halastavak kiterjedt nádas-gyékényes élőhelyein költ. Legfontosabb élőhelyei a lágyszárú dominanciájú vizes élőhelyek, szikes és észikesedére hajlamos gyepek. A tervezési területen Drégelypalánk környékén, a vizes élőhely rekonstrukción, valamint a Szécsényi-réten költ.
Állomány nagyság (jelölés):	10-30 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítés):	10-30 (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az elmúlt évtizedekben mindenütt növekedett vagy legalább szinten maradt az állomány.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Tavaszi-nyári időszakban a vízhiány, betegség (botulizmus), mérgezés (növényvédő szer, ólom), vaddisznó és róka növekvő állománya. A mezőgazdasági károkozása miatt fontos az agrár-környezetgazdálkodási intézkedések elérhetővé tétele. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) F07 - Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek G08 - Hal- és vadállomány kezelése E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Többnyire halastavak, holtágak, víztározók, természetes mocsarak és lápok nádasában fészkel, többnyire telepesen, de hajlamos kisebb nádasokban, laza, homogén kolóniát alkotva is megtelepedni. A terület nyugati és középső részén költ nádas, sásos területeken.
Állománymagyság (jelölés):	10-15 pár (fészkelő)
Állománymagyság (tervkészítés):	10-15 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Csökkenő állományú faj, a száraz vegetációs időszak a fészkelések megkezdését és lefolytatását nehezíti, illetve a vonulásakor csökkenti a visszatérő madarak számát.
Faj veszélyeztetettsége:	Országos állománya csökkenő, a területen is tapasztalható a tendencia. Nagy mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vízrendezés, szárazodás, vaddisznó fészekpredációja, légvezetékek ütközés. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (légvezetékek) G08 - Hal- és vadállomány kezelése E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Vízínövényzetben gazdag halastavak, víztározók, mocsarak, morotvák, sekélyebb vízállások fészkelője. Terület északkeleti részén csak költéssel próbálkozás fordult elő, a délnyugatabbi részekben a vizek mentén gyér számban költ.
Állománymagyság (jelölés):	5-10 pár (fészkelő)
Állománymagyság (tervkészítés):	5-10 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai és hazai állománya némi bizonytalansággal enyhén növekvő tendenciát mutat, a növekedés a vonuló állományra biztosabb.
Faj veszélyeztetettsége:	Érzékenyen reagál az élőhelyek változásaira, növényzet megváltozására, túllegeltetésre, vízviszonyok megváltozására. Közepesen veszélyeztetett.

Veszélyeztető tényezők:

Zavarás, vadászat, betegség (botulizmus), mérgezés (növényvédő szer, ólom), vaddisznó és róka növekvő állománya, kaszálás, legeltetés, nádirtás vízpartokon fészkelési időben.
 A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára:
 A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából
 N02 - Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
 D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)
 F07 - Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek
 G07 – Vadászat
 E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	bölgömbika (<i>Botaurus stellaris</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Alföldi mocsarak, lápok, nagyobb tavak, halastavak, víztározók nádasaiban, illetve szikes tavak zsiókás szegélyében fészkel. Lágyszárú dominanciájú vizes élőhelyek, szikes gyepek közelében legvalószínűbb az előfordulása. A terület nyugati és középső részén költ nádas, sásos területeken.
Állománynagyság (jelöléskor):	10-30 pár (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	10-30 pár (fészkelő) – az utóbbi néhány évben jóval kisebb fészkelőállomány valószínűsíthető.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állományát rejtett életmódja és a gyakori poligámia miatt nehéz pontosan meghatározni. Európai állományát stabilnak feltételezik, hazai állománya mérsékelten csökken. A területen is csökkenés a jellemző, de az Északi-középhegységtől északra jelentős állománya él. A vaddisznó vadászati hasznosítását jelentősen növelni szükséges, mert az vaddisznóállomány növekedése és a területek vízborításának csökkenése fokozza a predációs nyomást.
Faj veszélyeztetettsége:	A faj az elmúlt években alig-alig került elő fészkelőként. Túllegeltetés felszámolja a nádasos-sásos élőhelyeket, a szárazodás utat nyit a fészekpredátoroknak. Nagy mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vízrendezés, vízvezetés, szárazodás, nádirtás, intenzív nádgazdálkodás, vaddisznó, légvezetékeknek való ütközés. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)

G08 - Hal- és vadállomány kezelése
E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	lappantyú (<i>Caprimulgus europaeus</i>)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Puha- és keményfás ligeterdők, ritkás/felnyíló erdőállományok. Tipikus táplálkozóterületei a fákkal és cserjékkel elszórtan benőtt homoki gyepek, legelők, mocsárrétek.
Állomány nagyság (jelölés):	5-10 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítés):	5-10 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Stabilnak feltételezhető állomány, a faj éjszakai életmódja miatt nehezen detektálható trenddel.
Faj veszélyeztetettsége:	Hosszú távú megőrzését az egykori elszórtan fákkal borított, nyílt legelők megőrzése, rekonstrukciója, az inváziós fajok (pl. a selyemkóró, zöld juhar, gyalogakác) visszaszorítása, illetve a repülő rovarok állományának megőrzése garantálhatja. Utóbbihoz elengedhetetlen a legelő állatállomány fenntartása, ugyanakkor a túlzott használat és a műtrágyázás kerülendő Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: I02 - Egyéb idegenhonos inváziós fajok, (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül) E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak) A05 - Kis táji elemek felszámolása (pl. sövények, kőfalak, nyílt árkok, források, magányos fák) mezőgazdasági parcellák összevonása céljából B06 - Fakitermelés (kivéve tarvágás) B08 - Idős fák eltávolítása (kivéve a lábönálló vagy fekvő holtfát) B09 – Tarvágás

Faj neve:	fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Az aktív fészkek a környező, kapcsolódó településeken találhatóak jelentős számban. A tervezési területen belül a ludányi réten és az ipolyszögi égerlápon költ 1-2 pár. A területen belül „játszó” fészkek is előfordul kajtár (fiatal) madaraknak. A tervezési terület, mint fészkelési táplálkozóterület és vonulási táplálkozó és éjszakai szállóhely is jelentős.

Állománynagyság (jelöléskor):	30-50 pár (fészkelő) – a tervezési terület által érintett településeken
Állománynagyság (tervkészítéskor):	30-40 pár (fészkelő) – a tervezési terület által érintett településeken. Az MME által kezelt fehér gólya adatbázisban a legfrissebb adat (2019) 36 működő fészekről számol be.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Hazai állományában enyhe csökkenés mutatkozik. A terület középső részén stabil-növekvő, máshol csökkenő állománnyal jellemezhető.
Faj veszélyeztetettsége:	Táplálkozóterületek minőségének változása, vonalas infrastruktúra (áramütés és vezetéknek ütközés, főleg kapcsolóoszlopokon). Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Táplálékbázis csökkenés (túlhasználat, vízállapotok, szárazodás, túllegeltetés). Áramütés. Vezetéknek ütközés. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: A09 - Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából N02 - Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Tipikus fészkelőhelyei az alföldi mocsarak, tavak, halastavak, folyóvölgyek, csatornák, holtágak dús és magas növényzetet (nádasok, gyékényesek). Megtelepedéséhez tavasszal legalább 20-30 cm-es vízborítás szükséges, de ha megfelelő táplálék áll rendelkezésre a száraz füves pusztákon, mezőgazdasági területeken is megtelepedhet. Az Ipoly-völgyben nádasos területeken általánosan előfordul.
Állománynagyság (jelöléskor):	15-20 pár (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	15-20 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya növekszik, a hazai állomány enyhén csökkenést mutat. A költőpárok aktuális száma nagymértékben függ a táplálékellátottságtól, pocokgradációs években akár 50-100%-kal is emelkedhet. Nem nagy sűrűségben található az országos helyzethez képest. Helyi állománya is enyhe csökkenést mutat Madáratlasz Program adatai alapján.

Faj veszélyeztetettsége:	A vizes élőhelyek jelenlegi állapotban való fenntartásával, illetve rekonstrukciójával, illetve az emlős ragadozók állományának apasztásával a faj a területen megőrizhető. A kisebb kiterjedésű, természetes vizes élőhelyek (medermaradványok, buckatavak) horgászati hasznosítása damilba akadást jelentheti. A területről az elmúlt évek vonatkozásában szándékos vagy véletlen mérgezésről nincs adat. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Élőhelyeinek szárazodása, nádasok, gyékényesek levágása fészkelési időben, emlősök (vaddisznó, róka) predációja, intenzív horgászat (vízben, vízparton maradó damil, horog). A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: F07 - Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek G08 - Hal- és vadállomány kezelése E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	haris (<i>Crex crex</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Nedvesebb gyepeken, üde, magas fűvű réteken fordul elő leggyakrabban, amelyek rekettyefűz bokrokkal, facsoportokkal tagoltak. Nedvesebb gyepeken, vízállapottól függően a területről sok helyen ismert költése. Fészkelő állományának nagysága jellegzetesen fluktuál az adott év tavaszi-nyári vízellátásától (csapadék, árvizek) függően.
Állomány nagyság (jelöléskor):	5-50 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	5-50 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	A hazai állomány csökkenő tendenciájú. A csapadékviszonyoknak és vízállapotoknak köszönhetően természetes ingadozást mutat a területen fészkelő állomány.
Faj veszélyeztetettsége:	A területen jelenléte leginkább a vízállapotoktól függ. A tavaszi vizek hosszabb idei történő megtartásával, a tocsogós gyeppek természetes, lassú leszáradásával a növelhető lenne a fészkelési gyakorisága. Kaszálással hasznosított gyeppek esetén nagyobb a fészkelés valószínűsége, mert a legeltetett gyeppek gyakran túlhasznosítottak, nem biztosítanak elegendő takarást. A gyeppek intenzívebb használata (műtrágyázás, felülvetés) negatív hatással jár, mert csökkenti a táplálékbázist. Kaszálás esetén a megfelelő időzítés, a madárbarát kaszálási mód és térbeli szabályozás

Veszélyeztető tényezők:	(mozaikos kaszálás, nagyobb kiterjedésű kaszálatlan területek fennhagyásával) elsődleges fontosságú. Nagy mértékben veszélyeztetett.
	A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: A09 - Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából N02 - Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében A20 - Műtrágya kijuttatása mezőgazdasági területre A13 - Gyepterületek és egyéb féltermészetes területek felülvetése G08 - Hal- és vadállomány kezelése E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Általánosan elterjedt faj, csak a zárt, erdős térségeket kerüli. Telepesen, gyakran vegyes gémtelpeken fészkel. A terület nyugati részére (DINPI működési terület) jellemző a költése.
Állomány nagyság (jelöléskor):	5-10 (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	5-10 (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya növekedést mutat, hazai állománya az utóbbi időszakban erősen növekvő. A terület jóval nagyobb állományokat is képes volt produkálni, ha a vaddisznó nem járna rá a fészkekre.
Faj veszélyeztetettsége:	A vaddisznó létszámának apasztásával, a vizes élőhelyek megőrzésével, illetve rekonstrukciójával megőrizhető telepei, így a fészkelőállomány megőrizhető, illetve erősíthető. Nagy mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Zavarás, vaddisznó, légvezetékek, vizek állapota. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: A09 - Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés: táplálékbázisát csökkenti A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából N02 - Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek): ütközés, illetve áramütés veszélye G08 - Hal- és vadállomány kezelése: vaddisznó, esetleg róka fészekpredációja

D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek): ütközés, illetve áramütés veszélye
E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Gyakori fészkelő és átvonuló madár, különösen az idős, odvakban gazdag lombhullató erdőkben, gyertyános-kocsánytalan tölgyesek, cseresek) elterjedt. Dombvidéki erdeinkben általánosan elterjedt különösen az Északi-középhegységben. A területen az országos adatokkal összehasonlítva jelentéktelen sűrűségben fordul elő a puhafás és keményfás ligeterdőkben.
Állománymagyság (jelölés):	10-100 pár (fészkelő)
Állománymagyság (tervkészítés):	10-100 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya növekvő, hazai fészkelőállomány trendje erősen növekvő volt az elmúlt néhány évtizedben. A tervezési területen is növekvő trend mutatható ki.
Faj veszélyeztetettsége:	Változatos korszerkezetű erdőállományokban fészkel, idős állományrészek, faegyedek, valamint holt faanyag mennyiségének növelésével, az idős elegyes erdők nyújtotta mikroklíma biztosításával őrizhető meg állománya. Mivel odúlakó, így az idős faállományok és a harkályfajok (elsősorban a közép és nagy fakopáncs) jelenléte jelentős feltétel az előfordulásához. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Idős, odvas fák fogyatkozása, hagyásfák, lábon álló holtfák hiánya, zavarás, erdészeti tevékenységek nem megfelelő időzítése. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: I02 - Egyéb idegenhonos inváziós fajok, (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül) B06 - Fakitermelés (kivéve tarvágás) B09 - Tarvágás B07 - Lábonálló és fekvő holtfa eltávolítása, beleértve a törmeléket is. E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)
Faj neve:	törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Nádasban, nádszegélyben fészkel a tervezési területen, így például a Ludányhalászi-tó és az Öreg-tó területén (egyes helyeken jelentős sűrűséggel) fordul elő, de

	egyéb, nehezebben megközelíthető nádas-nyílt víz mozaikokban is megtalálható lehet.
Állománynagyság (jelöléskor):	10-30 pár (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	10-30 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Rejtett életmódja miatt állományának méretét nehéz becsülni. Világállománya csökken, de európai állománya stabil. Országosan csökkenő az állománya, a területen hasonlóan csökkenő a trend.
Faj veszélyeztetettsége:	A halastavak és egyéb nyílt vízfelületek nádszegélynek megóvása, a természetes, holtág-eredetű fészkelőhelyek vízellátásának biztosítása, illetve a táplálékforrás (apró hal, ivadék) megóvása segít megőrizni fészkelőállományát a területen. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Nádszegély irtása költési időben (pl. horgászati infrastruktúra kiépítése miatt), illetve a nádas szegély visszaszorulása (amur táplálkozása miatt). Nem megfelelő vízellátás és vízmegtartás, légvezetékek ütközés. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: I02 - Egyéb idegenhonos inváziós fajok, (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül) F01 - Más földhasználatú terület lakott területté, településsé vagy rekreációs területté alakítása F07 - Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek G22 - Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)
Faj neve:	tövisszúró gébics (<i>Lanius collurio</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Országszerte elterjedt, gyakori fészkelő faj. Bokros hegy- és domboldalakon, erdőszéleken, nagyobb irtásterületeken út menti fasorokban és bokorsávokban, mezővédő erdősávokban, erdőszéleken költ. Főként a tervezési terület nyugati részeire, nagyobb sűrűséggel jellemző a fészkelése.
Állománynagyság (jelöléskor):	150-200 pár (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	150-200 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az európai állomány 1970-90 között jelentősen csökkent és ez azóta sem állt helyre. Hazai állománya országosan csökkenő, a területre is csökkenő állomány a jellemző.

Faj veszélyeztetettsége:

A mezőgazdálkodás felhagyása egy ideig kedvező a számára a bokros területek, így a költőhelyek növekedésével, de a záródó erdő és a mezőgazdasági területekre jellemző táplálékbázis átalakulása nem kedvező. A cserjeszegélyek megőrzése, az ilyen területeken végzett kezelések fészkelési időszakon kívül időzítése fontos a fészkelőállományok érdekében. A kiváló táplálkozóterületeknek számító legelők túllegeltetése, valamint a környező fák, facsoportok elöregedése, kipusztulása pótlás nélkül nem kedvez a fajnak. Közepesen veszélyeztetett.

Veszélyeztető tényezők:

A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj szempontjából a gyepterületek ízeltlábú-faunájának átalakulása, fogyatkozása az intenzív gyephasználat, illetve az inváziós fajok terjedése következtében, továbbá az utak mentén történő gázolások.

A09 - Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés

A20 - Műtrágya kijuttatása mezőgazdasági területre

A13 - Gyepterületek és egyéb féltermészetes területek felülvetése

I01 - Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok

E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	kis őrgébics (<i>Lanius minor</i>)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Elszórt fákkal, kisebb facsoportokkal tarkított, nyílt pusztai területek jellemző költőmadara. Kerüli az erdőket, bokros területeket. A többi gébicsfajhoz képest a kevesebb leshelyet nyújtó, nyíltabb élőhelyeken telepszik meg, amelyek közelében viszont fészkelésre alkalmas fák, fasorok találhatóak. A tervezési terület északabbi részein, Ludányhalászi és Nógrádszakál térségében az Ipoly-menti legelőkön jellemző faj.
Állomány nagyság (jelöléskor):	5-10 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	5-10 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya csökkenő, európai állománya az ezredforduló környékén jelentősen lecsökkent. A fajra jellemző, hogy az egyes évek között tájszinten eltérő helyen fészkel, így állományának felmérése és monitorozása nehéz. Az országos állomány enyhén csökkenő, a területre is csökkenő trend a jellemző.
Faj veszélyeztetettsége:	A mezőgazdaság intenzívvé válása, a monokultúrás művelés terjedése, rovarirtó szerek használata miatt

Veszélyeztető tényezők:

Nyugat-Európa jelentős részéről kipusztult. A nagyobb területen végzett, extenzív legeltetéses gyephasznosítás kedvezőbb lenne számára. A területen tapasztalható túllegeltetés a táplálék elérése szempontjából kedvező lehetne, ugyanakkor az intenzív gyephasználat a táplálékbázist is szűkíti. A fészkelőhelyet biztosító idősebb fák, fasorok eltűnése negatív hatással jár. Közepesen veszélyeztetett.

A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj szempontjából a gyepterületek ízeltlábú-faunájának átalakulása, fogyatkozása az intenzív gyephasználat, illetve az inváziós fajok terjedése következtében, illetve a fészkelésre alkalmas fák fogyatkozása.

A05 - Kis táji elemek felszámolása (pl. sövények, kőfalak, nyílt árkok, források, magányos fák) mezőgazdasági parcellák összevonása céljából

A09 - Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés

A20 - Műtrágya kijuttatása mezőgazdasági területre

A13 - Gyepterületek és egyéb féltermészetes területek felülvetése

I01 - Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok

E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	bakesó (<i>Nycticorax nycticorax</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Telepesen fészkelő, fészket nádra, bokrokra, fákra építi. Telepei megtalálhatók kiterjedt mocsarak, lápok, és halastavak nádasaiban, folyókat kísérő erdőkben, ártéri rekettüfűzesekben lévő megközelíthetetlen bokrosokban is. A területen a szélesebb nádas-fűzbokros szegéllyel rendelkező halastavak, nagyobb kiterjedésű mocsarak területén jellemző az előfordulása, de költéssel az egész Ipoly ártéren próbálkozhat alkalmas élőhelyen.
Állománynagyság (jelöléskor):	10-30 pár (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	10-30 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világ- és európai állománya is csökkenő, a hazai állomány az 1980-as években esett vissza jelentős mértékben, aminek oka az alföldi rizstelepek megszűnése lehetett elsősorban. A fészkelő párok száma az évi csapadékmennyiség függvényében ingadozik.
Faj veszélyeztetettsége:	A vaddisznó állományának szabályozásával és a fészkelőhelyek zavartalanságának biztosításával a fészkelőállomány megőrizhető. Nagymértékben veszélyeztetett.

Veszélyeztető tényezők:

Zavarás (horgászat, szabadidős tevékenységek), nádirtás, mederkotrás és vízügyi beavatkozások, vízelvezetés költési időben, vaddisznó, légvezetéknek ütközés.
 A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára:
 D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)
 F07 - Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek
 G08 - Hal- és vadállomány kezelése
 E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	füleskuvik (<i>Otus scops</i>)
Irányelv melléklete:	- (Article1)
Faj előfordulásai a területen:	Egyetlen európai valódi vonuló bagolyfaj, általánosan elterjedt, de sehol sem gyakori. Azokat a parkos, ligetes élőhelyeket részesíti előnyben, amelyek közelében egyenesszárnyú rovarközösségekben gazdag gyepek találhatóak. A területen többfelé előfordul a mocsárréteken, üde és szárazabb gyepeken található elszórt fák odvaiban fészkel.
Állománynagyság (jelölés):	5-10 (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítés):	5-10 (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az európai állomány trendje nem ismert, valószínűleg csökkenő, hazai fészkelőállománya stabil.
Faj veszélyeztetettsége:	A gyepek izeltlábú (elsősorban egyenesszárnyú) állományainak megőrzése extenzív gyephasznosítás, inváziós fajok kontrollja által, valamint az odvasodó fák megőrzése, illetve pótlása segít megőrizni állományát. A települési környezethez kötődése miatt növényvédőszeres használatának mérséklése (települések melletti gyümölcsösök, kertek) előnyösen hat az állományára. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Gyepek rovarfaunájának megváltozása, elszegényedése a túllelgetetés, intenzív gyephasznosítás és az inváziós fajok terjedése következtében. Mezővédő erdősávok, facsoportok, odvas fák, öreg gyümölcsösök megfogyatkozása. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: A05 - Kis táji elemek felszámolása (pl. sövények, kőfalak, nyílt árkok, források, magányos fák) mezőgazdasági parcellák összevonása céljából I01 - Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok I02 - Egyéb idegenhonos inváziós fajok, (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül) B06 - Fakitermelés (kivéve tarvágás)

B08 - Idős fák eltávolítása (kivéve a lábónálló vagy fekvő holtfát)
 B07 - Lábónálló és fekvő holtfa eltávolítása, beleértve a törmeléket is.
 B09 - Tarvágás
 E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Nagyobb számban az Északi-középhegységben fészkel, általában meleg, délies kitettséggű, nem teljesen zárt tölgyesekben, domb- és hegyvidéki erdőkben. A terület nyugati részén, az ártéri erdőkben fészkel jellemző inkább.
Állomány nagyság (jelöléskor):	3-5 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	3-5 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világ- és európai állománya is csökkenő. Az egyes években bekövetkező időjárási anomáliák következtében a fő táplálékát képező hártvány szárnyúak csökkenés-növekedése a fészkelőállományra is hatással van, ennek ellenére a hazai állomány stabilnak mondható.
Faj veszélyeztetettsége:	A tradicionális fészkelőhelyein a költés közbeni nyugalom fontos, mind erdészeti, mind egyéb területhasználati szempontból. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Fészkelési időszakban végzett erdészeti munkák, zavarás, erdei termékek gyűjtése, technikai sportok, táplálékát és pelyhes fiókák túlélését negatívan befolyásoló kedvezőtlen időjárás. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: B06 - Fakitermelés (kivéve tarvágás) B09 – Tarvágás E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	feketenyakú vöcsök (<i>Podiceps nigricollis</i>)
Irányelv melléklete:	- (Article 1)
Faj előfordulásai a területen:	Mocsarakban, lápokban, halastavakon és víztározókon telepesen fészkel, kedvező vízállás esetén szikes mocsarakban is költ. Fészkelőhelyén a dús, hínárban gazdag növényzet és a nyílt víz megfelelő arányú mozaikját igényli. A területen található mélyebb vizű tavakban, mocsarakban fészkel.
Állomány nagyság (jelöléskor):	1-10 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	1-10 pár (fészkelő)

Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állományváltozási trendje nem ismer, populációjának nagysága szoros összefüggésben van az időjárási viszonyokkal, száraz években jóval alacsonyabb a számuk. Hazai állománya feltehetően csökken, illetve a csapadékviszonyok függvényében ingadozik.
Faj veszélyeztetettsége:	Megfelelően mély vizet igényel, így a területen korlátozott az élőhelye. Halastó esetén a hínárkezelést és a vízszint változtatást a fészkeléssel összehangolva lehet végezni. Az amurok állományának visszaszorításával biztosítható a faj számára a szükséges hínárnövényzet. Nagymértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vízmelegedés hiánya, fiókanevelés időszakában végzett hínárirtás és lecsapolás, légvezetéknek ütközés, zavarás. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: I02 - Egyéb idegenhonos inváziós fajok, (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül) F07 - Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek

Faj neve:	kis vízicsibe (<i>Porzana parva</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Kötődik a mocsarak és halastavak keskenylevelű gyékényes parti zónájához, az avas gyékényesekhez, illetve a zsombékoló nádasokhoz. Előnyben részesíti az egybefüggő, sűrű, avas gyékényeseket. A terület nádasos, sásos mocsaras élőhelyeinek fészkelő faja.
Állomány nagyság (jelöléskor):	20-50 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	20-50 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nemzetközi becslések szerint állománya stabil, hazai állományváltozási trendje nem ismert.
Faj veszélyeztetettsége:	A tartósabb vízborítású helyek fenntartásával, illetve rekonstrukciójával, és a predátorok állományának szabályozásával fészkelőállománya megőrizhető a területen. Az öreg gyékényesek, illetve a megfelelő vízállapotok fenntartása lényeges a fajnak. A nádas-gyékényes mocsarak növényzetének eltávolítását (kilegeltetés, mechanikai eltávolítás) kerülni, illetve korlátozni kell. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vizes élőhelyek illetve azok rekonstrukciójának hiánya, nem megfelelő nád- és gyékénygazdálkodás, túllegeltetés. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: A09 - Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából G08 - Hal- és vadállomány kezelése N02 - Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	pettyes vízicsibe (<i>Porzana porzana</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Sekély vizű, ecset- és hernyópázsitos rétek jellegzetes költőfaja. Mind az őszi, mind a tavaszi vonulás során megfigyelhető halastavak, víztározók náddal-gyékénnyel sűrűbben benőtt szegélyében. A terület nádasos, sásos mocsaras élőhelyeinek fészkelő faja.
Állománymagyság (jelöléskor):	10-20 pár (fészkelő)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	10-20 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya stabilnak tartott, európai állománytrendje nem ismert. A faj rejtett éjszakai életmódja miatt nehéz felmérni az állományát, hazai pontos adatok nem állnak rendelkezésre.
Faj veszélyeztetettsége:	A tartósabb vízborítású magas növényzettel benőtt élőhelyek fenntartásával, illetve rekonstruálásával, és a predátorok állományának szabályozásával fészkelőállománya megőrizhető a területen. Nagymértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Szárazodás, vízvisszatartás hiánya, vízszintváltozás költési időben, vaddisznó fészekpredációja. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: A09 - Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés G08 - Hal- és vadállomány kezelése A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából N02 - Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	guvat (<i>Rallus aquaticus</i>)
Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	Elsősorban a sík vidéki vízínövény-társulások mozaikját választja. A mocsarak, mocsárrétek, nádas, gyékényes, kákás tószegélyek, vizezesebb sásrétek, holtágak, csatornaszegélyek területén egyaránt előfordul. Az egész ország területén jelen van a megfelelő élőhelyeken.
Állománymagyság (jelöléskor):	20-40 (fészkelő)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	20-40 (fészkelő)

Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya csökkenő, európai trendje az állományfelmérési nehézségek miatt nem ismert. A hazai fészkelőállomány trendje bizonytalan.
Faj veszélyeztetettsége:	Az élőhelyeinek vízellátása, nádasok zavartalansága fontos a faj számára. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Mocsarak, halastavak nem megfelelő kezelése, zavarás, tölcséscsapolás fészkelési időszakban. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: A09 - Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés A31 - Leccsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából G08 - Hal- és vadállomány kezelése N02 - Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	függőcinege (<i>Remiz pendulinus</i>)
Irányelv melléklete:	- (Article1)
Faj előfordulásai a területen:	Folyó- és állóvizek parti füzeseiben, hullámtéri puhafás ligeterdőkben, mocsarak fűzfáin, ritkán nádasokban fészkel. Fészket fákra, nagyobb cserjékre vagy kivételes esetekben nádszálakra építi. Jelentősebb számban a terület nyugati részein, nem nagy sűrűséggel van jelen.
Állomány nagyság (jelölés):	50-100 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítés):	50-100 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya stabil volt, az utóbbi két évtizedben több országban csökkent. A hazai állomány változásának iránya bizonytalan a területen állománya növekvő trendet mutat.
Faj veszélyeztetettsége:	A vízfolyások, vízállások partján lévő őshonos füzések, fűzfaegyedek megőrzése, az inváziós fajok visszaszorítása hosszabb távon biztosíthatja fészkelőhelyét. Fészkelőhelyén viszonylagos zavartalanság biztosítása hozzájárul sikeréhez. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Élőhelyének nem megfelelő kezelése, vízparti fűzfák kivágása, Ipoly mentén villámárvizek. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: I02 - Egyéb idegenhonos inváziós fajok, (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül) F01 - Más földhasználatú terület lakott területté, településsé vagy rekreációs területté alakítása F07 - Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek F28 - Árvízi vízhozam és árvízvédelem módosítása lakossági vagy rekreációs fejlesztés céljából

E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	partifecske (<i>Riparia riparia</i>)
Irányelv melléklete:	- (Article1)
Faj előfordulásai a területen:	Döntően alföldi jellegű területeken fészkel, a folyók menti természetes szakadópartokban, illetve az emberi tevékenységek által keletkezett homok-, agyag- és kavicspartfalakban. Fészkelési időszakban az állóvizekben és a nyílt vizes élőhelyekben gazdag területen fordulnak előbb legnagyobb számban, de táplálkozásában fontos szerepet játszanak a szántóföldi kultúrákon élő kistermetű rovarok is. A területen a Ludányhalászi térségében található partifecske telep egy része megszűnt (benőtt), a másik része az új sóderbánya területére települt át.
Állományméret (jelölés):	300-1000 pár (fészkelő)
Állományméret (tervkészítés):	300-1000 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai költőállományai eltérő változásokat mutatnak, egyes nyugat-európai országokban enyhén növekvő/stabil trendeket mérnek, ezektől keletebbre és északra fészkelő állományok esetében jelentős a csökkenés. Országosan is csökken az állománya, amelynek hátterében a fészkelésre alkalmas partfalak megfogyatkozása mellett a fészkelő-, vonuló és telelőterületeken az élőhelyek átalakítása és a klímaváltozás okozta kedvezőtlen, közvetlen és közvetett hatásoknak komoly szerepe lehet. A területen aránylag stabil az állománya, a sóderbányában lévő telep időnkénti felújítását a tulajdonos elvégzi.
Faj veszélyeztetettsége:	A faj hazánkban a veszélyeztetett vöröslista-kategóriába tartozik. Fészkelőhelyén a bánya művelője a partfalat időről időre megújítja a fecskék számára, így a telep fennmaradása jelenleg biztosított. A fészkepredátorok (róka, borz, kóbor kutya) állományainak szabályozása hozzájárul a sikeres költésekhez. Nagymértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Élőhelyeinek eltűnése, fészkelésre alkalmas partfalak hiánya, predáció (róka), mezőgazdasági és települési vegyszerhasználat. G08 - Hal- és vadállomány kezelése E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>)*
Irányelv melléklete:	I.

Faj előfordulásai a területen:	Cserjések jellegzetes fészkelője. Előnyben részesíti az egykori erdők, legelők, szántóföldek helyén kialakult, száraz, galagonyás és gyepürózsás domboldalakat. A mezőgazdasági területeken húzódó utak, árkok, csatornák, patakok mentén lévő, elsősorban kökényből álló bokorsorokban, erdőszéleken kialakult sűrű cserjésekben költ. Az ország minden nagytáján kimutatták fészkelését. Az Északi-középhegység alacsonyabban fekvő területein, így a tervezési területen is jelen van – nagyobb arányban a bokrosodó száraz gyepekben és felnyíló erdős szegélyeken.
Állománynagyság (jelöléskor):	100-150 pár (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	100-150 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az európai fészkelőállománya az utóbbi évtizedekben mérsékelten csökkent, a hazai állománya általában, illetve a területen változó az állomány trendje, egyes részeken növekvő, máshol csökkenő tendenciát mutat.
Faj veszélyeztetettsége:	A gyepkehez kapcsolódó cserjés állomány megőrzése, az inváziós lágy- és fásszárú fajok kontrollja kedvező a számára. Fontos azonban, hogy a cserjésedés ne szűkítse a nyílt vegetációt igénylő fajok élőhelyét, és ne jelentsen erdősödést. A magasabban fekvő területeken előforduló erdők őshonos fajokkal való átalakítása, illetve a szegélyükön megfelelő őshonos cserjés megőrzése szintén kívánatos. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Mezőgazdaság intenzifikációja, az extenzív gyepke és legelők csökkenése, fakivágások, cserjeirtások költési időszakban. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: I01 - Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok H08 - Egyéb emberi beavatkozások és zavarások A05 - Kis táji elemek felszámolása (pl. sövények, kőfalak, nyílt árkok, források, magányos fák) mezőgazdasági parcellák összevonása E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)
Faj neve:	kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>)*
Irányelv melléklete:	- (Article1)
Faj előfordulásai a területen:	Országszerte elterjedt fészkelő. Tavakon, mély vizű mocsarakban és lápokon, holtágakban telepszik meg, csapadékos években szikes mocsarakban is költ. Fészkeléskor kedveli a dús növényzetű, hínáros, zsiókás,

	nádas területeket, ahol nyílt vízfelszint is talál. Az alkalmas élőhelyeken a területen is előfordul.
Állománynagyság (jelöléskor):	50-100 pár (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	50-100 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya csökken, bár egyes populációi stabilak. Hazai fészkelőállományának trendjét nem lehet megállapítani a különböző felmérések eltérő módszertana miatt. Állománya az egyes évek csapadékviszonyainak függvényében eltérő.
Faj veszélyeztetettsége:	Az élőhelyeinek vízellátása, lágyszárú vegetációval dúsan benőtt, mélyebb, nagyobb vízfelületek zavartalansága fontos a faj számára. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vizek megőrzésének, visszatartásának hiánya, illetve általános vízhiány (klímaváltozás következtében). Élőhelyeinek zavarása, a vízinövény-borítás megszűnése (pl. amur táplálkozása következtében). légvezetékek ütközés. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: F01 - Más földhasználatú terület lakott területté, településsé vagy rekreációs területté alakítása A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából N02 - Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	piroslábú cankó (<i>Tringa totanus</i>)
Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	Rendszeres költőfaj. Főleg mocsárréteken, szikes gyepeken és vízállásokon, szikes tavakon, árasztásokon, szántóföldek mélyebb fekvésű területrészein kialakuló belvizes foltokon fészkel. A területen többféle fészkel (Szécsény környéke), vagy valószínűsíthető fészkelése.
Állománynagyság (jelöléskor):	10-15 pár (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	10-15 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állománya Európában mérsékelt csökkenést mutatott az utóbbi évtizedekben. Haza fészkelőállománya ingadozó, a költőpárok száma az évi csapadékmennyiség függvényében kialakuló vizes élőhelyek arányában változik.

Faj veszélyeztetettsége:	A klímaváltozás hatására költési területe beszűkül, a nedves rétek vízborítottságának hossza rövidül. Éppen ezért fontosak számára az árasztások, természetvédelmi célú vízkormányzások, a vízmegtartással kombinált gyepgazdálkodás. A túl nagy állatlétszámmal történő legeltetés és az intenzív gyephasználat veszélyezteti költési sikerét. A vaddisznó, a varjúfélék és a szőrmés ragadozók (róka, borz, aransakál, kóbor állatok) állományának szabályozásával fészkelésének sikeressége növelhető. Nagymértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Szárazodás, helytelen legeltetés, vízállások elvezetése, nedves rétek lecsapolása, predáció (róka, aransakál, vaddisznó, dolmányos varjú). A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: A13 - Gyepterületek és egyéb féltermészetes területek felülvetése A20 - Műtrágya kijuttatása mezőgazdasági területre A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából N02 - Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében A09 - Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés G08 - Hal- és vadállomány kezelése E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Telelő fajok

Faj neve:	vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>)*
Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	Jellegzetesen „dunántúli liba”, de vonuló állománya rendszeres a területen, illetve a Duna vonalában. Egyéb ludakkal együtt, vizes élőhelyeken, gyepeken, szántókon fordul elő.
Állomány nagyság (jelölés):	Az adatlapon telelő állománya egyedszám nélkül szerepel.
Állomány nagyság (tervkészítés):	Az adatlapon telelő állománya egyedszám nélkül szerepel. A Madáratlasz Program is csak előfordulását rögzíti, egyedszám nélkül.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya csökkenő, a klímaváltozás hatására a vonulási időszaka is rövidül, illetve kevesebb madár kel útra, több telet ki fészkelőterülete környékén.
Faj veszélyeztetettsége:	Orvvadászat, zavarás (horgászat), klímaváltozás miatt hosszabban a fészkelőterület közelében maradás, vonalas infrastruktúra. Nagymértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Betegség (botulizmus), mérgezés (növényvédő szer, ólom), vaddisznó és róka növekvő állománya. A

mezőgazdasági károkozása miatt fontos az agrár-környezetgazdálkodási intézkedések elérhetővé tétele
 A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára:
 A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából
 D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)
 G08 – Hal- és vadállomány kezelése
 N02 - Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

Faj neve:	hegyi billegető (<i>Motacilla cinerea</i>)*
Irányelv melléklete:	- (Article1)
Faj előfordulásai a területen:	Középhegységeink patakjainak fészkelő madara, amely tőlünk északabbra lévő élőhelyeiről délebbre, hegylábi, illetve kisebb-nagyobb vízfolyások menti területekre vonul telelni. A területen az Ipoly folyó mentén jellemző a téli időszakban.
Állomány nagyság (jelöléskor):	5-50 egyed (telelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	5-50 egyed (telelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya ismert veszélyeztető tényező hiányában stabilnak tartott. A hazai populáció stabil.
Faj veszélyeztetettsége:	Telelő állománya be nem fagyó vizek környékén fordul elő. Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	A területen telelő állományra az Ipoly folyó szennyezése, illetve az ennek következtében időszakosan/lokálisan szűkülő táplálékbázis gyakorolhat negatív hatást. Az Ipoly rendkívüli mértékben ingadozó vízjárása (részben a mesterséges duzzasztás következtében) a folyóparton táplálkozó madárfajok számára is negatív hatással bírhat. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: F28 - Árvízi vízhozam és árvízvédelem módosítása lakossági vagy rekreációs fejlesztés céljából Xo - Államhatáron kívülről érkező veszélyeztető tényezők és hatások E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Vonuló fajok

Faj neve:	billegetőcankó (<i>Actitis hypoleucos</i>)
Irányelv melléklete:	(Article1)
Faj előfordulásai a területen:	Nagyobb folyóink zátonyainak és partjainak kisszámú fészkelője. Jellemző élőhelyei a folyópartok fűz-nyár

Állománynagyság (jelöléskor):	ligetekkel borított részei, illetve az azokhoz kapcsolódó, pionír lágyszárúakkal és fűzbokrokkal védett zátonyok. Általános a víztestek mentén, de költése kevésbé jellemző az Ipoly szélsőséges vízjárású részein.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	10-100 egyed (vonulásban)
Állomány változásának tendenciái és okai:	10-100 egyed (vonulásban) – Madáratlasz Program szerint 1-2 fészkelő pár előfordulása lehetséges a területen
Faj veszélyeztetettsége:	Európai állománya csökkenő tendenciát mutat, hazai trendje bizonytalan.
Veszélyeztető tényezők:	Gátak és műtárgyak építése, vízpartok más célú hasznosítása, beépítése szűkíti a fészkelési lehetőségeit. A közvetlen emberi zavarás (vízitúrázás, horgászat) is kedvezőtlen lehet. A területen nem fészkel, vonuló állományának nagysága a megfelelő vízállástól (szabad partok) és az elérhető táplálék mennyiségétől függ. Kissé veszélyeztetett.
	A hirtelen vízszintváltozások (villámárvizek) előntik a fészkelő és táplálkozóhelyként szolgáló zátonyokat. Zavarás (horgászat, vízitúrázók), vízügyi beavatkozások, szennyezések. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: F07 - Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek F16 - Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó egyéb lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák F28 - Árvízi vízhozam és árvízvédelem módosítása lakossági vagy rekreációs fejlesztés céljából Xo - Államhatáron kívülről érkező veszélyeztető tényezők és hatások E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)
Faj neve:	kanalas réce (<i>Anas clypeata</i>)*
Irányelv melléklete:	II., III.
Faj előfordulásai a területen:	Vonuláskor vízállapottól függően ideiglenes vagy állandó vízfelületeken.
Állománynagyság (jelöléskor):	100-300 egyed (vonulásban)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	100-300 egyed (vonulásban)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Vonuló létszámának országos állománytrendje bizonytalan.
Faj veszélyeztetettsége:	Európában nem veszélyeztetett, hazai fészkelőállománya csökkenő. Állományának stabilitása a megfelelő struktúrájú időszakos és állandó vizes élőhelyek kiterjedésétől függ. A területen az Ipolyon kívüli víztestek vízellátottságától függ a jelenléte. Közepesen veszélyeztetett.

Veszélyeztető tényezők:	<p>Vonulása során igényli a sekély vizű árasztásokat, belvízzel borított területeket, tavakat.</p> <p>A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára:</p> <p>A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából</p> <p>N02 - Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében</p> <p>D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)</p> <p>G07 – Vadászat</p> <p>E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)</p>
-------------------------	--

Faj neve:	csörgő réce (<i>Anas crecca</i>)*
Irányelv melléklete:	II., III.
Faj előfordulásai a területen:	Lehetséges fészkelő a terület nyugati részén. Vonuláskor az ideiglenes vagy állandó vízfelületű helyeken fordul elő.
Állomány nagyság (jelöléskor):	500-1000 egyed (vonulásban)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	500-1000 egyed (vonulásban)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Fészkelőállományának hazai helyzete bizonytalan, országos vonuló állománya csökkenő.
Faj veszélyeztetettsége:	Vonuló (és fészkelő) állománya sekély vizes élőhelyek megőrzésének függvénye – az Ipoly völgyében ezek tipikusan az ártéri gyepterületek, mocsárrétek előntései. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	<p>Vizes élőhelyek kiterjedésének csökkenése, illetve a vízzel borított időszak rövidülése (vízrendezés, klímaváltozás), légvezetékekkel való ütközés, továbbá a botulizmus, a vadászat, illetve az ebből fakadó ólommérgezés.</p> <p>A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára:</p> <p>A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából</p> <p>N02 - Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében</p> <p>D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)</p> <p>G07 – Vadászat</p> <p>E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)</p>

Faj neve:	tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>)*
Irányelv melléklete:	II., III.

Faj előfordulásai a területen:	Vizes élőhelyeken általános.
Állománymagyság (jelölés):	3000-10 000 egyed (vonulásban)
Állománymagyság (tervkészítés):	3000-10 000 egyed (vonulásban)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Országosan bizonytalan trendű a vonuló és telelő állománya, a Duna, és így az Ipoly mentén mérsékelt csökkenés tapasztalható.
Faj veszélyeztetettsége:	Nagy állományú faj, Európában, Magyarországon és a tervezési területen. A területen zajló zavarás (horgászok, vízitúrázók) jelentenek rá közvetlen veszélyt. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Kibocsátott állománnyal érintkezés, betegség (botulizmus), mérgezés (növényvédő szer, ólom), vaddisznó és róka növekvő állománya. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából N02 - Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	bőjti réce (<i>Anas querquedula</i>)*
Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	Többnyire természetes tavaknál, mocsarakban költ, ahol fészke takarásához megfelelő növényzetet, jellemzően füves területet talál. A terület nyugati és középső részén feltételezhető fészkelése. Vonulásban a vizes élőhelyeken fordul elő.
Állománymagyság (jelölés):	300-1000 egyed (vonulásban)
Állománymagyság (tervkészítés):	300-1000 egyed (vonulásban)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya csökken. Vonuló állományának trendje Európában és itthon is erősen csökkenő. A hazai fészkelőállomány trendje bizonytalan.
Faj veszélyeztetettsége:	Az állományok megőrzésének feltétele a vizes élőhelyek megőrzése, illetve helyreállítása. A fészkelőket az emlős ragadozók (vaddisznó, róka) veszélyeztetik. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vadászat, betegség (botulizmus), mérgezés (növényvédő szer, ólom), vaddisznó és róka növekvő állománya. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából N02 - Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)
 F07 - Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek
 G07 – Vadászat
 E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>)
Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	Növényzettel benőtt, sekély természetes vizek és halastavak a kedvelt élőhelyei.
Állománymagyság (jelöléskor):	50-100 (átvonuló)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	50-100 (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya növekvő, hazai fészkelőállománya is erős növekedést mutat.
Faj veszélyeztetettsége:	Magyarországon a sérülékeny vöröslista-kategóriában tartozik. A vizes élőhelyek horgászati használata során keletkező terhelés (közvetlen zavarás, damil, ólom) kedvezőtlen számára. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Legfontosabb veszélyeztető tényező az élőhelyvesztés: a vizesélőhely-rekonstrukciók és élőhelyfejlesztések elősegítik megtelepedését. Horgászat (zavarás, vízben hagyott damil és ólom, idegenhonos fajok – amúr – okozta élőhely romlás). A tőkés réce vadászatakor e faj felismerése különösen nehéz, ezért a vadászat is veszélyeztető tényezőként jelentkezik. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából N02 - Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) G07 – Vadászat E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>)*
Irányelv melléklete:	II., III.
Faj előfordulásai a területen:	Vizes élőhelyeken, gyepeken, szántókon fordul elő vonulásban. Legnagyobb számban az Alföldön fordul elő, érkezése szeptember közepére/végére tehető, számuk novemberben/decemberben tetőzik. Télen egy részük

	délebbre vonul tovább, így számuk januárban éri el a téli minimumot. Az Ipoly-völgy a faj tradicionális vonulási útvonala.
Állománynagyság (jelöléskor):	1000-10 000 egyed (vonulásban)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	1000-10 000 egyed (vonulásban)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai fészkelőállománya stabil, a teelő állomány létszáma növekvő, hazai állománya is mérsékelt növekedést mutat.
Faj veszélyeztetettsége:	Orvvadászat, zavarás (horgászat), vonalas infrastruktúra (légvezetékek). Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vadászat, betegség (botulizmus), mérgezés (növényvédő szer, ólom), vaddisznó és róka növekvő állománya. A mezőgazdasági károkozása miatt fontos az agrár-környezetgazdálkodási intézkedések elérhetővé tétele. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	nyári lúd (<i>Anser anser</i>)
Irányelv melléklete:	II., III.
Faj előfordulásai a területen:	Az alföldi mocsarak, természetes tavak, halastavak kiterjedt nádas-gyékényes élőhelyein költ. Legfontosabb élőhelyei a lágú szárú dominanciájú vizes élőhelyek, szikes és észikesedére hajlamos gyepek. A területen Drégelypalánk környékén, vizes élőhely rekonstrukción költ.
Állománynagyság (jelöléskor):	50-150 egyed (vonulásban)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	50-150 egyed (vonulásban) – Madáratlasz Program adatai alapján 100-500 példány is megfigyelhető vonulásban a területen
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az elmúlt évtizedekben mindenütt növekedett vagy legalább szinten maradt az állomány.
Faj veszélyeztetettsége:	Orvvadászat, zavarás (horgászat), vonalas infrastruktúra (légvezetékek). Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Tavaszi-nyári időszakban a vízhiány, vadászat, betegség (botulizmus), mérgezés (növényvédő szer, ólom), vaddisznó és róka növekvő állománya. A mezőgazdasági károkozása miatt fontos az agrár-környezetgazdálkodási intézkedések elérhetővé tétele. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára:

A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából
 D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)
 F07 - Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek
 G08 - Hal- és vadállomány kezelése
 E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	barátréce (<i>Aythya ferina</i>)
Irányelv melléklete:	II., III.
Faj előfordulásai a területen:	Elsősorban halastavak jellemző költőfaja, de más gazdag parti növényzetű vizes élőhelyeken is megtelepszik. Költés a terület nyugati és középső részén valószínűsíthető. Vonuláskor az állandó vizekkel rendelkező vizes élőhelyeken fordul elő.
Állomány nagyság (jelöléskor):	300-500 egyed (vonulásban)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	300-500 egyed (vonulásban)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai fészkelő- és telelőállománya is csökkenő, hazai fészkelőállomány trendje bizonytalan, az átvonuló állomány trendje mérsékelt csökkenést mutat. Közepesen veszélyeztetett.
Faj veszélyeztetettsége:	Vaddisznó és rókaállomány, vadászat, az állomány megőrzésének feltétele a vizes élőhelyek megőrzése.
Veszélyeztető tényezők:	Vadászat, betegség (botulizmus), mérgezés (növényvédő szer, ólom), vaddisznó és róka növekvő állománya. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából N02 - Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) G07 – Vadászat E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)
Faj neve:	kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>)*
Irányelv melléklete:	II., III.
Faj előfordulásai a területen:	Állandó felszínű tavakhoz kötődik vonulásban is.
Állomány nagyság (jelöléskor):	100-300 egyed (vonulásban)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	100-300 egyed (vonulásban)

Állomány változásának tendenciái és okai:	Országos vonuló állománya mérsékelt csökkenést mutat.
Faj veszélyeztetettsége:	Vaddisznó és rókaállomány, vadászat, az állomány megőrzésének feltétele a vizes élőhelyek megőrzése. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vadászat, betegség (botulizmus), mérgezés (növényvédő szer, ólom), vaddisznó és róka növekvő állománya. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából N02 - Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) G07 – Vadászat E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>)*
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Az országban rendszeres átvonuló ősszel és tavasszal, enyhe teleken alkalmilag áttelel. Egyéb ludakkal együtt, kis létszámmal vonul át a területen, vizes élőhelyeket, gyepeket, szántókat használva.
Állomány nagyság (jelöléskor):	1-3 egyed (vonulásban)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	1-3 egyed (vonulásban)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állományváltozás trendje pontosan nem ismert, hazai előfordulása enyhe növekedést mutat.
Faj veszélyeztetettsége:	Fokozottan védett. Az éjszakázóhelyein (víztetek) nyugalmat, a táplálkozóterületein lehetőség szerint legeltetett gypet igényel. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Pihenőterületek zavarása, vadászat, betegség (botulizmus), mérgezés (növényvédő szer, ólom), vaddisznó és róka növekvő állománya. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából N02 - Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) F07 - Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek G07 – Vadászat G08 - Hal- és vadállomány kezelése

E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Elsősorban az Alföldön kisszámú, ingadozó állomány nagyságú telepesen fészkelő madárfaj. Az Ipoly völgyében az állandó vízborítású területek, (volt) bányatavak az előfordulási területei, ahol vonulásban jelenik meg.
Állomány nagyság (jelöléskor):	10-50 egyed (vonulásban)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	10-50 egyed (vonulásban)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Fészkelőállományát erősen befolyásolják az aktuális év felszíni vízborítási viszonyai. A világállomány trendje csökkenő, a hazai (fészkelő és vonuló) állomány a mindenkori csapadékmennyiség következtében kialakuló vizes élőhelyektől függően erősen ingadozó.
Faj veszélyeztetettsége:	A területen nem fészkelő, vonulás során a nagyobb kiterjedésű, állandó vizes élőhelyeket keresi fel, állománya nem veszélyeztetett. Előfordulása a táplálék elérhetőségétől függ, így az ezt befolyásoló faktorok negatív hatással bírnak. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: G22 - Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	A Natura 2000 terület határán kívül, a közeli erdőterületen van lakott fészkek, az ottani egyedek táplálkozóterületként használják az Ipoly-völgyet. Vonuláskor a nyílt, alkalmas vízállapotú helyeken nagyobb csapatban is jelen lehet.
Állomány nagyság (jelöléskor):	50-150 egyed (vonulásban)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	50-150 egyed (vonulásban)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Vízállapotoknak, erdészeti munkáknak köszönhetően a környékbeli költések nem mindig sikeresek.
Faj veszélyeztetettsége:	Táplálkozóterületek minőségének változása, vonalas infrastruktúra (áramütés és vezetéknek ütközés, főleg kapcsolóoszlopokon). Közepesen veszélyeztetett.

Veszélyeztető tényezők:	<p>Táplálékbázis csökkenés (túlhasználat, vízállapotok, szárazodás, túllegeltetés). Áramütés. Vezetéknek ütközés.</p> <p>A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: A09 - Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)</p>
-------------------------	--

Faj neve:	kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Rendszeres téli vendég, elsősorban a sík területeken jelenik meg. A teelők száma az időjárástól illetve a mezei pocok gradációtól függ.
Állománymagyság (jelöléskor):	10-30 egyed (teelő és vonulásban)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	10-30 egyed (teelő és vonulásban)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya csökken, hazánkban nem fészkel. Időjárás és táplálékkészlet függvénye a teelő és az átvonuló állomány nagysága.
Faj veszélyeztetettsége:	A kisemlősökből álló őszi-téli táplálékbázis megőrzésével, továbbá az éjszakázóhelyek (facsoportok, cserjések) fenntartásával a vonuló, illetve teelő állomány megőrizhető. A területről az elmúlt évek vonatkozásában szándékos vagy véletlen mérgezésről nincs adat. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	<p>A területen a legfőbb veszélyeztető tényezőt faj számára az éjszakázóhelyek felszámolása és a táplálékforrás beszűkülése jelenti.</p> <p>A05 - Kis táji elemek felszámolása (pl. sövények, kőfalak, nyílt árkok, források, magányos fák) mezőgazdasági parcellák összevonása céljából. A09 - Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés A20 - Műtrágya kijuttatása mezőgazdasági területre A13 - Gyepterületek és egyéb féltermészetes területek felülvetése E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)</p>

Faj neve:	hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>)
Irányelv melléklete:	I.

Faj előfordulásai a területen:	Alföldi környezetben költ, de ezeken a területeken is foltszerűen. A nagy, nyílt térségek, nedves rétek, füves puszták madara. Táplálkozóterületként kedveli a gyep- és szántóterületeket. Fészkelése is regisztrált, de alapvetően vonuláskori élőhely.
Állománymagyság (jelölés):	5-10 (vonulásban)
Állománymagyság (tervkészítés):	5-10 (vonulásban)
Állomány változásának tendenciái és okai:	A faj teljes elterjedési területén kismértékű csökkenés tapasztalható, ez azonban nem éri el a veszélyeztetettség küszöbértékét. A magyarországi állomány évenként ingadozik, a költőpárok becsült száma alapján csökkenő tendenciájú.
Faj veszélyeztetettsége:	A táplálékbázis (kisemlősök) megőrzésével, és az éjszakázóhelyek (facsoportok, cserjések) fenntartásával a vonuló állomány megőrizhető. A területről az elmúlt évek vonatkozásában szándékos vagy véletlen mérgezésről nincs adat. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	A területen a legfőbb veszélyeztető tényezőt faj számára az éjszakázóhelyek felszámolása és a táplálékforrás beszűkülése jelenti. A05 - Kis táji elemek felszámolása (pl. sövények, kőfalak, nyílt árkok, források, magányos fák) mezőgazdasági parcellák összevonása céljából. A09 - Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés A20 - Műtrágya kijuttatása mezőgazdasági területre A13 - Gyepterületek és egyéb féltermészetes területek felülvetése E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	nagy kócsag (Egretta alba)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Általánosan elterjedt faj, csak a zárt, erdős térségeket kerüli. Telepesen, gyakran vegyes gémtelpeken fészkel. A terület nyugati részére (DINPI működési terület) jellemző a költése.
Állománymagyság (jelölés):	50-500 vonulásban
Állománymagyság (tervkészítés):	50-500 vonulásban
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya növekedést mutat, hazai állománya az utóbbi időszakban erősen növekvő. A terület jóval nagyobb állományokat is képes volt produkálni, ha a vaddisznó nem járna rá a fészkekre.
Faj veszélyeztetettsége:	A vaddisznó létszámának apasztásával, a vizes élőhelyek megőrzésével, illetve rekonstrukciójával megóvhatók

Veszélyeztető tényezők:	<p>telepei, így a fészkelőállomány megőrizhető, illetve erősíthető. Közepesen veszélyeztetett.</p> <p>Zavarás, vaddisznó, légvezetékek, vizek állapota.</p> <p>A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára:</p> <p>A09 - Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés: táplálékbázisát csökkenti</p> <p>A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából</p> <p>N02 - Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében</p> <p>D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek): ütközés, illetve áramütés veszélye</p> <p>G08 - Hal- és vadállomány kezelése: vaddisznó, esetleg róka fészekpredációja</p> <p>E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)</p>
-------------------------	--

Faj neve:	vándorsólyom (<i>Falco peregrinus</i>)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Jellemzően a középhegységeken, sziklapárkányos, bérceken fészkel, de dombvidéki területen is megtelepedhet. Tipikus költőhelyei a sziklafalak, kőbányák párkányai, de esetenként fán lévő fészkeket is elfoglal. A téli időszakban többen kóborol.
Állomány nagyság (jelöléskor):	1-3 (vonulásban)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	1-3 (vonulásban)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya stabil, Európában növekvő. Hazai állománya is növekvő tendenciát mutat.
Faj veszélyeztetettsége:	Új közepesfeszültségű elektromos vezetékek esetén földkábeles kivitelezéssel, illetve a tartóoszlopok fejszerkezetének madárbarát átalakításával, rosszabb esetben szigetelésével az áramütés veszélye csökkenthető vagy minimalizálható. A nagyfeszültségű vezeték szakasznál elterelő felszerelése szükséges. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	<p>A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára az áramütés, vezetékekkel való ütközés jelenti.</p> <p>D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)</p> <p>E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)</p>
Faj neve:	sárszalonna (<i>Gallinago gallinago</i>)
Irányelv melléklete:	II., III.

Faj előfordulásai a területen:	Szórványosan fészkelő faj, a kisebb-nagyobb kiterjedésű nedves réteken költ. Vonuló állománya főleg lecsapolt halastavakon, mocsárréteken, elöntött réteken, árasztásokon figyelhető meg. Vízállapottól függően a törincai réten (Csádaly) és Szécsény térségében a Szentlélek patak mentén (Káprásalja rétek) ismert a fészkelése, de vonuló fajként jelentősebb.
Állomány nagyság (jelöléskor):	100-500 egyed (vonulásban)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	1-2 pár (fészkelő) 100-500 egyed (vonulásban)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állományváltozásának megítélése nehéz, a költőpárok száma az évi csapadékmennyiségtől függően ingadozó, mérsékelten csökkenő.
Faj veszélyeztetettsége:	Európában a megfelelő vizes élőhelyek fogyatkozása, főleg azok kiszáradása miatt állománya csökkenő. A területen fészkelő és vonuló állományát egyaránt a vízmegtartással, a vizes élőhelyek fenntartásával és rekonstrukciójával lehetséges megőrizni. A gyepek intenzívebb hasznosítása (túllegeltetés, trágyázás), illetve az lágyszárú inváziós fajok terjedése szűkíti az alkalmas élőhelyek kiterjedését. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Szárazodás, megfelelő vizes élőhelyek fogyatkozása, a fészkelőhelyek növényzeti struktúrájának megváltozása miatti táplálékmenység-csökkenés, predáció, nagyfeszültségű vezetéknek ütközés. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: A09 - Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés A13 - Gyepterületek és egyéb féltermészetes területek felülvetése A20 - Műtrágya kijuttatása mezőgazdasági területre A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából N02 - Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Azokat az élőhelyeket részesíti előnyben, ahol a táplálékabőség mellett költésre alkalmas erdőket, fasorokat, facsoportokat talál. Kedveli a jelentős vizes élőhelyek közelségét. A Drégelypalánk környékén két pár is van, de egyikük még fiatal, nem fészkelő, a másiknak a fészke leszakadt, tönkrement. A területen egész évben előfordulhat.
Állomány nagyság (jelöléskor):	3-5 egyed (vonulásban)

Állománynagyság (tervkészítéskor): Állomány változásának tendenciái és okai:	3-5 egyed (vonulásban)
Faj veszélyeztetettsége:	Az utóbbi évtizedekben európai állománya szinte mindenütt növekedett. A hazai fészkelőállomány szintén növekvő, de főként a tiszántúli területeken nagyobb ütemű az állomány gyarapodása, a hegyvidéki állomány stabil. Az állomány növekedésének háttérében feltehetően a célzott védelem, ezzel összefüggésben a mérgezések visszaszorítása, illetve a fészkek célzott védelme, a költések zavartalanságának biztosítása állhat.
Veszélyeztető tényezők:	Fészkei közelében az erdőgazdálkodási beavatkozások tér- és időbeli korlátozása biztosíthatja fészkelésének zavartalanságát. Új középvezetékű elektromos vezetékek esetén földkábeles kivitelezéssel, illetve a tartóoszlopok fejszerkezetének madárbarát átalakításával, rosszabb esetben szigetelésével az áramütés veszélye csökkenthető vagy minimalizálható. Közepesen veszélyeztetett.
	Legjelentősebb veszélyeztető tényező a területen az áramütés, illetve a kiülőfák fogatkozása, valamint a fészkek körüli – főleg a fahasználatok miatti – zavarás. További veszélyforrás a horgászattal összefüggésben a horgászfelszerelés (damil, horog) okozta baleset, illetve a táplálkozási lehetőségek csökkenése a nem megfelelő vízellátás következtében. A05 - Kis táji elemek felszámolása (pl. sövények, kőfalak, nyílt árkok, források, magányos fák) mezőgazdasági parcellák összevonása céljából D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)
Faj neve:	nagy goda (<i>Limosa limosa</i>)*
Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	Biztos fészkelését csak a Dunától keletre észlelték. Mocsárréteken, lápréteken, szikes gyepeken, rizsföldek ugaroltatott és tárcsázott parcelláin, lucernaföldeken költ. A vonulásban megjelenő állományok nagysága erősen függ az egyes években az élőhelyek vízborítottságától.
Állománynagyság (jelöléskor):	50-100 egyed (vonulásban)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	50-100 egyed (vonulásban)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya az elmúlt évtizedekben jelentősen (30-49%) csökkent. Országos állománya is csökkenő tendenciájú, az állomány nagysága erősen függ az egyes években az élőhelyek vízborítottságától.

Faj veszélyeztetettsége:	A szikes tavak és mocsárrétek kiszáradása miatt egyes területekről teljesen eltűnt. Nem kedvező számára a túllegeltetés és a gyepek trágyázása, műtrágyázása sem. A területen elsődlegesen a tavaszi elöntések, időszakosan vízzel borított területek biztosításával a vonuló állományoknak kedvező feltételeket lehet biztosítani. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vízborítás hiánya vízvezetés, lecsapolások és a klímaváltozás következtében, illetve légvezetékekkel való ütközés A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából N02 - Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	nagy póling (<i>Numenius arquata</i>)
Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	Legfontosabb hazai fészkelőállományai jelenleg a Kiskunságban található. Korábban csak tözezes talajú lápréteken, turjánosokban fészkel, újabban sztyeppesedő gyepeken és szántókon is megtelepedett. Vonuláskor az Ipoly völgyében is megjelenik a mocsárréteken, üde gyepeken.
Állománynagyság (jelöléskor):	10-50 egyed (vonulásban)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	10-50 egyed (vonulásban)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya az elmúlt 15 évben 20-30%-kal csökkent, európai állománya 30-49%-kal lett kisebb három generációja (31 év) alatt. Hazai populációja – a faj ritkasága ellenére – nincs felmérve pontosan, de feltételezhető, hogy az 1980-as évektől stabil.
Faj veszélyeztetettsége:	A területen a tavaszi vizek megőrzésével, az extenzív gyepgazdálkodás fenntartásával – így a táplálékbázis megőrzésével – a vonuló állományok számára kedvező körülmények biztosíthatók. A területen előforduló vadászható ragadozókat célszerű minimális egyedszámra szorítani. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Tavaszi vizek megőrzésének hiánya, túllegeltetés és intenzív gyepgazdálkodási gyakorlatok légvezetékekkel való ütközés. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: A09 - Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés

A13 - Gyepterületek és egyéb féltermészetes területek felülvetése
 A20 - Műtrágya kijuttatása mezőgazdasági területre
 A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából
 N02 - Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
 D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)
 E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	kis póling (<i>Numenius phaeopus</i>)
Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	Vonuláskor korábban országosan nagy tömegekben lehetett megfigyelni, ma csak szórványosan előforduló faj a területen (legfontosabb vonuló és pihenőhelye a Tiszántúl déli részén van).
Állománynagyság (jelöléskor):	5-10 egyed (vonulásban)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	5-10 egyed (vonulásban)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya csökkenő, európai trendje stabilnak tekinthető.
Faj veszélyeztetettsége:	A területen a tavaszi vizek megőrzésével, az extenzív gyepgazdálkodás fenntartásával – így a táplálékbázis megőrzésével – a vonuló állományok számára kedvező körülmények biztosíthatók. A területen előforduló vadászható ragadozókat célszerű minimális egyedszámra szorítani. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Tavaszi vizek megőrzésének hiánya, túllegeltetés és intenzív gyepgazdálkodási gyakorlatok légvezetékeknek ütközés. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: A09 - Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés A13 - Gyepterületek és egyéb féltermészetes területek felülvetése A20 - Műtrágya kijuttatása mezőgazdasági területre A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából N02 - Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	halászsas (<i>Pandion haliaetus</i>)
-----------	---

Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Kisszámú tavaszi és őszi átvonuló, márciustól októberig, leggyakrabban áprilisban és szeptemberben. Nagyobb folyók, de kiváltképpen a halastavak környékén jelenik meg.
Állománynagyság (jelöléskor):	1-3 (vonulásban)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	1-3 (vonulásban)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya növekvő tendenciát mutat. A területen csak alkalmi előfordulása van.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Áramütés (középfeszültségű vezetékek és oszlopok), kiülésre alkalmas fák hiánya. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: A05 - Kis táji elemek felszámolása (pl. sövények, kőfalak, nyílt árkok, források, magányos fák) mezőgazdasági parcellák összevonása céljából D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>)
Irányelv melléklete:	I., II.
Faj előfordulásai a területen:	Gyakori őszi és tömeges tavaszi átvonuló. Előntéseken, szántóföldeken, halastavakon, szikes tavakon és pusztákon egyaránt megjelenik. Általában előfordulnak átnyiraló és áttelelő példányok.
Állománynagyság (jelöléskor):	500-5000 egyed (vonulásban)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	500-5000 egyed (vonulásban)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya csökkenő tendenciát mutat, nálunk nincs kimutatható állományváltozási trendje.
Faj veszélyeztetettsége:	A minél hosszabb ideig tartó (elsősorban tavaszi) vízborítás és a nyílt területeket fenntartó extenzív ártéri gyepgazdálkodás vonuló tömegei számára kedvező feltételeket biztosít. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Szárazodás, túl intenzív vagy alulhasznosított mezőgazdálkodás, gyepgazdálkodás, élőhely szerkezet átalakulás (inváziós növények). A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából N02 - Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	kanalalgém (<i>Platalea leucorodia</i>)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Halastavak, tavak, víztározók, holtágak, nagy kiterjedésű mocsarak, szikes mocsarak, lápok illetve hullámtéri vagy ártéri fás-bokros területek fészkelője. Telepesen költ, fészket többnyire nádra, ritkábban fűzbokrokra és fákra építi.
Állománynagyság (jelöléskor):	A terület korábbi adatlapján nem fordult elő a faj.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	1-10 egyed (vonulásban)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállományának trendje bizonytalan, egyedül Nyugat-Európában növekedett az állománya, a többi európai területen csökkent. Okai között feltételezhető a vonulási útvonalon és telelőhelyeken fokozódó illegális lelővések, illetve számottevő a múlt századtól kezdődő jelentős mértékű lecsapolások okozta a vizes élőhelyek megszűnése. A csapadékviszonyok függvényében is fluktuál az állománya.
Faj veszélyeztetettsége:	A vízmegőrzés alapvető fontosságú a faj számára – a csapadék és az árvizek megtartásával, a zavartalanság biztosításával vonuló-táplálkozó állományai számára kedvező feltételek teremthetők. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vízhiány a táplálkozóterületein, korai vízleeresztés halastavakon, nádaratás nem megfelelő időpontja, predáció, zavarás, légvezetékek ütközés. A területen a legfőbb veszélyeztető tényező faj számára: D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	aranylile (<i>Pluvialis apricaria</i>)*
Irányelv melléklete:	I., II., III.
Faj előfordulásai a területen:	Vizes élőhelyeken gyakori tavaszi és kisszámú őszi átvonuló. Az Alföldön gyakori, ahol rövid fűvű szikes pusztákon, legelőkön, szikes tavakon, árasztásokon, belvizeken, szántóföldeken, tarlókon, vetéseken és leeresztett halastavakon jelenik meg.
Állománynagyság (jelöléskor):	300-500 egyed (vonulásban)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	500-2000 egyed (vonulásban)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az utóbbi néhány évtizedben nőtt az átvonulók száma, az Alföldön akár ezres nagyságrendben is megjelenhet. Az

Faj veszélyeztetettsége:	Ipoly-völgy természetvédelmi célú árasztásai, vízkormányzása kedveznek a fajnak.
Veszélyeztető tényezők:	A nedvesebb, nyílt élőhelyek megtartása a tavaszi és az őszi időszakban fontos az átvonuló állománynak. Közepesen veszélyeztetett. Szárazodás, túl intenzív vagy alulhasznosított mezőgazdálkodás, gyepgazdálkodás, élőhely szerkezet átalakulás (inváziós növények). A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából N02 - Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	réti cankó (<i>Tringa glareola</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Rendszeres és igen gyakori őszi, illetve gyakori tavaszi átvonuló. Nedvesebb kaszálókon, réteken fordul elő.
Állományméret (jelölés):	300-500 egyed (vonulásban)
Állományméret (tervkészítés):	300-500 egyed (vonulásban)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állományának hazai trendje nem ismert.
Faj veszélyeztetettsége:	Nedves rétek kaszálással, legeltetéssel való fenntartása, és a tavaszi vízborítás a vonuló állományok számára kedvező élőhelyi feltételeket teremt. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Szárazodás, mezőgazdaság intenzifikációja vagy művelés felhagyása. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából N02 - Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében F16 - Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó egyéb lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

1.2.2. A területen megtalálható, jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű madárfajok:

Irányelv melléklete	Faj név	Populáció (A-D)	Javasolt Populáció
---------------------	---------	-----------------	--------------------

			(A-D)
II.	Böjti réce (<i>Anas querquedula</i>) – fészkelő fajként		C

20. táblázat: A területen megtalálható, jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű madárfajok

Faj neve:	böjti réce (<i>Anas querquedula</i>)*
Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	Többnyire természetes tavaknál, mocsarakban költ, ahol fészke takarásához megfelelő növényzetet, jellemzően füves területet talál. A terület nyugati és középső részén feltételezhető fészkelése.
Állomány nagyság (jelöléskor):	-
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	3-5 pár
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya csökken. A hazai fészkelőállomány trendje bizonytalan.
Faj veszélyeztetettsége:	Az állományok megőrzésének feltétele a vizes élőhelyek megőrzése, illetve helyreállítása. A fészkelőket az emlős ragadozók (vaddisznó, róka) veszélyeztetik. Nagymértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vadászat, betegség (botulizmus), mérgezés (növényvédő szer, ólom), vaddisznó és róka növekvő állománya. A területen a legfőbb veszélyeztető tényezők faj számára: A31 - Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából N02 - Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) F07 - Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek G07 – Vadászat E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

1.2.3. A területen megtalálható, jelölő értéknek nem javasolt közösségi jelentőségű madárfajok:

Irányelv melléklete	Faj név	Populáció (A-D)	Javasolt Populáció (A-D)
II., III.	Sárszalonka (<i>Gallinago gallinago</i>) – fészkelő fajként		D

1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok

Magyar név	Tudományos név	Védettség	Jelentőség
------------	----------------	-----------	------------

		(V, FV, BD)	
énekes hattyú	<i>Cygnus cygnus</i>	V	A nádas mocsarak (KE3) igen ritka fészkelőfaja. A tervezési területen található az egyetlen ismert hazai fészkelőhelye, ahol évek óta rendszeresen 1-2 pár költ. Fészkelése nagymértékben függ a terület vízellátásától.
kerti posztáta	<i>Sylvia borin</i>	V	Magyarországon erősen csökkenő állományú faj, amely a folyómenti puhafás ligeterdőkhez, sűrűn benőtt vizes élőhelyekhez kötődik. A tervezési területen stabil fészkelőállománya van.
nádi tücsökmadár	<i>Locustella luscinioides</i>	V	Magyarországon stabil állományú faj, amely a nádas-gyékényes élőhelyek karakterfaja. A tervezési területen rendszeres fészkelő.
gyurgyalag	<i>Merops apiaster</i>	FV	A tervezési területen a partifecske-telepen rendszeresen fészkel, nagyobb számban átvonul.
fenyőrigó	<i>Turdus pilaris</i>	V	Magyarországon gyakori átvonuló és téli vendég, de igen ritka fészkelő, a tervezési területen rendszeresen fészkel.

21. táblázat: A tervezési területen előforduló egyéb jelentős madárfajok

*V-védett, FV-fokozottan védett, BD-Madárvédelmi Irányelv I. mellékletén szereplő faj

1.3. Területhasználat

1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás

A tervezési területen a gyepterjedése a legnagyobb, a terület kb. 46 %-át teszi ki. Erdőként és fásított területként nyilvántartott területek aránya 7 % körüli, míg a szántóterületek részesedése körülbelül 40 %. A művelésből kivont területek aránya kb. 6 %. Egyéb művelési ágak nincsenek a tervezési területen.

Ingatlan-nyilvántartás szerinti művelési ág megoszlás:

művelési ág	terület (ha)	arány(%)
erdő	812,1	12,9
fásított terület	5,3	0,1
gyümölcsös	0,2	0,0

kert	1,6	0,0
kivett	698,3	11,1
legelő	1056,0	16,7
nádas	94,9	1,5
rét	2576,5	40,8
szántó	1065,4	16,9
szőlő	1,6	0,0
Összesen:	6354,35	100

22. táblázat: Művelési ág szerinti megoszlás

1.3.2. Tulajdoni viszonyok

A terület 41 %-a van állami tulajdonban. Ennek a legnagyobb része rét és legelő, kisebb része erdő és szántó terület. A tervezési területen a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésében jelentős kiterjedésű, 1885,74 ha földterület található. A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság által vagyonkezelte területek aránya nem jelentős, összesen 18,79 ha, melyek legnagyobb részét a ludányhalászi Öreg-tó teszi ki. A magántulajdonban lévő területek részesedése mintegy 55 %, míg önkormányzatok részesedése nem éri el az 4 %-ot, a szövetkezeti tulajdonú területek aránya elenyésző.

Tulajdonos	terület (ha)	arány %
Állami területek	2587,3	41,0
Önkormányzatok területe	226,1	3,6
Természetes személyek területe	3473,1	55,0
Termelő- és egyéb szövetkezetek	22,5	0,4
Gazdasági társaságok	2,9	0,0
Összesen:	6354,35	100

23. táblázat: Tulajdoni viszonyok

1.3.3. Területhasználat és kezelés

1.3.3.1. Mezőgazdaság

A tervezési terület alacsonyabb fekvésű (a folyó szeszélyes vízjárástól veszélyeztetett) egységeit a múltban gyepgazdálkodással hasznosították: legeltették (elsősorban marhákkal) és kaszálták. A magasabban fekvő részekben ártéri gyümölcsösök (csonthéjasok és szilva), a víztől védett területeken pedig szántóföldi kultúrák (valamint kender- és dohány-ültetvények) voltak fellelhetők.

A későbbiekben jellemzően a drégelypalánki székhelyű Szondy MGTSZ illetve a viszonylag távolinak tűnő érdekeltségű (gödi székhelyű) Dunamenti MGTSZ gazdálkodott. A Duna-Ipoly NPI 1997-es megalakulásával jelentős (mintegy 1500 hektár nagyságú) mértékben kerültek állami földterületek az Igazgatóság vagyonkezelésébe a természeti értékek hosszú távú fenntartását célzó gazdálkodási módok (extenzív gyepgazdálkodás) okán.

A szövetkezeti tulajdonban lévő szántóterületek sorsa a földosztásokkal a rendezetlenség irányába tolódott, sok ilyen terület a mai napig parlagon áll, illetve elindult a spontán erdősödés irányába.

A hegylábi magánterületeken jellemzően bogyósokat termeltek sokszor szélsőségesen változó gazdasági, fogyasztói, felvásárlói igények mellett, de ezek aránya napjainkban elhanyagolható.

Nádasként nyilvántartott terület nincs, bár a gyakori vízborításnak köszönhetően kisebb-nagyobb foltokban már megtelepedett ez a növény is, de nádgazdálkodásról nem beszélhetünk. Az Ipoly erősen ingadozó vízjárása miatt a földek zömének művelése kockázatos, a természetbiztonságot az őszi és a tavaszi árvizek miatt elhúzódó vetés vagy a késő tavaszig elhúzódó vízborítás veszélyeztetheti.

Az Ipoly-völgye Natura 2000 területen, az Ipoly középső folyása mellett nagy kiterjedésű homokpuszták találhatóak, ezek tradicionális kezelése a legeltetés, amely segít csökkenteni a cserjésedést, így az élőhely hosszútávú fennmaradását biztosítja. A szintén jelentős területet borító nedves rétek hagyományos kezelése a kaszálás, az év szárazabb szakaszában esetleg legeltetés. Előfordulnak korábban felhagyott legelők, kaszálók, amelyek a cserjésedés, beerdősülés különböző fázisaiban vannak. A cserjével erősen borított területeken először cserjeirtást kell végezni, míg a kevésbé régen felhagyott területeken elég lehet a korábbi kezelés (kaszálás vagy legeltetés) visszaállítása. A Duna Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság vagyongazdálkodásában lévő területeken a természetvédelmi szempontok előtérbe helyezésével folyik a gazdálkodás, de a magánkézben lévő területeken, gazdasági szempontú mezőgazdasági tevékenységek végzése mellett is figyelembe veszik a gazdálkodók a Natura 2000 kezelési ajánlásokat.

Nagy problémát jelent a területen az inváziós, illetve intenzíven terjedő fajok: keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*), mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*), bíbor nebáncsvirág (*Impatiens glanduligera*), magas és kanadai aranyvessző (*Solidago gigantea*, *S. canadensis*), hibrid óriáskeserűfű (*Fallopia x bohémica*), lándzsás őszirózsa (*Aster lanceolatus*), csicsóka (*Helianthus tuberosus*), süntök (*Echinocystis lobata*), fekete farkasfog (*Bidens frondosa*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), zöld juhar (*Acer negundo*), amerikai köris (*Fraxinus pennsylvanica*), gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) terjedése, ezek a mezőgazdasági területekről kiindulva minden jelölő élőhelytípust veszélyeztetnek.

1.3.3.2. Erdészet

A tervezési terület az Ipoly-völgy középső (hózzávetőlegesen Hont és Litke közötti) szakaszának magyarországi részét (az itt húzódó ártéri tájat), valamint a Dejtár környéki homokvidék egyes részterületeit foglalja magába. A térségből az ártéri erdők zöme már korán – részben a honfoglalást megelőzően, részben a középkor késői századaiban – eltűnt, így a 18. századra már csak kisebb-nagyobb maradvány-erdőfoltok (ligeterdők, láperdők) szegélyezték a folyót (és azok is inkább csak a vizsgált terület nyugati részén voltak jelen). Az I. katonai felmérés térképe alapján a tájat jellemzően nedves rétek (mocsárrétek) uralták, s ezeket még viszonylag sok helyen tarkították kisebb vízállásos, nádas-gyékényes foltok. A hátsabb részekben (például Szécsény, Pösténypusztá, Halászi környékén) emellett jelentősebb kiterjedésű szántók is előfordultak. A dejtári homokvidék jórészt szintén erdőtlen volt már, de e helyütt néhány nagyobb, vélhetően kocsányos tölgy alkotta erdőtömb is jelen volt.

A 19. század közepére az ártér összképe sokat nem változott, bár az erdők tovább fogyatkoztak. Az ártéri lapályt továbbra is jórészt legelőként-kaszálóként hasznosított nedves gyepek uralták. A mai ipolyszögi égerláp területéről az erdő eltűnt (legalábbis a térkép nem ábrázolja), a dejtári homokvidék jórészt szántó, s a II. katonai felmérés térképének (1860-as évek) felirata („Dohány Földek”) szerint ezeket a területeket dohánytermesztésre használták. A vizsgált terület nyugati végén a jelentősebb erdőterületek a Dejtár és Ipolyszög (Riba) közötti „Vörösharasz Erdő” és „Dejtár Erdő”, a Hont és Drégelypalánk (Palánk) közötti „Egeres Erdő”, valamint a Drégelypalánk keleti szélén fekvő, név nélkül ábrázolt erdő.

A 20. század közepéig a tájkép közel változatlan maradt, abban csupán a 19. század végi vasútépítések hoztak elmozdulást (az Ipolyság–Balassagyarmat közötti vasúti szakasz 1891-ben, a Balassagyarmat–Ipolytarnóc–Losonc közötti vonalszakasz 1896-ban épült meg). Jelentősebb folyószabályozási munka továbbra sem történt, az Ipoly kiöntései továbbra is szabadon bejárták az ártéri síkot. Itt-ott keskeny folyómenti erdők (füzes-nyáras-égeres galériaerdők) verődtek fel – az 1941-es katonai térkép például Drégelypalánk és Ipolyhídvég között jelöl ilyen állományokat. Balassagyarmat és Órhalom között az ártér peremén apró erdőfoltok (véltetően akácok) jelentek meg, s az ipolyszögi égerlápnál (véltetően újraerdősülés folytán) ismét erdőt jelöl a térkép (az itteni láperdő 1860-as évek térképein mutatózó hiánya egyébként véltetően valós, mivel azt a III. katonai felmérés 1880-as években készített térképe sem ábrázolja). A Dejtártól északra fekvő homokhátság 1941-ben még mindig erdőtlen, de a térségbeli ártéri tavakat (Nagy-tó, Csikos-tó, Kondás-tó, Kákás-tó, Inó-tó) a térkép precízen ábrázolja. A Hont és Ipolyvece közötti ártéren – a mai nagyobb erdőtümbök helyén – még szintén hiányoznak az erdők.

Az ártér képében csak a II. világháború utáni időszak hozott újabb változásokat. A háború végén az Ipoly-hidak nagy része megsemmisült, az ártér-menti közlekedés teljesen átalakult. Bár jelentősebb mederszabályozás a hazai folyószakaszon továbbra sem történt, s az árvizek jórészt ma is a természetes magaslatokig, illetve az utak-vasutak töltéséig kifuthatnak, kisebb mederátvágások, töltésepítések (pl. Balassagyarmat felett), illetve lecsapolások (pl. Litke: Csádaly) történtek. Az 1960-1970-es évektől kezdve fellendült a térségben a kavicsbányászat, sorra alakultak ki kisebb-nagyobb anyagyerőhelyek, kavicsbányatavak (Balassagyarmat, Szécsény, Ludányhalászi). Az 1960-as évektől Ipolyvece, Patak, Dejtár térségében (akáccal, nemesnyárral) jelentősebb volumenű erdőtelepítések indultak, s a korábbi tájhasználat felhagyásával párhuzamosan megindult a spontán füzes-égeres erdők felverődése is.

Az Ipolyvece és Ipolyszög (Riba) közötti Ipoly-szakasz az I. katonai felmérés térképén (1780-as évek) – A kivágaton jól látható, hogy a folyó mentén már csak elvétve vannak kisebb (ösi) erdők, az ártéri tájat jellemzően nedves rétek uralják. Az Ipolytól délre fekvő homokhátságon ugyanakkor még több nagyobb (véltetően kocsányos tölgy alkotta) erdőtümb is kivehető.

A Hügyag és Ludány (Halászival összevonva ma: Ludányhalászi) közötti Ipoly-szakasz az I. katonai felmérés térképén (1780-as évek) – A folyó ezen szakaszán az ártéren már nincsenek erdők, ugyanakkor a hátságosabb részeken (Pösténypuszta és Halászi térségében) jelentős kiterjedésű szántóterületek láthatók.

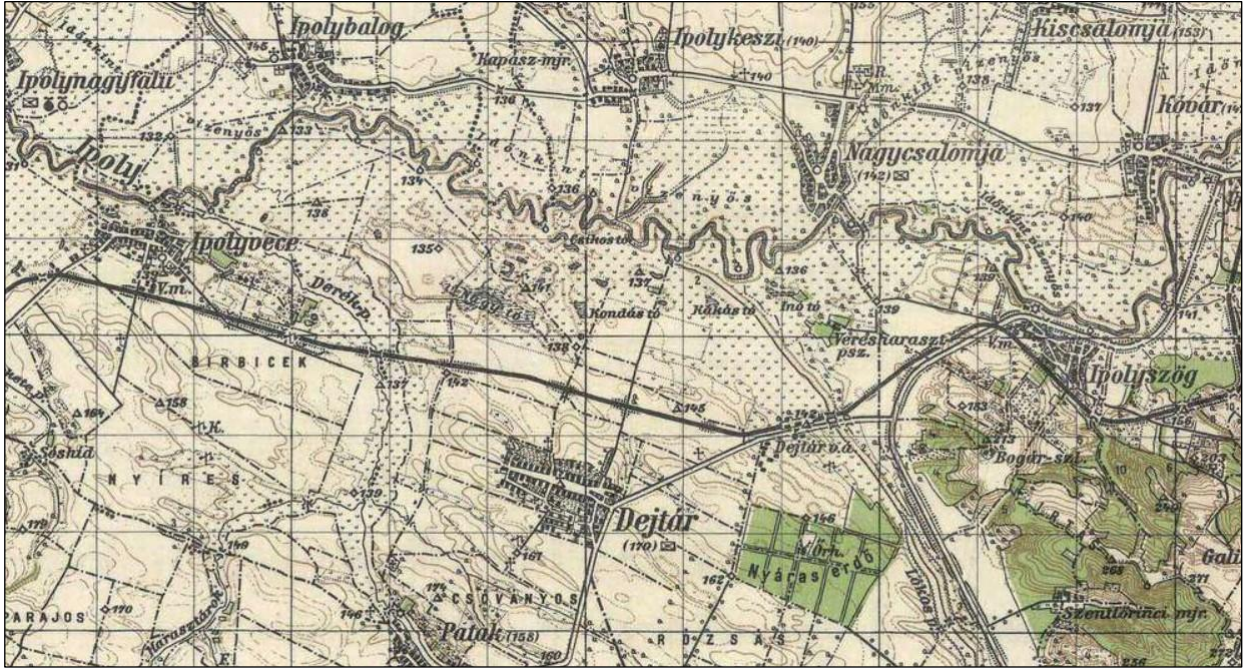
Az Ipolyvece és Ipolyszög (Riba) közötti Ipoly-szakasz az II. katonai felmérés térképén (1860-as évek) – A kivágtatón jól kivehető az erdők további fogyatkozása. Az ipolyszögi égerláp térségében ez a forrásanyag már nem jelöl erdőt, de Ipolyszög (Riba) és Dejtár között, ártérperemi helyzetben még két nagyobb erdőtömb („Vörösharaszti Erdő” és „Dejtár Erdő”) látható.

A Huguag és Ludány (Halászival összevonva ma: Ludányhalászi) közötti Ipoly-szakasz az II. katonai felmérés térképén (1860-as évek) – A nagy ártéri rétek továbbra is megvannak, de a hátságosabb részeken további szántók jelentek meg. Erdők egyáltalán nincsenek ezen a folyószakaszon. Szécsény alatt („Nagy Rét”) jól látszanak az egykori holtmedrek.

A Hont és Ipolytőce közötti Ipoly-szakasz a II. világháború idején készített katonai felmérés térképén (1941) – Az ártéri táj a tervezési terület nyugati végén továbbra is erdőtlen, kisebb erdősávok, galériaerdők csak a folyó mentén mutatkoznak.

Az Ipolyvece és Ipolyszög közötti Ipoly-szakasz a II. világháború idején készített katonai felmérés térképén (1941) – A Dejtártól északra (a mai csemetekert környékén) fekvő terület még ekkor is szántó volt. Az Ipoly-völgyi vasút ezen a szakaszon végig az ártér peremén vagy azon kívül fut.

A madárvédelmi terület 6.354,35 hektáros területén mindössze 797,95 hektár erdőtervezett erdő található (a nem erdőtervezett területek kivett, rét, legelő és szántó művelési ágú ingatlanok, nagyobbként ártéren/hullámtéren fekvő kaszálók és legelők). Az erdőtervezett területekből 777,24 hektárt tesznek ki az erdőrésztetek, míg az egyéb részletek (terméketlen területek, nyiladékok, tisztások, cserjések) kiterjedése 20,71 ha. Erdőrészlet és egyéb részlet határokat a tervezési terület határvonala sehol nem vág át. Az erdőrésztetek alapján számított erdősültség összességében 12,23%-os, a fás növényzet tényleges területfoglalása az egyéb részletek területén, illetve a nem erdőtervezett területeken található (részben ültetett, részben spontán felverődött; nagyobb részben őshonos, kisebb hányadban idegenhonos fafajú) facsoportok, fasorok, apró erdőfoltok miatt azonban ennél némileg magasabb, hozzávetőlegesen (a NÖSZTÉP-adatokat is figyelembe véve) 20% körüli értékre tehető.

A tervezési terület keleti-északkeleti része jórészt erdőtlen: Örhalomtól, illetve Hugyagtól keletre csak egy-két elszórtan elhelyezkedő erdőrésztet található, ebben a térségben a fás növényzetet a legelőkön/kaszálókon itt-ott megjelenő fák, facsoportok adják. Az erdőtervezett erdők zöme ennek megfelelően a madárvédelmi terület nyugati, Parassapuszta és Balassagyarmat közötti részére esik. Itt kisebb-nagyobb tömbökben, főleg Dejtár, Patak, Drégelypalánk és Ipolyvece községhatárokon találjuk az erdőket. Dejtárnál van egy jelentősebb, homokhátságra eső erdőtömb, ugyanakkor az erdők zöme az Ipoly ártéri síkján helyezkedik el. A homokhátság erdei nagy hányadban idegenhonos fafajú erdők, míg az ártéri helyzetű erdők kisebb részben idegenhonos, nagyobb részben őshonos fafajúak. A területi adatok, a fás növényzet mintázata, illetve a kapcsolódó közösségi jelentőségű madárfajok alapján az erdők és azok fenntartási feladatai a vizes élőhelyekhez és gyepekhez képest mérsékeltebb, de nem elhanyagolható súllyal, szereppel bírnak a tervezési terület természetességi állapota és természeti értékei megőrzése, illetve Natura 2000 célok megvalósítása vonatkozásában.

A terület erdei kisebb részben (38,97%) állami tulajdonban, nagyobb részben (61,03%) magán tulajdonban vannak (közösségi tulajdoni körbe eső erdőterület a tervezési területen nincs). Az állami tulajdonú területek zömén (Balassagyarmattól nyugatra) a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (Esztergom) a bejegyzett erdőgazdálkodó (38,45%), egy töredékterületnek (részben a balassagyarmati Nyírjes területén, részben Nógrádszakál község határban, a Páris-patak szurdokának torkolatánál) pedig az Ipoly Erdő Zrt. (Balassagyarmat) Kelet-Cserhádi Erdészete (Szécsény) az erdőgazdálkodója (0,52%). A magán tulajdonú erdők nagyobb hányadán (22,04%) 20 magánszemély gazdálkodik, s közel hasonló területi arányban (19,60%) 3 gazdasági társaság is szerepel az erdészeti hatósági nyilvántartásban (a társaságok közül legnagyobb érintettsége a közel 140 ha erdőterületet kezelő Dejtári Mezőgazdasági Kft.-nek van). A rendezetlen gazdálkodási jogviszony mellett nyilvántartott (magántulajdonú, több község határt is érintő) erdők aránya (a térségbeli sajátosságokkal összefüggésben) kifejezetten magas, majdnem a terület ötödét teszi ki (19,39%). Az erdőgazdálkodók által tervezhető hasznosítási/kezelési lehetőségeket (a klasszikus erdőgazdálkodási hasznosításhoz viszonyított eltéréseket) erősen meghatározza az erdők zömét magába foglaló nyugati (alsóbb fekvésű) völgy szakasz természetvédelmi besorolása (a madárvédelmi terület ezen része átfed a Duna–Ipoly Nemzeti Park területével, s ugyanezen völgy szakasz egyben Ramsari terület is). Emellett jelentős kiterjedést érnek el a hullámtéri erdők, s néhány helyszínen a közjóléti-turisztikai funkciókkal kapcsolatos elvárások is szabályozó tényezőként léphetnek fel.

Tulajdonforma	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
állami tulajdon	310,94	38,97
közösségi tulajdon	0,00	0,00
magán tulajdon	487,01	61,03
Összesen:	797,95	100,00

Erdőgazdálkodó	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Ipoly Erdő Zrt.	4,17	0,52
<i>Kelet-Cserhádi Erdészet</i>	<i>4,17</i>	<i>0,52</i>
Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	306,77	38,45
Gazdasági társaságok (3 db)	156,41	19,60
Magánszemélyek (20 db)	175,88	22,04
Rendezetlen gazdálkodási viszony	154,72	19,39
Összesen:	797,95	100,00

A madárvédelmi terület erdei zömmel védelmi elsődleges rendeltetésűek. Balassagyarmattól nyugatra, a Duna–Ipoly Nemzeti Parkkal való erős átfedés miatt a természetvédelmi elsődleges rendeltetésű erdők aránya viszonylag magas, az erdők több mint fele (50,75%) ilyen besorolást kapott. Ezen felül Patak község határban 2 nem védett (égeres) erdő részlet Natura 2000 elsődleges rendeltetéssel bír (0,86%). A dejtári homokon (Dejtár község határ), a Gyarmati-horgászató körüli egykori anyagnyerőhelyeken (Patvarc község határ), az Ipoly mentén (Nógrádszakál község határ) és még néhány hasonló, az erdőtenyészet szempontjából kevésbé kedvező helyszínen jelentős továbbá a talajvédelmi elsődleges rendeltetésű erdők aránya (19,67%). Gazdasági (faanyagtermelő) elsődleges rendeltetésű erdők a fentiekből következően csak a terület alig harmadán (28,72%) vannak, s ez a kategória a további rendeltetések között is csak csekély arányban (0,86%), a két Natura 2000 rendeltetésű erdőnél jelenik meg. Kiemelendő ugyanakkor, hogy a talajvédelmi rendeltetés (elsősorban homoki termőhelyeken)

jelentős részesedéssel (14,27%) szerepel a további rendeltetések között, illetve hogy a Natura 2000 rendeltetés (az említett 2 erdőrésztelen kívül) további rendeltetésként valamennyi érintett erdőrésztelnél bejegyzésre került az erdészeti nyilvántartásba. (A lentebbi, részletes kimutatásban és a további táblázatokban az egyéb részletek területadata már nem szerepel.)

Rendeltetés	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Talajvédelmi rendeltetésű erdők (TAV)	152,88	19,67
Természetvédelmi rendeltetésű erdők (TV)	394,48	50,75
Natura 2000 területen levő erdők (NAT)	6,67	0,86
<i>Védelmi rendeltetésű erdők (összesen)</i>	<i>554,03</i>	<i>71,28</i>
Faanyagtermelő erdők (FT)	223,21	28,72
<i>Gazdasági rendeltetésű erdők (összesen)</i>	<i>223,21</i>	<i>28,72</i>
Összesen:	777,24	100,00

Az állományok üzem mód szerinti besorolásánál (a térségi, illetve ártéri-dombsági erdészeti gyakorlatnak egyébként „megfelelő” képet mutatva) szembeötlő a vágásos üzem mód igen magas aránya (93,34%). Átmeneti és örökerdő üzem módba sorolt erdő egyáltalán nincs a területen, a faanyagtermelést nem szolgáló üzem módba sorolt alig 50 hektárnyi erdőterület (6,66%) pedig az ipolyszögi égerláp – mint az Ipoly-völgyi égeres lápok utolsó hírmondóinak egyike – területére eső erdőrésztelenekből (Balassagyarmat 18/C, 18/D, Ipolyszög 17/B, 17/J) adódik.

Üzem mód	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Vágásos üzem mód	725,48	93,34
Átmeneti üzem mód	0,00	0,00
Örökerdő üzem mód	0,00	0,00
Faanyagtermelést nem szolgáló üzem mód	51,76	6,66
Összesen:	777,24	100,00

A tervezési terület faállománytípusairól az adatfeldolgozás során csoport-szintű statisztikák álltak rendelkezésre. Ez alapján a tervezési területen (összhangban a földrajzi helyzettel, a hullámtéri vagy mentett oldali fekvéssel, illetve az erdészettörténeti háttérrel) az árterek őshonos fafajú állományai mellett a másodlagos, idegenhonos fafajú faállománytípusok is jelentős szerephez jutnak. A II. világháború utáni ártéri és mentett oldali erdőtelepítések következtében jelentős arányt tesznek ki a nemesnyárasok és nemesfüzesek (27,07%), s ezek mellett komoly részesedést mutatnak a homokhátakra telepített akácok (18,49%). A további idegenhonos fafajú erdők vonatkozásában még a fenyvesek – jórészt erdeifenyvesek – említhetők (2,52%). Az őshonos fafajú, részben maradvány jellegű, részben ültetett vagy spontán felferődött erdők közül az égeresek területfoglalása a legjelentősebb (22,42%). Az egyéb lágy lombos fafajok alkotta erdők csoportjából a hazai nyárasok (5,21%) és a füzesek (4,50%) fednek még nagyobb területet, s ezekkel közel azonos részarányt tesznek ki a keménylombos fafajok által dominált kocsányos tölgyesek (9,23%) és magas kőris alkotta kőrisesek (6,04%). Az egyéb (őshonos) lágy lombos és kemény lombos fafajok állománytípusai (nyíresek, cseresek, juharosok stb.) szerepe elenyésző. Összességében az őshonos és

idegenhonos fafajok által determinált faállománytípusok a madárvédelmi terület erdőtervezett erdeiben hozzávetőlegesen 50–50%-ot tesznek ki.

Faállománytípus-csoport	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Kocsányos tölgyesek	71,76	9,23
Cseresek	13,57	1,75
Akácok	143,72	18,49
Egyéb kemény lombosok	15,78	2,03
Juharosok	3,16	0,41
Kőrisesek	46,96	6,04
Nemes nyárasok és nemes fűzesek	210,40	27,07
Hazai nyárasok	40,49	5,21
Fűzesek	34,97	4,50
Égeresek	174,23	22,42
Nyíresek	2,60	0,33
Erdeifenyvesek	14,46	1,86
Feketefenyvesek	1,04	0,13
Lucfenyvesek	4,10	0,53
Összesen:	777,24	100,00

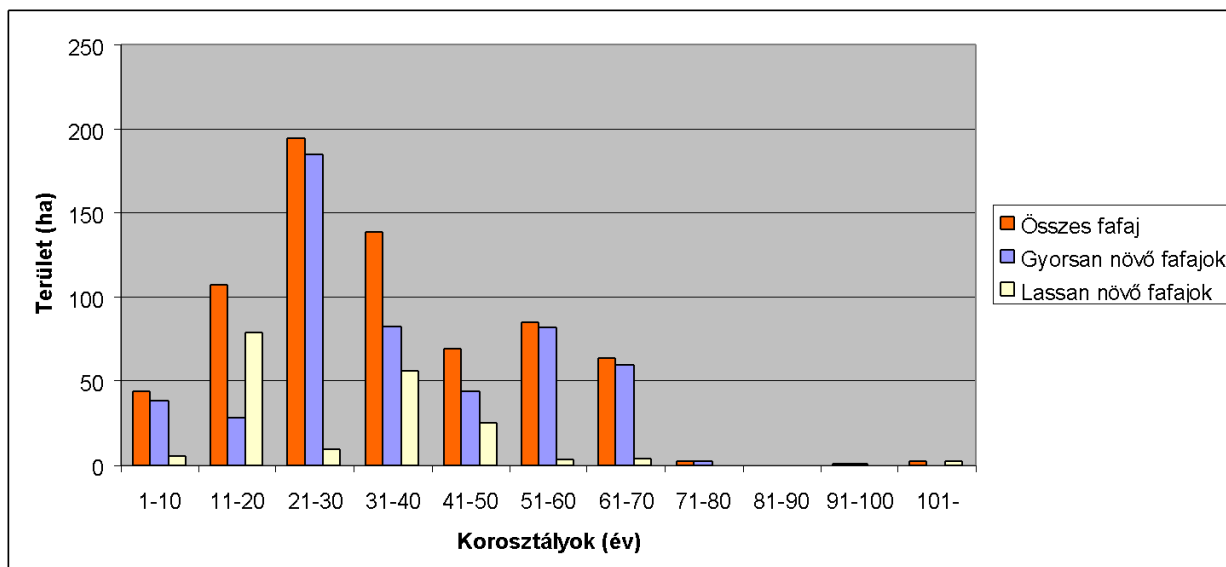
A vizsgálati terület fafajösszetétele a faállománytípusok területi megoszlása által sugallt képnek megfelelően alakul. A meghatározó fafajok – mint a faállománytípus-megoszlásból is sejthető – a nemesnyárasok (22,22%), majd ezt követően a legnagyobb területfoglalással a mézgás éger (21,24%), az akác (17,47%) és a kocsányos tölgy (10,79%) fordul elő. A hazai nyárasok (jórészt szürke nyár) és a fűzesek (jórészt törékeny fűz és fehér fűz) aránya még mindig számottevő (6,44%, illetve 5,63%), s említést érdemel a kőrisesek (jórészt magas kőris) részesedése is (3,01%). Kiemelendő továbbá az egyéb tölgyek kategóriája (4,10%), mely itt a vörös tölgy jelenlétére utal. A juharok adata (1,78%) részben őshonos juharfajok, részben zöld juhar előfordulását foglalja magába, a szil adata (1,69%) pedig vénic-szilre vonatkozik. Az egyéb fafajok közül a 1% feletti arányt mutat még az erdeifenyő (2,11%) és a homokhátakra ültetett cser (1,03%). Az őshonos és idegenhonos fafajok területi aránya a madárvédelmi terület erdőtervezett erdeiben hozzávetőlegesen 55–45%-ot tehet ki.

Fafaj	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Kocsányos tölgy – mag	76,20	10,78
Kocsányos tölgy – sarj	0,09	0,01
Kocsánytalan tölgy – mag	1,68	0,24
Kocsánytalan tölgy – sarj	0,00	0,00
Egyéb tölgy	29,01	4,10
Cser – mag	5,57	0,79
Cser – sarj	1,72	0,24
Gyertyán	0,53	0,08
Akác	123,53	17,47
Juhar	12,59	1,78
Szil	11,92	1,69
Kőris	21,30	3,01
Egyéb kemény lomb	1,20	0,17
Nemes nyár	157,11	22,22

Hazai nyár	45,51	6,44
Fűz	39,82	5,63
Éger	150,18	21,24
Hárs	1,60	0,23
Egyéb lágy lomb	7,63	1,08
Erdeifenyő	14,90	2,11
Feketefenyő	0,76	0,11
Lucfenyő	4,10	0,58
Összesen:	706,95	100,00
Üres terület	70,29	-
Mindösszesen:	777,24	-

A tervezési terület erdeinek korosztály-szerkezetében dominálnak (együttesen 68,41%-ot tesznek ki) a 40 év alatti állományok. Ez főleg a fafajösszetételnek köszönhető, hiszen a gyorsan növő fafajok (nyárok, fűzek, éger, akác) állományai jórészt ebbe a kortartományba esnek. Jelentős még a 41–80 év közötti korosztályok területaránya (együttesen 31,13%), amiben szintén a gyorsan növő fafajok rendelkeznek nagyobb súllyal/részesedéssel. A 80 év feletti erdők aránya elenyésző (együttesen 0,46%), ami főleg annak tudható be, hogy a lassan növő fafajok (elsősorban a kocsányos tölgy) állományai is jórészt fiatal, 40–50 év alatti erdők. A gyorsan és lassan növő fafajok korosztálydiagramjai egyaránt fokozatosan „lecsengő” eloszlást mutatnak, a területfoglalás mértéke mellett különbség viszont, hogy a gyorsan növő fafajoknál az eloszlási „görbe” csúcspontja a 21–30 éves korosztályba esik, míg a lassan növő fafajok két kiugró értéke a 11–20 éves és a 31–40 éves korosztályoknál mutatkozik. Összességében a madárvédelmi terület erdei csak alig érzékelhető arányban tartalmaznak idős, méretes állományokat, azokban a fiatal-középkorú erdőknek megfelelő dimenziók jellemzőek.

Korosztály (év)	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
1-10	43,87	6,20
11-20	106,89	15,12
21-30	194,56	27,52
31-40	138,37	19,57
41-50	69,20	9,79
51-60	84,63	11,97
61-70	63,52	8,99
71-80	2,69	0,38
81-90	0,00	0,00
91-100	0,97	0,14
101-	2,25	0,32
Összesen:	706,95	100,00
Üres terület	70,29	-
Mindösszesen:	777,24	-

A tervezési terület karakterét jelentős részben meghatározó őshonos fajú ligeterdők a közösségi jelentőségű erdős élőhelytípusok közül nagyobb részben az „enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)” (91E0), csekély hányadban a „keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*)” (91F0) típushoz tartoznak. Ezen élőhelytípusok korosztályviszonyai a terület egészére bemutatott korosztály-statisztikával (lásd a gyorsan növekvő/lassan növekvő bontást) közel azonos képet mutatnak. A homokháton levő ültetett kocsányos tölgyesek közösségi jelentőségű élőhelytípusnak való megfeleltetése (jelenlegi állapotuk alapján) nem egyértelmű.

A fentebb leírt fajösszetételű és korú állományok 2009. évi XXXVII. tv. 7. § (1) bekezdés szerinti természetességi besorolásánál a természet szerű erdők (16,03%) és a származék erdők (30,13%) adják a természetvédelmi/természetességi szempontból kedvezőbb állapotú, őshonos fajok által dominált állományok halmazát (együttesen 46,16%-ot tesznek ki). A másik végletet az idegenhonos fajok (főként nemesnyárok és akác) által alkotott kultúrerdők (22,95%) és faültetvények (26,96%) jelentik (együttesen 49,91%-ot tesznek ki). A köztes helyzetű, őshonos és idegenhonos fajok tekintetében erősen kevert jellegű átmeneti erdők területi aránya az előző kategóriáknál jelzett arányoknál egy nagyságrenddel kisebb (3,93%). A természetességi besorolások megoszlása összességében jól tükrözi a faállománytípusok és fajok elemzésénél már felvetett „fele-fele” helyzetet, mely szerint a kedvezőbb természetességi állapotú és a természetvédelmi szempontból átalakításra szoruló erdők a tervezési terület erdőtervezett részén hozzávetőlegesen azonos mennyiségben/arányban vannak jelen.

Természetesség	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Természetes erdő	0,00	0,00
Természet szerű erdő	124,62	16,03
Származék erdő	234,19	30,13
Átmeneti erdő	30,52	3,93
Kultúrerdő	178,34	22,95
Faültetvény	209,57	26,96
Összesen:	777,24	100

Az ártéren fekvő erdők esetében – a kedvező talajviszonyoknak és hidrológiai viszonyoknak köszönhetően – az erdők egészségi állapota összességében és általánosságban kielégítőnek mondható, míg a homokvidék száraz termőhelyein levő, illetve a korábbi bányaterületek kavicsos váztalajain felnőtt erdők a vízhiány miatt több helyen sínylődnek. Az Országos Erdőkár-nyilvántartási Rendszer adatai alapján az utóbbi egy-két évtizedben a nagyobb mértékű abiotikus és biotikus károsítások elkerülték a területet, csupán néhány helyszínen regisztráltak kisebb volumenű szélöntést, aszálykárt, vadkárt. A főként kocsányos tölgyön mutatkozó tölgy csipkésposzka (*Corythucha arcuata*) is megjelent már a térségben, s az ártéri kőris-előfordulásokhoz kapcsolódóan potenciális veszélyforrás a magas kőris hajtáspusztulását okozó konídiumos gombafaj (*Chalara fraxinea*). A lombfogyasztó hernyófajok néhány évente, ciklikusan, kisebb-nagyobb gradációk révén befolyásolják a térségbeli tölgyesek egészségi/erdővédelmi helyzetét. Vadkár vonatkozásában főleg az őz okozta rágás és hántás jelent problémát, vadkárelhárító kerítés viszont sehol nincs a tervezési területen.

Az elmúlt időszakban a tervezési területnek elsősorban a nyugati, védett természeti területen kívülre eső részén, Dejtár környékén, főként idegenhonos fafajú állományokban (akácokban, nemesnyárasokban) folyt erdőgazdálkodási (azon belül is főleg véghasználati és erdőfelújítási) tevékenység. A dejtári csemetekert közelében nagy területen találunk olyan felújítás alatt álló vágásterületeket (pl. Dejtár 10/C, 10/E, 11/A, 11/E, 11/H, 11/I erdőrészek), melyek még nem záródtak, s a melyeknél a száraz termőhely, a siskanádas-selyemkórós vágásnövényzet és a vadhatás együttesen akadályozza az őshonos fafajú (tölgyes) fiatalosok fejlődését.

A tervezési terület három erdőtervezési körzetet érint. A Kemencei Erdőtervezési Körzetben a korábbi, 2011-ben végzett erdőtervezési munkák után jóváhagyott erdőtervek tartalmi felülvizsgálata 2021-ben kezdődött és várhatóan a következő évben zárul. Az erdőtervezési folyamat végén megállapításra kerülő erdőtervek a következő körzeti erdőtervezési eljárás során (várhatóan 2032. évben) kiadásra kerülő erdőtervek jogerőssé válásáig lesznek érvényben. A keletebbre fekvő Romhányi Erdőtervezési Körzetben 2015-ben folytak erdőtervezési munkák, az erdőgazdálkodók számára megállapított (gazdálkodási lehetőségeket rögzítő) erdőtervek 10 évig, a következő körzeti erdőtervezési eljárás során (várhatóan 2026. évben) kiadásra kerülő erdőtervek határozatok jogerőssé válásáig lesznek érvényben. Végül a Szécsényi Erdőtervezési Körzetet 2013-ban erdőtervezték, az erdőtervek ebben a körzetben szintén 10 évig, a következő körzeti erdőtervezési eljárás során (várhatóan 2024. évben) kiadásra kerülő erdőtervek jogerőssé válásáig lesznek érvényben.

Az erdőtervezési munkák során az átfedő európai közösségi jelentőségű területek – „Ipoly-völgy” KjtT (HUDI20026), „Középső-Ipoly-völgy” KjtT (HUBN20062), „Ipoly völgye” KMT (HUDI10008) – miatt részletes Natura 2000 elővizsgálati dokumentációk is készültek. Ezek a dokumentumok az erdőgazdálkodásra vonatkozóan előzetesen megállapított előírás-javaslatok Natura 2000 területekre, illetve a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek és fajok (köztük madárfajok.) természetvédelmi helyzetére gyakorolt hatásainak értékelését tartalmazzák. Az elővizsgálati dokumentációkat a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, illetve a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság közreműködésével készítette az erdőtervezési feladatokkal megbízott szervezet: a Kemencei és Szécsényi Körzet esetében (2012, 2014) a Heves Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága (Eger–Vác), a Romhányi Körzet esetében (2015) a Heves Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztálya (Eger–Vác). A Kemencei Körzet erdőtervezését 2021-ben a Nemzeti Földügyi Központ Közép-Magyarországi Erdőtervezési Osztálya (Gödöllő–Vác) végzi.

Az állami tulajdonú területek zömén (Balassagyarmattól nyugatra) a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (Esztergom) a bejegyzett erdőgazdálkodó (38,45%), egy töredékterületnek pedig az Ipoly Erdő Zrt. (Balassagyarmat) Kelet-Cserháti Erdészete (Szécsény) az erdőgazdálkodója (0,52%). A magán tulajdonú erdők nagyobb hányadán (22,04%) 20 magánszemély gazdálkodik, s közel hasonló területi arányban (19,60%) 3 gazdasági társaság is szerepel az erdészeti hatósági nyilvántartásban (a társaságok közül legnagyobb érintettsége a közel 140 ha erdőterületet kezelő Dejtári Mezőgazdasági Kft.-nek van). A rendezetlen gazdálkodási jogviszony mellett nyilvántartott (magántulajdonú, több község határt is érintő) erdők aránya kifejezetten magas, majdnem a terület ötödét teszi ki (19,39%).

A tervezési területen jelenleg érvényben levő erdőtervek számos fakitermelési előírást, illetve lehetőséget tartalmaznak. Még el nem végzett egészségügyi fakitermelés mindössze három erdőrészletben (Balassagyarmat 1/B, Dejtár 10/F, Órhalom 5/A), a terület mindössze 1,46%-án (akácokban, erdeifenyvesben) szerepel. Ugyancsak csekély területen (0,17%), egyetlen erdőrészletben (Drégelypalánk 27/I) találkozhatunk egyéb termelésre beütemezett, kisebb volumenű fakitermelésre tervezett állománnyal. Ezzel szemben – összefüggésben a korosztályviszonyokkal – viszonylag jelentős területeken kerültek beütemezésre nevelővágások, így tisztítások (8,57%), törzskiválasztó gyéritések (14,27%) és növedékfokozó gyéritések (18,28%). Mindezek mellett komoly tételt jelentenek a nem őshonos fafajok állományaiban tervezett, összességében több mint 200 ha-nyi területet érintő tarvágásos véghasználatok is (26,12%). Az ártéri helyzetű égerek állományaiban (annak ellenére, hogy a 40 év feletti állományok, illetve fafajsorterülete a 130 ha-t is meghaladja) a természetvédelmi korlátok miatt sehol sem történt véghasználati tervezés. Kiemelendő továbbá, hogy az állományok sajátosságai és egyes természetvédelmi kötöttségek miatt összességében a 350 ha-t (45,41%) meghaladja azon erdőrészletek területe, amelyekben jelenleg semmilyen használat nincs tervezve. A gyorsan növekvő fafajok területi túlsúlya (74,09%) mellett ez igen magas – és természetvédelmi szempontból igen kedvező – érték, mely előrevetíti, megelőlegezi az érintett erdők jelentősebb zavarások nélküli fenntarthatóságát, egyúttal a madárvédelmi szempontok érvényre juttatásának lehetőségét.

Fokozatos felújítóvágás bontóvágás és végvágás, szálalóvágás, készletgondozó használat és haszonvételi gyérités jelenleg sehol nincs beütemezve.

Fahasználat módja	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Egészségügyi termelés (EÜ)	11,38	1,46
Tisztítás (TI)	66,63	8,57
Törzskiválasztó gyérités (TKGY)	110,91	14,27
Növedékfokozó gyérités (NFGY)	142,09	18,28
Tarvágás (TRV)	203,02	26,12
Fokozatos felújítóvágás bontóvágás (FVB)	0,00	0,00
Fokozatos felújítóvágás végvágás (FVV)	0,00	0,00
Szálalóvágás (SZV)	0,00	0,00
Készletgondozó használat (KGH)	0,00	0,00
Haszonvételi gyérités (HGY)	0,00	0,00
Egyéb termelés (ET)	1,33	0,17
Teljes terület:	777,24	100,00

1.3.3.3. Vadgazdálkodás, vadászat, halászat, horgászat

A tervezési terület a 201. számú Börzsöny-Gödöllői és a 202. számú Nógrád-Cserhádi vadgazdálkodási tájegységhez tartozik.

A tervezési terület az Koplán-Göröc Vadgazda Egylet, a Drégelyvár Vadásztársaság, a Vén Palócföld Vadásztársaság, az Ipoly Vadász és Természetvédő Egyesület, az Ipoly Erdő Zrt. és a Hársas Vadásztársaság területén fekszik.

A lakott területek közelsége, az infrastrukturális helyzet, valamint az országos és a vadászterületeken belüli elhelyezkedés periférikus volta miatt a vadgazdálkodás csekély nyomást okoz a tervezési területen. A tervezési terület országosan védett természeti, és Ramsari Egyezmény hatálya alá tartozó területén az apróvad (beleértve a vízivad) vadászatának teljes tilalma van érvényben.

A nagyvadfajok közül a gímszarvas (*Cervus elaphus*), az őz (*Capreolus capreolus*) és a vaddisznó (*Sus scrofa*) jelentős mértékben van jelen a területen, így ezek a fajok adják az éves teríték javát.

Az afrikai sertéspestis, valamint az ehhez kapcsolódó 2/2021-es OFA határozat miatt a vaddisznóállomány gyérítése folyamatos, az állomány az utóbbi időszakban csökkenő tendenciát mutat. A környező terület szigorúan korlátozott terület és fertőzött besorolású az állomány további csökkenése várható.

A tervezési területen található halgazdálkodási hatóság által nyilvántartott halgazdálkodási vízterületek:

- Ipoly és annak hullámterei (víztérkód: 12-0014-1-1)
- Ipoly folyó és annak hullámtéri (Istvánmajori alsó-felső, Pászti, Tukipánkerti holtágak) és mentett oldali holtágai, Lókos patak alsó folyása, Derék patak alsó folyása a Dejtár köüti hídtól az Ipoly torkolatig (víztérkód: 12-0015-1-1)
- Ludányhalászi sóderbányató (I-II.) (víztérkód: 12-0022-1-1)
- Fekete-víz patak (víztérkód: 12-0010-1-1)
- Szécsény 0328/47 talajvíztó és a hozzákapcsolódó Ipoly holtágak (víztérkód: 12-0044-1-5)
- Szécsényi kavicsbányató (víztérkód: 12-0045-1-1)
- Szentlélek-patak (víztérkód: 12-0046-1-4)

A nyilvántartott halgazdálkodási vízterületekre vonatkozó halgazdálkodási tervek az illetékes halgazdálkodási hatóságnál fellelhetők.

1.3.3.4. Vízgazdálkodás

A tervezési terület vízfolyásain a vízgazdálkodási kezelési feladatokat a Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság látja el. A területen folyik az Ipoly-folyó, valamint a Dobroda-patak, Ménes-patak, Szentlélek-patak, Feketevíz-patak, Lókos-patak, Derék-patak, Kemence-patak (Szlovákia területén).

Dejtár közelében van ivóvíz kivételi pont, Ipolyvecénél duzzasztó. Két hallépcső segíti a halak mozgását, Tésánál és Ipolytölgyesnél. Az Ipoly, mint határfolyó révén az igazgatóság rendszeresen előkészíti és képviseli a működési területét érintő vagyongazdálkodási feladatokat a nemzetközi tárgyalásokon (Határvízi Bizottság – Ipoly albizottság).

Az Ipoly fő medrét vízgazdálkodási beruházások nem érintették az elmúlt években. A fásodott partszakaszokon a közfoglalkoztatási programokon keresztül történtek csereirtások és szemétygyűjtések, melyek legtöbbször egyeztetésre kerültek a természetvédelmi kezelővel. Speciális feladatként jelentkeznek az extrém árvizekkel kapcsolatos kezelési, védekezési munkák elvégzése. Az elmúlt években több belterületi részt (pl. Ipolytarnóc, Hugyag, Litke) is elöntött a folyó áradása. Ezeknek a feladatoknak az összehangolását biztosíthatják a 2014-ben elkészült vízkárelhárítási tervek is.

A tervezési területen két szennyvíztisztító-telep működik. A szécsényi telep nagyobb kapacitású (2.000 m³/nap), ennek befogadója a Szentlélek-patak. A litkei szennyvíztisztító telep kapacitása 138 m³/nap, ennek befogadója a Dobroda-patak.

A ludányhalászi ivóvízkivételi-művek jelenleg nem üzemelnek.

A térségben számos kisebb- nagyobb kapacitású tározó készült, a tározók száraz időre tározzák a csapadékos időszakokban lefolyó vizeket, nagycsapadék idején pedig a nagyvizek egy részének tározásával csökkentik az alvízi meder terhelését, az árvíz mértékét.

A jelenleg érvényes vízgazdálkodási terv alapján a jelenleg folyamatban lévő "Közös, integrált, valós idejű hidrológiai előrejelző rendszer kialakítása az Ipoly vízgyűjtőjére" című projekt megvalósításával a szélsőséges vízjárású Ipolyra és vízgyűjtőjére egy operatív, Magyarország és Szlovákia árvízi védekezésében és vízgazdálkodásában érintett szervezeteinek folyamatos és jövőbeli együttműködésén alapuló rendszer valósul meg. Ez a fejlesztés a valós időben képes a csapadékok és az árvízi helyzetek nagy pontosságú térbeli és időbeli előrejelzésére a teljes vízgyűjtőn, a vízgyűjtőre vonatkozó hidrológiai és egy az Ipolyra vonatkozó hidrodinamikai modell működtetésével, adatcsere kapcsolatok kialakításával - mindegyik egy gyors riasztási rendszer épül az összes érintett fél tájékoztatása érdekében. A projekt eredményeként a vízgyűjtő egészen válik hatékonyabbá az árvízi védekezés, és csökkenteni lehet az árvízi események kedvezőtlen emberi, gazdasági és környezeti kockázatait.

Az Ipoly szabályozása a határvízi szakaszon megtörtént, természetvédelmi szempontból problémát a mederduzzasztások okoznak, mert akadályozzák a halfauna természetes mozgását. A vízgazdálkodási terv alapján kiemelt feladat az Ipolyszögi Égerláp természetvédelmi kezelése. A terület az Ipoly folyó medersüllyedésének köszönhetően kezd kiszáradni. Ezzel kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy az Égerlapot tápláló vízfolyáson több tározó is van, ami a párologtatás következtében kedvezőtlenül befolyásolja az égerláp vízháztartását Ennek ellensúlyozása érdekében 2009-ben két fenékküszöb épült a folyón, közös magyar-szlovák beruházásban. Ez a két küszöb mintegy 80-90 cm kisvízszint emelést hoz létre.

Az Ipolyból és mellékfolyóiból történő többlet vízkivétel további jelentős potenciális problémaforrás. A vízgyűjtőn nagy számban jelenlévő tározók vízvisszatartása jelentős, a környező talajvízszintet megemelik, emellett a tározók alatti szakaszokon – nem az előírásoknak megfelelő üzemeltetés esetén – vízhiányos állapotot okozhatnak. Az azonos vízfolyáson lévő tározók egymásra hatása nem minden esetben ellenőrzött, továbbá az egyes tározók tervezettől, illetve engedélyezettől eltérő üzemeltetése az alsóbb tározók vízhiányát okozhatja.

A vízfolyások állagát, a vízminőséget, a feliszapolódást kedvezőtlenül befolyásolják a vízfolyásokba bevezetett nem kellően tisztított, vagy tisztítatlan ipari, mezőgazdasági és kommunális szennyvizek. Kisvízi időszakban – kellő hígítás hiányában – nagy a szennyvízből eredő lerakódás a medrekben.

Az üzemelő sérülékeny földtani környezetben lévő ivóvízbázisok közül a Dejtár-Patak és a Nagybörzsöny, Községi Vízmű ivóvízbázisok védőövezetei kerültek kijelölésre. Közvetlenül az Ipoly mentén lévő sérülékeny földtani környezetű ivóvízbázisok (Peröcsény-Tésai vízbázis) védelemben tartását tovább nehezíti, hogy a vízbázis védőövezetei átnyúlnak Szlovákia területére is. Ugyanez a probléma a Dejtár-Patak ivóvízbázis esetében is fennállhat, bár a vízbázis diagnosztikai munkái a vízgazdálkodási terv alapján még folyamatban vannak.

1.3.3.5. **Turizmus**

Az utóbbi évtizedben egyre többen ismerik fel a korábban elzárt határmenti területek rekreációs értékeit, amelyet főként a vízről lehet élvezni. Ezt számos ökoturisztikai vállalkozás, szakmai egyesület és szervezet támogatja, illetve próbálja elősegíteni többkevesebb sikerrel. A tervezési terület településein lakók is számos programlehetőséggel és szálláskínálattal igyekeznek az ide látogatókat több napos maradásra bírni.

A Duna-Ipoly NPI jelenleg két tanösvénnyel gazdagítja a természetjárók érdeklődésére számot tevő attrakciókat: a Páskom legelő tanösvény a Dejtár közelében lévő homoki gyepék élővilágát, míg az Apródok útja tanösvény az országos híró Drégelyi várral kapcsolatos kultúrtörténeti értékek mentén kínál látnivalókat. Fenti két tanösvényt köti össze a közel 15 km hosszú Ipoly-híd túraútvonal Dejtár és Drégelypalánk között. Ipolyvece határában madármegfigyelő torony, a drégelypalánki Nagy-sziget közelében pedig egy pihenőhelyként is szolgáló „magasleselkedő” segíti a szemlélődést.

A közeljövőben várható egy határon átnyúló gyalogos és kerékpáros tanösvény létesítése, amelybe a szlovákiai Ipoly Unió ipolysági oktatóközpontja is aktívan bekapcsolható.

A folyón vízi turizmus csak illegálisan folyik. Jellemzően kocsival érkeznek a helyszínre, illegálisan sátraznak a parton, majd kocsival felviszik a kenut egy magasabb kikötési pontra, aztán lecsurognak a sátorozóhelyhez.

1.3.3.6. **Ipar**

A tervezési területen jelenleg nincs ipari tevékenység, maga az Ipoly hazai oldala alacsony ipari volumennel bír. Számottevő ipari kapacitás Balassagyarmaton és Drégelypalánkon található. Drégelypalánkon a szénmonoxid, Balassagyarmaton a nitrogén-oxidok kibocsátása megyei szinten jelentős. Mindazonáltal jelentős légszennyezésről nem beszélhetünk. Szécsény város fejlesztéseként a tervezési területtel határosan ipari parkot hoztak létre, de a betelepülő vállalkozások a környezetre nem gyakorolnak negatív hatást. Losonc tekinthető potenciális ipari szennyezőforrásnak, bár a korábbi ipari termelés itt is lecsökkent. Az Ipoly folyón keresztül a potenciális szennyezés esélye fennáll.

A tervezési területen egy nyilvántartott bányatelek található, a Ludányhalászi I. – kavics bánya. Ezen kívül két megkutatott, nyilvántartott ásványi nyersanyagvagyonnal rendelkező terület érinti a tervezési területet Patvarc és Dejtár közigazgatási területén. (Patvarc I. – homok és kavics, Dejtár – közlekedésépítési homok).

1.3.3.7. **Infrastruktúra**

Balassagyarmattól nyugatra eső rész:

A folyóval párhuzamosan fut a Vác-Drégelypalánk-Balassagyarmat vasútvonal, mely a tervek és elképzelések szerint a jövőben Hont felé tovább épülve a térségi forgalomba bekapcsolja a szlovák oldalon fekvő településeket. Hasonló elhelyezkedésű a 2 sz. főút, mely Drégelypalánktól-Hontig (Parassapuszta) kíséri a folyót, és Ipolyság (Šahy) felé jelentős határforgalmat bonyolít. Drégelypalánktól a 22101. sz. burkolt út követi a folyót, egészen Dejtárig, ahol a 22. sz. főútban folytatódik Balassagyarmat felé.

A területen belül számos egységen árvízvédelmet szolgáló párhuzamművek épültek, ezek több esetben lehetővé tették a mentett oldalon való művelést, gazdálkodást. A töltések koronáján húzódó földutak használata korlátozott, elvileg engedélyhez kötött.

Drégelypalánk-Hont között közvetlenül egymás mellett húzódik a 220, illetve a 440 kV-os légvezeték, melyek oszlopsorai jelentős negatív tájképi elemek. A 220 kV-os vezeték ma már nem üzemel, így veszélyforrásként csökkent a jelentősége, másrészt lehetővé vált az oszlopok természetvédelmi célú hasznosítása is (műfészek kihelyezés, stb.).

A tervezési területen a fentiek mellett nem jellemzőek burkolt utak, egyéb meghatározó fontosságú vonalas létesítmények, (illegális) szemétkerakók, stb.

A két ország közötti határszakaszon több híd építése is tervben van. A legnagyobb volumenű ezek közül a 2-es út tervezett hídja. Ennek megfelelő elhelyezése fontos a terület ökológiai folyosóinak fenntartása érdekében.

Balassagyarmattól keletre eső rész:

A tervezési terület több ponton országos közút (Szécsény – Ipolytarnóc; 2205 sz.) illetve vasútvonal határolja. Az államhatár miatt a II. világháborút követően a fejlesztések visszaszorultak, a korábban meglévő Ipoly hidak sem épültek újjá. Ekkor csak Tótygyarmat (Slovenské Ďarmoty)–Balassagyarmat és Kalonda – Ipolytarnóc között volt kapcsolat az Ipolyon át (Cseh)Szlovákia és Magyarország között. Az Ipoly-hidak Újjáépítéséért Polgári Társulás megalakulásával (2004), az európai közösség tagjaként ismételt megélnélkültek az Ipoly hidak újjáépítésének tervei. Ennek eredményeképpen a tervezési területen kívül 2011-ben elkészült a Rárós (Trenc)–Ráróspuszta és a Pet'ov–Pöstyénpuszta közötti hidak. A tervezési területen további három Ipoly híd tervezet, melyek a tervezés, kivitelezés különböző fázisaiban (megvalósíthatósági tanulmány, kiviteli tervek) vannak:

- Bussa (Bušince) – Nógrádszakál
- Szécsénykovácsi (Kovačovce) – Huguag
- Ipolyvarbó (Vrbovka) – Órhalom

Az Ipolyon jelenleg több ponton gyalogoshíd található melyen a gyalogos, kerékpáros közlekedés biztosított (pl. Ipolyvarbó és Órhalom között). 2008. szeptember 14-én adtak át a Magyar-Szlovák Barátság Ipoly hidat a két határ menti település, Bussa (Bušince) és Nógrádszakál közötti megállapodásnak köszönhetően. A két ország közötti közlekedési kapcsolatok átfogó fejlesztéséről 2014-ben kötöttek megállapodást a felek.

A Budapest – Aszód – Balassagyarmat vonal jelenlegi végállomása Ipolytarnóc, de tervezik ennek meghosszabbítását, így Losonc is elérhetővé válna személyszállítással is. Ennek a vonalnak a leágazása Nógrádszakálnál található, ahol a tervezési területen 1951-ben épült egy határhíd, mely a Losonc – Kalonda – Nagykürtös vasútvonal részét képezi. Itt az 1980-as évekig személyszállítás is folyt, azóta csak teherforgalomra használják.

A tervezési területen található utak többnyire burkolatlanok, árvizes és csapadékos időben helyenként nem vagy nehezen járhatók. Kövezett út a Nógrádszakált és Bussát összekötő egykori országút. Az utak elsősorban a mező- és erdőgazdálkodást, másrészt a horgászatot szolgálják.

Elsősorban a belterületek szomszédságában a tervezési területet több ponton érinti középvezetőségű villany- illetve gázvezeték. A terület országhatár-jellegéből adódóan Földmérési és Távérzékelési Intézet földmérési jelek elhelyezését biztosító használati joggal bír (határjelek kihelyezése, karbantartása, stb.).

1.3.3.8. A tervezési területtel határos határ menti Natura 2000 területek

A tervezési terület az Ipoly szlovák oldali részén az alábbi Natura 2000 területekkel érintkezik:

- 1) különleges madárvédelmi terület
 - a. Poiplie (SiteCode: SKCHVU021) – 8 055,70 ha
- 2) különleges természetmegőrzési terület
 - a. Aluvium Ipla (SiteCode: SKUEV0257) - 250,66 ha
 - b. Cudeninsky mociar (SiteCode: SKUEV0054) - 138,23 ha
 - c. Selestianska stran (SiteCode: SKUEV0052) - 9,02 ha
 - d. Kiarovsky mociar (SiteCode: SKUEV0053) - 29,55 ha
 - e. Dalovsky mociar (SiteCode: SKUEV0365) - 82,51 ha

1.3.3.9. Településrendezési eszközök

Balassagyarmat

Balassagyarmat Város önkormányzata képviselő-testületének a város településszerkezeti tervéről szóló 18/2016. (X.03.) önkormányzati rendelete, valamint Balassagyarmat Város Önkormányzat Képviselő-testületének a Helyi Építési Szabályzatról szóló 19/2016. (X.03.) önkormányzati rendelete alapján a Natura 2000 területen található helyrajzi számok az alábbi övezetekbe tartoznak:

Tk jelű természetközeli terület övezete:

37.§ (1) A különleges területek elsősorban a vízgazdálkodással kapcsolatos területek (K-v), különleges, beépítésre nem szánt területek (Kb), és természetközeli területek (Tk):

- Ipoly folyó medre és partja
- Ipoly folyó szabályozott nyomvonala és az árvízvédelmi töltés közötti területsáv: hullámtér,
- Ipoly holtág medre és partja
- a Markusovszky L. u. menti árvízvédelmi töltés menti védősáv (10,0 m)
- a tavakat tápláló vízfolyás és partja
- vízmű kutak területei

A területen a fenntartást szolgáló építmények csak a környezet- és természetvédelmi, illetve vízügyi hatóságok engedélye alapján, legfeljebb 0,5%-os beépítettséggel helyezhetők el.

DINP jelű Duna-Ipoly Nemzeti Park területe:

51. § (4) A DINP területén, és annak puffer zónájában mindenféle tevékenység csak a Duna Ipoly Nemzeti Park Igazgatóságának hozzájárulásával, a természetvédelmi hatóság engedélye, vagy hozzájárulása alapján történhet.

(6) Az (5) bekezdésben felsorolt területek a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelettel meghatározott NATURA 2000 területek részét képezik. E területeken építési és gazdálkodási tevékenységek kizárólag a Korm. rendeletben meghatározottak, és e szabályzat 37.§ előírásai szerint végezhetők.

Dejtár

Dejtár Község önkormányzata képviselő-testületének a község településszerkezeti tervéről szóló 55/2004. (XI.29.) sz. határozata, valamint Dejtár Község Önkormányzat Képviselő-testületének Dejtár Község Helyi Építési Szabályzatáról szóló 12/2004. (XI. 29.) önkormányzati rendelete alapján a Natura 2000 területen található helyrajzi számok az alábbi övezetekbe tartoznak:

Eg jelű gazdasági célú erdőterület övezete:

40.§ (1) A gazdasági célú erdőterület a Szabályozási terven „Eg” jellel jelölt övezet, melyen a gazdálkodás elsődleges célja a fakitermelés, valamint egyéb erdei termékek előállítása és hasznosítása.

(2) Gazdasági célú erdőterület övezetben elhelyezhető épület erdő és vadgazdálkodási rendeltetésű lehet.

(3) Gazdasági célú erdőterület övezetben épület, építmény közműellátás nélkül is elhelyezhető.

(4) A gazdasági célú erdőterület – Eg jelű – övezetben az építményelhelyezés feltételei:

a.) a beépíthető legkisebb telekterület: nincs szabályozva

b.) a beépítés módja: szabadonálló

c.) a megengedett legnagyobb beépítettség: 0,5 %

d.) a megengedett legnagyobb terepszint alatti beépítettség: 0,5 %

e.) az épületmagasság legnagyobb mértéke: 7,50 m

Mgy jelű rét-gyep-legelő gazdálkodású mezőgazdasági terület övezet:

43. § (3) Az általános mezőgazdasági terület – Mgy és Mn jelű – övezetben az építmény elhelyezés feltételei gyep, rét, legelő művelési ág esetén:

a.) a beépíthető telek legkisebb területe: 3.000 m²

b.) a beépíthető telek legkisebb szélessége: 30 m

c.) a beépítési módja: szabadonálló

d.) a megengedett legnagyobb beépítettség: 5 %

e.) a megengedett terepszint alatti legnagyobb beépítettség: 5 %

f.) a megengedett legnagyobb épületmagasság: 6,0 m

Mn jelű nádas, mocsár mezőgazdasági terület övezet:

43. § (4) Az általános mezőgazdasági terület – Mn jelű – övezetben épület nem helyezhető el, a vizes élőhely megőrzendő.

Má jelű általános mezőgazdasági terület övezet:

43.§ (1) Az általános mezőgazdasági terület – Má jelű – övezetben az építmény elhelyezés feltételei, szántó művelési ág esetén:

a.) a beépíthető telek legkisebb területe: 1.500 m²

b.) a beépíthető telek legkisebb szélessége: 30 m

c.) a beépítési módja: szabadonálló

d.) a megengedett legnagyobb beépítettség: 10 %

e.) a megengedett legnagyobb terepszint alatti beépítettség: 10 %

f.) a megengedett legnagyobb épületmagasság: 6,0 m

(2) Az általános mezőgazdasági terület övezetben az építmény elhelyezés feltételei, szőlő és gyümölcsös művelési ág esetén:

- a.) a beépíthető telek legkisebb területe: 1.500 m²
- b.) a beépíthető telek legkisebb szélessége: 30 m
- c.) a beépítési módja: szabadonálló
- d.) a megengedett legnagyobb beépítettség: 5 %
- e.) a megengedett legnagyobb terepszint alatti beépítettség: 5 %
- f.) a megengedett legnagyobb épületmagasság: 7,50 m

Az Ipoly, a területen keresztülfolyó további vízfolyások, csatornák V jelű vízgazdálkodási terület övezetbe tartoznak.

Drégelypalánk

Drégelypalánk Község Önkormányzat Képviselő-testületének Drégelypalánk Község településszerkezeti tervének megállapításáról szóló 65/2018. (XII.12.) számú határozata, valamint Drégelypalánk Község Önkormányzata Képviselő-testületének Drégelypalánk Község Helyi Építési Szabályzatáról szóló 11/2018. (XII.13.) rendelete szerint a Natura 2000 területen található helyrajzi számok az alábbi övezetbe tartoznak:

Má2 jelű általános mezőgazdasági terület övezete:

32. § (7) *Má2 övezetben épület nem helyezhető el.*

Ev1 jelű védelmi erdőterület övezete:

30. § (2) *Védelmi erdőterület övezetében épület nem helyezhető el.*

(3) *Védelmi erdőterület övezeteiben - az OTÉK-ban meghatározott műtárgyakon kívül - a természetvédelmi kezeléshez és bemutatáshoz kapcsolódó műtárgy is elhelyezhető.*

Eg1 jelű gazdasági rendeltetésű erdőterület övezete:

31. § (2) *Gazdasági rendeltetésű erdőterület övezetben elhelyezhető fő rendeltetésű épület kizárólag az erdő- és vadgazdálkodással összefüggő rendeltetési egységet tartalmazhat.*

(3) *Gazdasági rendeltetésű erdőterület övezeteinek telkein az erdő művelési ág ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzéséig épület nem építhető.*

(4) *Gazdasági rendeltetésű erdőterület övezeteiben - az OTÉK-ban meghatározott műtárgyakon kívül - a természetvédelmi kezeléshez és bemutatáshoz kapcsolódó műtárgy elhelyezhető.*

beépíthető telek megengedett legkisebb területe (m ²)	beépítettség megengedett legnagyobb mértéke (%)	épületmagasság megengedett legnagyobb mértéke (m)
30.000	0,5	4,5

Kök jelű kötőtpályás közlekedési terület:

41.§ (1) *Közlekedési terület a Szabályozási terven a KÖu (közúti) és KÖk (kötőtpályás) jellel jelölt övezetek a közlekedési és közműelhelyezésre szolgáló területek, melyek az országos- és a helyi közutak, valamint a magánutak, a kerékpár- és gyalogutak, a járdák, a gépjármű várakozóhelyek, a közösségi közlekedést szolgáló létesítmények, mindezek csomópontjai, vízelvezetési rendszere és környezetvédelmi létesítményeik, a közforgalmú vasutak építményeinek elhelyezésére szolgálnak.*

beépíthető telek megengedett legkisebb területe (m ²)	beépítettség megengedett legnagyobb mértéke (%)	épületmagasság megengedett legnagyobb mértéke (m)
-	5	4,5

Az Ipoly, a területen keresztül folyó további vízfolyások, csatornák Vf1 jelű vízgazdálkodási terület övezetbe tartoznak.

Hont

Hont Község Önkormányzata képviselő-testületének a község településszerkezeti tervéről szóló 5/2006. (II.28.) sz. határozata, valamint Hont Község Önkormányzata Képviselő-testületének a Helyi Építési Szabályzatról szóló 6/2006.(VI.15.) rendelete alapján a Natura 2000 területen található helyrajzi számok az alábbi övezetekbe tartoznak:

M jelű általános mezőgazdasági terület övezete:

36. § /5/ Az „M” jelű mezőgazdasági területeken csak mezőgazdasági művelés folytatható, építési tevékenység nem engedélyezhető.

Hugyag

Hugyag Község Önkormányzata képviselő-testületének a község településszerkezeti tervéről szóló 71/2004 (XI.15.) sz. határozata, valamint Hugyag Község Önkormányzat Képviselő-testületének a helyi építési szabályzatról szóló 8/2004 (IX.15.) önkormányzati rendelete alapján a Natura 2000 területen található helyrajzi számok az alábbi övezetekbe tartoznak:

Má jelű általános mezőgazdasági övezet:

24. § (2) Az övezetben elhelyezhetők:

- a) A földrészlet művelési ág szerinti hasznosításával kapcsolatos állattartó vagy növénytermesztést szolgáló építmények, és
 - b) a tulajdonos számára szolgáló lakás.
- (3) A beépíthető telek megengedett legkisebb területe: 10000 m² (1 ha)
- (4) Az övezetben a telek beépítési módja: szabadon álló.
- (5) A beépítettség megengedett legnagyobb mértéke: 3 % (a lakóépület alapterülete ennek felét nem haladhatja meg)
- (6) A megengedett legnagyobb építménymagasság: 7,5 m.

Eg jelű gazdasági erdő övezet:

22. § (1) A gazdasági erdő övezetben elhelyezhető:

- a) az erdő rendeltetésszerű használatához és fenntartásához szükséges építmény,
 - b) és a vadgazdálkodás célját szolgáló építmény.
- (2) Az övezetben a telek beépítési módja : szabadon álló.
- (3) A beépíthető telek megengedett legkisebb területe : 100.000 m² (10 ha)
- (4) A beépítettség megengedett legnagyobb mértéke : 0,5 %
- (5) A megengedett legnagyobb építménymagasság : 5,5 m.

Az Ipoly, a területen keresztül folyó további vízfolyások, csatornák V jelű vízgazdálkodási terület övezetbe tartoznak.

Ipolyszög

Ipolyszög Község Önkormányzata Képviselő-testületének a Helyi Építési Szabályzatról szóló 7/2007. (VI.8.) önkormányzati rendelete alapján a Natura 2000 területen található helyrajzi számok az alábbi övezetekbe tartoznak:

A Natura 2000 területek szinte teljes mértékben megegyeznek a Duna-Ipoly Nemzeti Park országos jelentőségű védett természeti területtel. Ipolyszög szabályozási terve nem sorolja e területeket semmilyen övezetbe, a helyi építési szabályzat mindössze az alábbi előírásokat fogalmazza meg:

39. § (1) *Országos jelentőségű védett terület a Duna-Ipoly Nemzeti Park (továbbiakban DINP) Ipolyszög területére eső része.*

(3) *A DINP területén mindenféle tevékenység csak a Duna Ipoly Nemzeti Park Igazgatóságának hozzájárulásával történhet.*

Ipolytarnóc

Ipolytarnóc Község Önkormányzat Képviselő-testületének Ipolytarnóc Község Helyi Építési Szabályzatáról szóló 5/2006. (VI. 13.) önkormányzati rendelete alapján a Natura 2000 területen található helyrajzi számok az alábbi övezetekbe tartoznak:

Má jelű általános mezőgazdasági terület övezete:

(1) *A mezőgazdasági területen*

a) *az 1000 m²-t el nem érő területű telken építményt elhelyezni nem lehet,*

b) *az 1000-2000 m² közötti terület nagyságú telken – a nádas, a gyepek és a szántó művelési ágban nyilvántartottak kivételével – 3%-os beépítettséggel egy gazdasági épület és terepszint alatti építmény (pince) helyezhető el,*

c) *a 2000 m²-t meghaladó területű telken építmény 3%-os beépítettséggel helyezhető el.*

(2) *Mezőgazdasági területen lakóépület nem építhető.*

(3) *Az építmények – ideiglenes tartózkodásra alkalmasak – alapterülete nem lehet több 30 m²-nél. Elhelyezhetők továbbá – a 3 %-os beépítés figyelembe vételével – állattartó és tároló építmények. Az ideiglenes tartózkodásra alkalmas építmények földszintes, max. 3,50 m építménymagasságú magastetős épület lehet. Az állattartó és tároló építményekre a magassági korlátozás nem vonatkozik. Ezek magassága max. 6,0 m lehet.*

Mv jelű védett mezőgazdasági terület övezete:

37. § (1) *Az „Ipolytarnóci ősmaradványok Természetvédelmi Terület”, valamint a tervezett „Ipoly – menti Tájvédelmi Körzet” területén lévő mezőgazdasági területek, azon építmény csak kivételes esetben, legfeljebb természeti értékből helyezhető el úgy, hogy a táji-, természeti értékeket nem károsítja.*

Ipolyvece

Ipolyvece Község Önkormányzat Képviselő-testületének a Helyi Építési Szabályzatról szóló 9/2005. (XII. 08.) önkormányzati rendelete alapján a Natura 2000 területen található helyrajzi számok az alábbi övezetekbe tartoznak:

(A Natura 2000 területek nagyrészt átfednek a Duna-Ipoly Nemzeti Park országos jelentőségű védett természeti területtel.)

Mv/0% jelű védett mezőgazdasági terület övezete:

33. § (8) *A nemzeti park területén lévő mezőgazdasági területek védett mezőgazdasági terület, azon semmilyen építmény nem helyezhető el.*

Má/3% jelű általános mezőgazdasági terület övezete:

33. § (8) *A nemzeti park területén lévő mezőgazdasági területek védett mezőgazdasági terület, azon semmilyen építmény nem helyezhető el.*

Ev jelű védelmi célú erdőterület övezete:

31. § (2) *A védelmi célú erdőterületen építményt elhelyezni nem lehet.*

Az Ipoly, a területen keresztülfolyó további vízfolyások, csatornák V jelű vízgazdálkodási terület övezetbe tartoznak.

Litke

Litke Község Önkormányzat Képviselő-testületének a Helyi Építési Szabályzatról szóló 5/2004. (XI. 12.) önkormányzati rendelete alapján a Natura 2000 területen található helyrajzi számok az alábbi övezetekbe tartoznak:

Má jelű általános mezőgazdasági terület:

37. § (1) *A mezőgazdasági területen*

- a) az 1000 m²-t el nem érő területű telken építményt elhelyezni nem szabad,*
- b) az 1000-2000 m² közötti terület nagyságú telken – a nádas, a gyep és a szántó művelési ágban nyilvántartottak kivételével – 3%-os beépítettséggel egy gazdasági épület és terepszint alatti építmény (pince) helyezhető el,*
- c) a 2000 m²-t meghaladó területű telken építmény 3%-os beépítettséggel helyezhető el.*

(2) *Mezőgazdasági területen lakóépület nem építhető.*

Ludányhalászi

Ludányhalászi Község Önkormányzata képviselő-testületének a község településszerkezeti tervéről szóló 128/2010. (XI.26.) sz. határozata, valamint Ludányhalászi Község Önkormányzat Képviselő-testületének a helyi építési szabályzatról szóló 15/2010. (11.26.) önkormányzati rendelete alapján a Natura 2000 területen található helyrajzi számok az alábbi övezetekbe tartoznak:

Má jelű általános mezőgazdasági övezet:

39. § (2) *Az övezetben elhelyezhetők:*

- a) A földrészlet művelési ág szerinti hasznosításával kapcsolatos állattartó vagy növénytermesztést szolgáló építmények, és*
- b) a tulajdonos számára szolgáló lakás.*

(2) *A beépíthető telek megengedett legkisebb területe: 10000 m² -1 ha*

(3) *Az övezetben a telek beépítési módja: szabadon álló.*

(4) *A beépítettség megengedett legnagyobb mértéke: 3 % -a lakóépület alapterülete ennek felét nem haladhatja meg*

(5) *A megengedett legnagyobb építménymagasság: 7,5 m.*

Eg jelű gazdasági erdő övezet:

37. § (1) *A gazdasági erdő övezetben elhelyezhető:*

- a) az erdő rendeltetésszerű használatához és fenntartásához szükséges építmény,*
- b) és a vadgazdálkodás célját szolgáló építmény.*

(2) *Az övezetben a telek beépítési módja : szabadon álló.*

(3) *A beépíthető telek megengedett legkisebb területe : 100.000 m² - 10 ha*

(4) *A beépítettség megengedett legnagyobb mértéke : 0,5 %*

(5) A megengedett legnagyobb építménymagasság : 5,5 m.

Kn jelű különleges nyersanyaglelőhely – bányaterület övezet:

30. § (1) Az övezet a nyersanyaglelőhely - bányaterületét jelöli ki.

(2) Az övezetben csak a bányaterület fenntartásához, működtetéséhez szükséges építmények helyezhetők el.

(3) A bányászati tevékenység csak régészeti megelőző feltárást követően végezhető.

Üh jelű üdülőterület övezet:

14. § (2) Az üdülőterületen elhelyezhető:

- a) kemping és kiszolgáló épületei
- b) a terület igényei szerinti parkolók, garázsok
- c) igény szerinti sportépítmények
- d) a Pontyos tó közvetlen környezetében hétvégi házak

15. § (1) Az építési övezetben az építési telek beépítési módja: szabadon álló

(2) A kialakítható legkisebb telekterület: 700 m².

(3) A beépítettség megengedett legnagyobb mértéke: 30 %.

(4) A megengedett legnagyobb építménymagasság: 4,0 – 5,5 m.

(5) Az építési telek legkisebb zöldfelülete: 60 %.

Az Ipoly, a területen keresztülfolyó további vízfolyások, csatornák és a Pontyos tó V jelű vízgazdálkodási terület övezetbe tartoznak.

Nógrádszakál

Nógrádszakál Község Önkormányzata képviselő-testületének a község településszerkezeti tervéről szóló 34/2004. (XI.5.) sz. határozata, valamint Nógrádszakál Község Önkormányzat Képviselő-testületének Nógrádszakál Község Helyi Építési Szabályzatáról szóló 11/2004. (XI.5.) önkormányzati rendelete alapján a Natura 2000 területen található helyrajzi számok az alábbi övezetekbe tartoznak:

Má jelű általános mezőgazdasági övezet:

33. § (2) Az övezetben elhelyezhetők:

- a) a földrészlet művelési ág szerinti hasznosításával kapcsolatos állattartó vagy növénytermesztést szolgáló építmények és
- b) a tulajdonos számára szolgáló lakás.

beépíthető telek megengedett legkisebb területe (m ²)	beépítettség megengedett legnagyobb mértéke (%)	építménymagasság megengedett legnagyobb mértéke (m)
10.000	3 (a lakóépület alapterülete ennek a felét nem haladhatja meg)	7,5

Mm jelű mezőgazdasági major övezet:

34. § (2) Az övezetben elhelyezhető:

- a) az állattartásról szóló helyi önkormányzati rendeletben foglalt állattenyésztéssel kapcsolatos, illetve a növénytermesztéssel kapcsolatos építmények, illetve az ezekhez kapcsolódó termékfeldolgozás és tárolás építményei, és
- b) a tulajdonos számára szolgáló lakás.

beépíthető telek megengedett legkisebb területe (m ²)	beépítettség megengedett legnagyobb mértéke (%)	építménymagasság megengedett legnagyobb mértéke (m)
2000	5	-

Eg jelű gazdasági erdő övezet:

30. § (1) A gazdasági erdő övezetben elhelyezhető:

- a) az erdő rendeltetésszerű használatához és fenntartásához szükséges építmény,
- b) és a vadgazdálkodás célját szolgáló építmény.

beépíthető telek megengedett legkisebb területe (m ²)	beépítettség megengedett legnagyobb mértéke (%)	építménymagasság megengedett legnagyobb mértéke (m)
100.000	0,5	5,5

Az Ipoly medre V jelű vízgazdálkodási terület övezetbe tartozik.

Órhalom

Órhalom hatályos településrendezési eszközei: Órhalom Község Önkormányzata képviselő-testületének a község településszerkezeti tervéről szóló 12/2003. (III.5.) sz. határozata, valamint Órhalom Község Önkormányzat Képviselő-testületének Órhalom Község Helyi Építési Szabályzatáról szóló 6/2003. (V.29.) önkormányzati rendelete. A szabályozási terv a Natura 2000 hálózathoz tartozó területeket nem sorolja semmilyen övezetbe, a helyi építési szabályzat építési paramétereit nem határozza meg a területekre.

Patak

Patak Község Önkormányzat Képviselő-testületének Patak Község Helyi Építési Szabályzatáról szóló 11/2004. (IX.7.) önkormányzati rendelete alapján a Natura 2000 területen található helyrajzi számok az alábbi övezetekbe tartoznak:

Eg jelű gazdasági célú erdőterület övezete:

27. § (2) Területén a gazdálkodással összefüggő létesítmények helyezhetők el (raktár, erdészház, vadetető stb.). A beépítés maximuma nem haladhatja meg a 0,5%-ot. Az épületek földszintesek, és magastetővel készüljenek.

(3) Vadászház legalább 3000 hektárt meghaladó, összefüggő vadászterületen építhető.

Má/3% jelű mezőgazdasági terület övezete:

28. § (2) A területen építményt elhelyezni az OTÉK 29. § (2) és (3) bekezdésében, valamint a 36/2002. (III.7.) Korm. rendeletben meghatározottak szerint lehet.

(3) Birtokközpont, illetve majorság kialakítását a 36/2002. (III.7.) Korm. rendelet előírásai szerint lehet.

(4) Birtokközpontban szolgálati lakás is építhető. Ennek mértéke azonban nem haladhatja meg a teljes beépítettség 10%-át.

Az Ipoly és a területen keresztül folyó további vízfolyások, csatornák V jelű vízgazdálkodási terület övezetbe tartoznak.

Patvarc

Patvarc Község Önkormányzata képviselő-testületének a község településszerkezeti tervéről szóló 56/2003. (XII. 22.) sz. határozata, valamint Patvarc Község Önkormányzat Képviselő-testületének Patvarc Község Helyi Építési Szabályzatáról szóló 9/2003. (V.27.) önkormányzati rendelete alapján a Natura 2000 területen található helyrajzi számok az alábbi övezetekbe tartoznak:

Má jelű mezőgazdasági terület övezet:

32.§ (1) *A mezőgazdasági területek a növénytermesztés, állattenyésztés, továbbá az ezzel kapcsolatos termékfeldolgozás, és tárolás építményeinek elhelyezésére szolgál.*

(2) *Az ezen funkcióval nevesített területet más célra felhasználni nem szabad, azon csak rendeltetésének megfelelő hasznosítás folytatható.*

(3) *A mezőgazdasági területen történő építés feltételei:*

a.) *1000 m²-t el nem érő telken építményt elhelyezni nem szabad.*

b.) *Az 1000 – 2000 m² méretű területen – a nádas, a gyepek, és a szántó művelési ágban nyilvántartott kivételével – 3 %-os beépítettséggel egy gazdasági épület és terepszint alatti építmény (pince) építhető.*

c.) *A 2000 m²-t meghaladó méretű telken 3 %-os beépítettséggel helyezhető el építmény.*

d.) *Lakóépület, szőlő, gyümölcs és kert művelési ágazat esetén 3000 m², egyéb művelési ágazat esetén 6000 m² telekméret felett helyezhető el, 1,5 %-os max. beépítettséggel.*

Eg jelű gazdasági célú erdőterület övezete:

31.§ (1) *Gazdasági rendeltetésű erdőnek minősül az erdő, ha elsődleges célja erdei termékek termesztése és hasznosítása.*

(2) *A 10 ha-t meghaladó mértékű területen a gazdálkodással összefüggő építmények helyezhetők el. (erdészház, vadetető, vadászles, raktár, stb.)*

(3) *A beépítettség maximum 0,5% lehet. Az építmények természetes építési anyagból tájjelleggel épülhetnek.*

(4) *Épületek építési engedélyének kiadásához be kell szerezni az illetékes erdőszeti szakhatóság jóváhagyását.*

K jelű különleges homok- és sóderbánya terület övezete:

12.§ (1) *Helye a 066/6 hrsz. ingatlan.*

(2) *A kitermelés területi határát, méretét, és technológiáját az illetékes Bányahatóság engedélyiratában foglaltak szerint kell értelmezni.*

(3) *Az érintett területen csak a rendeltetéshez kapcsolódó létesítmények helyezhetők el.*

(4) *A beépítettség nem haladhatja meg a teljes terület 0,5 %-át.*

K jelű különleges természetvédelmi bemutatóhely terület övezete:

13.§ (1) *Területe a 055/1, 055/7, 055/19, 055/20, 055/21 hrsz. ingatlanok.*

(2) *Funkciója (a korábban felhagyott bányák és bányatavak rekultiválásával) ligetes zöldfelület kialakítása, amely alkalmas turisztikai pihenő helyek céljára, természeti értékek bemutatására.*

(3) *A természetvédelmi bemutatóhely tervezési programját egyeztetni kell a Bükk Nemzeti Parkkal és az önkormányzati testülettel kell jóváhagyatni.*

(4) *A területen csak a rendeltetéshez tartozó építmények helyezhetők el max. 0,5 %-os beépítettséggel.*

Szécsény

Szécsény Város hatályos településrendezési eszközei a következők: Szécsény Város Önkormányzata képviselő-testületének a településszerkezeti tervről szóló 13 (2003). (VIII.

01.) sz. rendelete, valamint Szécsény Város Önkormányzat Képviselő-testületének Szécsény Város Helyi Építési Szabályzatáról szóló 11 (2003. (VIII. 01.) önkormányzati rendelete.

A Natura 2000 hálózathoz tartozó területek övezeti besorolása a tervlapokról nem állapítható meg.

2. Felhasznált irodalom

- Földművelésügyi Minisztérium (szerk.) (2018. február): Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez. Budapest (kézirat)
- Böloni János, Molnár Zsolt, Kun András (szerk.) (2011): Magyarország élőhelyei. A hazai vegetációtípusok leírása és határozója. ÁNÉR 2011
- Baranyai Zs. – Fehér B. – Schrett A. (szerk.) (2015): A HUDI20026 Ipoly-völgy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve. – Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Budapest, 54 pp.
- Dövényi Zoltán (2010): Magyarország kistájainak katasztere. MTA Földrajztudományi Intézet, Budapest
- Aszalós R. – Gálhidy L. (szerk.) (2015): Natura 2000 erdőterületek kezelése. Gyakorlati útmutató erdőgazdálkodók és erdészeti szakszemélyzet számára. (Bábalács Füzetek 20.) – Bükk Nemzeti Park Igazgatóság, Eger, 56 pp.
- Böloni J. – Molnár Zs. – Kun A. (szerk.) (2011): Magyarország élőhelyei. Vegetációtípusok leírása és határozója (ÁNÉR 2011). – MTA ÖBKI, Vác, 441 pp.
- Danszky I. (szerk.) (1963): Magyarország erdőgazdasági tájainak erdőfelújítási, erdőtelepítési irányelvei és eljárásai V. Északi-középhegység erdőgazdasági tájsoport. – Országos Erdészeti Főigazgatóság, Budapest, 817 pp. + 1 térkép + XXXII.
- Dudley, N. – Vallauri, D. – Ódor P. (2017): Holtfa az élő erdőkért. Az öreg fák és a holtfa természetvédelmi illetve erdészeti szerepe. (2., átdolgozott és bővített kiadás) – WWF Magyarország, Budapest, 32 pp.
- Frank T. (szerk.) (2000): Természet–Erdő–Gazdálkodás. (Az MME Könyvtára 16.) – MME & Pro Silva Hungaria Egyesület, Eger, 214 pp.
- Frank T. (szerk.) (2016): Natura 2000 erdőkben a fahasználatok jelölésének természetvédelmi szempontjai. Gyakorlati útmutató erdőgazdálkodók és erdészeti szakszemélyzet számára. – Bükk Nemzeti Park Igazgatóság, Eger, 36 pp.
- Frank T. – Szmorad F. (2014): Védett erdők természetességi állapotának fenntartása és fejlesztése. (Rosalia Kézikönyvek 2.) – Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Budapest, 160 pp.
- Führer E. (főszerk.) (2017): Magyarország erdészeti tájai II. Északi-középhegység erdészeti tájsoport. – Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, Budapest, 574 pp.
- Halász G. (szerk.) (2006): Magyarország erdészeti tájai. – Állami Erdészeti Szolgálat, Budapest, 154 pp. + 1 térkép
- Haraszthy L. (szerk.) (2014): Natura 2000 fajok és élőhelyek Magyarországon. – Pro Vértes Természetvédelmi Közalapítvány, Csákvár, 956 pp.
- Hegy Z. – Selmeczi Kovács Á. – Tóth B. (é.n.): Ipoly-völgy. (A ramsari terület ismertetése.) – Kézirat, Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Budapest, 9 pp.
- Korda M. (2016): Az erdőgazdálkodás hatása az erdők biológiai sokféleségére (Tanulmánygyűjtemény). – Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Budapest, 682 pp.
- Raszler J. (szerk.) (2012): A Kemencei Erdőtervezési Körzet Natura 2000 elővizsgálati dokumentációja. – Heves Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága, Eger–Vác, 43 pp.
- Raszler J. (szerk.) (2014): A Szécsényi Erdőtervezési Körzet Natura 2000 elővizsgálati dokumentációja. – Heves Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága, Eger–Vác, 36 pp.
- Raszler J. (szerk.) (2015): A Romhányi Erdőtervezési Körzet Natura 2000 elővizsgálati dokumentációja. – Heves Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága, Eger–Vác, 36 pp.

- Schmotzer A. – Harnos K. (szerk.) (2014): A Középső-Ipoly-völgy (HUBN20062) különleges természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve. – Bükki Nemzeti Park Igazgatóság, Eger, 79 pp.
- Szép T., Csörgő T., Halmos G., Lovászi P., Nagy K. & Schmidt A. (szerk.) 2021. Magyarország madáratlasza. – Agrárminisztérium, Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, Budapest
- Szomorad F. (1995): Az Ipoly-ártér középső szakaszának vegetációja és természetvédelmi problémái. – Kézirat, Erdészeti és Faipari Egyetem Növénytan Tanszék, Sopron, 14 pp. + 1 térkép
- Szomorad F. – Frank T. – Korda M. (szerk.) (2018): Erdőgazdálkodás és erdőkezelés Natura 2000 területeken. (Rosalia Kézikönyvek 4.) – Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Budapest, 287 pp.
- Varga B. (szerk.) (2013): A folyamatos erdőborítás fenntartása melletti erdőgazdálkodás alapjai. – *Silva Naturalis* 1: 1–251.
- Földművelésügyi Minisztérium, Környezetügyért Felelős Helyettes Államtitkárság – Természetmegőrzési Főosztály (szerk.) (2018): Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez. – KvVM, Budapest, 40 pp.
- Agrárminisztérium (szerk.) (2020): Iránymutatás a madárvédelmi területek Natura 2000 fenntartási terveinek összeállításához. (Az „Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez” című AM útmutató 4. sz. melléklete.) – AM, Budapest, 3 pp.

Világháló helyek:

<https://www.novenyzetiterkep.hu/>

<http://erdoterkep.nebih.gov.hu/>

<https://nfk.gov.hu/>

http://bd.eionet.europa.eu/activities/Natura_2000/reference_portal/

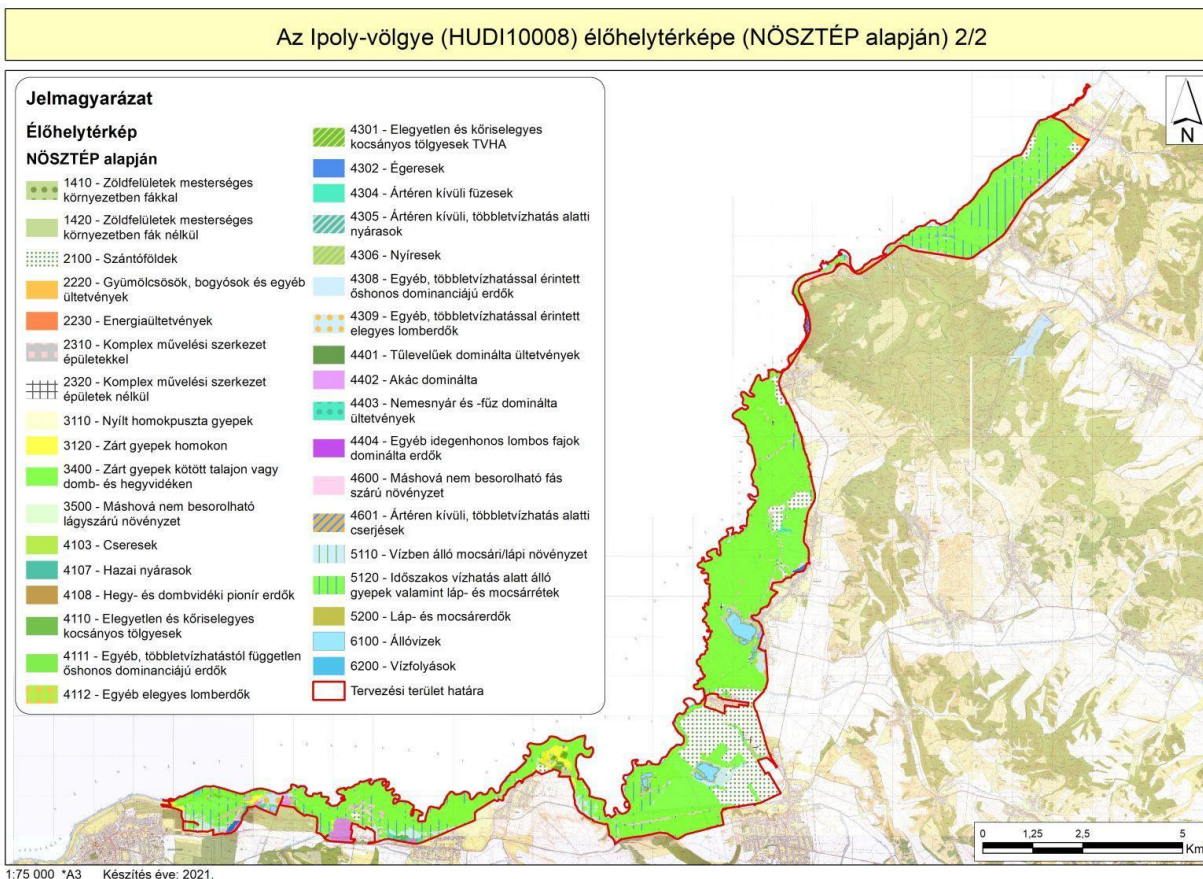
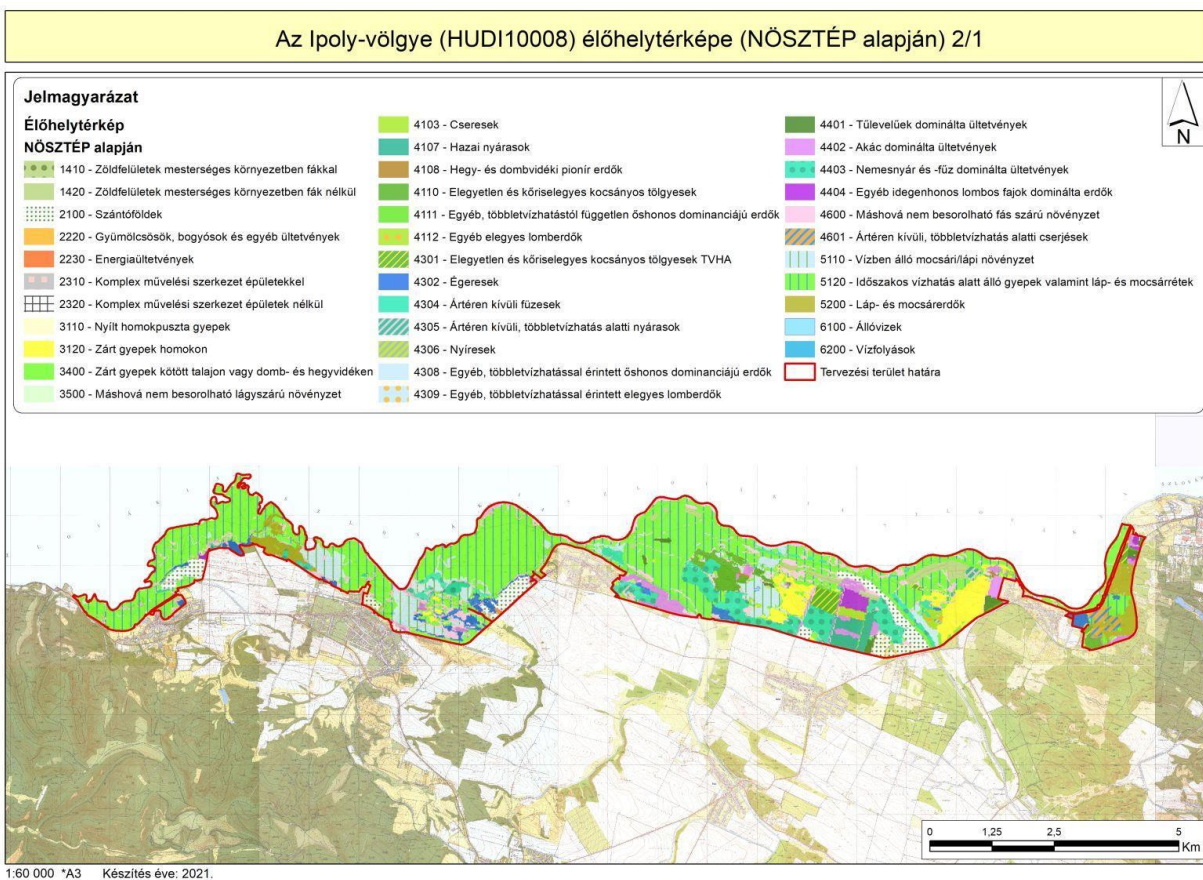
<http://natura2000.eea.europa.eu/>

<http://natura.2000.hu/>

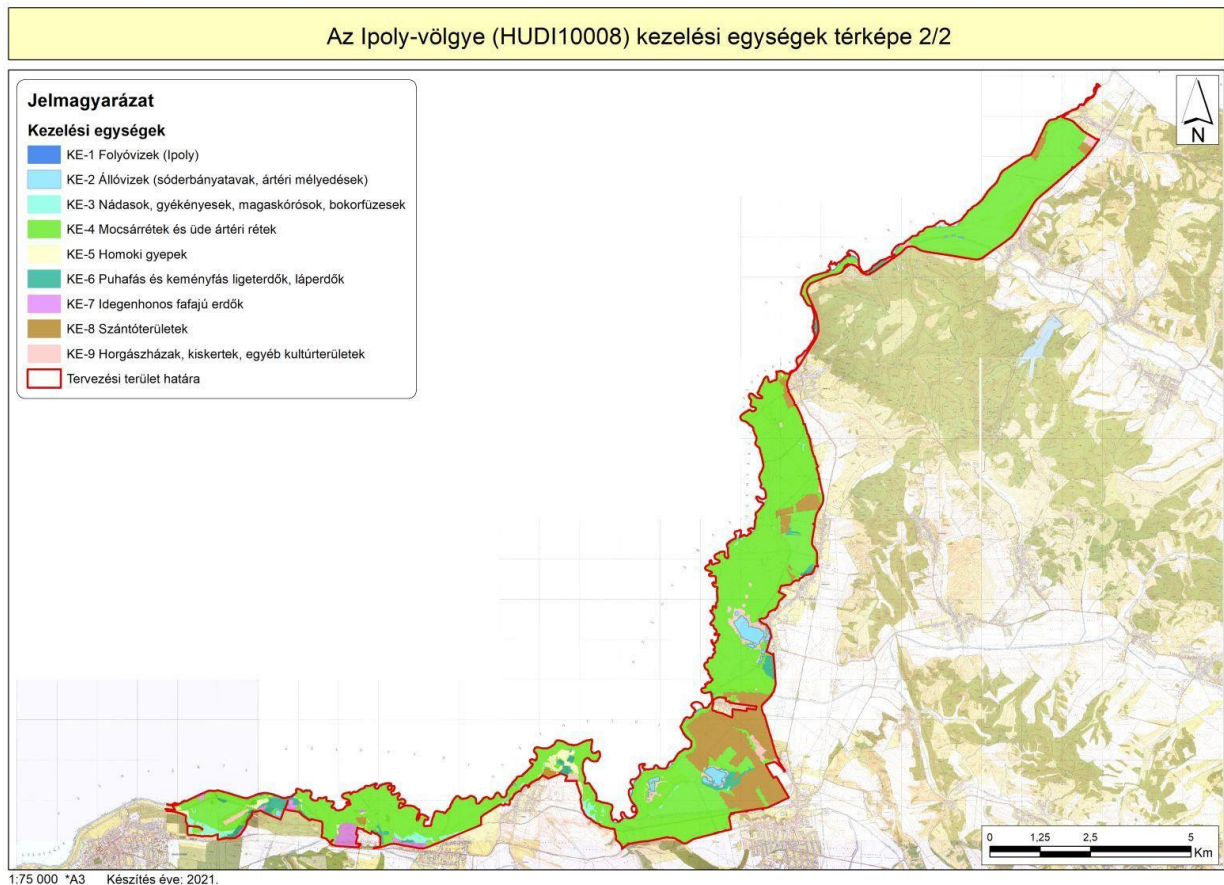
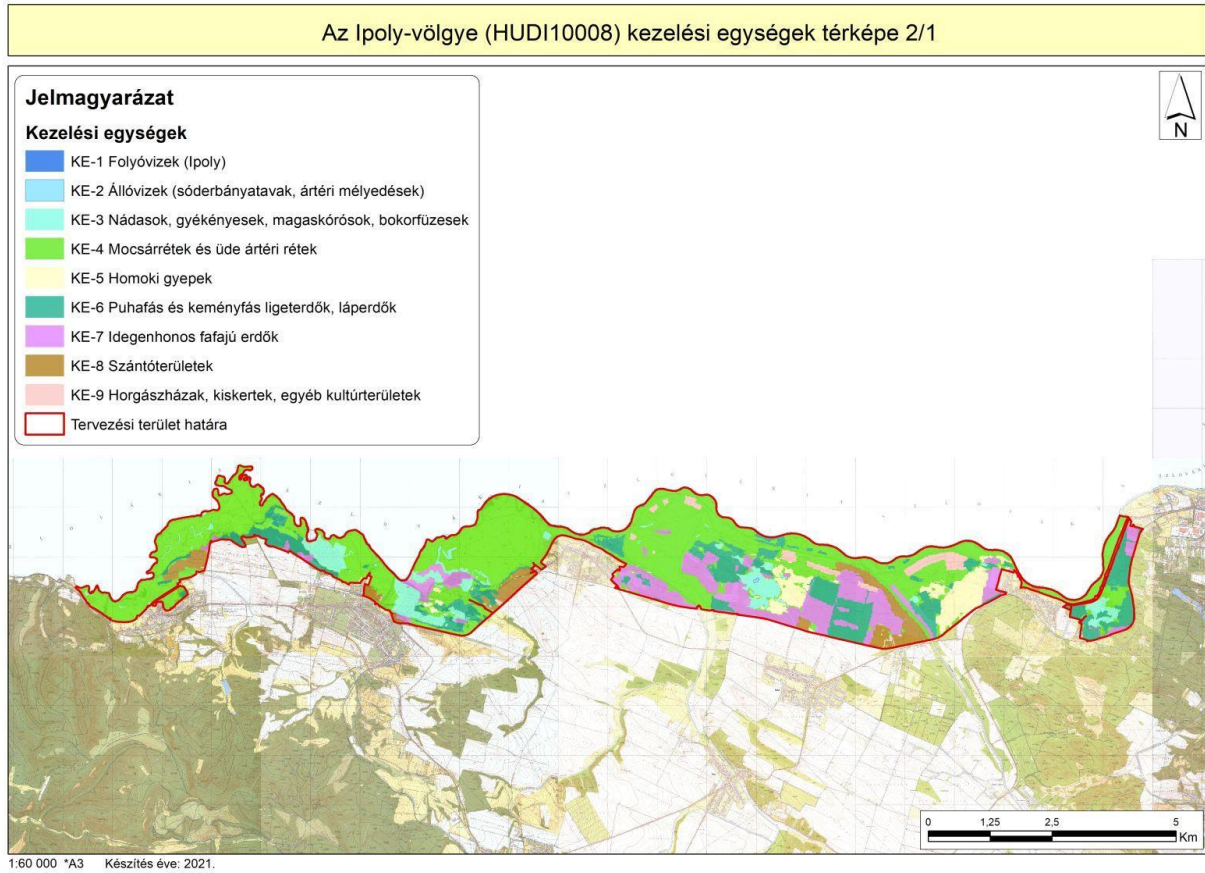
<http://www.termeszetvedelem.hu/>

<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=>

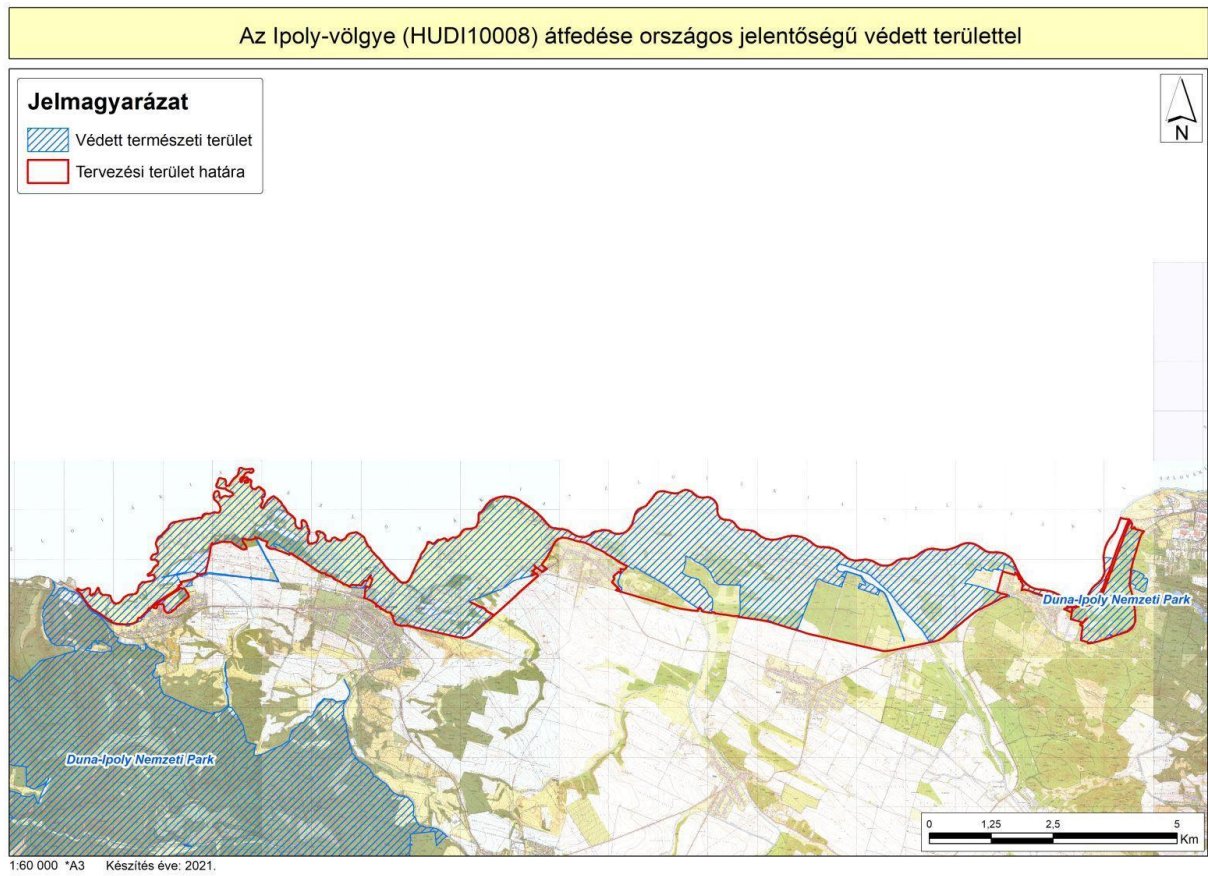
2. melléklet: Ipoly völgye (HUDI10008) Natura 2000 terület élőhely térképe (2021)

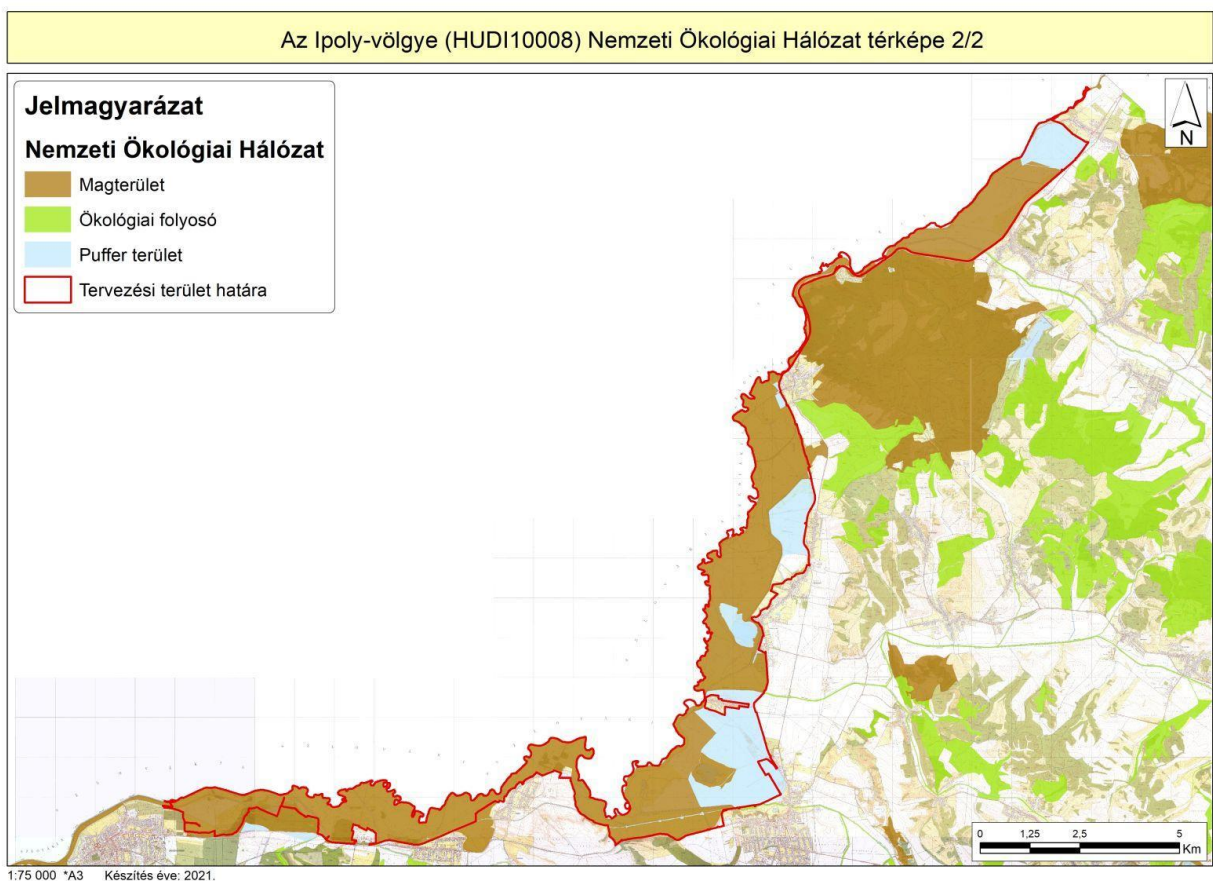
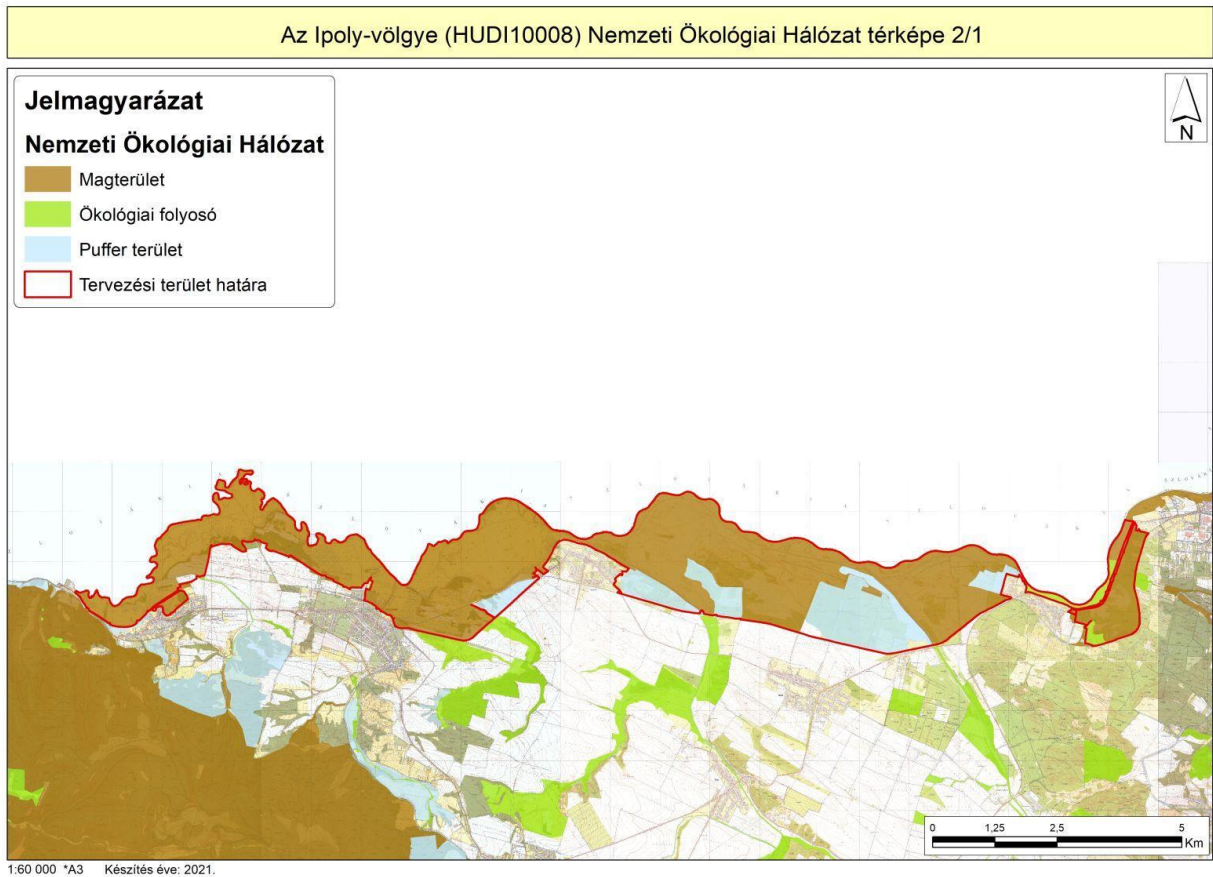
3. melléklet: Ipoly völgye (HUDI10008) Natura 2000 terület kezelési egységeinek térképe (2021)

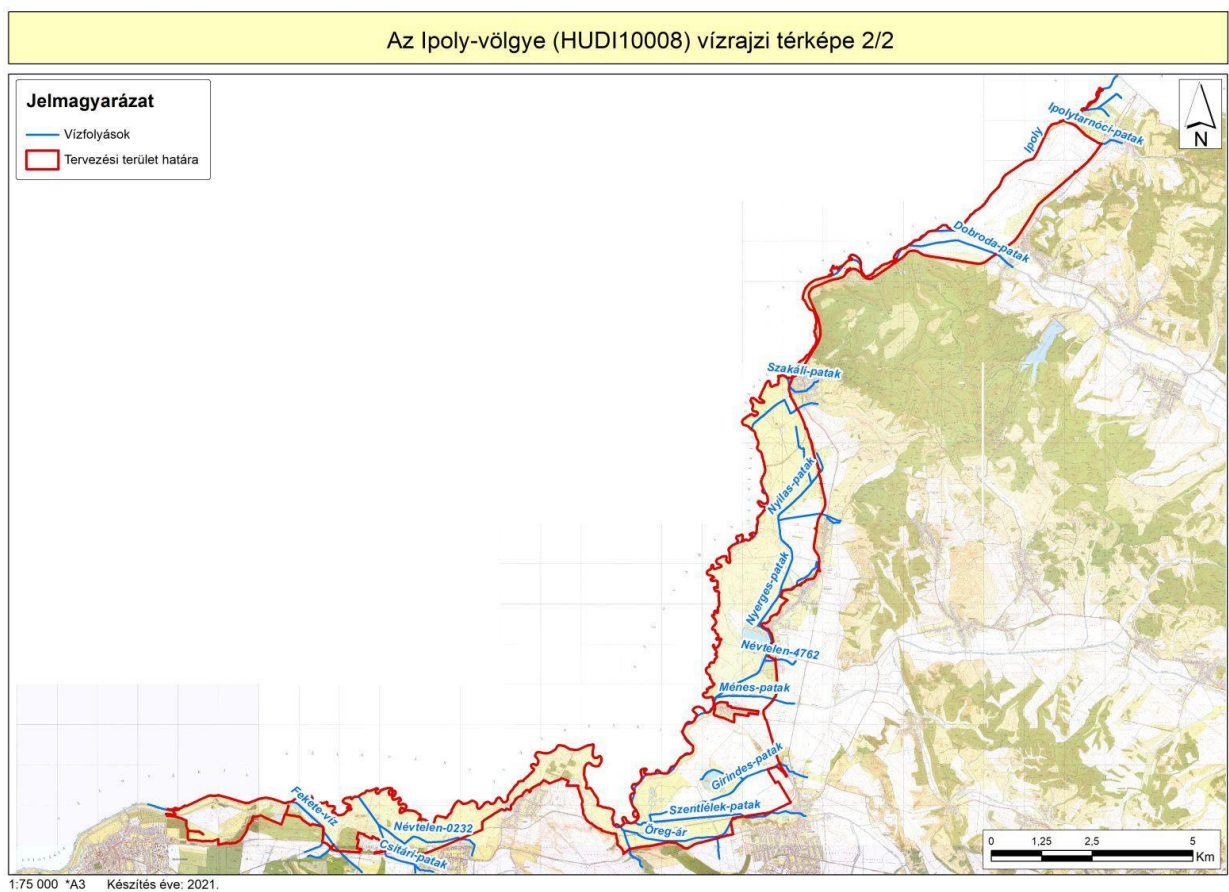
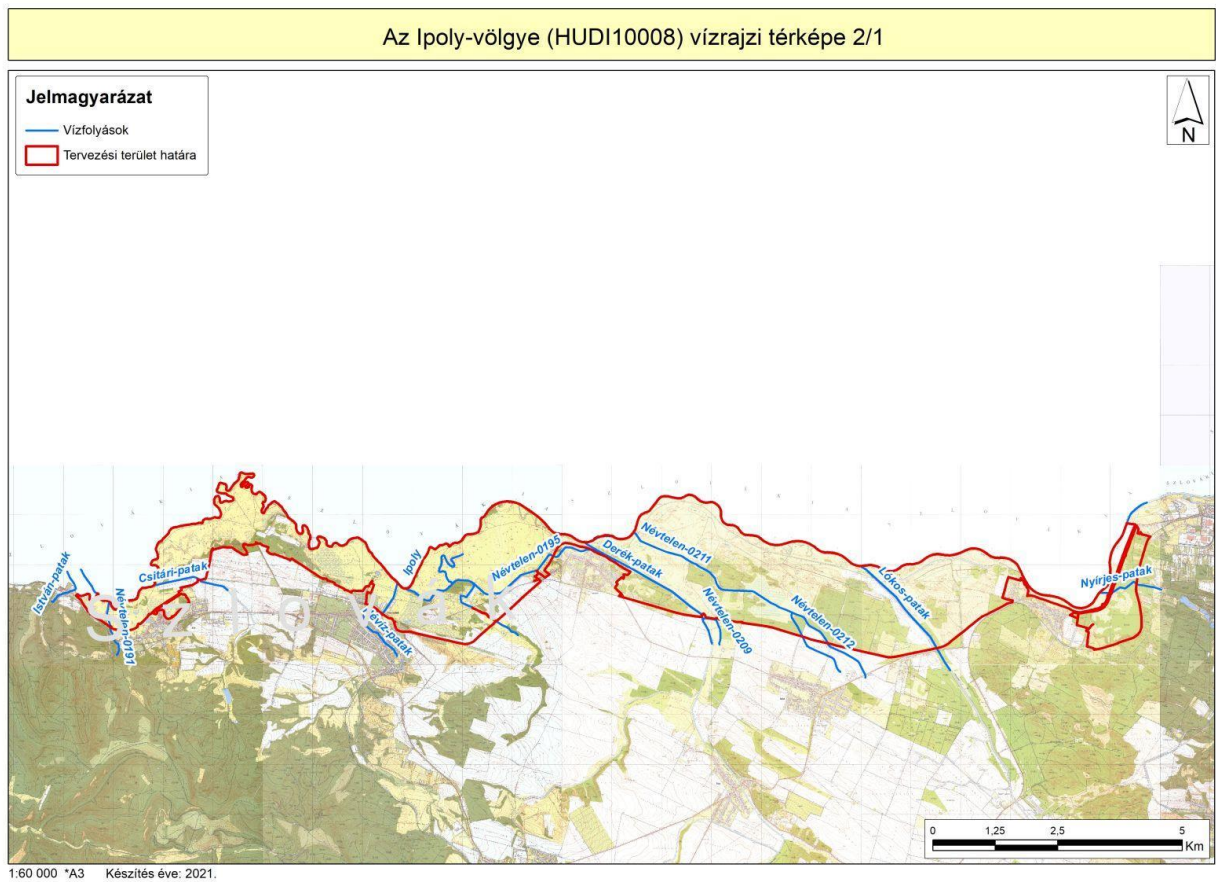
4. melléklet: Ipoly völgye (HUDI10008) Natura 2000 terület átfedése országos jelentőségű védett területtel (2021)

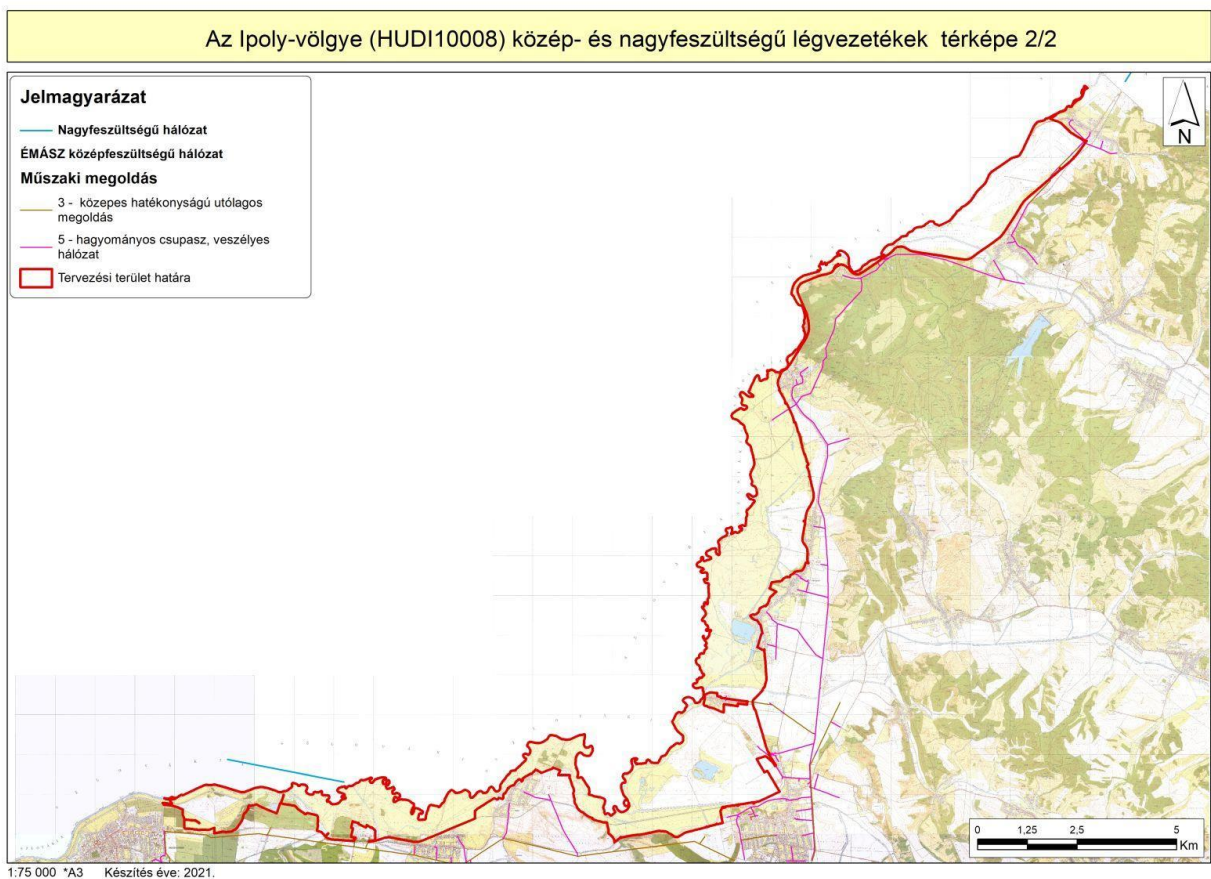
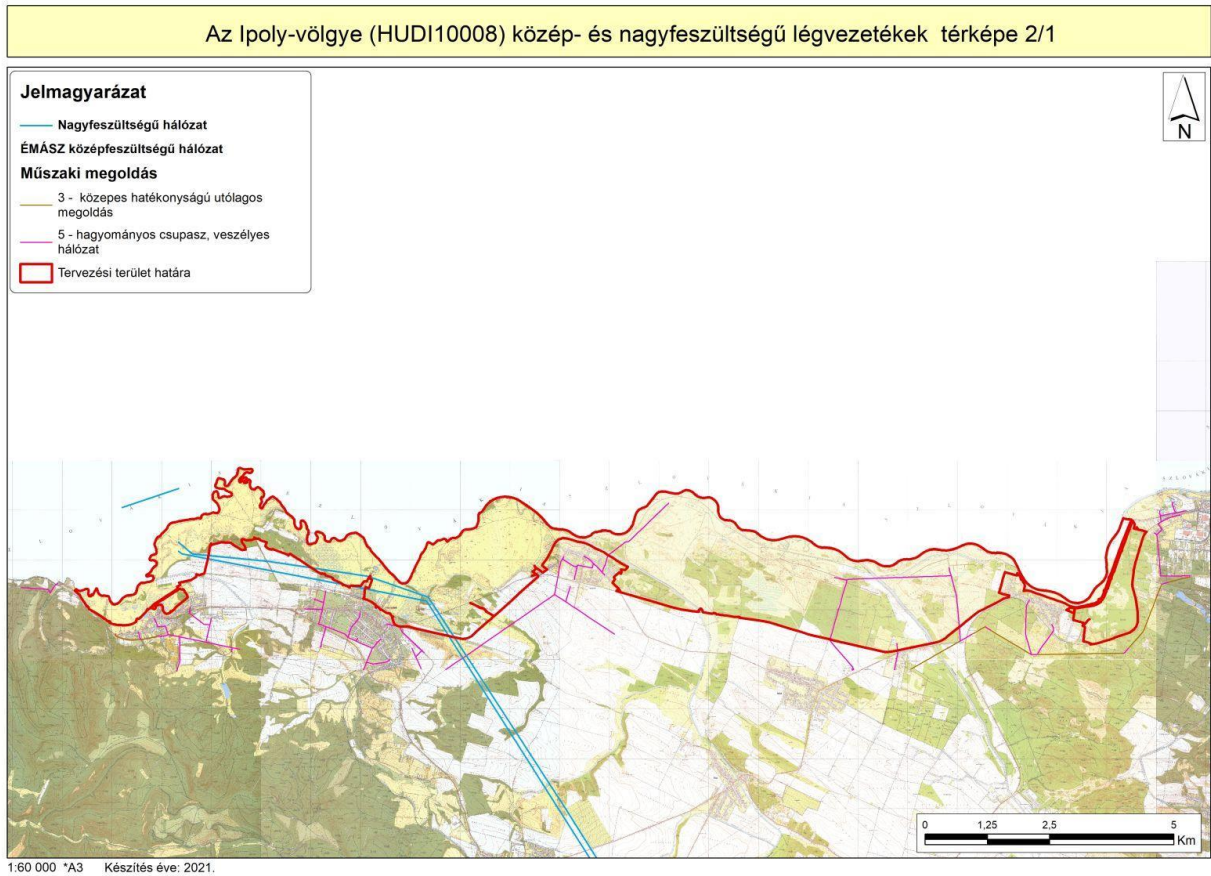
5. melléklet: Ipoly völgye (HUDI10008) Natura 2000 terület átfedése a Nemzeti Ökológiai Hálózattal (2021)

6. melléklet: Ipoly völgye (HUDI10008) Natura 2000 terület vízrajzi térképe (2021)

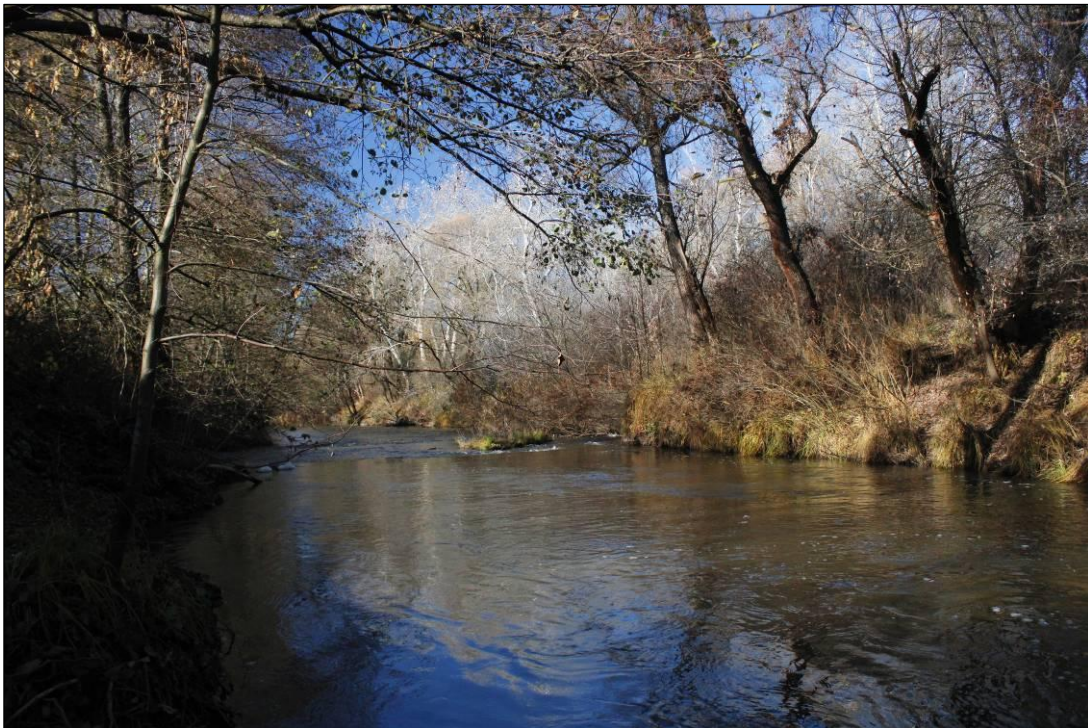
7. melléklet: Ipoly völgye (HUDI10008) Natura 2000 területet érintő közép- és nagyfeszültségű légvezetékek térképe (2021)

4. Fotódokumentáció

1) kép: Az Ipoly folyó és a partot kísérő keskeny, fűzes-nyáras-égeres galériaerdő (kiváló jégmadár élőhely) Ipolyszög közelében (KE1). – Fotó: Szmorad Ferenc

2) kép: Az Ipoly folyó és a partot kísérő keskeny, fűzes-nyáras-égeres galériaerdő Balassagyarmat és Órhalom között (KE1). – Fotó: Szmorad Ferenc

3) kép: A Ludányhalászi mellett évtizedek alatt kialakult, kiterjedt sóderbányatavak vízmadár-pihenőterületként is jelentősek (KE2). – Fotó: Szmorad Ferenc

4) kép: A nagyobb sóderbányatavak mellett apró, vízzel telt anyagnyerőhelyek is színezik az élőhelyi kínálatot (a képen egy Szécsény melletti vízállás) (KE2). – Fotó: Szmorad Ferenc

5) kép: Nádas, ártéri magaskórós növényzet és rekettyefüzesek háborítatlan, fészkelőhelyként is jelentős mozaikja az ipolyszögi égerláp mellett (KE3). – Fotó: Szmorad Ferenc

6) kép: A dejtári Nagy-tó az Ipoly-völgy legnagyobb kiterjedésű nádasa, fontos madárélőhely (fészkelőhely, táplálkozóhely) (KE3). – Fotó: Szmorad Ferenc

7) kép: Az Ipoly-völgy kiterjedt, jobbára szarvasmarha-legeltetéssel hasznosított mocsárrétjei egyben ragadozómadár-táplálkozóterületek is (KE4). – Fotó: Szmorad Ferenc

8) kép: Alkalmilag legeltetett, de főként kaszálóként hasznosított, az Ipoly által rendszeresen elöntött mocsárrétek a szécsényi Káprások alatt (KE4). – Fotó: Szmorad Ferenc

9) kép: Fajgazdag, kaszálóként hasznosított mocsárrétek és láperdők (hátsó) Balassagyarmat határában, a Gyarmati-horgásztó közelében (KE4). – Fotó: Szmorad Ferenc

10) kép: Hasznosítás nélküli, gyomosodó, puhafás növényzettel erdősülő homoki gyepek Hugyag határában (KE5). – Fotó: Szmorad Ferenc

11) kép: A hepe-hupás felszín már sejteti az alapkőzetet és az élőhelytípust: szarvasmarha legeltetéssel hasznosított homoki gyepek Dejtár határában (KE5). – Fotó: Szmorad Ferenc

12) kép: A Dejtár környéki homokterület gyepei a madárvilág tagjai számára fontos táplálkozóterületek (a képen madármegfigyelő torony) (KE5). – Fotó: Szmorad Ferenc

13) kép: Spontán felferődött, ma már középkorú égeres állomány és idős vénic-szil az ipolyszögi égerláp háborítatlan területén (KE6). – Fotó: Szmorad Ferenc

14) kép: Átalakuló, ültetések nyomán kocsányos tölgygel betöltődő nemesnyáras erdők Hugyag határában (KE6). – Fotó: Szmorad Ferenc

15) kép: Siskanádas vágásnövényzettel fedett, selyemkóróval fertőzött, nehezen záródó, kocsányos tölgyes felújítási területek a dejtári homokvidéken (KE6). – Fotó: Szmorad Ferenc

16) kép: Vízállásos anyaggyerőhelyekkel szabdalts felszín a Gyarmati-horgásztó közelében: spontán puhafás erdők és akácok mozaikja (KE6, KE7). – Fotó: Szmorad Ferenc

17) kép: Sorba ültetett, ültetvénytípusú akácok a Dejtár környéki homokvidéken: ezek az állományok madárvédelmi szempontból alig értékelhetők (KE7). – Fotó: Szmorad Ferenc

18) kép: Nemesnyáras ültetvény a Lókos-patak torkolata közelében: a nemesnyárasok alkalmilag ragadozómadár-fészkelőhelyként is szóba jöhetnek (KE7). – Fotó: Szmorad Ferenc

19) kép: Az Ipoly által el nem öntött térségekben nagyobb kiterjedésű szántóterületek is láthatók (a képen a Szécsény–Pösténypuszta közötti öblözet) (KE8). – Fotó: Szmorad Ferenc

20) kép: A Ludányhalászi határában levő kavicsbányatavakat horgászházak gyűrűje veszi körül (s hasonló a helyzet a szécsényi tavaknál is) (KE9). – Fotó: Szmorad Ferenc